IOAN SPIRU

ARHEOLOGIE ŞI NUMISMATICĂ ÎN JUDEŢUL TELEORMAN

Editura Ordessos

IOAN SPIRU

ARHEOLOGIE ŞI NUMISMATICĂ ÎN JUDEȚUL TELEORMAN

- ARTICOLE, STUDII ŞI NOTE -

IOAN SPIRU

ARHEOLOGIE ŞI NUMISMATICĂ ÎN JUDEŢUL TELEORMAN

- ARTICOLE, STUDII ŞI NOTE -

Volum îngrijit de Pavel Mirea

PUBLICAŢIILE MUZEULUI JUDEŢEAN TELEORMAN
(IX)

Editura Ordessos
2014

PUBLICAȚIILE MUZEULUI JUDEȚEAN TELEORMAN

(IX)

Editorul seriei: Pavel Mirea
Tehnoredactare: Floriana Otomega
Prelucrare ilustrații: Liviu Nicolescu
Corectură: Corina Iordan
Copertă: Pompilia Zaharia

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
SPIRU, IOAN
Arheologie şi numismatică în județul Teleorman / Ioan Spiru; introd.: Pavel Mirea. - Piteşti: Ordessos, 2014
ISBN 978-606-8604-09-1

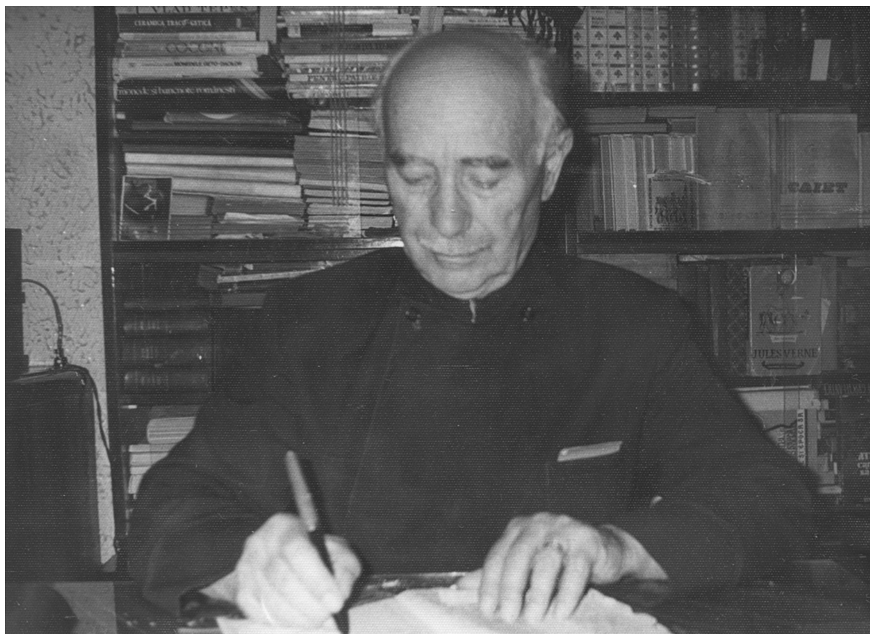
I. Mirea, Pavel (pref.)

902(498-35 Teleorman)

Acest volum a fost editat cu sprijinul financiar al Muzeului Județean Teleorman şi al familiilor Angelescu şi Spiru.

ISBN 978-606-8604-09-1

In memoriam, la 100 de ani de la naştere

Preot Ioan Spiru (2 nov. 1914 - 20 febr. 1995)

Motto

Dacă Egiptul este un dar al Nilului,
Teleormanul arheologic este un dar al
celor 16 cursuri de apă care îl străbat.

Prof. Ioan Spiru

C U P R I N S

Inedite

Note de drumeție

Varia

Anexe

L I S T A   A B R E V I E R I L O R

Antiquity	Antiquity. Department of Archaeology, Durham University, Great Britain.
BSNR	Buletinul Societății Numismatice Române, Bucureşti.
CAMNI	Cercetări Arheologice. Muzeul Național de Istorie a României, Bucureşti.
CN	Cercetări Numismatice. Muzeul Național de Istorie a României, Bucureşti.
CreştCol	Creşterea Colecțiilor. Caiet Selectiv de Informare. Cabinetul Numismatic al Bibliotecii Academiei Române, Bucureşti.
Crisia	Crisia. Muzeul Țării Crişurilor, Oradea.
Dacia	Dacia. Recherches et découvertes archéologiques en Roumanie, Bucureşti (1924-1947).
Dacia NS	Dacia. Revue d'archéologie et d'histoire ancienne, Nouvelle Serie, Bucureşti.
DIVR	Dicționar de Istorie Veche a României, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1976.
Izvestia	Bulletin de l'Institut Archéologique Bulgare, Sofia.
MemAntiq	Memoria Antiquitatis. Complexul Muzeal Județean Neamț, Piatra Neamț.
Materiale	Materiale şi Cercetări Arheologice, Bucureşti (1953-1970).
RevMuz	Revista Muzeelor, Bucureşti.
SCIV(A)	Studii şi Cercetări de Istorie Veche (şi Arheologie), Bucureşti.
SCN	Studii şi Cercetări Numismatice, Bucureşti.
SMIM	Studii şi Materiale de Istorie Medie, Bucureşti.
Thraco-Dacica	Thraco-Dacica. Institutul Român de Tracologie, Bucureşti.

ÎN LOC DE INTRODUCERE

Continuând tradiția unor slujitori ai lui Dumnezeu, preotul Ioan Spiru s-a străduit să adune dovezi ale existenței umane prin locurile pe unde voia divinității şi viața l-au purtat. Consecvent în cercetările sale, a descoperit pe meleagurile teleormănene numeroase aşezări omeneşti atribuite mai multor epoci: epoca neolitică, epoca metalelor, epoca geto-dacică, epoca migrațiilor timpurii, epoca medievală. De altfel, despre vestigiile arheologice de aici, despre prezența omului încă din preistorie, spunea, metaforic, următoarele: *„Dacă Egiptul este un dar al Nilului, Teleormanul arheologic este un dar al celor 16 cursuri de apă ce-l străbat“*.

Primele cercetări au fost legate însă de satul Surduleşti, aflat, în prezent, în județul Argeş. Numit aici preot în toamna anului 1940 a fost preocupat, de la început, de istoria şi vechimea locurilor ce-l adoptaseră. Şase ani mai târziu, în 1946, a participat, alături de arheologul Mircea Petrescu-Dîmbovița, la prima sa săpătură arheologică, pe *tell*-ul gumelnițean cunoscut sub numele de „Măgura din Izlaz”. Ulterior, împreună cu specialişti de la Muzeul din Piteşti, a efectuat sondaje arheologice pe valea Bălăcelului, într-o aşezare din sec. VIII-X d.Hr.

După 1 august 1954, dată la care a fost mutat ca preot la Alexandria, Ioan Spiru a devenit un statornic colaborator al muzeului care la vremea aceea fusese înființat de abia doi ani (1 mai 1952). Despre colaborarea cu această instituție, afirma: *„Am fost permanent legat de muzeul din Alexandria, fiind mâna dreaptă a foştilor directori Emilia Rozenthal, Florian Neagu, Alexandru Marinescu, Cornel Beda, Rodica Popa şi Ecaterina Țânțăreanu, transformând muzeul într-un adevărat locaş de cultură şi înscriind, în acelaşi timp, județul Teleorman în circuitul*

muzeul cu obiectele descoperite şi cu peste 2300 de monede, tezaure sau descoperiri întâmplătoare”.[*]

Pe parcursul a peste 40 de ani a fost alături de arheologii ce şi-au îndreptat atenția asupra Teleormanului: Constantin Nicolaescu-Plopşor, Mircea Petrescu-Dîmbovița, Nicolae Constantinescu, Constantin Preda, Bucur Mitrea, Maria Comşa, Eugen Comşa, Alexandru Păunescu, Emil Moscalu, Dumitru Berciu, ş.a., nume de prestigiu ale cercetării româneşti, majoritatea de la Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan” din Bucureşti, institut cu care a colaborat în mod constant.

O parte a rezultatelor cercetărilor sale au fost publicate în reviste de specialitate precum: „Studii şi Cercetări de Istorie Veche“, „Materiale şi Cercetări Arheologice“, „Cercetări Arheologice“, „Studii şi Cercetări Numismatice“, „Buletinul Societății Numismatice Române“. Dintre studiile şi articolele apărute în aceste publicații pot fi amintite: *Aşezări străvechi în raionul Roşiori de Vede*, *Cercetări şi descoperiri arheologice în județul Teleorman*, *Descoperiri monetare în raionul Alexandria*, *Informații asupra circulației monetare în județul Teleorman* etc. Preocupările sale au fost aduse la cunoştința publicului cititor prin numeroase articole apărute în presa locală şi centrală. Personalitate polivalentă, preotul Ioan Spiru a fost autorul, pe parcursul a aproape 60 de ani, a cca. 250 de articole de arheologie, numismatică şi istorie, literatură laică şi religioasă, artă, filatelie, precum şi proză scurtă, poezie, schițe umoristice şi epigrame. Se adaugă o serie de alte studii, articole şi însemnări, precum şi şase volume cu caracter autobiografic, toate rămase în manuscris.

[*] Ioan Spiru, *Monografia satului Surduleşti*, seria Publicațiile Muzeului Județean Teleorman, VIII, Ed. Ordessos, Piteşti, 2013, p. 139.

Activitatea sa a fost apreciată de Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan" din Bucureşti şi de Muzeul Naţional de Istorie a României. Filiala Numismatică Caracal i-a oferit Diploma de Onoare în anii 1981, 1983, 1986 şi 1987 iar Inspectoratul pentru Cultură al judeţului Teleorman[**] i-a decernat, în 1991, Premiul „I. D. Ştefănescu" pentru cercetare istorică.

Volumul de faţă reuneşte toate articolele de arheologie şi numismatică publicate de-a lungul anilor în prestigioase reviste ale Academiei Române sau ale Muzeului Naţional de Istorie a României. Sunt prezentate şi două articole de numismatică, inedite, dar şi o comunicare susţinută în cadrul simpozionului organizat de Secţia Caracal a Societăţii Numismatice Române, la 18 septembrie 1988, precum şi discursul ţinut în Aula Academiei Române, la 18 noiembrie 1993, cu ocazia aniversării a 90 de ani de existenţă a Societăţii Numismatice Române.

În continuare, cele trei note de drumeţie, de asemenea inedite, sunt mai mult decât simple note de periegheză arheologică, trădând firea de deosebită sensibilitate a autorului şi bucuria acestuia de a se afla în mijlocul naturii atunci când „dorul de cioburi" îl chema, fiind o pledoarie pentru cunoaşterea frumuseţilor locurilor din imediata noastră vecinătate, de multe ori surprinzătoare prin insolitul lor, dar şi a urmelor trecutului.

Lucrarea se încheie cu fragmente din interviul susţinut în cadrul emisiunii TV „Clio", la data de 7 februarie 1994.

Lista publicaţiilor articolelor de arheologie şi de numismatică, atât cele apărute în lucrări de specialitate cât şi cele de popularizare, completează lucrarea.

[**] În prezent, Direcţia Judeţeană pentru Cultură Teleorman.

O adevărată „memorie a imaginilor” dedicată celui care a fost preotul Ioan Spiru, cuprinde 42 de fotografii din activitatea sa arheologică şi numismatică şi cu unele materiale arheologice descoperite de acesta, precum şi un portret desenat de Teodor Şerbănescu.

Un loc special a fost acordat „Repertoriului arheologic şi numismatic al județului Teleorman”, ce este republicat cu această ocazie. Inițial, lucrarea a apărut, postum, într-un volum ce a reunit şi alte studii şi articole legate de istoria sau viața religioasă a județului[***]. În ceea ce priveşte republicarea acestui repertoriu, trebuie făcute câteva observații asupra unor modificări de formă şi nu de fond, survenite asupra lucrării inițiale, a unor inevitabile erori, multe datorate dactilografierii manuscrisului original. Astfel, s-a procedat la o ordonare a unităților administrative, oraşe, comune şi sate, aşa cum sunt în prezent, fiind păstrată ordinea inițială, respectiv aşezări urbane şi aşezări rurale. A fost stabilită o cheie a repertoriului urmărind: repere hidrografice pentru fiecare unitate administrativă, menționarea numelui vechi al localității acolo unde acesta a fost schimbat, ordonarea cronologică a descoperirilor şi menționarea completă a numelor proprii. După confruntarea cu manuscrisul original, a fost redusă ambiguitatea unor fraze iar acolo unde acest lucru nu a fost posibil, s-a hotărât eliminarea lor. Deasemenea, s-a trecut la abordarea unui sistem de note unitar, sub forma notelor de subsol, precum şi la citarea completă a bibliografiei cunoscută, la nivelul anului 1995, pentru fiecare punct. Nu au fost incluse la notele bibliografice articolele de popularizare. Comentariile editorului au fost introduse acolo unde s-a considerat necesar, prin note distincte, de subsol.

[***] Ioan Spiru, *File de istorie teleormăneană*, Ed. Teleormanul Liber, Alexandria, 1996.

Autorul a făcut efortul de a duce la bun sfârşit lucrarea reprezentată de acest repertoriul arheologic şi numismatic în care erau tratate, rând pe rând, descoperirile arheologice şi monetare efectuate, de-a lungul anilor, în cele cinci oraşe şi peste 160 de sate teleormănene. Repertoriu se constituia ca o bază de plecare, bază de care şi astăzi specialiştii beneficiază în cadrul cercetărilor sistematice întreprinse. În jurnalul personal pe anii 1994 - 1995, ultima însemnare a fost făcută pe data de 19 ianuarie 1995. Iată care era aceasta: *„Am început lucrul, ajutând o dactilografă, la cartea ce voiesc să o scot prin Inspectoratul de Cultură. Inima a cam slăbit de atâta efort”*. Peste o lună, la 20 februarie, părintele Ioan Spiru avea să treacă la cele veşnice, la venerabila vârstă de 81 de ani. Cu doar trei zile înainte fusese terminat de dactilografiat manuscrisul a ceea ce avea să devină prima încercare de repertoriu arheologic al județului Teleorman, fără ca să mai poată face corectura finală…

Cu o deosebită răbdare şi pricepere, părintele Ioan Spiru a reuşit să insufle şi să cultive şi altora pasiunea sa pentru arheologie şi numismatică, printre care şi semnatarului rândurilor de față, ce îl consideră, cu respect şi recunoştință, un adevărat părinte spiritual.

Astfel, prin editarea acestui volum, încercăm să-i aducem un pios omagiu, acum, când se împlinesc 100 de ani de la naşterea sa.

Pavel Mirea
Alexandria, octombrie 2014

AŞEZĂRI STRĂVECHI ÎN RAIONUL ROŞIORII DE VEDE

(Materiale şi Cercetări Arheologice, V, 1959, p. 695-707)

Prin Raionul Roşiorii de Vede din partea de vest a regiunii Bucureşti curge râul Vedea, care primeşte ca afluenţi, pe teritoriul raionului, pâraiele Bratcov, Tecuci şi Burdea. Pârâul Urlui, aflat în partea de sud-vest a raionului, se varsă în Dunăre, iar spre est curg pâraiele Tinoasa şi Apa Câinelui (Tina).

Atât pământul (cernoziom şi sol roşu de pădure destul de productiv), cât şi cursurile de apă, destul de numeroase, cu văi adânci şi largi, au favorizat aşezările omeneşti (fig. 1). De aceea, pe întreaga întindere a raionului se găsesc răspândite numeroase urme ale unor străvechi aşezări omeneşti, cunoscute de localnici sub denumirile de „măguri", „gorgane", „cetăţi" etc.

Încă din secolul trecut, unii dintre primii noştri arheologi (C. Bolliac, D. Butculescu, Gr. Tocilescu şi alţii) au fost atraşi să cerceteze aceste străvechi aşezări omeneşti. Mai târziu şi monografiştii locali au amintit în măsura cunoştinţelor, în lucrările lor şi au inserat date despre asemenea aşezări sau descoperiri arheologice[1].

Dorind să aduc o modestă contribuţie la cunoaşterea amănunţită a aşezărilor străvechi din cuprinsul raionului mi-am propus să-l cercetez în întregime, ca şi împrejurimile lui, punând astfel la îndemâna arheologilor date noi şi amintind totodată datele ce se găsesc în alte lucrări. Rezultatele acestor periegheze au fost destul de bogate, reuşind să identifice aşezări noi, să verifice altele deja cunoscute şi lucrările citate, ca şi în manuscrisele de la Biblioteca Academiei R.P.R.[2] şi, în limita posibilităţilor, să precizeze încadrarea lor cronologică. Obiectele adunate cu prilejul cercetărilor au fost predate, în parte, Muzeului Naţional de Antichităţi, iar restul, Muzeului Raional din Alexandria.

În expunerea de faţă, în prezentarea descoperirilor m-am condus după cursurile de apă ce traversează raionul şi împrejurimile lui, de la nord-vest spre sud-est.

---

[1] Pantele Georgescu, *Dicţionar geografic al jud. Teleorman*, Bucureşti, 1897; Petre Stroescu, *Oraşul Roşiorii de Vede*, Alexandria, 1933, Ioan N. Staicu, *Aşezările jud. Teleorman*, Turnu Măgurele, 1939.

[2] Manuscrisul nr. 229, 274 şi 5137 de la Biblioteca Academiei R.P.R.

I. VALEA PÂRÂULUI URLUI

BELITORI

1. La aproximativ 8 km spre nord-vest de comuna Belitori, în apropierea drumului dintre Roşiorii de Vede şi comuna Băseşti, în apropierea pârâului Urlui, se află ruinele unui castru roman, care se afla lângă valul de pământ roman (limesul Transalutan). Castrul este amintit în diverse lucrări[3].
2. În partea de sud a satului, spre comuna Pârlita, la circa 60 m de şoseaua dintre aceste sate, pe un teren plan, este o mică măgură având dimensiunile de circa 30 x 30 m. Fragmente ceramice puține, din pastă roşcată, fără ornamente. Datare incertă.
3. Tot în Belitori, în anul 1944 s-a găsit un tezaur de monede de argint întregi şi fragmentare ale cetății Dyrrhachium. Locul descoperirii se afla pe terasa joasă a pârâului Urlui. În apropriere s-au descoperit rare fragmente ceramice geto-dacice[4].

PÂRLITA

La şcoala elementară din sat se păstrează diferite piese de silex, fragmente ceramice şi obiecte de os găsite pe teritoriul comunei. În malul drept al pârâului Urlui se găsesc oase de animale fosile.

BROŞTEANCA

La nord-est de sat, spre satul Pârlita, în dreptul şoselei este o terasă parțial surpată, pe care se află resturile unei aşezări din a doua epocă a fierului. S-au adunat fragmente ceramice de vase de culoare cenuşie lucrate la roată.

În apropiere este o carieră de nisip în malurile căreia sunt oase de animale fosile.

La şcoala elementară din sat se păstrează câteva fragmente ceramice, olane etc.

BOGDANA

Pe teritoriul acestui sat sunt numeroase măguri menționate şi în alte lucrări. Unii autori vorbesc despre faptul că „se găsesc aici silexuri preistorice"[5]. În malurile pârâului Urlui, în numeroasele cariere de nisip dintre satele Bogdana şi Margareta (r. Alexandria), am găsit numeroase oase de animale fosile, din care am depus o parte şi la Muzeul Raional din Alexandria.

---

[3] „Pe capătul unui deluşor aşezat între valea Urlui şi şoseaua care duce de la Băseşti la Roşiorii de Vede, e un castru de mărime 64x94 paşi"; D. Tudor, *Oltenia Romană, Bucureşti*, 1942, p. 227.

[4] Ion Nestor, *Raport asupra cercetărilor arheologice din comuna Belitori*, în Raport de activitate al Muzeului Național de Antichități pe anii 1942 şi 1943, Bucureşti, 1944, p. 57-60.

[5] Pantele Georgescu, op. cit., p. 37.

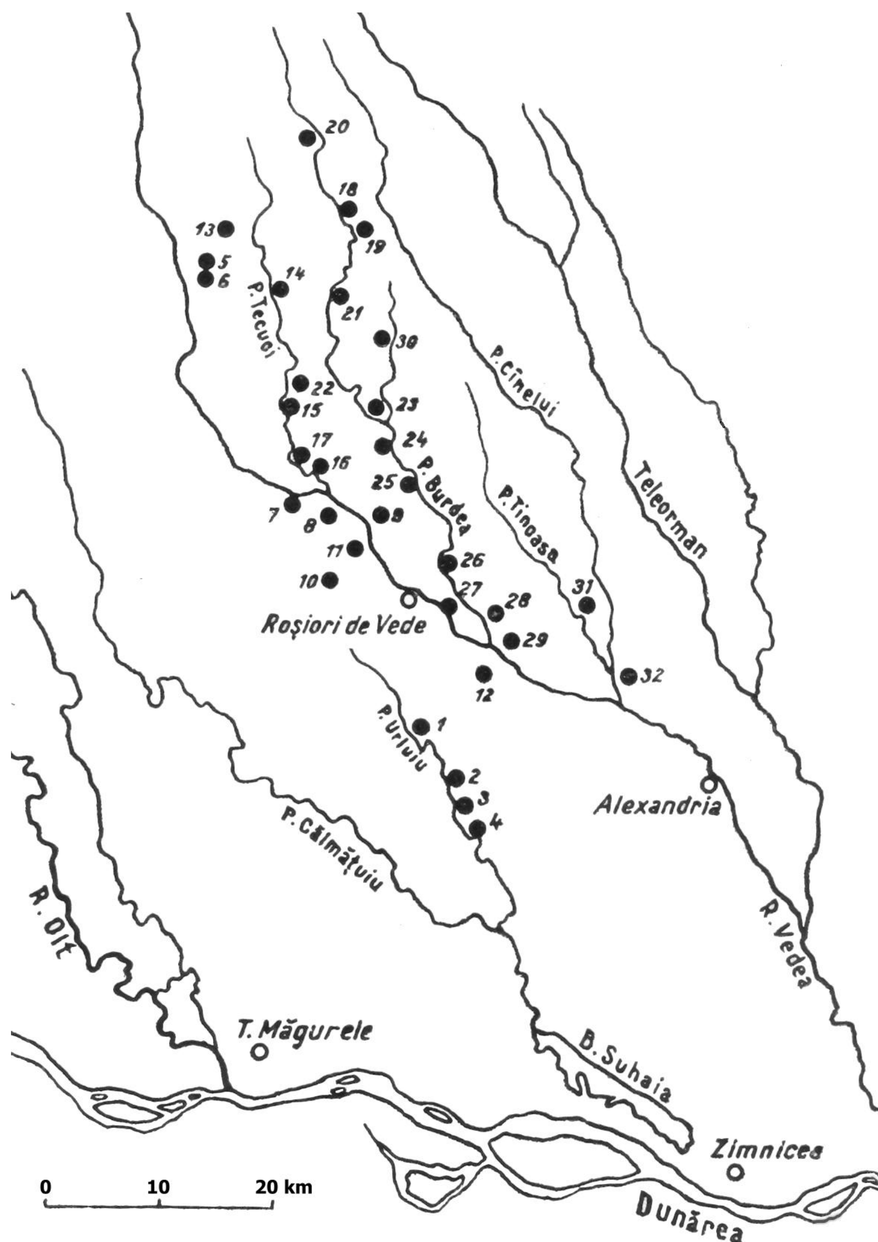

Fig. 1. – Harta raionului Roşiorii de Vede şi a împrejurimilor, cu localităţile menţionate în textul acestui articol:1 Belitori; 2 Pârlita; 3 Broşteanca; 4 Bogdana; 5 Tufenii din Deal; 6 Tufenii din Vale; 7 Bălţaţi; 8 Gresia; 9 Papa; 10 Măldăieni; 11 Scrioaştea; 12 Peretu; 13 Măzăceni; 14 Tecuci-Kalinderu; 15 Merişani; 16 Însurăţei; 17 Dideşti; 18 Miroşi; 19 Surduleşti; 20 Burdeni; 21 Balaci; 22 Dobroteşti; 23 Beuca; 24 Drăcşănei; 25 Odobeasca; 26 Drăgăneştii de Pădure; 27 Meri-Goala; 28 Dulceanca; 29 Albeşti; 30 Zâmbreasca; 31 Licuriciu; 32 Mavrodin.

II. VALEA RÂULUI VEDEA

TUFENII DIN DEAL

La circa 2 km nord-vest de sat, în apropierea luncii râului Vedea se află o măgură cu întinderea de câteva hectare, cunoscută sub denumirea de „Măgura Şarpelui”[6]. Pe suprafaţa ei am găsit puţine fragmente din epoca neolitică.

TUFENII DIN VALE

În curtea fostului învăţător Tănăsescu, acum câţiva ani s-au găsit oseminte omeneşti şi vârfuri de săgeţi. Datare incertă.

BĂLŢAŢI

În dreptul satului, în malul drept al râului Vedea, s-au descoperit oase de animale fosile.

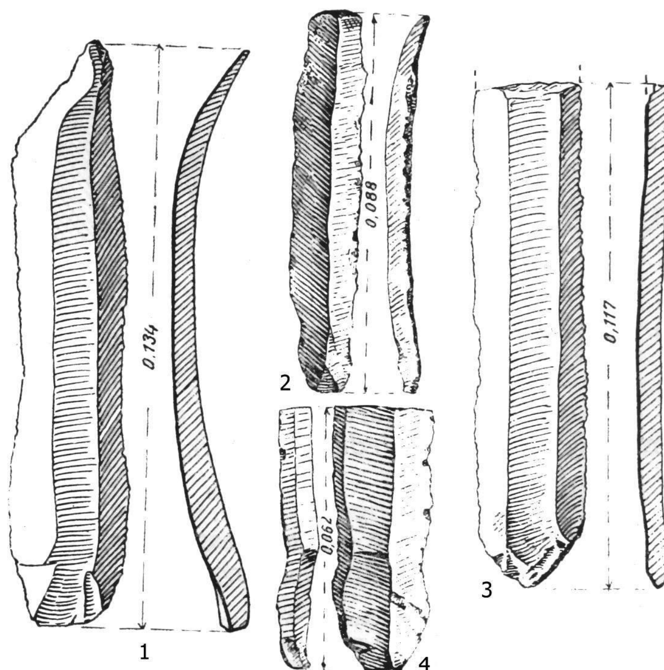

Fig. 2. – Surduleşti: unelte de silex

GRESIA

În preajma bisericii din sat se află o măgură având dimensiunile de 30 x 20 m. S-au găsit fragmente ceramice din timpul comunei primitive.

Pe malul drept al râului, în apropriere de sat, se văd urmele castrului roman[7].

[6] Petre Stroescu, op. cit., şi I.N. Staicu, op. cit.; vezi şi răspunsul înv. Dobre Andreescu: „e ca de 36 de stânjeni înălţime, de 50 stânjeni lăţime şi 189 stânjeni lungime…”, manuscrisul nr. 229 de la Biblioteca Academiei R.P.R.

[7] „Cetatea are o formă rectangulară, lăţimea ei spre nord şi spre sud e de 90 m, lăţimea de 70 m şi suprafaţa ei de 6300 m². Înălţimea şanţului cetăţii e de 4 m”; citat după Grigore Tocilescu, *Fouilles et recherches archeologiques en Roumanie*, p. 125; „Am mai descoperit un loc ce poartă numirea de troian ce se începe din lunca Vedei, adică din cătunul Gresia şi merge până ce dă în apa Dâmbicului”, în răspunsul înv. M. Ionescu, manuscrisul nr, 229 de la Biblioteca Academiei R.P.R.; D. Tudor, *Oltenia Romană*, Bucureşti, 1942, p. 227.

PAPA

La circa 300 m înspre sud vest de sat, în lunca Vedei, se află un tell de aproximativ 50x50 m. Am cules de pe el piese de silex, fragmente ceramice şi bucăţi de lipitură arsă. Materialele sunt de tip Gumelniţa.

MĂLDĂIENI

La est de comună, pe malul drept al râului Vedea, se văd urmele valului roman[8] (Limesul Transalutan).

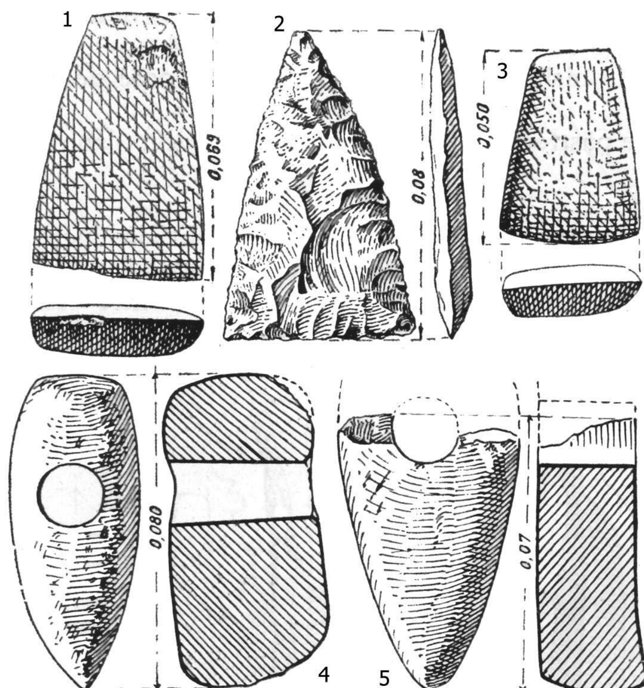

Fig. 3. – Surduleşti. 1 şi 3, dăltiţe de piatră; 2, vârf de săgeată de silex, 4 şi 5 topoare de piatră perforate.

SCRIOAŞTEA

La apus de sat se cunosc urmele valului roman[9] (Limesul Transalutan).

ROŞIORII DE VEDE

În apropierea oraşului – în partea dinspre SSE, lângă drumul ce duce spre Belitori, se află o cetate de pământ de formă rotundă, cunoscută sub numele de „Cetatea Cazacilor”[10]. Cetatea ocupă o întindere destul de mare de teren şi împrejurul ei se văd şi azi şanţurile care o înconjură. Nu departe de ea se mai află două

[8] „Pe la est de comună trece drumul lui Traian, căruia localnicii îi zic Troianul şi ale cărui urme se distrug bine în această parte” în *Marele Dicţionar Geografic al României*, 1904, p. 270.

[9] „Originea Troianului este la distanţa de 230m de cetăţuie (cătunul Gresia) plecând de aici drept spre sud, trece pe muchia dealului spre de comuna Scrioaştea” (în manuscrisul nr. 229 de la Biblioteca Academiei R.P.R).

[10] „Diametrul cetăţii 260 m cuprinzând 11 pogoane (53066 m), altitudine 104 m. Şanţul de 8 m. La N şi S două părţi. La 20 m înaintea porţii de nord, există un val de 4 m înălţime, iar la 25 m înăuntru de la poarta de nord, există un val de 4 m înălţime, iar la 25 m înăuntru de la poarta de nord, există o depresiune circulară de 2 m, diametru, probabil fântâna” (în P. Stroescu, op. cit., p. 27-28).

măguri mult mai mici, una în stânga şi alta în dreapta şoselei dintre Roşiorii de Vede şi Belitori.

PERETU

Între Roşiorii de Vede şi satul Peretu, în lunca râului Vedea, în apropiere de confluenţa lui cu pârăul Bratcov, sunt o serie de măguri. Unele au şi nume: măgura „Palanca”, măgura „Livezii” etc. Din materialul ceramic cules, am dedus că aparţin epocii neolitice.

Nu departe de sat, spre S de comuna Plosca, se disting şi astăzi, pe alocuri, urmele valului roman de sud. El trecea pe la sud de Roşiorii de Vede, între Peretu şi Plosca şi se continuă până în apropriere de Giurgiu. Localnicii numesc acest val: „Brazda lui Novac”[11].

III. VALEA PÂRÂULUI TECUCI

MĂZĂCENI

La est de sat, pe locul „Băligar”, pe coasta de lângă valea pârâului Tecuci, pe o întindere destul de mare de teren se găsesc fragmente ceramice din vase de pastă cenuşie şi cărămizie, cu buza răsfrântă. Aceste materiale datează din a doua epocă a fierului[12].

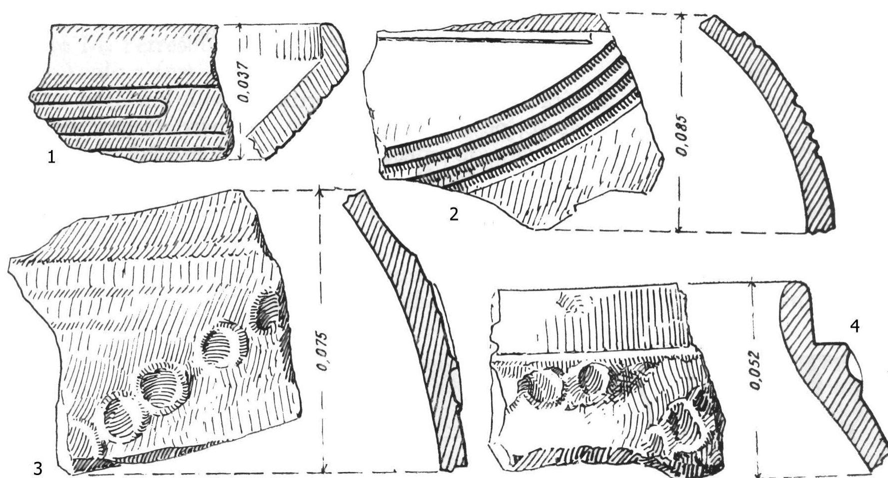

Fig. 4. – Surduleşti. Fragmente ceramice de tip Gumelniţa.

[11] „Spre miazăzi de comună există un şanţ ce poartă denumirea de Brazda lui Novac… în lăţime de aproape 3 m şi înălţime de 1 m” (Gr. Tocilescu, op. cit. p. 128).

[12] „Spre răsărit de comună este o silişte de sat vechi şi sunt 20 gropi de bucate la adâncimea de 6 palme, cam 8 palme, iar numirea satului se poartă Băligaru” (răspunsul înv. Stanciu Voicu, în manuscrisul nr. 229 de la Biblioteca Academiei R.P.R.).

TECUCI-KALINDERU

În lunca pârâului Tecuci, la circa 3 km spre est de satul Tufeni, se află un tell de 60X50 m, numit de localnici „satul vechi”. Chiar la suprafaţă se găsesc fragmente ceramice, silexuri, lipitură arsă etc. Resturile acestea dovedesc existenţa unei aşezări neolitice aparţinând culturii Gumelniţa.

La circa 3 km SSV de sat, spre satul Dobroteşti, în valea pârâului Tecuci, se află un tell numit de localnici „Măgura lui Mieluş”. Are aproximativ 5 m înălţime şi suprafaţa de 60x40 m. Resturile adunate şi, mai ales, fragmentele ceramice indică o aşezare neolitică aparţinând culturii Gumelniţa[13].

Tot lângă această comună şi anume, la circa 2 km spre est, în valea pârâului Bălăcel, se găsesc urmele unei aşezări, care, după materialul găsit, ar aparţine epocii migraţiunilor. Aşezarea e cunoscută sub denumirea de „Catargic[14]”.

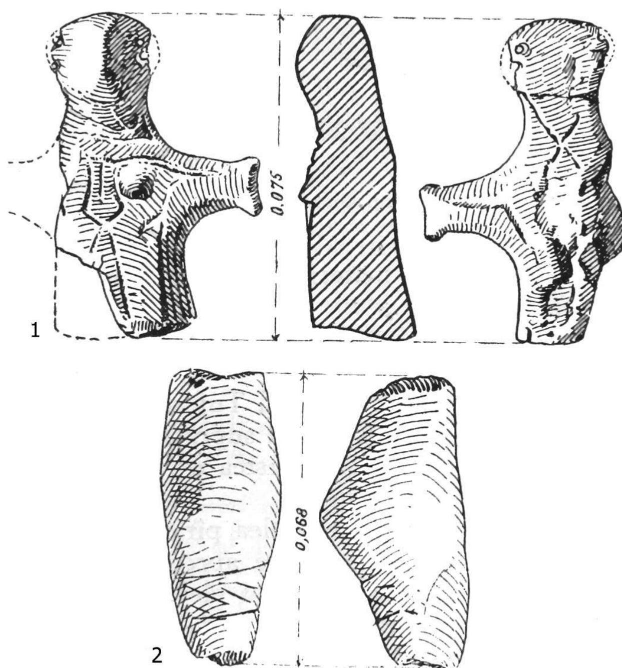

Fig. 5. – Surduleşti. Figurine antropomorfe de lut ars.

MERIŞANI

Pe malul stâng înalt al pârâului Tecuci, în apropierea satului, pe o întindere destul de mare, am găsit resturi materiale şi, în special, fragmente ceramice, lipitură arsă şi o jumătate dintr-un topor de piatră lung de 6 cm, cu gaură de înmănuşare, care dovedesc existenţa unei aşezări omeneşti din a doua epocă a fierului. Pe acelaşi loc s-ar fi găsit şi monede. În lunca pârâului Tecuci se află un val de pământ numit de localnici „troian”. El porneşte de sub malul stâng al apei, unde am identificat aşezarea amintită şi traversează toată lunca pârâului. Lărgimea lui este de

[13] Pantele Georgescu, op. cit., p. 121. El o numeşte „o cetate de pământ”.

[14] Ion N. Staicu, op. cit. p. 220. El spune că aici ar fi fost vatra veche a satului Tecuci-Kalinderu.

aproximativ 3-4 m şi înălţimea de circa 2 m. El se aseamănă cu valul de la Balaci.

INSURĂŢEI

Tot pe malul stâng al pârâului Tecuci şi la aproximativ 2 km spre sud de aşezarea descrisă mai sus se găsesc, pe o întindere destul de mare, fragmente ceramice şi bucăţi de lipitură arsă, care dovedesc existenţa unei aşezări din a doua epocă a fierului. În partea de sud a aşezării se pot vedea urmele unor şanţuri. Pe acelaşi loc s-au găsit monede.

DIDEŞTI

La ieşirea din satul Însurăţei, spre comuna Dideşti, în malul stâng al pârâului Tecuci, chiar lângă pod, se vede un strat de pământ conţinând multă cenuşă. În el se găsesc resturi ceramice lucrate la roată şi smălţuite. Siliştea datează din epoca feudală.

IV. VALEA PÂRÂULUI BURDEA

MIROŞI

În sat, în spatele SMT-ului, într-o vâlcea care dă în lunca pârâului Burdea, se află „Măgura Jidovilor”, de 4-5 m înălţime. Ea este acoperită cu un strat de pietriş şi are forma aproape rotundă. La baza ei, într-o groapă de unde se ia pământ pentru lipit, am găsit câteva oscioare.

La aproximativ 2 km spre N NV de sat, în valea pârâului Burdea, pe locul numit „Leşi”, pe o întindere de teren destul de mare, se găsesc multe fragmente ceramice, cărămizi, zgură etc. Localnicii spun că acolo a fost vatra satului în vechime.

În grădina locuitorului Constantin Vasilescu din Miroşi s-au găsit numeroase aşchii de silex. Locul acesta coboară în pantă spre lunca pârâului Burdea. Pare a fi fost aici o aşezare din vremea comunei primitive.

SURDULEŞTI

În acest sat am avut posibilitatea să identific până acum cele mai multe aşezări din tot raionul. În anul 1945 am descoperit un *tell* în lunca pârâului Burdea[15], unde s-au făcut săpături în anul 1946, de către M. Petrescu-Dîmboviţa[16]. Acolo a fost o aşezare a purtătorilor culturii Gumelniţa, importantă mai ales prin faptul că întâia oară se întâlneşte o aşezare neolitică pe un fond de vale, iar numai sus pe terasă[17]. De remarcat este şi faptul că majoritatea *tell*-urilor gumelniţene identificate şi amintite în

---

[15] Ziarul „Drapelul”, Bucureşti, luna mai 1946.
[16] M. Petrescu-Dîmboviţa, *Săpăturile de la Surduleşti*, în Materiale, I, 1953, p. 528-542.
[17] *Ibidem*, p. 536.

această lucrare au aceleaşi caracteristici ca şi *tell*-ul de la Surduleşti. Ele sunt relativ mici, aşezate în lunca apelor.

De pe acelaşi *tell* am mai strâns un vârf de săgeată de silex, un vas mic, un ciob dintr-un vas mai mare şi altele, donate Muzeului Raional Alexandria.

La circa 3 km est de sat, pe coasta unei vâlcele mlăştinoase, se găsesc urmele unei aşezări care, după fragmentele ceramice, după uneltele de silex şi bucăţile de lipitură arsă, aparţin probabil tot culturii Gumelniţa[18].Aşezarea nu are un caracter de *tell*, ci se află în parte pe panta terasei.

La aproximativ 1,5 km spre est de sat, în vâlceaua Burlişte, se află un alt *tell* gumelniţean.

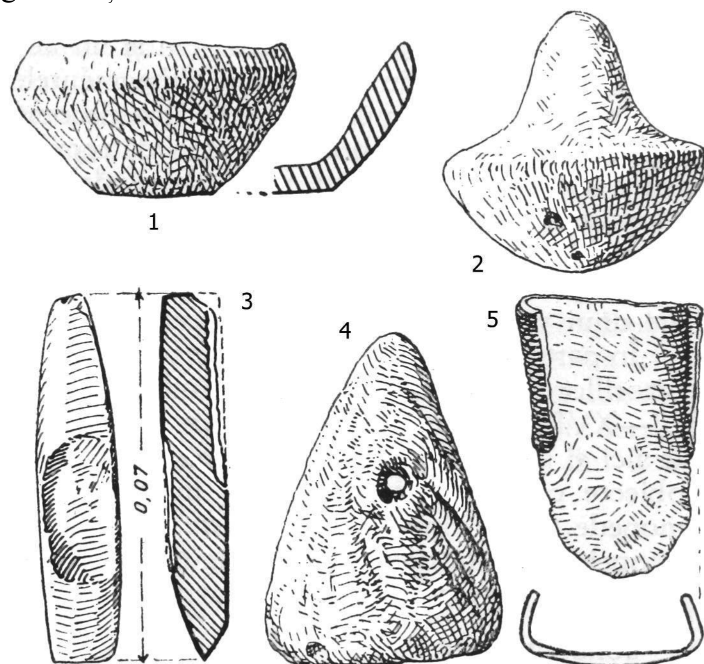

Fig. 5. – Surduleşti. 1, văscior de lut ars; 2, obiect de lut ars; 3, dălţiţă de piatră; 4, greutate pentru războiul de ţesut; 5. Bălăcel, fier de plug.

În partea de sud a satului, aproape de confluenţa văii Drăgociului cu pârâul Burdea, se află „Măgura de la Drăgoci”. Pe ea nu am găsit nici un fel de urme materiale. Totuşi din informaţiile culese de la localnici, rezultă că pe măsură s-au găsit obiecte diverse.

În marginea satului, lângă pădurea Drăgociului şi în apropierea pârâului Burdea, se găsesc fragmente ceramice foarte corodate. Datare incertă.

[18] *Ibidem*, p. 540.

La circa 4 km vest de sat, la punctul numit „Bălăcel” (fig. 6) de pe valea cu acelaşi nume, plugul a scos şi continuă să scoată la iveală urmele unei vechi aşezări omeneşti, distrusă cândva prin incendiu. Amintesc din materialele adunate: fragmente ceramice (unele foarte groase), cărămizi, pietre, unelte de piatră (o daltă mică de gresie de 7 cm lungime), unelte de fier (un topor de fier de 23 cm şi un fier mic de rariță de 11 cm lungime), mărgele de lut şi puțin chihlimbar. Fragmentele ceramice sunt în mare măsură din pastă roşietică şi multe din ele sunt decorate cu benzi incizate sau în val[19].

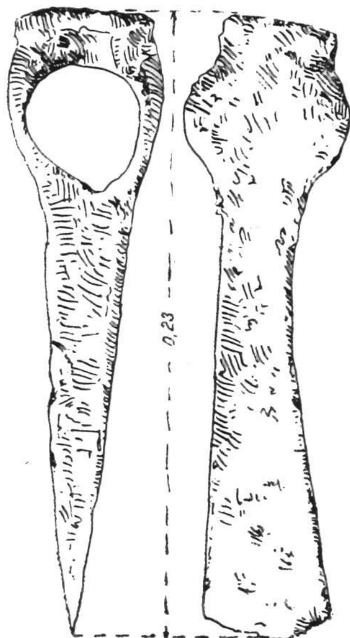

Fig. 7. – Surduleşti, topor de luptă.

Tot la Surduleşti s-a găsit o monedă republicană romană de argint. Moneda are pe avers capul Romei cu casă şi legenda B. CAECIAN, iar pe revers are doi boi înjugați, sub picioarele lor e scris: CASSI.

În dreptul pădurii Drăgociului, spre est, nu departe de satul Burdeni, se găsesc prin arături multe fragmente ceramice, cărămizi, care ar proveni din bordeiele unui vechi sat - Cățeleşti - existent prin secolele XVI-XVII[20].

În partea de vest a satului, acolo unde pârâul Burdea intră în sat, în ogrăzile locuitorilor Ilie şi Marin Stoica, Tudor şi Dumitru Cazacu etc., se afla în sec. XVII-XVIII un cimitir despre care astăzi nu se mai ştie nimic. Locuitorii au găsit aici, şi găsesc de câte ori lucrează pământul, morminte cu oseminte omeneşti şi obiecte care au aparținut celor înhumați. Astfel, se găsesc nasturi, cătărămi şi monede. Una dintre monede este de argint, turcească, iar alta de aramă, de trei copeici, bătută de ruşi la Sadagura, în anul 1773. Am găsit şi o fisă subțire de aramă cu stema Austriei, nedatată, şi pe avers cu inscripția „für Spiele”.

BURDENI

Pe teritoriul satului se află un *tell* Gumelnițean asemănător ca proporții cu cel de la Surduleşti. *Tell*-ul este situat în curtea locuitorului Marin Z. Ene, în apropriere de pârâul Burdea.

---

[19] M. Petrescu-Dîmbovița, op. cit., p. 541.

[20] Pantele Georgescu, op. cit., p. 265 şi Paul Şt. Greceanu, *Genealogiile boierilor*, Bucureşti, 1913.

De pe un alt loc (al lui Marin Z. Ene) ce se află pe terasa ce coboară spre Balta Balaciului, în apropierea şoselei, s-au adunat fragmente ceramice din vase de culoare cenuşie, lucrate la roată, aparţinând probabil unei aşezări din a doua epocă a fierului. În lunca aceluiaşi pârâu, la circa 1 km spre SE de sat, am descoperit un alt *tell* gumelniţean de 3-4 m înălţime şi cu dimensiunile de aproximativ 60 x 60 m. Locul este cunoscut sub numele de „Măgura lui Protopopescu". De la suprafaţă am cules diferite materiale (piese de silex, fragmente ceramice, lipitură arsă etc.).

BALACI

Între satele Burdeni şi Balaci este o baltă în apropierea căreia, spre sud, se află un *tell* cu diametrele de 80 x 60 m şi 3 m înălţime. În anul 1870, cu prilejul construirii şoselei naţionale Turnu Măgurele-Piteşti, *tell*-ul a fost tăiat de şosea în două părţi neegale. Atunci s-a găsit o serie de obiecte din timpul comunei primitive care au atras atenţia lui Dimitrie Butculescu. Între 1871-1872, el a făcut săpături în lungul măgurii[21]; urmele săpăturii se văd şi azi. În felul acesta *tell*-ul se prezintă azi împărţit în patru părţi neegale. Aşezarea a fost locuită de purtătorii culturii Gumelniţa[22].

La aproximativ 1,5 km spre nord de măgura descrisă mai sus, acolo unde începe malul înalt ale depresiunii ce înconjură balta, s-au găsit deseori oseminte omeneşti, lucru de altfel amintit şi în răspunsul la chestionarul lui Alexandru Odobescu[23]. În aceeaşi regiune se găsesc numeroase urme de locuire din epoca neolitică, deşi nu se poate spune că au vreo legătură cu osemintele.

La marginea de sud-est a satului Balaci, chiar lângă pârâul Burdea, se află un *tell* cu diametrele de aproximativ 60 x 60 m şi înălţimea de 4-5 m, menţionat în răspunsul la chestionarul lui Al. Odobescu[24], cât şi de Pandele Georgescu. De pe suprafaţa aşezării am adunat trei greutăţi de lut ars, o daltă de piatră, fragmente de figurine şi diferite fragmente ceramice din vase aparţinând culturii Gumelniţa. Azi, această aşezare este în pericol de distrugere totală deoarece se scoate pământ pentru cărămizi.

Menţionăm şi valul de pământ, ce începe din dreptul apei Burdea şi traversează toată lunca. Valul seamănă cu un dig, el are aproximativ 400-

---

[21] D. Butculescu, manuscrisul nr. 274 şi Gr. Tocilescu, manuscrisul nr. 5137, ambele Biblioteca Academiei R.P.R.

[22] M. Petrescu-Dîmboviţa, op. cit., p. 527.

[23] „În dealul văii Burdea, pe unde trece şoseaua judeţului, care trece prin Balaci, prin Surduleşti… într-acel deal s-au găsit o mulţime de oase, ce s-au scos de locuitori, când s-au pus în executarea lucrării şoselei" (în manuscrisul nr. 229 de la Biblioteca Academiei R.P.R.).

[24] Răspunsul învăţătorului M. Stănculescu din 28 martie 1871, în manuscrisul nr. 229 de la Biblioteca Academiei R.P.R.

500 m lungime, 4-5 m lăţime şi 2 m înălţime[25]. Valul este numit de localnici „Dul”. Pe val am găsit puţine cioburi decorate cu benzi incizate în linii vălurite. La capătul dinspre vest al valului se află o ridicătură de pământ, de forma unei movile cu dimensiuni aproximative de 50 x 40 m. La suprafaţă se găsesc fragmente ceramice, zgură, lipitură arsă etc. Resturile acestea datează, cu probabilitate, din a doua epocă a fierului.

DOBROTEŞTI

În lunca pârâului Burdea, la aproximativ 2,5 km spre est de sat, pe o pantă uşoară ce coboară spre apă, se găsesc cioburi de vase de lut ars, fără ornamente. Nu le-am putut data, dar este vorba, probabil, de o veche vatră a satului[26].

BEUCA

La marginea pădurii Berindei în partea de nord a satului, am descoperit un *tell* cunoscut de localnici sub numele de „Măgura Jidovului”. Tellul este acoperit de pădure, iar terenul din jur este mlăştinos. Dimensiunile aproximative, 60x60 m. Am adunat de pe măgură bucăţi de lipitură arsă, silexuri şi fragmente ceramice, toate aparţinând culturii Gumelniţa. Pantele Georgescu, în lucrarea citată, afirmă că pe teritoriul satului mai sunt şi alte măguri[27].

DRĂCŞĂNEI

În lunca pârâului Burdea, între satele Drăcşănei şi Drăcşani se află un *tell* de aproximativ 120x80 m, cu înălţimea de circa 6 m. Din cauză că s-au găsit resturi insuficiente, nu am putut determina epoca aşezării. În viile situate în jurul *tell*-ului se găsesc fragmente ceramice, cărămizi etc.

Nu departe de *tell*, la circa 400-500 m spre nord, chiar în apropierea apei, în gropile de unde locuitorii iau pământ pentru lipit, am găsit cioburi arse la roşu, puternic corodate. Este vorba de o aşezare din epoca neolitică timpurie.

ODOBEASCA

În partea de nord a satului, în cătunul Muţi, se află „Măgura Mare”, având aproximativ 80 x 60 m şi înălţimea de circa 15 m, iar partea de sud a localităţii, în cătunul Odobeasca, se află o măgură mai mică, cunoscută sub numele de „Măgura Morii”. Pe suprafaţa lor am găsit foarte puţine fragmente ceramice atipice. Datare incertă.

---

[25] La 28 martie 1871 învăţătorul Şt. Popescu scria despre acest val: „Asemenea se mai găseşte un val de pământ… lung de 100 stânjeni şi în lăţime de 6 stânjeni şi în înălţime pe alocuri de 2-3 stânjeni…” (manuscrisul nr. 229 de la Biblioteca Acad. R.P.R.).

[26] I.N. Staicu, op. cit., p. 78, consideră că aici e vatra veche a satului din secolele XVI-XVII.

[27] „Prin împrejurimile comunei Beuca s-au găsit în mai multe rânduri vase şi unelte deosebite, de felul celor descoperite la Zâmbreasca, despre care vorbeşte Tocilescu în scrierea sa Dacia înainte de Romani” (Pantele Georgescu, op. cit., p. 34).

DRĂGĂNEŞTII DE PĂDURE

În partea de sud-vest a satului, în pădurea cu acelaşi nume, se află două *tell*-uri la aproximativ 500 m distanţă unul de altul; primul are aproximativ diametrele de 80 x 60 m şi 6-7 m înălţime, iar al doilea 60 x 50 m şi 5 m înălţime. Săpându-se după comori, s-au scos la iveală obiecte de piatră şi de silex[28]. Cele câteva cioburi pe care le-am adunat la suprafaţă datează din epoca neolitică.

În apropierea satului Drăgăneşti s-a găsit o monedă republicană romană. Pe avers, chipul Romei cu coif, iar pe revers, dioscurii călări şi literele CSC.

MERI-GOALA

La circa 1 km la est de sat, în marginea pârâului Burdea, se află o măgură cu dimensiunile de circa 30 x 30 m şi 3 m înălţime. Pe suprafaţa ei am găsit fragmente de vase la roşu, neornamentate, precum şi cărămizi arse foarte solide. Aşezarea datează probabil din a doua epocă a fierului.

Nu departe de sat, pe locul numit „Vărzărie”, în apropierea pârâului Burdea, s-a descoperit în anul 1939 un tezaur de podoabe de argint din a doua epocă a fierului[29]. De remarcat că la circa 2 km sud de sat se află urmele unei „cetăţi” ce ar data tot din epoca geto-dacică, aşezare care ar putea avea legătură cu acest tezaur.

DULCEANCA

La 500 m de măgura descrisă mai sus, la nord de sat, se găseşte o altă măgură similară cu prima ca mărime şi prin resturile materiale. Amândouă măgurile au pământ roşiatic, spre deosebire de cel care le înconjură şi care este negru. Prin aspectul ceramicei şi prin existenţa cărămizilor se pot data probabil într-o epocă mai târzie.

ALBEŞTI

La confluenţa pârâului Burdea cu râul Vedea, pe marginea terasei, la circa 1 km de sat, se află o importantă aşezare arheologică, numită de localnici „cetate”. În acest loc, terasa are aproximativ 30 m înălţime faţă de luncă. Terenul ocupat de „cetate” are circa 200 m în diametru. Pe latura de sud şi de sud-vest se observă urmele şanţului de apărare care separă „cetatea” de terasă. În interiorul cetăţii, pe o lăţime de circa 10 m de-a lungul şanţului se observă resturile valului de apărare; la suprafaţa lui are urme bogate de

[28] Petre Stroescu în op.cit., p. 29 a scris că „s-au găsit inele, un topor de piatră şi săgeţi”.
[29] Dorin Popescu, *Objets de parure geto-daces en argent*, în Dacia, VII-VIII, 1937-1940, p. 183-202.

chirpici ars, continuu şi masiv, care pare a reprezenta resturile unei palisade[30]. La suprafaţă, în cuprinsul cetăţii, se găsesc fragmente ceramice din pastă cenuşie şi roşie, unele ornamentate cu brâu alveolar. Materialele găsite, ca şi aspectul aşezării, ne fac să o datăm în a doua epocă a fierului.

V. VALEA PÂRÂULUI TINOASA

ZÂMBREASCA

Pe teritoriul satului, în vâlceaua Grama se află un *tell* cunoscut încă din secolul trecut. În timpul cercetării la faţa locului am adunat diferite materiale aparţinând culturii Gumelniţa. În anul 1947, tov. Hortensia Dumitrescu de la Muzeul Naţional de Antichităţi a efectuat câteva sondaje în *tell*.

După spusele localnicilor, în apropierea satului s-au găsit monede romane.

LICURICIU

În acest sat, care face parte din r. Olteni, exista, până acum câţiva ani, un *tell* cunoscut sub numele de „Măgura Jidovului", distrus însă de localnicii care scoteau pământ pentru cărămizi. După unele informaţii, s-ar fi găsit aici morminte, având gropile cu pereţii arşi. Publicarea câtorva obiecte din acest tell dovedeşte că el aparţinea culturii Gumelniţa[31]. Pe terasă, spre sud-est de sat, pe locul numit „Plai", se găsesc fragmente ceramice geto-dacice. În anul 1953, locuitorul Gh. Baburu a descoperit aici un tezaur de monede republicane romane, care sta, desigur, în legătură cu aşezarea geto-dacă. Unele din monedele pe care le-am putut vedea sunt din timpul lui L. Cassius Caecianus, Sextul Pompeius F., P. Servili M. F. Rulli, Vibius C. Pausa, C. Annius Luscus şi alţii.

MAVRODIN

La nord de satul Mavrodin (r. Alexandria), între pădurile dintre satele Licurici şi Mavrodin, se află „Măgura Zamfirei" care are aproximativ 140 m diametru şi înălţimea de circa 6 m. Pe ea s-au găsit silexuri şi fragmente ceramice neolitice.

VI. VALEA PÂRÂULUI CÂINELUI

SILIŞTEA GUMEŞTI

La sud de sat, în apropierea pârâului Câinelui, se află „Măgura Mantolea", cu dimensiunile aproximative de 60 x 60 m. Pe suprafaţa ei se găsesc bucăţi de lipitură arsă, silexuri şi cioburi aparţinând culturii Gumelniţa. Tot aici s-a descoperit o daltă de bronz (?) de 14 cm lungime (azi la muzeul

[30] Gr. Tocilescu, manuscrisul nr. 5137; P. Polonic, manuscrisul 22/1940, ambele de la Biblioteca Academiei R.P.R.

[31] Vladimir Dumitrescu, *Alcune scoperte*, în Dacia IX-X, p. 531-537.

Naţional de Antichităţi). Spre vest de sat, pe malul drept al pârâului Câinelui, la punctele „La Frunzar” şi pe dealul „Purcării” se găsesc aşchii de silex.

CONCLUZII

Din datele culese până acum atât prin cercetările noastre de suprafaţă, cât şi pe baza descoperirilor mai vechi, putem ajunge la unele concluzii de ordin general.

Până acum nu avem documentate descoperiri din epoca paleolitică, deşi, după cum s-a văzut, există numeroase puncte cu descoperiri de oase de animale fosile. Este cazul însă să amintim şi faptul că în apropriere de zona cercetată de noi şi anume la Liţa, lângă Turnu Măgurele, au fost adunate mai multe piese de silex care par să documenteze paleoliticul în regiune. Tocmai de aceea sunt necesare noi cercetări la Miroşi, la punctul Leşi etc., pentru a aduna un material mai concludent şi a data silexurile descoperite acolo.

Cele mai vechi materiale din epoca pietrei lustruite sunt acelea adunate în lunca pârâului Burdea, între satul Drăcşani şi Drăcşănei şi probabil Surduleşti, unde fragmentele ceramice se caracterizează printr-o pastă amestecată cu o mare cantitate de pleavă şi printr-o ardere incompletă.

Regiunea cercetată este importantă şi prin aceea că se află foarte aproape de linia de contact între cultura Boian şi Vădastra. Până în prezent, în cuprinsul raionului Roşiorii de Vede nu au fost găsite resturi materiale ale culturii Boian, dar este probabil că se vor găsi, dacă ţinem seama că în raioanele vecine au fost găsite materiale de tip Boian la Slatina[32] şi la Cetate (r. Olteni)[33].

Dintre toate culturile, cea mai bine reprezentată este cultura neo-eneolitică Gumelniţa. Ţinând seama de numărul relativ mare al acestor aşezări, putem să tragem concluzia că acest teritoriu a fost intens locuit în perioada neolitică finală, triburile gumelniţene preferând luncile apelor. O altă categorie de aşezări se află pe marginea teraselor în pantă lină.

Din epoca bronzului nu avem până în prezent în raion decât o singură descoperire şi anume dalta de bronz găsită la Siliştea Gumeşti. Descoperirile aparţinând primei epoci a fierului, de asemenea, lipsesc până acum. A doua perioadă a epocii fierului, aceea daco-getică, este documentată printr-o serie de aşezări răspândite aproape pe tot cuprinsul raionului. Trebuie remarcat că unele aşezări getice sunt situate pe margini de terasă, iar altele par a fi fost înconjurate de şanţuri de apărare (ex. Însurăţei) şi de palisade (de ex. Albeşti). În legătură cu aceste aşezări, trebuie menţionată descoperirea tezaurului de

[32] C.S. Nicolăescu-Plopşor şi Corneliu Mateescu, *Şantierul Cerna-Olt*, în SCIV, VI, 3-4, 1955, p. 391-409.
[33] Vladimir Dumitrescu. *op. cit.*, p.531-537.

podoabe de argint geto-dacice de la Meri-Goala, ca şi tezaurul de monede republicane romane descoperit la Licuriciu.

Din perioada imediat următoare, anume din epoca romană, în cuprinsul raionului se pot cita castrele de la Urlui şi de la Gresia, aşezate lângă Limesul Transalutan. În partea de sud a raionului se poate aminti Valul de Sud, care se întretaie cu Limesul Transalutan.

Din epoca migraţiilor şi din epoca feudală timpurie sunt o serie de aşezări (de ex. Bălăcel, Măzăceni şi altele), iar epoca feudală românească este reprezentată prin mai multe silişti de sate şi prin cimitire vechi, constatate mai ales la Surduleşti.

Preot ION SPIRU

QUELQUES ÉTABLISSEMENTS TRÈS ANCIENS DU DISTRICT DE ROŞIORII DE VEDE

RÉSUMÉ

Nul matériel datant du paléolithique n’a ecore été découvert à ce jour dans le district où l’auteur a entrepris des recherches. Par contre, en ce qui concerne le néolithique, aux donnés déjà connues il s’en ajoute maintenant de nouvelles. C’est ainsi qu’on a trouvé les vestiges d’un établissement d’une étendue modeste, situé à proximité du village de Drăcşănei et datant du débout du neolithique. Toutefois, parmi les civilisations néolithiques, la mieux représentée est celle de Gumelniţa, par des établissements en forme de *tell*.

En ce qui concerne le deuxième âge du fer, on connaît dans le district de Roşiorii de Vede des établissements simple non fortifiés et des fortins de terre ceints d’un vallum et d’un fossé de protection.

Le territoire de district est parcouru du Sud au Nord par le limes transalutanus et d’Ouest en Est par le vallum méridional, tout deux de construction romaine.

L’auteur attire également l’attention sur les traces de quelques établissements, à Bălăcel et à Mozăceni, datant de l’époque féodale ancienne. Pour l’époque féodale roumaine, il faut signaler plusieurs anciens emplacements de villages ainsi que de cimetières, découverts surtout sur le territoire du village de Surduleşti.

EXPLICATION DES FIGURES

Fig. 1. – Carte du district de Roşiorii de Vede et des alentours portant les localités mentionnée dans cet article: 1 Belitori; 2 Pârlita; 3 Broşteanca; 4 Bogdana; 5 Tufenii din Deal; 6 Tufenii din Vale; 7 Bălţaţi; 8 Gresia; 9 Papa; 10 Măldăieni; 11 Scrioaştea; 12 Peretu; 13 Măzăceni; 14 Tecuci-Kalinderu; 15 Merişani; 16 Însurăţei; 17 Dideşti; 18 Miroşi; 19 Surduleşti; 20 Burdeni; 21 Balaci; 22 Dobroteşti; 23 Beuca; 24 Drăcşănei; 25 Odobeasca; 26 Drăgăneştii de Pădure; 27 Meri-Goala; 28 Dulceanca; 29 Albeşti; 30 Zâmbreasca; 31 Licuriciu; 32 Mvrodin.

Fig. 2. – *Surduleşti*: outils en silex.

Fig. 3. – *Surduleşti*: 1 et 3, petit ciseaux de pierre; 2, pointe de flèche en silex; 4 et 5 haches en pierre à trou d'emmanchement.

Fig. 4. – *Surduleşti*: tessons céramique du type Gumelniţa.

Fig. 5. – *Surduleşti*: figurines anthropomorphes en terre cuite.

Fig. 6. – *Surduleşti*: 1, petit vase de terre cuite; 2, objet de terre cuite; 3, ciseau en pierre; 4, contrepoids pour métiers à tisser; 5, *Bălăcel*, soc de charrue.

Fig. 7. – *Surduleşti*: hache de combat.

CÂTEVA DESCOPERIRI PALEOLITICE ŞI NEOLITICE ÎN RAIONUL ALEXANDRIA

(Studii şi Cercetări de Istorie Veche, 16, 2, 1965, p. 307-309)

Harta aşezărilor paleolitice din Câmpia Munteană cuprinde un număr mic de descoperiri. În nota de faţă se aduce o modestă contribuţie la îmbogăţirea cunoştinţelor în acest domeniu, importantă însă prin descoperirea pe valea râului Vedea, a unui număr de piese de silex aparţinând celor trei faze ale paleoliticului inferior, mijlociu şi superior, în mod special a pieselor clactoniene.

În împrejurimile oraşului Alexandria, între satele Adămeşti şi Poroschia, în pietrişurile recente ale râului Vedea, s-au descoperit piese de silex, cele mai multe rulate, aparţinând paleoliticului inferior (clactonian), celui mijlociu (mustero - levaloasian) şi superior (aurignacian). Aşchiile clactoniene au planul de lovire lat şi oblic şi bulbul proeminent, unele din ele au retuşe oblice pe laturile lungi. Epocii musteriene îi aparţin aşchiile şi vârfurile de mână şi răzuitoarele; aşchiile levaloasiene au planul de lovire faţetat. Dintre acestea menţionăm în mod special piesa care prezintă o desprindere oblică pornind dinspre vârf, ceea ce ne face să presupunem că a fost folosit şi ca burin. Paleoliticul superior (aurignacian) este reprezentat prin lame şi gratoare. Toate piesele sunt lucrate din silex de culoare cafenie, albăstruie, roşiatică şi neagră (fig. 1).

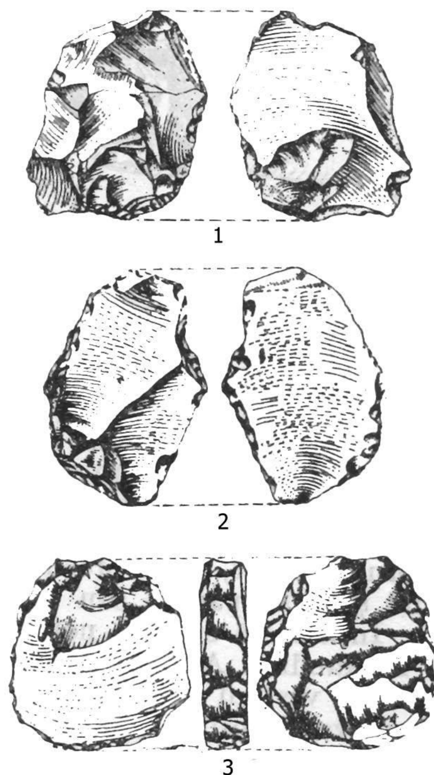

Fig. 1 – *Alexandria*.

1, 2 – aşchii retuşate (paleolitic inferior); *3* – gratoar rotund (aurignacian)

Interesante sunt descoperirile de resturi fosile (*Elephas*), găsite atât în prundişurile râului Vedea, cât şi în carierele de pietriş de la Bogdana, Margareta, Ulmeni, Furculeşti, Mavrodin, Alexandria, Poroschia şi altele.

Printre materialele ceramice găsite întâmplător în aşezarea gumelniţeană situată pe teritoriul comunei Plosca, menţionăm o piesă de lut bine arsă, reprezentând laba dreaptă a unui picior uman (fig. 2). În jumătatea superioară, cam în dreptul gleznei, există un orificiu circular care străpunge orizontal piesa. Pe latura interioară a piesei, începând din partea de jos a orificiului, porneşte o linie şănţuită, curbată aproape în unghi drept, care merge spre vârful piciorului paralel cu talpa. Pe latura exterioară şănţuirea continuă dinspre vârf până spre jumătatea tălpii, unde se întrerupe. Pe partea superioară a labei se află, de asemenea, un şănţuleţ median incizat. Lipsind elementele anatomice ale unei labe de picior şi ţinând seama de cele trei şănţuiri, s-ar părea că figura reprezintă mai curând o formă de încălţăminte.

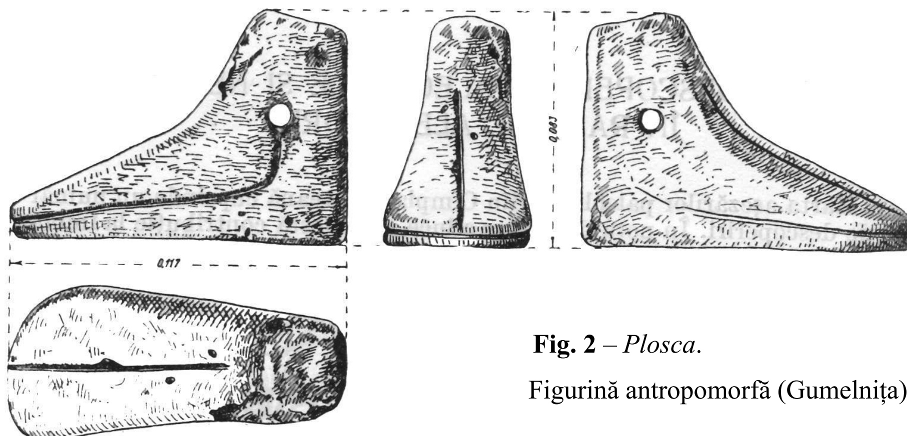

Fig. 2 – *Plosca.*
Figurină antropomorfă (Gumelniţa)

Piese asemănătoare au fost descoperite, tot în cuprinsul culturii Gumelniţa, atât în aşezarea eponimă, cât şi la Căscioarele (Olteniţa). De remarcat că toate piesele cunoscute până în prezent reprezintă tot laba piciorului drept, fără precizarea anatomică a degetelor, unele din ele având şănţuiri parţial sau total similare piesei noastre[1].

În această sumară notă am prezentat numai câteva descoperiri din rn. Alexandria. Ambele maluri ale râului Vedea s-au dovedit a fi foarte bogate în vestigii arheologice. Credem că o conturare mai precisă a acestei regiuni va fi posibilă atunci când vor fi aduse la cunoştinţă numeroasele materiale arheologice inedite, descoperite în bună parte de noi şi care se află astăzi încă în studiul specialiştilor.

ION SPIRU

[1] Informaţia o deţinem de la Vladimir Dumitrescu, căruia îi aducem şi pe această cale mulţumirile noastre.

CERCETĂRI ŞI DESCOPERIRI ARHEOLOGICE ÎN JUDEȚUL TELEORMAN

Ion SPIRU

(Revista Muzeelor, 2, 1969, p. 158-162)

Cercetările de suprafață şi săpăturile efectuate în ultimii ani în cuprinsul județului Teleorman au dus la importante şi numeroase descoperiri arheologice, dintre care unele încă nepublicate.

De o atenție deosebită s-au bucurat valea râului Vedea şi afluenții ei, Tina, Nanov şi Vistiereasa, ca şi valea râului Teleorman, care au oferit şi cele mai multe descoperiri.

În cuprinsul județului, aria cercetată cuprinde satele Ploscа, Nenciuleşti, Călineşti, Buzescu, Adămeşti, Nanov, Poroschia, Țigăneşti, Păuleasca, precum şi oraşul Alexandria, aşezate pe valea râului Vedea. Pe cursul Teleormanului au fost cercetate satele Lăceni, Măgura-Bran, Puțintei, Cernetu, Ştorobăneasa şi Beiu.

Urmele aşezărilor identificate aparțin paleoliticului inferior, mijlociu şi superior, neoliticului, bronzului, fierului, epocii prefeudale (sec. IV) şi feudale timpurii (sec. IX-X).

Marele număr de aşezări (de exemplu, numai între oraşul Alexandria şi comuna Țigăneşti, pe o distanță de 5 km, am identificat aproximativ 20 de vechi aşezări) ca şi continuitatea de locuire a omului în această regiune se datorează condițiilor deosebit de favorabile, ca de pildă, fertilitatea solului, izvoare de apă bogate, păşunat, vânat şi pescuit bogat, ca şi existența lutului necesar industriei olăritului etc.

Cu toate că această regiune, care este de altfel una din cele mai bogate din țară în vestigii de interes arheologic, a fost cercetată încă din secolul al XIX-lea (Bolliac, Butculescu, Odobescu, Tocilescu), totuşi abia în anii construirii socialismului în țara noastră, în urma înființării muzeului din Alexandria şi prin cercetările şi săpăturile efectuate în cuprinsul fostelor raioane Alexandria, Roşiorii de Vede şi Zimnicea, a fost extinsă aria de cercetare arheologică a acestei zone.

În cele ce urmează voi prezenta aşezările cercetate, în ordinea vechimii lor:

I. DESCOPERIRI PALEOLITICE

În pietrişurile aluvionare ale râului Vedea, între punctele Vadul Aninilor şi Vadul Coada Pădurii, am descoperit, pentru prima dată în anul 1960, unelte de silex, aparținând atât paleoliticului inferior (clactonian;

levalloisian), celui mijlociu (levalloiso-musterian), cât şi celui superior (aurignacian). Cercetările ulterioare au dus la descoperirea unor asemenea unelte, atât la nord, cât şi la sud de Alexandria, pe prundul râului Vedea, între satele Buzescu-Poroschia. Dintre uneltele găsite amintesc aşchii clactoniene, răzuitoare şi vârfuri de mână musteriene, precum şi răzuşe aurignaciene.

II. DESCOPERIRI NEOLITICE

Resturi materiale de locuire aparţinând neoliticului s-au identificat atât pe terasele cursurilor de apă amintite, cât şi în măgurile întâlnite în apropierea apelor şi pe terase.

a. La Râpe

De la Alexandria spre Poroschia, trecând de topitoria de cânepă; pe terasa situată între râpa a treia şi a patra din stânga râului Vedea, am descoperit la suprafaţă peste o sută de microlite. Sunt lame neretuşate, răzuşe mărunte pe lame şi aşchii cu partea activă în general convexă, lame cu retuşe fine pe laturile lungi şi aşchii etc. Culoarea aşchiilor şi a silexurilor este cenuşie-gălbuie, cafenie etc. Numai săpăturile vor putea oferi o datare precisă a acestei locuiri neolitice.

b. Adămeşti

La aproximativ 200 m de ruinele vechii biserici din Adămeşti-Nanov, în malul drept al râului Vedea, am identificat urmele a două bordeie prăbuşite în apă. Fragmentele ceramice aparţin unei locuiri neolitice gumelniţene. Am adunat silexuri, oase şi scoici găsite într-o groapă din apropierea bordeielor. Observaţiile stratigrafice arată urme de locuire de 1 m grosime. Datorită eroziunii permanente a râului, aşezarea este în pericol de a fi complet distrusă.

c. Alexandria

Cu ocazia ridicării podului nou din partea de est a oraşului, s-au descoperit numeroase fragmente ceramice. Făcându-se cercetări şi apoi săpături, s-au scos la iveală, între altele, şi urmele unei aşezări neolitice aparţinând culturii Boian. S-au găsit un bordei şi o groapă de bucate.

d. Gorganul

Pe malul stâng al râului Vedea, la Gorgan, se află urmele unei aşezări neolitice sub forma unei măguri, fiind aşezată pe platforma înaltă ce formează malul stâng al râului, în capătul de NE al oraşului. Aşezarea are legătură cu malul platformei, care a fost tăiat de locuitorii neolitici, printr-un şanţ de apărare. Dimensiunile măgurii sunt de cca. 12-15 m înălţime şi cu un diametru de 100 m. Din materialul găsit amintesc un fragment de strecurătoare, fragmente de vase, silexuri, o piatră de râşniţă etc.

e. Plosca

La 1 km sud de gara Plosca, în lunca râului Vedea, se află urmele unei aşezări neolitice sub forma unei măguri înaltă de circa 5-7 m şi cu un diametru de 80-100 m. La suprafaţă au fost găsite mai multe fragmente ceramice, aparţinând culturii Gumelniţa, greutăţi de lut, unelte de silex, lame, răzuşe precum şi foarte mult chirpici.

f. Nenciuleşti

În marginea de sud a acestui sat, în stânga râului Vedea, se află o mică măgură cu dimensiuni aprox. de 40x40 m. Pe suprafaţa ei am găsit acelaşi material, fragmente ceramice cu decor de adâncituri dispuse în şiruri paralele, silexuri şi chirpici. Aşezarea aparţine unei locuiri neolitice a culturii Gumelniţa.

g. Ţigăneşti

Pe malul stâng al râului Vedea, în partea nord-estică a satului Ţigăneşti, se află o mare măgură, asemănătoare Gorganului din Alexandria. Aşezată pe platforma înaltă a malului stâng al râului, atrage de departe privirea călătorului. Aşezarea de aici, prin materialul arheologic adunat, denotă urmele unei locuiri din neolitic, aparţinând aceleiaşi culturi gumelniţene.

h. Aşezări neolitice am identificat şi pe afluenţii râului Vedea. De exemplu pe pârâul Nanov, la locul „La Silişte”, la circa 3 km vest de satul Adămeşti, pe terasa care coboară spre pârâu, se găseşte material arheologic, fragmente ceramice, silexuri, chirpici etc., provenite dintr-o aşezare neolitică, gumelniţeană.

i. Măgura de la podul pârâului Nanov

La circa 4 km de Alexandria, pe şoseaua Alexandria-Turnu-Măgurele, lângă podul de peste pârâul Nanov, am identificat o mică măgură cu dimensiunea de 30x30 m în diametru, situată în apropierea pârâului. Fragmentele ceramice, unele cu decor incizat în paranteze, altele cu linii adâncite, denotă o aşezare neolitică, aparţinând culturii Gumelniţa.

j. Grădinăria C.A.P. 7 Noiembrie

Lucrându-se un dig în vara anului 1967, s-au scos numeroase fragmente ceramice, provenite din malul drept al pârâului Nanov. Cercetând aşezarea, am constatat că ea se află la circa 100 de metri nord-vest de albia pârâului şi mai multe locuinţe au fost scoase parţial la suprafaţă. Am putut culege fragmente ceramice, tipice culturilor Gumelniţa şi Boian. Printre altele am găsit o daltă şi o lingură de lut.

1. Pe valea pârâului Vistiereasa, la locul numit „Grădinari” am identificat, în malul stâng al terasei ce coboară spre pârâu, fragmente

ceramice provenite dintr-o aşezare târzie gumelniţeană. Unele fragmente cu decor liniar purtau urme de culoare albă, ceea ce ar putea arăta o aşezare târzie neolitică sau chiar din epoca bronzului. Sunt necesare cercetări noi.

m. Comuna Măgura – satul Bran

În satul Bran, aşezat pe valea râului Teleorman, se află o măgură înaltă de circa 15 m cu un diametru de 100 m. Măgura a servit ca aşezare unor triburi aparţinând culturii Gumelniţa. Aşezarea, destul de mare, a avut la început şi un şanţ de apărare, ce o izola de terasa din stânga a platformei luncii. Materialul ceramic este destul de numeros.

III. EPOCA BRONZULUI

Cu prilejul săpării unor şanţuri la Lăceni, la 50 m de uzina de alimentare cu apă a oraşului Alexandria, s-au găsit la o adâncime de 1,5-2 m resturi dintr-un schelet uman. Lucrătorii, încercând să le scoată, le-au distrus în bună parte, dar au salvat două brăţări de bronz şi aproximativ 50 de scoici albe, ce alcătuiau inventarul mormântului. Brăţările, în formă de spirală erau inegale ca mărime. Pe cea mai mare, lucrătorii au rupt-o în două şi au îndreptat-o, crezând că ar putea fi de aur. Ceramică nu s-a găsit. Pe şanţurile alăturate au fost culese însă fragmente ceramice dacice.

Datorită acestei importante descoperiri, în vara anului 1962, împreună cu muzeograful E. Rosenthal şi prof. D. Berciu, am mai făcut o cercetare de suprafaţă în speranţa identificării şi a altor morminte, fără a mai găsi ceva. Ulterior, în marginea de sud a satului am identificat şi o mică aşezare a cărei ceramică se datează în epoca bronzului.

IV. PRIMA EPOCĂ A FIERULUI

a. Alexandria

Cu ocazia săpăturilor la podul nou al oraşului, ca şi în urma cercetărilor ulterioare, au fost descoperite mai multe fragmente ceramice din prima epocă a fierului. Amintim un căuş de lut cu mănuşă supraînălţată şi cu buton terminal, ornamentat cu caneluri.

Fragmente ceramice aparţinând aceleiaşi culturi au fost găsite întâmplător pe terasa din stânga râului Vedea, provenite din mai multe locuinţe, descoperite fragmentar.

b. Lăceni

În partea de vest a satului, pe „Plai” şi la „Cişmele”, în anul 1960, săpându-se cinci gropi pentru însilozarea porumbului, cu dimensiuni mari de 20x3 m adâncime, s-a dat peste urmele unor locuinţe din care s-au scos fragmente ceramice şi oase de cai. Cercetând aceste şanţuri am putut observa profilul unor bordeie. Erau neregulate şi destul de mari, unul din ele

având o latură de 4 m, iar la unele bordeie se vedeau şi urme de vetre. Ceramica cu butoni este specifică culturii Hallstatt.

c. Lăceni-Cioroaica

La 2 km de comună, la locul numit „Cioroaica”, în malul stâng al şoselei, luându-se nisip din carieră, s-a dat peste urme de veche locuire, documentată prin fragmente ceramice aparținând aceleiaşi culturi Hallstatt. Se putea observa profilul bordeielor. La unul din ele sub stratul de pământ, am observat un strat gros de 2-3 cm de cenuşă în care se mai distingeau încă paie arse şi carbonizate, de unde am putut salva trei vase întregi pe care le-am depus la Muzeul din Alexandria.

d. Măgura-Buduiasca

Când s-a arat în punctul Buduiasca, în terasa din dreapta a râului Teleorman, s-a dat peste urme de locuire veche, aparținând culturii Hallstatt. Din materialul găsit, amintim un vas mic cu buton terminal şi cu mănuşă supraînălțată.

e. Comuna Beiu

În acest sat, în malul stâng al terasei ce coboară spre lunca râului Teleorman, pe drumul ce duce spre Cervenia, se văd în mal profilurile mai multor bordeie. Cercetând ceramica găsită, putem afirma că ea aparține unei faze timpurii a culturii Hallstatt.

V. A DOUA EPOCĂ A FIERULUI

a. Alexandria

Pe terasa din stânga râului Vedea, la o depărtare de circa 3 km nord-est de oraşul Alexandria, cu prilejul unor cercetări prin viile unor locuitori s-au găsit fragmente ceramice, care datează din a doua jumătate a sec. al V-lea î.e.n. Acest fapt a determinat colectivul Institutului de Arheologie al Academiei R.S.R, care a făcut săpături aici, să considere ceramica găsită ca reprezentând o etapă de trecere de la prima la cea de-a doua epocă a fierului, în zona dintre Dunăre şi Carpați.

b. Pe terasa de pe malul stâng al râului Vedea, în pădurea din dreptul spitalului şi C.A.P. 30 Decembrie, se găsesc numeroase fragmente ceramice lucrate la roată şi din pastă cenuşie, ca şi fragmente groase din pastă neagră. Dovada aşezării dacice din acest loc o constituie şi urmele bordeielor descoperite cu ocazia săpării gropilor de însilozare.

c. La Râpe

Pe terasa râului Vedea, în locul numit „la Râpe”, la est de satul Poroschia, atât pe suprafața terasei, cât şi în malul râpelor, se află urme de

aşezări din Latène. Un mâner de ulcior sau vas mare este lucrat din trei bucăţi, foarte frumos executat în torsadă.

d. Drumul către comuna Pielea

Lângă ultima râpă din malul stâng al râului Vedea, la circa 100 m de firul apei, pe drumul ce duce spre comuna Pielea (Teleorman), am cercetat urmele mai multor bordeie, scoase la lumină de şuvoaiele de apă provenite din ploi. S-a putut culege un numeros material ceramic aparţinând epocii a doua a fierului, fragmente de vase in pastă neagră cu luciu şi pastă cenuşie.

e. Călineşti

La marginea satului, spre miazănoapte, în locul numit „La Grădineşti”, în anul 1961 s-a găsit un tezaur monetar roman de argint din timpul republicii. Cercetând cu acest prilej aşezarea am găsit şi numeroase fragmente ceramice din pastă cenuşie lucrate la roată, ca şi văsciorul în care fuseseră îngropate monedele. Sunt aici şi numeroase oase umane, provenite dintr-un cimitir. Sunt necesare noi cercetări spre a se putea data.

f. Lăceni

La uzina de alimentare cu apă a oraşului, în şanţurile din preajma uzinei s-au găsit fragmente ceramice din Latène.

g. Comuna Cernetu (Atârnaţi)

În lunca din partea stângă a râului Teleorman, sub coasta dealului împădurită până aproape de şosea, există urme de locuire dacică aparţinând epocii a doua a fierului.

h. Valea pârâului Nanov

La circa 2 km de oraş, pe malul drept al pârâului Nanov, sunt de asemenea urmele unei aşezări Latène. Fragmentele ceramice sunt lucrate din pastă atât cenuşie, cât şi neagră, iar unele au ca decor o bandă de trei linii incizate paralel.

Menţionăm că în jud. Teleorman au fost descoperite mai multe tezaure monetare. Primul provine din satul Schitu, unde au fost depistate peste 100 monede dacice, al doilea din satul Poroschia, unde s-au găsit în 1964, pe terasa din stânga „Râpelor”, peste cinci sute de monede de argint romane din sec. III-II şi I î.e.n., iar la Orbeasca, s-au descoperit monede thasiene şi fragmente ceramice dacice.

V. DESCOPERIRI DIN SECOLELE IV-X e.n.

Până în prezent s-au datat sigur urmele a două aşezări din acest timp.

a. La circa 1 km sud de podul nou al oraşului Alexandria, aproape de Abator, pe malul stâng al râului Vedea, s-au descoperit mai multe bordeie,

din care au fost adunate fragmente ceramice, obiecte de uz casnic şi o vatră bine conservată.

b. A doua descoperire s-a realizat în partea de vest a satului Ţigăneşti, în valea Tabacului, cu ocazia săpării unui şanţ de irigare. Aici s-au găsit două morminte având ca inventar două vase datate de către C. Preda ca aparţinând secolului IV e.n.

Ţinem de asemenea să amintim existenţa unei serii întregi de măguri ridicate pe versantul drept şi pe cel stâng ale teraselor ce domină lunca râului Vedea şi a râului Teleorman. Ele se înşiruie atât în jurul oraşului şi al satelor Adămeşti, Nanov, Poroschia, Ţigăneşti, cât şi la nord şi sud de ele. Asemenea se află şi în jurul satelor Măgura-Bran, Lăceni, Vităneşti, Siliştea (Grosu), Pielea (Teleormanul) etc. Am cercetat trei din ele pe versantul din dreapta al râului Vedea, deasupra satului Adămeşti, nu departe de siliştea pârâului Nanov.

Ele au înălţimea de circa 3-5 m şi cu un diametru de 40 şi chiar 50 m. Pe suprafaţa lor nu s-a găsit ceramică. În schimb, s-au observat, în jurul măgurii mari, una sau două măguri mult mai mici, aproape greu de distins, deoarece au fost nivelate, în decursul vremii, de lucrările agricole.

c. La podul Nanovului

Nu departe de măgura amintită de la podul de peste pârâul Nanov, pe şoseaua Alexandria - Turnu Măgurele, pe panta terasei ce coboară spre pârâu, se găsesc numeroase fragmente ceramice cu decor de linii incizate paralel, lucrate din pastă de culoare roşcată, cenuşie etc.

d. La podul nou

În urma lucrărilor efectuate în anul 1956, pentru construirea podului nou de peste râul Vedea, s-au scos la iveală urmele mai multor bordeie, ce ulterior au fost cercetate de către un colectiv al Institutului de Arheologie al Academiei R.S.R. împreună cu colectivul Muzeului din Alexandria. Cu acest prilej au fost identificate peste 15 bordeie din care au fost strânse fragmente ceramice, unelte de os etc. De asemenea, a fost descoperit şi un cuptor.

e. La Râpe

În acest loc din malul stâng al râului Vedea, pe o mare întindere a terasei, între satele Poroschia şi Ţigăneşti s-au găsit fragmente ceramice specifice culturii Dridu şi provenite din aşezările răvăşite de fierul plugului şi al tractoarelor.

f. Păuleasca

În partea de vest a satului Păuleasca, pe versantul din dreapta râului Vedea, în iarna anului 1960 s-au găsit fragmente ceramice specifice culturii

Dridu, provenind dintr-un cimitir de incineraţie din secolele IX-X. S-au găsit peste 40 de urne aşezate la circa 5-6 m una de alta şi îngropate la o adâncime de 0,50-0,60 m de la suprafaţa solului.

g. Lăceni

Fragmente ceramice din aceeaşi epocă au fost găsite şi în partea de nord-est a satului Lăceni, pe coasta „Gârlenilor”. Cum pe acelaşi loc au fost găsite şi oase umane, s-ar putea să existe şi în acest loc un cimitir din aceeaşi epocă.

h. Ştorobăneasa

În malul râului Teleorman, la intrarea în sat dinspre miazănoapte, au fost identificate profilurile mai multor bordeie. Din unul din ele a putut fi recuperat un vas aproape întreg, cu desen de linii în valuri, specific culturii secolului IX-X Dridu.

FIBULE DESCOPERITE ÎN JUDEȚUL TELEORMAN

Ion SPIRU

(Revista Muzeelor, 7, 1970, p. 531)

În legătură cu articolul *O fibulă descoperită la Vârtoape*, publicat în „Revista muzeelor” nr. 4/1969, țin să aduc câteva informații asupra a două noi fibule digitate descoperite în ultimul timp tot în județul Teleorman.

Prima fibulă a fost găsită în urma unei cercetări pe valea pârâului Vistiereasa, afluent al râului Vedea, în malul stâng, la aproximativ 3 km de satul Adămeşti, la 20 km sud-est de satul Vârtoape.

Fibula este de bronz, având ceva mai mult de 8 cm şi ornamentarea ei constă tot din decor spiralic. El diferă însă de fibula de la Vârtoape prin aşezarea spiralelor față de centrul fibulei, mai ales în partea superioară. Starea ei este bună, deşi a fost frântă la mijloc. În spate, se văd monturile în care se află acul de prins. În ceea ce priveşte punctul de găsire al fibulei, adaug următoarele informații.

În malul pârâului amintit şi pe terasa alăturată am găsit numeroase fragmente ceramice provenite din diverse culturi. La locul descoperirii fibulei, ceramica este atipică, lucrată la roată, din pastă castanie cu nisip şi pietriş.

Există, deci, urmele unei aşezări destul de modeste, fără a putea preciza deocamdată ce legătură poate fi între fibulă şi aşezare, fiind necesare noi cercetări la fața locului.

A doua fibulă a fost descoperită recent la Lăceni, de către personalul uzinei de apă ce alimentează oraşul Alexandria, şi a putut fi cercetată prin bunăvoința lui Constantin Săndulescu, un harnic prețuitor al vestigiilor din Lăceni.

Fibula s-a găsit în apropierea uzinei, într-un teren bogat în mărturii arheologice şi cercetat de mai multe ori. Nici aici nu putem însă preciza ce legătură poate fi între ceramica găsită şi fibulă, fiind tot atât de necesară o verificare la fața locului.

Fibula este de numai 5,5 cm, având lățimea maximă de 3,3 cm. Este tot de bronz, cu aspect digitat, bine conservată şi având în spate şi acul de fixare. Partea din mijloc este pronunțat bombată. Şi ornamentarea este diferită. De remarcat prelungirile în formă de cioc, ce deosebesc ca aspect această fibulă de cele amintite mai sus.

În ceea ce priveşte perioada de încadrare, în analogie cu fibula digitată de la Vârtoape, le socotim şi pe acestea a fi din secolul VI-VII.

Am ținut să facem cunoscute aceste descoperiri întrucât studierea lor poate aduce date noi în legătură cu problema fibulelor găsite până în prezent în Câmpia Munteană.

DESCOPERIRI ARHEOLOGICE ÎN JUDEȚUL TELEORMAN

(Cercetări Arheologice, Muzeul Național de Istorie, III, 1979, p. 453-459)

Prin varietatea şi prin numărul deosebit de mare de vestigii, jud. Teleorman se poate socoti una dintre zonele arheologice cele mai bogate ale țării. Aceasta se datorează şi condițiilor deosebit defavorabile aşezărilor umane pe care le-a oferit întotdeauna această regiune[1].

Cercetările de suprafață din anii din urmă, ca şi săpăturile efectuate la Alexandria, Zimnicea, Păuleasca, Orbeasca, Frumoasa, Lăceni, Olteni, Dulceanca, Ciuperceni, Turnu Măgurele, Vităneşti, Băcăleşti etc. au dovedit cu prisosință mulțimea şi varietatea locuirilor străvechi din jud. Teleorman[2].

Recentele cercetări de suprafață efectuate mai ales pe valea Nanovului[3] au dus la noi descoperiri, legate de epocile: neolitic şi bronz, Hallstatt şi Latène, ca şi mileniul I e.n., mărindu-se astfel numărul obiectivelor de interes arheologic din județ, ca şi de pe harta arheologică a țării.

O atenție deosebită am dat-o măgurilor - parte din ele cunoscute sub numele de „Măguri înşirate” - căutând pe cât e posibil să le încadrez în epoca arheologică respectivă, dar mai ales să atrag atenția cercetătorilor asupra lor[4].

I. Descoperiri din epoca neolitică şi bronz

a. Pe malul drept al pârâului Nanov, la aproximativ 250 m de cabana de pescuit a filialei de vânătoare, pe terasa ce coboară din malul drept al pârâului, am găsit urme slabe ale unei aşezări din epoca neolitică, documentată prin fragmente ceramice lucrate cu mâna şi destul de corodate.

b. Tot pe terasa din dreapta aceluiaşi pârâu, pe lângă digul grădinăriei CAP „7 Noiembrie” din Alexandria, cercetând din nou aşezarea neolitică descoperită cu câțiva ani în urmă am constatat că această aşezare se întinde pe o suprafață mult mai mare, ieşind la iveală şi alte locuințe dezvelite de lucrările de grădinărie. Fragmentele de ceramică au caneluri, brâu alveolar etc. şi se încadrează în cultura Gumelnița.

---

[1] C. Preda, Materiale, VI, 1959, p. 251-263.

[2] C. Preda, Materiale, V, 1959, p. 696-707; C. Preda, SCIV, 1, 1960, p. 25-38; N. Constantinescu, Studii şi Cercetări de Istorie Medie, II, 1957, p. 71-76; I. Spiru, Materiale, V, 1959, p. 696-707; idem, Revista Muzeelor, 2, 1969.

[3] Afluent al râului Vedea, curgând pe la vest de satele Adămeşti, Nanov şi oraşul Alexandria.

[4] Săpăturile efectuate în ultimii ani în câteva măguri: la Lăceni, Băcăleşti, Vităneşti etc. de către specialişti ai Institutului de Arheologie şi ai Muzeului Național de Istorie au confirmat importanța acestor măguri.

c. La circa 400 m nord de măgura din dreptul comunei Poroschia, peste râul Nanov, în apropierea confluenţei acestuia cu pârâul pădurii, pe terasa ce coboară spre acest pârâu, am găsit în arături fragmente ceramice lucrate cu mâna, de culoare cărămizie şi cu nisip în compoziţie, iar altele cu brâu alveolar. Se încadrează în aceeaşi cultură Gumelniţa şi poate în epoca bronzului.

d. În stânga drumului comunal ce depăşeşte oraşul Alexandria de com. Poroschia, aproximativ la 50 m de malul stâng pe pârâul Nanov, pe o distanţa de aproximativ 500 m sunt cariere de pietriş în care am găsit două oase fosile, unul lung de 7 cm şi lat de 4 cm. Prin cele două scobituri pe care le au se dovedeşte intervenţia omului într-o epocă foarte veche.

e. În lunca râului Teleorman, aproape de liziera comunei Purani, în dreptul km 38 de pe şoseaua Giurgiu-Alexandria, se află o măgură cu un diametru de aproximativ 50 m; ceramica găsită aparţine culturii Gumelniţa.

f. Alexandria. Sus pe terasa ce coboară spre malul stâng al râului Vedea, deasupra pădurii de salcâmi, iar peste apă, în dreapta parcului din pădurea Alexandriei, fierul plugului scoate la iveală numeroase fragmente de silex de culoare albă, cenuşie etc. S-ar putea să provină dintr-o aşezare neolitică, dar până în prezent nu am găsit ceramică legată de o aşezare.

g. Jos, spre nord de aceasta, la aproximativ 130 m de Gorgan, la „Cărămidărie", sunt urme de locuire umană cu ceramică neolitică, peste care s-a suprapus o aşezare bogată în bordeie din epoca fierului.

h. Antoneşti. În lunca pârâului Tinoasa, la aproximativ 200 m sud-est de biserica satului, la „Gropării", se găsesc fragmente ceramice şi greutăţi de lut provenite dintr-o aşezare neolitică. Ţinem să menţionăm existenţa de oase fosile în carierele de pietriş din apropriere.

i. Stejarul (Bălţaţi). La punctul „Leşi", la circa 1,5 km vest de sat, pe un pinten de deal înconjurat de văile Bratcovului, Leşului şi Jidovului sunt urmele arheologice provenite din locuinţe umane, documentate prin chirpici, ceramică, cărămizi, zgură, oase etc., pe o lungă perioadă de timp şi care se pot încadra în afara epocii neolitice şi bronzului şi în epoca fierului şi a culturii Dridu.

j. În marginea satului Siliştea, com. Purani, aproape de lac şi la 100 m de şcoala primară, sunt urmele unei aşezări legată şi ea de cultura Gumelniţa, după ceramica găsită în acest loc.

l. În satul Nenciuleşti, la circa 150 m de casa preotului, lângă fântâna cu cumpănă, am identificat urmele unei aşezări mici din aceeaşi epocă neolitică, documentată prin ceramică, chirpici şi silexuri. Ea constituie o excepţie prin dimensiunile reduse, cel puţin aşa pare, până la o eventuală cercetare mai amplă.

m. Moşteni. În luncă, la confluenţa râului Călmăţui cu pârâul Urlui, se află trei măguri la o distanţă de sediul CAP-ului Moşteni la circa 200-700 m şi 900 m. Dimensiunile lor aproximative sunt 40 x 30; 50 x 60 şi 60 x 60, cu înălţimea de aproximativ 3-4 m. Nu au urme de locuire. În schimb, spre sud-est de ele, la aproximativ 250 m, am găsit în arătură silexuri, dar fără ceramică[5].

n. Cercetând din noua lunca râului Teleorman în dreptul uzinei de apă aflată la sud de com. Lăceni, la aproximativ 30 m nord-est de uzină în arătură, se găsesc numeroase fragmente ceramice ce aparţin unei culturi din epoca bronzului. Din informaţiile culese de la oamenii care au săpat un şanţ în apropierea uzinei, reiese că s-au găsit şi oseminte umane, ceea ce ar putea să fie o dovadă că mormântul din epoca bronzului, cu un schelet având colier de scoici la gât şi două brăţări de bronz la mâini, descoperit cu câţiva ani în urmă, nu ar fi un mormânt izolat.

II. Epoca fierului: Hallstatt şi Latène.

a. Pe malul drept al pârâului Nanov în apropierea cabanei amintite mai înainte, sus pe terasă şi pe panta ei, am identificat urmele unei aşezări cu două straturi de cultură, una aparţinând epocii Hallstatt, având o ceramică lucrată cu mâna, cu butoni şi desen alveolar, cealaltă aparţine culturii Latène.

b. La aproximativ 2 km sud de uzina de apă de la Lăceni, în apropierea râului Teleorman, pe o suprafaţă arată recent în luncă se găsesc aceleaşi fragmente ceramice legate de epoca Hallstatt.

c. În satul Antoneşti, sus „Pe plai”, deasupra crângului, începând din dreptul morii şi până deasupra eleşteului, cercetând prin arături am găsit numeroase fragmente ceramice legate de cele două epoci ale fierului, ceea ce constituie dovada unei aşezări cu o îndelungată existenţă, legată de populaţia dacică.

d. În satul Stejarul, la punctul deja amintit „Leşi”, pe lângă ceramica neolitică şi bronz, este suprapusă şi o altă aşezare din epoca fierului Latène, documentată prin ceramică lucrată atât cu mâna cât şi la roată.

e. În satul Siliştea, fost Grosu, com. Purani, la circa 1 km nord-est de sat am identificat o măgură ce domină valea pârâului Vâjiştea şi a pârâului „Lui Tache”, având diametrul de circa 80 m şi 5 m înălţime. Nu are ceramică la suprafaţă, fiind probabil un tumul legat de riturile de înmormântare ale

[5] Mai menţionăm între satele Teleormanul şi Lăceni, pe ambele versante ale râului Teleorman, alte 16 măguri situate în partea cea mai înaltă a terasei, la cumpăna dintre 2 cursuri de apă.

populaţiei dacice[6]. Afirmaţia este întărită şi de faptul că la aproximativ 60 m nord de această măgură, pe terasa ce coboară spre pârâul Vâjiştea, am identificat urmele unei vechi aşezări dacice, documentată prin numeroase fragmente ceramice. Ea este lucrată fie cu mâna, fie la roată şi este de culoare cărămizie, având butoni şi urechi de diferite mărimi; sunt şi din pastă cenuşie neornamentată sau cu desen în linii negre. În preajma acestei aşezări s-a descoperit, în anii 1956-1957, şi un tezaur de monede dacice, cunoscut sub numele de „tezaurul de la Schitu".

f. O descoperire asemănătoare am făcut-o la vest de com. Poroschia, la aproximativ 2 km dincolo de pârâul Nanov şi cam de 100 m sud de liziera de sud a pădurii, unde se află o măgură numită „de la pădure", cu diametrul de circa 7 m şi înălţimea 5 m. Alături de ea se află încă o măgură mică, aproape nivelată de arături. Nu are nici una urme ceramice. În schimb şi aici, la circa 120 m spre nord, lângă liziera pădurii am identificat urmele unei noi aşezări dacice, documentată prin numeroase fragmente ceramice, lucrate cu mâna şi la roată. Aşezarea este destul de întinsă şi ceramica este cu luciu negru şi ceramică cărămizie[7].

Ţin să mai menţionez existenţa altor trei măguri situate în lunca râului Călmăţui, în apropierea grajdului CAP Secara; prima dintre ele este aşezată chiar lângă apa râului, are o formă rotundă şi un diametru de 120 m. A doua se află de 400 m spre vest de prima măgură peste Călmăţui, cu diametrul de 100 m, iar a treia măgură se află la o distanţă de 450 m spre est de măgura a doua. Pe nici una dintre aceste măguri nu am găsit resturi de ceramică. Am ţinut să le menţionez şi să atrag atenţia asupra lor deoarece, deşi sunt situate în luncă, nu aparţin culturii neolitice sau bronzului, aşa cum sunt majoritatea măgurilor cercetate de noi în luncile apelor din judeţ[8].

De asemenea, mai ţinem să menţionăm că, dincolo de satul Secara, se distrug siluetele altor 7 măguri „înşirate", situate şi ele pe culmea terasei ce domină în lunca râului Călmăţui.

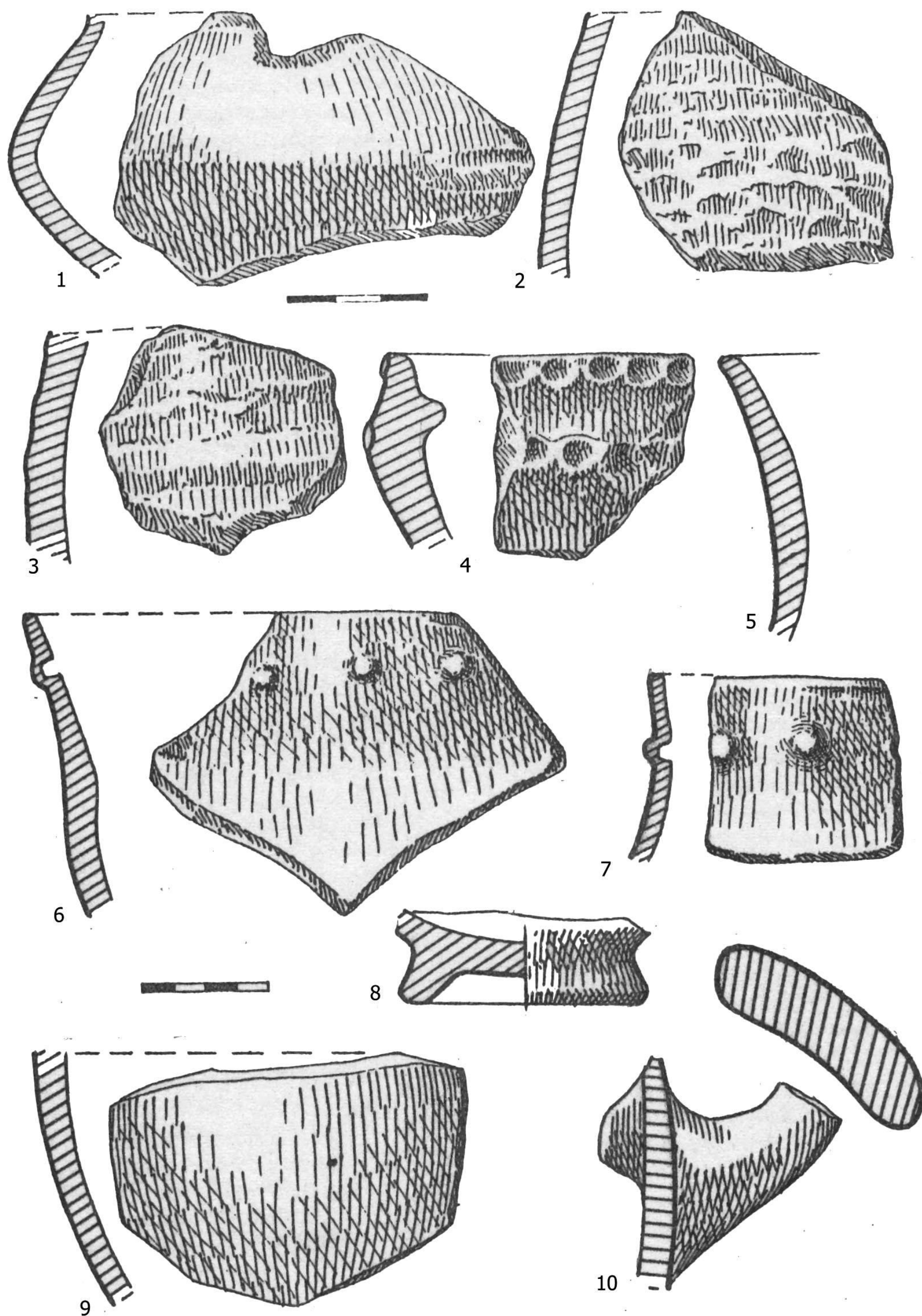
g. În apropierea Gorganului din Alexandria, „La Cărămidarii", am găsit urmele mai multor bordeie dintr-o veche aşezare dacică, pe cale de a fi

---

6 Dovada existenţei unor morminte în aceste măguri o confirmă mormintele descoperite în măgurile din satele amintite mai sus şi care provin atât din perioada bronzului, a fierului, cât şi a migraţiilor.

7 Şi aceste măguri se încadrează în măgurile înşirate şi pornesc de la Smârdioasa şi în continuare pe la vest de satele Brânceni, Ţigăneşti, Poroschia, continuându-se o parte spre Furculeşti şi alta spre Nanov, Buzescu etc.

8 În legătură cu aceste măguri, ne referim şi la altele din judeţ care, deşi situate jos în luncă, nu au nici un fel de ceramică la suprafaţa lor. De exemplu: la nord de satul Peretu, lângă apa pârâului Bratcov.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10

distruse aproape complet. S-a găsit atât ceramică lustruită, cât şi ceramică obişnuită de uz casnic.

h. În satul Frăsinet, în valea „Mierlei”, la circa 4 km vest de sat, am identificat împreună cu tov. Corneliu Beda de la Muzeul din Alexandria o aşezare din epoca Latène, documentată atât prin ceramică, cât şi printr-un tezaur compus din 29 de monede, din care 28 de tip Macedonia Prima, şi una de tip Thassos[9].

i. În com. Olteni, la punctul „Cărămidării”, situat lângă actualul cimitir uman al satului, am identificat urmele mai multor bordeie dintr-o aşezare rurală dacică, mult mai întinsă şi azi, aproape distrusă de cei care prelucrează lutul. Ceramica variată şi foarte frumoasă, având şi fragmente ale unor vase de import. Din informaţiile culese de la directorul căminului cultural, Preda Marin, s-ar fi găsit aici o ulcică întreagă şi o monedă romană republicană. În aceeaşi comună, pe terenul fermei Dobrogostea, am identificat urmele unei aşezări din Hallstatt, documentată prin ceramică şi peste care, ulterior, s-a suprapus un cimitir vechi, probabil creştin[10].

j. Pe malul drept al pârâului Nanov, la punctul numit „La livezi”, pe malul terasei ce coboară spre pârâu, atât spre est, cât şi spre vest, am identificat, de asemenea, urmele altei aşezări legate de epoca Latène.

Tot pe valea pârâului Nanov, legate de această perioadă a fierului, am descoperit următoarele aşezări:

k. Pe terasa din dreapta pârâului Nanov, la circa 200 m de cabana filialei de vânătoare, de lângă pârâul Nanov.

l. În punctul „La dig”, la aproximativ 60 m spre vest de albia pârâului, în apropierea grădinăriei CAP 7 noiembrie, aşezarea Latène, fiind suprapusă peste o aşezare neolitică.

m. La circa 200 m spre vest de viile pe şpalier ale IAS Alexandria, pe terasa din dreapta pârâului Nanov, ca şi pe platforma ce coboară spre pârâu, se află o altă veche aşezare legată de epoca fierului Latène.

n. Ceva mai spre vest, la aproximativ 300 m, pe aceeaşi terasă, ca şi pe panta ce coboară spre albia pârâului.

o. Spre vest, lângă podeţul de pe pârâul Nanov, pe unde trece drumul comunal dintre oraşul Alexandria şi teritoriul comunei Poroschia, sunt urmele altei aşezări.

În toate aceste aşezări, fragmentele din ceramica găsite provin de la castroane, oale, ulcele, căni, unele de uz comun, iar altele mai fine. Culoarea lor

---

[9] I. Spiru, C. Beda, Tezaurul de la Frăsinet, în Buletinul Societăţii Numismatice Române, 2, 1975.

[10] Exitenţa altui vechi cimitir creştin l-am identificat în comuna Ţigăneşti, în apropierea şcolii generale din sat.

este cenuşie, nedecorată, sau cu lustru şi cu desene în formă de linii, fie zgâriate, fie excizate; sunt lucrate atât cu mâna cât şi cu roata, iar în unele puncte se găseşte şi ceramică de import provenită mai ales de la amfore. Menționăm în mod deosebit un mâner de văscior de proveniență locală de culoare cenuşie, care reprezintă o figură zoomorfă, probabil un animal domestic.

III. Mileniul I e.n.

a. Pe terasa din dreapta pârâului Nanov, la aproximativ 200 m sud-vest de cabana filialei amintite, am găsit prin arături fragmente ceramice lucrate într-o tehnică inferioară şi amestecate cu mult nisip, neavând decor. Probabil din locuințe de epoca migrațiilor, sec. IV-V e.n.

b. Aceeaşi ceramică se găseşte şi pe terasa din dreapta pârâului Nanov, lângă amintitul drum comunal despărțitor între oraşul Alexandria şi com. Poroschia.

Amândouă aceste aşezări sunt situate lângă vechi aşezări dacice şi poate chiar le suprapun.

Aşezări ale culturii Dridu am identificat în următoarele puncte:

a. În lunca râului Călmățui şi anume în partea stângă a râului, în grădinile CAP Secara, nu departe de grajdul acestui CAP.

b. Pe terasa şi pe panta ce coboară spre pârâul Nanov, la aproximativ 250 m spre vest de cabana filialei de vânătoare.

c. Pe malul stâng al pârâului Nanov, la o distanță de 300 m de pârâu şi la aproximativ 50 m de drumul comunal amintit mai sus.

d. Tot pe partea stângă a pârâului Nanov, lângă digul deja amintit.

e. În marginea de vest a satului Calomfireşti, la circa 300 m spre vest, în viile terasate aflate deasupra unei vâlcele şi a luncii râului Vedea.

f. În com. Stejarul, la punctul „Leşi”, deja amintit mai sus, sunt şi urme de aşezare legate de cultura Dridu şi suprapuse peste alte aşezare mai vechi.

În toate aceste aşezări amintite, ceramica găsită este de culoare neagră sau cărămizie, având un decor bogat şi variat, liniile în formă de valuri, rânduri de linii paralele, linii unite la un cap, linii în formă de valuri oblice, linii drepte, linii mari paralele şi altele mai mici. Ceramica provine de la oale, buze de străchini, funduri de vase etc.

În concluzie, aceste cercetări şi descoperiri arheologice din jud. Teleorman oferă un interesant şi variat material arheologic aparținând mai multor culturi arheologice.

Atragem luarea aminte mai ales asupra celor legate de epoca fierului din sec. V-I î.e.n., care confirmă, şi în această parte a țării, o populație numeroasă, bine organizată şi cu o continuitate de secole, având o frumoasă dezvoltare materială şi spirituală comună întregului teritoriu, locuit de daci. O demonstrează mulțimea aşezărilor, varietatea şi frumusețea ceramicii, atât

cea locală, cât şi cea de import, tezaurele de la Siliştea-Schitu, Frăsinet, Poroschia etc. Destul de numeroase sunt aşezările legate de cultura Dridu, prezente mai ales în centrul şi sudul judeţului.

Cercetările viitoare şi mai ales săpăturile ce se vor face - şi ţin să atrag atenţia mai ales asupra aşezării de la „Leşi” din com. Stejarul - vor aduce noi dovezi despre valoarea arheologică a jud. Teleorman.

Un rol important în cercetările viitoare îl vor avea, desigur, şi măgurile care, fiind adevărate „arhive” ale pământului, suntem siguri că vor da la iveală şi alte taine ale lor[11].

DÉCOUVERTES ARCHÉOLOGIQUES DANS LE DÉP. DE TELEORMAN

Résumé

L’auteur présente les recherches de surface effectuées dans le dép. de Teleorman et surtout dans la vallée du Nanov.

On y a découvert des habitations de l’époque néolithique, du bronze, du Latène et du Ier millénaire de n.è. etc.

[11] O parte din periegheze au fost efectuate împreună cu C. Beda, I. Vlad şi I. Nicolae.

TELL - UL GUMELNIȚEAN DE LA PLOSCA, JUD. TELEORMAN

de ION SPIRU şi
CORNELIU BEDA

(Cercetări Arheologice, Muzeul Național de Istorie, III, 1979, p. 401-404)

Prin mai multe cercetări de suprafață efectuate la Plosca s-u recuperat o serie de materiale aparținând culturii neolitice Gumelnița, pe care le prezentăm aici. Satul se află aşezat pe cursul inferior al râului Vedea şi este atestat documentar încă din 1586. Pe teritoriul său s-a descoperit un vas din prima epocă a fierului[1]. Aici se află şi un *tell* aparținând culturii Gumelnița. El este aşezat în partea de sud-vest a satului, dincolo de calea ferată, la circa 200 m spre vest de albia râului Vedea. Se prezintă sub forma unei măguri ovale, cu diametrul de circa 80-100 m şi înălțimea de circa 4-5 m. Este înconjurat de un teren mlăştinos. Materialele care se publică aici au fost adunate cu prilejul unei cercetări făcute în 1967[2]. Cu acest prilej, am adunat de pe suprafață ceramică specifică culturii Gumelnița, reprezentată prin străchini (fig. 1/3-8) şi alte categorii de vase (fig. 2).

S-au găsit şi cinci unelte de silex, din care trei sunt din silex de culoare alb-gălbui, iar celelalte două cenuşiu-închis cu pete alb-negre. Patru din ele sunt lame, iar o piesă este un nucleu. S-au găsit de asemenea şi patru fragmente de piatră folosite ca râşnițe, de formă ovală. *Tell*-ul gumelnițean de la Plosca este cunoscut în literatura de specialitate[3]. Aici s-a găsit o piesă de lut care reproduce forma piciorului uman (fig. 1/2)[4]. În 1970, pe *tell*-ul de aici am mai găsit încă o piesă care reproduce forma piciorului uman (piciorul stâng). El este lucrat din pastă roşiatică, având ca degresant pietricele mărunte. Pasta este foarte bine arsă. Suprafața exterioară este polizată şi lustruită. Talpa este plată. Piesa este mai lată în zona degetelor (0,045 m) şi mai îngustă spre călcâi (fig. 1/1) Ea este ornamentată cu o linie incizată care încinge partea din față a degetelor, continuându-se pe părțile laterale fără a ajunge la călcâi (fig. 1/a. d.). Pe partea din față, de la marginea rupturii spre vârful degetelor coboară, de asemenea, două linii

---

[1] Vasul se află la Muzeul din Alexandria.
[2] I. Spiru, *Cercetări şi descoperiri arheologice în jud. Teleorman*, în „Revista Muzeelor”, VI, 1969, 2, p. 158-161.
[3] E. Comşa, „Dacia”, N.S., 1962, p. 77, nr. 37.
[4] I. Spiru, SCIV, 16, 1965, 2, p. 307-309, fig. 2.

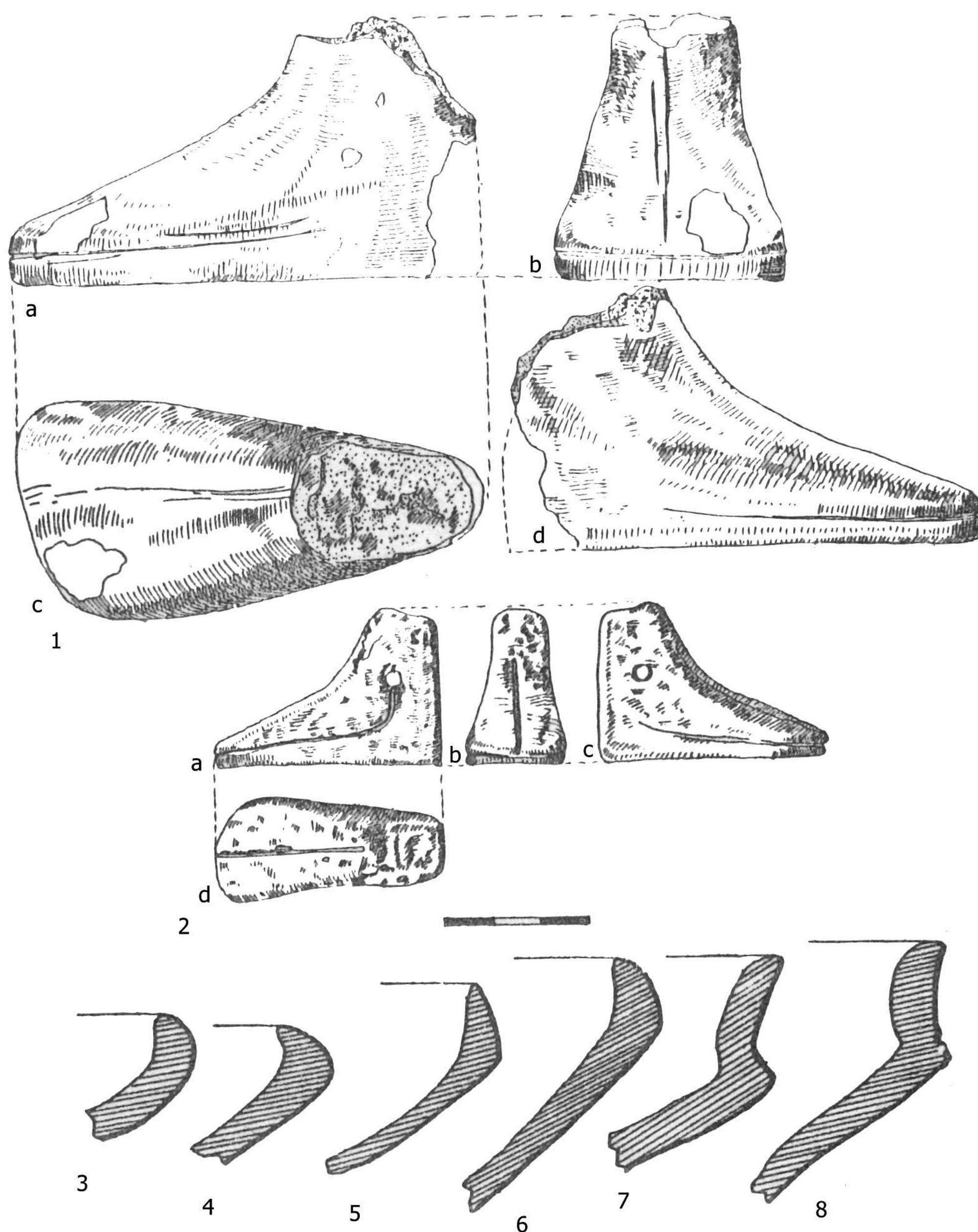

Fig.1. – Plosca: 1-2, reprezentare a piciorului uman;
3-8, ceramică de tip Gumelniţa

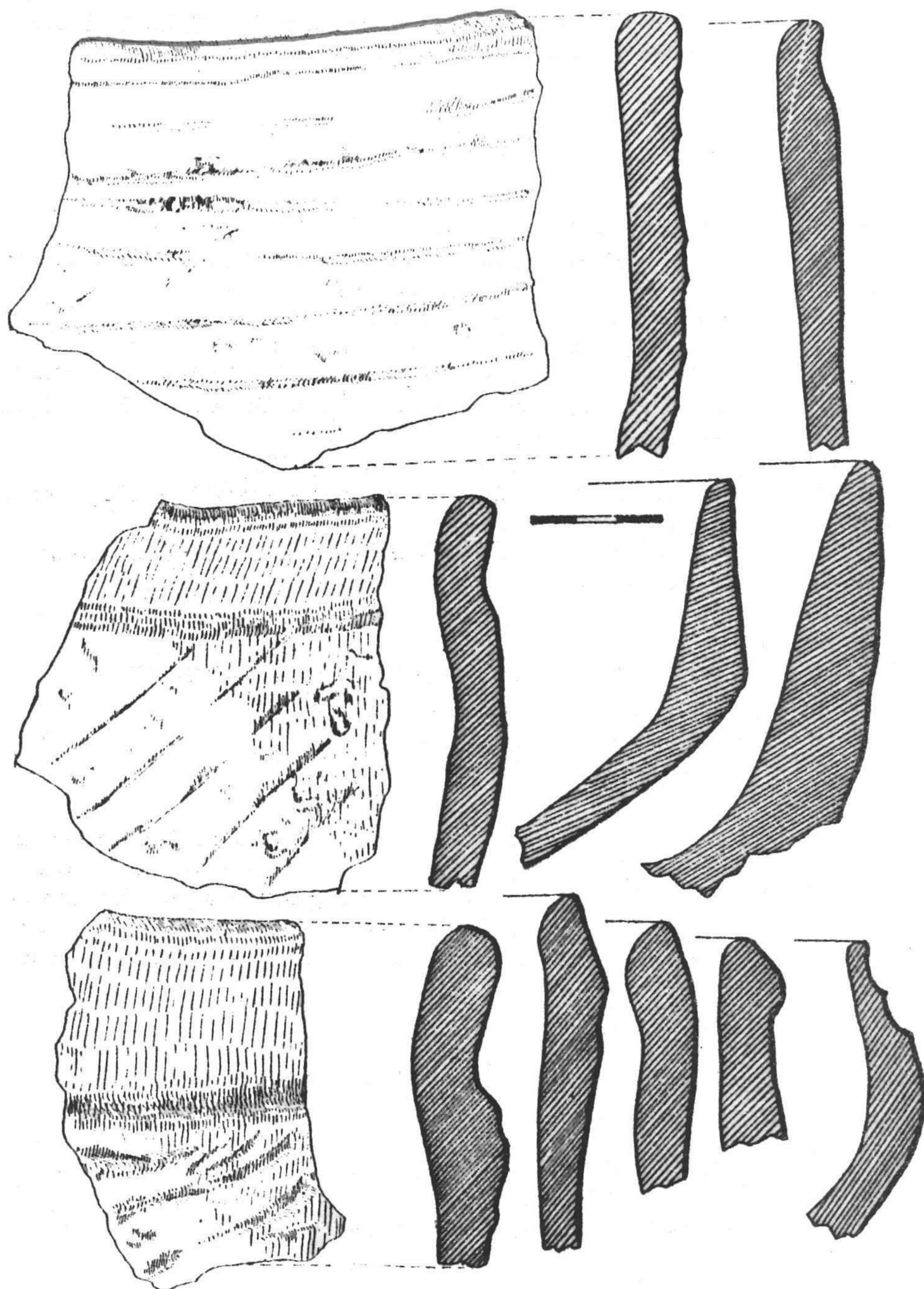

Fig.2. – Plosca: ceramică de tip Gumelnița

incizate, paralele (fig. 1/b. c.). Înălţimea păstrată a piesei este de 0,057 m, iar lungimea de 0,097 m.

Exemplarul descoperit anterior pe *tell*-ul de la Plosca era întreg, ceea ce demonstrează că şi al doilea exemplar era de acelaşi tip şi nu reprezintă piciorul unui idol. În cultura Gumelniţa sunt cunoscute mai multe reprezentări de picioare umane, dar multe din ele provin de la statuete[5].

Un exemplar aproape identic cu piciorul de la Plosca a fost găsit la Zaveţ (Burgas, R.P. Bulgaria) şi se mai cunosc şi la Ruse şi la Goliam Izvor (ambele tot în R.P. Bulgaria), piese care pot aparţine tot culturii Gumelniţa[6]. Reprezentarea piciorului uman încălţat este bine cunoscută în epoca neolitică şi în alte zone, în cultura Bukk[7] şi Cucuteni[8].

De asemenea, pe teritoriul satului Plosca, în malul râului Vedea, s-a găsit un bordei cu cuptor şi ceramică datând din sec. VII-VI î.e.n.

LE TELL APPARTENANT À LA CULTURE GUMELNIŢA DE PLOSCA, DÉP. DE TELEROMAN

Résumé

De la surface de tell qui se trouvait dans cette localité on a fait sortir des fragments céramiques spécifiques pour la culture Gumelniţa. On trouvé ici aussi des représentations en terre glaise du pied humain de type Gumelniţa qui connaît des représentation similaires dans les cultures Cucuteni et Bukk. Il y a ici aussi des traces d'un établissement des VIe-VIIe siècles.

LEGÉNDE DES FIGURES

Fig.1. – Plosca: 1-2, représentation du pied humain; 3-8 céramique de type Gumelniţa.

Fig.2. – Plosca: céramique de type Gumelniţa.

---

[5] V. Dumitrescu, „Dacia”, II, 1925, p. 88, fig. 63/7; idem, SCIV, 17, 1966, 1, p. 93, fig. 29/3; idem, *Figurines from Gumelniţa* în „Antiquity”, XXXVIII, 1964, nr. 151, p. 222.

[6] V. Micov, „Izvestia”, Sofia, XXIV, 1961, p. 293.

[7] I. Barta, în „Sbornic Ceskoslovenske Speleonosti Arheologieke”, Brno, 1963, 3, p. 112-125, fig. 1/5.

[8] Şt. Cucoş, *Reprezentări de încălţăminte în plastica cucuteniană*, MemAntiq, III, 1977, p. 65-77.

FILE DE ISTORIE TELEORMĂNEANĂ*

(Ed. Teleormanul liber, Alexandria, 1996, p. 5-64, 76-85)

CUVÂNT DE ÎNCEPUT

Apariția unui *Repertoriu arheologic şi numismatic al județului Teleorman* o socotim de o deosebită însemnătate, deoarece pune la dispoziția cercetărilor acestui județ o bună parte din trecutul lui multimilenar, fiind o sursă de informare pentru o eventuală monografie a județului.

Noi, prin această lucrare, încercăm să facem acest lucru, având în domeniu o activitate de aproape 50 de ani, începută în 1944-1945, fiind pasionat iubitor al trecutului şi având şi norocul de a avea ca dascăl de suflet pe regretatul om de cultură şi arheolog Constantin S. Nicolăescu-Plopşor. De asemenea, am avut şansa să fiu numit preot, bucureştean fiind, în satul Surduleşti, pe atunci în județul Teleorman, unul dintre cele mai bogate județe din sudul țării în vestigii arheologice, istorice, numismatice încă din zorii apariției omului pe aceste meleaguri.

Se poate spune, de aceea, cu bună dreptate că, dacă Egiptul este un dar al Nilului, Teleormanul arheologic este un dar al celor 16 cursuri de apă ce-l străbat.

Într-adevăr, prezența omului încă din cele mai vechi timpuri o găseşti pretutindeni. Pe terasele câmpiei, pe marginea teraselor, în luncile apelor, pe prundul lor, au fost descoperite, până în prezent, peste 400 de străvechi aşezări. Ele sunt legate de epocile paleolitică, neolitică, a bronzului, a celor două epoci ale fierului, Hallstatt şi La Tène, epoca daco-romană, a dacilor liberi, din sec. IV-V, ale proto-românilor din sec. VIII-X. Un loc aparte îl au, apoi, cei aproximativ 300 de tumuli identificați până acum.

Județul Teleorman constituie astfel o adevărată arhivă, extrem de bogată şi de variată, care doar în parte a fost scoasă la iveală şi valorificată. Nu mai puțin importantă este şi zestrea sa numismatică, descoperindu-se peste 10000 de monede până în prezent, fie antice, greceşti şi romane, republicane, imperiale, medievale sau mai aproape de epoca noastră. Ca dovadă, voi afirma că monedele antice - Macedonia, Thasos şi Dyrrhachium

---

* Titlul inițial propus de autor a fost *Repertoriul arheologic şi numismatic al județului Teleorman*. Ulterior, lucrarea, apărută postum (1996), a inclus mai multe studii de arheologie şi istorie reunite sub titlul *File de istorie teleormăneană (n. ed.)*.

- reprezintă aproape cincizeci la sută din totalul monedelor descoperite în judeţ. Se poate, de aceea, afirma că timp de două milenii circulaţia monedelor a fost neîntreruptă pe teritoriul judeţului.

Ţinem să mai adăugăm şi faptul că multe din descoperirile arheologice din judeţ, cum sunt cele de la Zimnicea, Bujoru, Peretu, Turnu Măgurele, Roşiori de Vede, Albeşti, Alexandria, Ciolăneşti, Vităneşti, Ciuperceni, sunt intrate în patrimoniul arheologic românesc. De asemenea, bijuteriile antice descoperite la Turnu Măgurele, piesele paleolitice de la Ciuperceni, „Carul Solar” de la Bujoru, „Tezaurul princiar” de la Peretu etc. au devenit azi valori muzeale de patrimoniu.

Iată doar, în mică măsură, necesitatea unei astfel de lucrări, dar şi sarcina grea pe care mi-am luat-o în alcătuirea ei. Noroc că în decursul anilor de cercetare a judeţului, de-a lungul şi de-a latul lui, n-am fost întotdeauna singur. Astfel, după 1954, numit preot prin concurs la Alexandria, am devenit colaborator al muzeului din oraş, înfiinţat în anul 1953 şi având ca directoare pe doamna Emilia Rozenthal. Curând, aveam să devin sufletul şi inima acestui muzeu, anii 1955-1975 fiind cei mai frumoşi şi mai activi ani ai mei de cercetare arheologică şi numismatică. Am găsit la dânsa deplină înţelegere pentru pasiunea mea şi m-a folosit, reuşind să facă muzeul ceea ce trebuia să fie. S-a făcut activitate pe teren şi de valorificare a descoperirilor prin săpăturile efectuate de arheologii Constantin S. Nicolăescu-Plopşor, Constantin Preda, Mitrea Bucur, Dumitru Berciu, Espectatus Bujor, Maria Comşa, Mircea Petrescu-Dîmboviţa, cu care, de altfel, am şi făcut primele săpături arheologice la Surduleşti.

S-a săpat la Alexandria, Olteni, Ţigăneşti, Păuleasca, Poroschia, Zimnicea, Brebina (Papa) etc. şi tot acum aveau să apară şi primele note de specialitate ale Academiei Române. Am avut şi eu modesta mea contribuţie.

După 1975, până în 1985, şi sub directorii Alexandru Marinescu şi Corneliu Beda, s-a continuat acţiunea de cercetare, de noi săpături şi de noi publicaţii, directorii încadrându-se şi dânşii în această activitate, deşi nici dânşii nu erau de specialitate, ci amatori ca şi mine.

Au apărut noi şantiere de săpături la Orbeasca de Sus şi de Jos, la Lăceni, Vităneşti, Dulceanca, Merii (Vedea), Frumoasa, Albeşti, Trivalea Moşteni, Olteni, conduse de arheologii Emil Moscalu, Suzana Dolinescu Ferche, Silviu Sanie, Valeriu Leahu, Nicolae Constantinescu. Lor aveau să li se adauge şi arheologi amatori din judeţ, ca preotul Constantin Săndulescu din Lăceni, Anton Popescu din Drăcşănei, Petre Voivozeanu,din Roşiorii de Vede, Marian Nica de la Băbăiţa şi alţii al căror nume nu-l mai reţin. Rezultatele au fost fructuoase, scoţându-se la iveală „Carul Solar” de la

Bujoru, „Tezaurul princiar” de la Peretu, ca şi vestigiile paleolitice de mare interes arheologic de la Ciuperceni.

Aceeaşi activitate rodnică s-a desfăşurat şi sub conducerea directoarelor Rodica Popa şi Ecaterina Ţânţăreanu. Noi cercetări, noi şantiere arheologice, dar mai ales o importantă apariţie de articole arheologice şi numismatice de un real folos pentru bibliografia în aceste domenii, pentru judeţ. A apărut, de asemenea, şi o primă monografie asupra săpăturilor de la Dulceanca, autoare fiind Suzana Dolinescu Ferche.

Iată, pe scurt, istoricul cercetărilor arheologice şi numismatice, care au făcut posibilă apariţia acestui *Repertoriu*. În lucrare sunt trecute 170 de localităţi din judeţ. La acestea am adăugat o listă de *tell*-uri şi tumuli, însoţită de explicaţiile necesare, legate de existenţa şi rolul lor.

Un loc aparte l-am acordat, de asemenea, descoperirilor arheologice de pe valea pârâului Nanov, justificat prin bogăţia şi varietatea descoperirilor.

Am încheiat lucrarea cu un tabel alfabetic al localităţilor din *Repertoriu*, menţionând la fiecare ce s-a descoperit. Desigur, nu lipseşte nici bibliografia publicaţiilor arheologice şi numismatice apărute în ultimii 35 de ani.

În încheiere, doresc să mulţumesc tuturor acelora care, de-a lungul anilor, m-au sprijinit, mai ales directorilor muzeului şi să-i uit, să-i iert pe toţi aceia care, într-un fel sau altul, m-au jignit sau m-au rănit sufleteşte.

Ioan Spiru,

ianuarie 1995

ALEXANDRIA

Fosile. Colţi de *Elephas primigenius* descoperiţi în malul drept al râului Vedea, la fabrica de cărămizi.

Paleolitic. În prundişurile râului Vedea, între Nanov, Alexandria şi Poroschia am descoperit un mare număr de piese de silex aparţinând celor trei faze ale paleoliticului. Sunt piese de silex, răzuitoare şi vârfuri de mână, ca şi aşchii cu planul înclinat de lovire, lat şi oblic şi bulb proeminent. Au fost descoperite şi silexuri din paleoliticul mijlociu, musterian-levolloisian şi superior, aurignacian. Paleoliticul superior, aurignacian, este reprezentat prin lame şi gratoare. Arheologul Constantin S. Nicolăescu-Plopşor considera multe dintre aceste silexuri ca aparţinând culturii de prund din paleoliticul inferior şi care ar înscrie Alexandria în zona geografică pe care s-au petrecut fazele timpurii ale antropogenezei.

Neolitic. Aşezări neolitice s-au descoperit în oraş şi în zona lui, atât în bordeie, cât şi în *tell*-uri, aparţinând culturii arheologice Boian, dar mai ales Gumelniţa.

Din Boian, un bordei descoperit în malul râului Vedea în timpul construcţiei podului nou. Fragmentele ceramice cu suprafeţe mici, excizate, cu caneluri şi alveole. După părerea arheologului Constantin Preda care a săpat aici, ele aparţin fazei Giuleşti, una dintre primele etape de dezvoltare ale culturii Boian[1].

Tot aşezări tip bordei au fost descoperite, la sud de oraş, pe malul stâng al râului Vedea, faţă în faţă cu Topitoria de in. Fragmentele ceramice aparţin unei locuiri legate de cultura arheologică Gumelniţa. Sus, pe terasa râului Vedea, în apropriere de *tell*-ul numit Gorgan, am descoperit pe o mare suprafaţă, lungă de peste 100-150 metri, foarte multe silexuri, mai ales microlite, peste 100 şi un harpon alb de os având 4-5 cm. Se pare că ele provin de la un atelier de prelucrare a silexului. Afirmăm acest lucru deoarece, în apropierea acestei zone, s-au găsit şi roci de silex.

Tell-ul „Gorganul”, situat pe malul stâng al râului Vedea. Are diametrul de peste 80 m. Înălţimea 6-7 m. Aşezarea a fost izolată de malul râului în epoca ridicării lui, în stânga, iar în dreapta, prin existenţa unei vâlcele. S-au recuperat vase, fragmente ceramice, percutoare, silexuri etc. Aparţine culturii Gumelniţa.

Tell-ul de la „Izvorul Rece”. Se află la circa 4 km de Alexandria şi ridicat în dreapta pârâului Nanov. Diametrul 30 m. Înălţimea 3 m. Are şanţ

[1] Bucur Mitrea, Constantin Preda, *Săpăturile de salvare de la Alexandria (r. Alexandria, reg. Bucureşti)*, Materiale 5, 1959, p.176-177.

de apărare în jurul lui. Fragmente ceramice cu decor incizat sau în linii adâncite, cultura Gumelniţa.

Bronz. Peste *tell*-ul neolitic „Gorgan” s-a continuat locuirea şi în epoca târzie a bronzului. Ceramica legată de această epocă a fost găsită şi la „Cărămidărie”, la 20 m în dreapta „Gorganului”.

Epoca fierului - Hallstatt. Fragmente ceramice aparţinând acestei epoci, au fost descoperite la „Podul Nou” de către arheologul Constantin Preda, cu prilejul săpăturilor de salvare din anul 1956. Au fost descoperite într-un bordei din care s-a recuperat şi un căuc de lut, cu mănuşă supraînălţată şi cu buton terminal. S-au găsit şi fragmente dintr-un crater, întregit ulterior[2]. El ar proba şi existenţa unui vechi cimitir traco-dacic.

La Tène. Cea mai veche urmă de locuire din La Tène s-a descoperit într-un bordei aflat la 3 km nord-est de Alexandria, „La Vii”. Săpăturile de salvare, făcute tot de Constantin Preda, au identificat urmele bordeiului cu diametrul de 4 m şi adânc de 1,20 m. Ceramica, descoperită şi analizată, era lucrată cu mâna, dar şi la roată, din pastă fină, de culoare cărămiziu-gălbuie şi lucioasă. Importanţa acestor fragmente este aceea că ele atestă existenţa roţii olarului încă din sec. VI î.Hr., adică devansând cu un secol existenţa ei şi în ţara noastră, în epoca traco-dacică. El a numit această descoperire „cultura Alexandria”[3].

„Podul Nou”. În anii 1956 şi 1957, săpăturile făcute la „Podul Nou” au scos la iveală vase întregi, fragmente ceramice, diverse unelte etc. dintr-o aşezare geto-dacă[4]. Aşezarea era destul de întinsă, deoarece astfel de fragmente ceramice se găsesc în cimitirul de la nord-vest de pod.

La „Cărămidărie”, în dreapta „Gorganului”, la circa 15-25 m de el, cu ocazia scoaterii pământului din această zonă, s-au găsit numeroase fragmente ceramice din La Tène. Tot aici s-a găsit şi ceramică romană de import. Şi pe valea pârâului Nanov s-au descoperit aşezări din epoca fierului.

Dacii liberi. O aşezare din sec. III-IV d.Hr. am descoperit-o pe malul stâng al râului Vedea, peste podul vechi de pe acest râu. Aşezarea, cercetată şi în 1991, a fost săpată mai întâi de colectivul muzeului din Alexandria şi, în toamna aceluiaşi an, de Suzana Dolinescu Ferche. S-au identificat două gropi de bordeie cu vetre şi ceramică fragmentară, de culoare neagră, fină, dar şi rudimentară, tipologic încadrată în sec. IV d.Hr. S-au mai descoperit fragmentele unui rug antic, cu foarte puţine resturi osteologice. De asemenea şi o groapă cu numeroase fragmente ceramice.

---

[2] Bucur Mitrea, Constantin Preda, *art. cit.*, p. 178.

[3] Constantin Preda, *Un nou aspect al începuturilor epocii Latène în Dacia (descoperirea de la Alexandria)*, SCIV 11-1, 1960, p. 25-38.

[4] Bucur Mitrea, Constantin Preda, *art. cit.*, p. 176.

Măguri (tumuli). În jurul oraşului sunt numeroşi tumuli, morminte legate de perioada bronzului şi a fierului, dar folosite şi de popoarele migratoare. Ele sunt: „Măgura lui Ciulei”, la est de oraş, foarte mare, „Măgura de la Vii”, la nord de „Gorgan”, două măguri pe terasă, aproape de fostul CAP Alexandria, două măguri la vest de oraş, dincolo de pârâul Nanov. Au în preajma lor altele mai mici, aplatizate de muncile agricole.

Aşezări protoromâne

Sec. IV d.Hr. Cu ocazia săpăturilor de la Podul Nou din anul 1956-1957, Constantin Preda a descoperit o vatră a unui bordei, datată a fi din sec. IV d.Hr. Ea se află la aproximativ 200 m sud de „Podul Nou”, aproape de cursul râului Vedea, lângă cişmea. Păstrată foarte bine. Pentru a o proteja, a astupat-o. Aşa este şi astăzi.

Sec. VI-VII d.Hr. La „Cărămidărie” am descoperit în 1979 un cuptor de minerit având la baza lui şi bolovani. Se mai păstra din el circa cincizeci la sută şi din înălţime aproximativ 70 cm. Lăţimea la bază, 60 cm. Alături erau 3-4 kg de fier şi resturi de minereu. Desenul acestuia a fost prezentat la institutul de Arheologie din Bucureşti, iar Ştefan Olteanu l-a încadrat în sec. VI d.Hr.

Sec. VIII-X d.Hr. Ceramica specifică acestor secole la „Cărămidărie”, cât şi pe malul stâng al râului Vedea, cam la 300 m de podul vechi. Alte descoperiri şi pe malurile pârâului Nanov.

Monede. O monedă de argint Thasos, barbarizată, descoperită în anul 1994 în curtea locuitorului Cristea Pavel, strada Ion Creangă; o tetradrahmă de la Seleucos, crestată, descoperită pe valea pârâului Nanov, în terasa din dreapta lui. A fost găsită de Elena Cristea, pe pământul ei din această zonă. Am publicat-o şi apoi am donat-o Academiei Române. Două monede geto-dace, tip Vârteju, provenite din tezaurul descoperit la Schitu-Siliştea, sunt în colecţia inginer Coatu şi preot Nicolae Bonaş. Alte două monede, Macedonia Prima, sunt tot colecţia celor amintiţi. Nouă monede imperiale romane, din colecţia Marcel Scarlat, au fost publicate de Bucur Mitrea, 3 de la Traian, 2 de la Antonius Pius, una de la Geta şi 3 de la Alexandru Sever. Provenienţă nesigură. O altă monedă, de la Cornelia Domna, a fost descoperită în oraş.

O monedă bizantină de aur, de la Heraclius, găsită în 1955 „La Vii”, pe malul stâng al râului Vedea[5], 2 monede bizantine de la Constantin VII şi Roman, din sec. X.

59 monede turceşti au fost descoperite în 1963 pe valea Maricăi, spre vest de oraş, în malul drept al pârâului Nanov. Ele sunt, în marea lor majoritate, aspri şi sunt emise în secolele XVIII şi începutul sec. XIX.

[5] Constantin Preda, *Săpăturile de la Alexandria*, Materiale 6, 1959, p. 251.

Două monede poloneze descoperite într-un cimitir pe valea pârâului Nanov, probabil al vechiului sat Nanov, aflat aici până la începutul secolului al XIX-lea. Monedele sunt de argint şi emise de regele Cazimir la începutul sec. XVI. Legenda lor: *Moneda Poloniane*. Una se află donată de mine, la muzeul din oraş.

Un taler din 1759 de la Francisc I şi două monede, jumătate de taler de la Iosif II, tot secolul XVIII.

În podul bisericii „Sfinţii Constantin şi Elena” am găsit 244 de monede de aramă-bronz, provenind din Franţa, Grecia, Serbia, cele mai multe, dar şi din Bulgaria, Statul Papal etc. Ele sunt emise între anii 1812-1886 şi au circulat alături de noua monedă românească emisă în 1867, le-am donat muzeului din oraş[6].

DESCOPERIRI ARHEOLOGICE PE VALEA PÂRÂULUI NANOV

Un loc foarte important privind descoperirile arheologice îl acordăm celor două maluri ale pârâului Nanov, aflat la vest de oraş. El izvorăşte la nord-vest de satul Adămeşti, iar de la „Coada Calului” are curs de apă permanent. Lungimea pârâului este de circa 14-15 km, având multe lacuri artificiale pentru creşterea şi pescuitul peştelui. Se varsă în râul Vedea între satele Poroschia şi Ţigăneşti.

Cercetat în dese rânduri de autor, între anii 1957-1977 şi între 1980-1986, pe toată lungimea lui, pe ambele maluri; uneori m-a însoţit şi Corneliu Beda, între anii 1958-1965. Este o adevărată rezervaţie arheologică, dovadă nu mai puţin de 60 (şaizeci) de descoperiri arheologice, publicate atât în presa locală, cât şi în revistele Revista Muzeelor nr. 2 din 1970, Magazin Istoric nr. 11/1990 etc. Asupra acestor descoperiri am ţinut în anul 1987 o comunicare la Institutul de Arheologie din Bucureşti.

Am identificat, în decursul cercetărilor, 11 aşezări neolitice aparţinând culturilor arheologice Boian şi Gumelniţa. Cinci din ele îşi continuă existenţa şi în epoca bronzului, cea mai interesantă fiind legată de cultura arheologică Coţofeni, cu o ceramică foarte frumoasă. Majoritatea au fost locuinţe-bordeie, cu excepţia *tell*-ului de la Izvorul Rece.

Paisprezece aparţin epocii fierului, 3 din Hallstatt şi 11 din la Tène, suprapuse şi peste cele 3 din Hallstatt. S-au descoperit numeroase fragmente ceramice, de culoare gri sau neagră, simple sau cu ornamente. De asemenea, şi fragmente din amfore de import.

---

[6] Publicate în BSNR LXX-LXXIV, 1976-1980, 124-128, p. 651-655. Vezi şi *O donaţie de monede din sec. XIX în colecţia muzeului raional, Alexandria*, la p. 138-140 din acest volum *(n. ed.)*.

Sunt două aşezări din sec. IV-V d.Hr., iar 8 sunt din sec. VIII-X d.Hr. Le-am descoperit, mai ales, pe malul drept al pârâului şi sus pe terasa de lângă mal, între „Coada Calului" şi „Izvorul Rece". Unele din ele se întind pe o mare suprafaţă, mai ales lângă *tell*-ul de la „Izvorul Rece", pe o lungime de circa 2 km. Şi spre sud de Izvorul Rece am identificat alte aşezări. Unele din ele sunt suprapuse peste aşezări din La Tène. În unele din aceste aşezări au fost şi urmele unor cuptoare de minerit, găsind multă zgură de fier sau bronz.

Dintre punctele mai importante de descoperire voi aminti următoarele: la „Coada Calului", în partea stângă a pârâului, aşezare neolitică peste care s-a suprapus aşezare La Tène; la „Roata", mai la vest de „Coada Calului", aşezare neolitică peste care s-a suprapus La Tène şi chiar o aşezare din sec. VII-X d.Hr. Aproape de „Izvorul Rece", în dreapta pârâului, o aşezare tip bordei neolitică şi continuată locuirea în La Tène şi mai ales în sec. VIII-X d.Hr., pe o lungime de aproape 2 km spre nord. Aici am identificat şi urmele unui cuptor de minereu.

Tot pe malul drept al pârâului Nanov, la circa 300 m de podul de la „Izvorul Rece", faţă în faţă cu cabana de vânătoare şi pescuit, au fost descoperite şi recuperate trei amfore aproape întregi, provenite dintr-o aşezare La Tène. Ele sunt de factură dacică, imitând pe cele de la sud de Dunăre. Sunt la muzeu şi un mare rol în descoperirea lor a avut şi inginerul Cezar Coatu.

La sud de „Izvorul Rece", la fosta grădină de legume a CAP 7 Noiembrie, se află o întinsă aşezare La Tène. Aici s-a găsit o monedă de la Seleucos. Tot aici, urme de locuire neolitică - Boian şi Gumelniţa şi din epoca bronzului - Coţofeni. Am mai găsit o figurină zoomorfă (purcel) şi o lingură de lut (aflate la muzeu). Ceva mai la sud de această zonă, tot în dreapta pârâului, lângă un izvor subteran foarte puternic, am adunat peste 20 de lame de silex, provenite dintr-un depozit (aflate tot la muzeu).

În apropiere, dar pe malul stâng al pârâului, la 50 m de cursul apei, o carieră mică de pietriş şi urme de fier, unde am găsit şi două oase fosile prelucrate.

De la drumul comunal şi până la şoseaua dintre Alexandria şi Poroschia, în dreapta terasei se coboară spre pârâu, o întinsă aşezare La Tène. La circa 200 m de viile fostului IAS Alexandria, la nord de satul Calomfireşti, o altă aşezare La Tène. S-a găsit şi un mâner de vas în forma unei figurine zoomorfă.

Toate descoperirile de pe valea pârâului Nanov le-am trecut pe harta zonei donată de la centrul de calcul cadastral al oraşului şi care se află la muzeu. Ţin să menţionez că în această vale au existat, în sec. XV-XVIII, satele Bucureşti (Mitropolia), Icoana, Nanov şi Şovărăşti. Au fost mutate, după 1820, în vetrele actualelor sate Nanov (Nanov şi Icoana), Adămeşti şi oraşul Alexandria şi satul Ţigăneşti (Mitropolia).

ROŞIORII DE VEDE

Actualul municipiu este situat la vest de Alexandria, la circa 26 km. Din punct de vedere arheologic, a fost cercetat încă din sec. XIX, mai ales de Dimitrie Butculescu şi Cezar Bolliac. În anii din urmă au făcut cercetări, în oraş şi în zona lui, Mioara Turcu, Pete Voivozeanu, Ioan Spiru, Emil Moscalu ş.a. La fel şi preotul Mihai Marinescu, mai ales pe valea pârâului Bratcov.

Fosile. Provenite din carierele de pietriş din jurul oraşului. În malul râului Vedea, la 1742, s-a găsit un cap gigant de *Bos primigenius*[7].

Măguri (tumuli). „Cetatea Cazacilor", la sud-est de oraş. La fel şi „Măgura Serafimilor".

Despre „Cetatea Cazacilor", Petre Stroescu afirmă că avea val de apărare. Nu s-au făcut, până azi, cercetări ştiinţifice asupra ei. Ocupă o suprafaţă destul de mare. Este, deci, un semn de întrebare pentru arheologi şi istorici. Oricum, pe această „Cetate" s-a succedat o serie de aşezări umane. Are diametrul de circa 200 m şi în jurul ei un şanţ larg de circa 8 m. La vremea cercetării pe care am făcut-o aici, se mai vedeau urme de locuire în părţile de nord şi sud. În faţa unei porţi din partea de nord se mai cunoştea, la aproximativ 20 de m, un val de 4 m. La circa 25 m de la acest punct am putut observa urmele probabil ale unei fântâni, având un diametru de 2 m[8].

La Palanca, la circa 3,2 km de cantonul CFR Roşiori Sud, spre Alexandria, există un grup de 4 tumuli. Am cercetat aceşti tumuli în anul 1982. Sunt mari şi grupaţi unul lângă altul. Se află în lunca râului Vedea, înconjurată de pârâul Bratcov la nord şi sud-est. Nu am găsit nici un fel de ceramică. Reprezintă o excepţie, fiind situaţi în luncă şi nu pe terasă. Un alt tumul se află la „Livezi", la circa 300 m spre nord şi tumulii de „La Palancă", pe o terasă înconjurată de pârâul Bratcov. După materialul descoperit întâmplător, fragmente de ceramică din pastă comună şi fină şi cu ornamente în relief, alveole, caneluri, pictate în alb sau roşu, credem că este vorba mai curând de aşezări din neolitic şi epoca bronzului. Neoliticul aparţine culturii arheologice Boian[9].

Neolitic. Preotul Mihai Marinescu din oraş, arheolog amator, a descoperit pe malurile pârâului Bratcov, care ocoleşte oraşul pe la vest, mai multe aşezări neolitice tip bordei. S-au recuperat ceramică, silexuri, figurine

[7] Petre Stroescu, *Oraşul Roşiorii de Vede*, Tipografia şi librăria Alexandri, Anghel N. Vasilescu, Alexandria 1934, p. 11.
[8] *Ibidem*, p. 27-28.
[9] Eugen Ovidiu Vlad. *Roşiori de Vede. Pagini monografice*, Alexandria, Ed. Teleormanul Liber, 1994, p. 13-14.

antropomorfe şi zoomorfe, greutăţi de lut, fusaiole etc. Ele se încadrează în cultura arheologică Gumelniţa. Nu au fost publicate.

Bronz. Deseori, s-a suprapus pe locurile neolitice şi o locuire din bronzul târziu. Ceramica aparţinând acestei epoci am cercetat-o acasă la preot, unde era strânsă. La muzeul din oraş se află, în inventar, o brăţară de bronz, cu loc nesigur de descoperire. În oraş s-a descoperit cu mult timp în urmă o sabie „miceniană" de bronz, aparţinând culturii Tei. Se află la Institutul de Arheologie din Bucureşti. Petre Stroescu afirma că a fost găsită „La Palanca", în 1900 şi avea lungimea de 1,30 m[10].

Epoca fierului - Hallstatt, La Tène. Descoperiri tot pe valea pârâului Bratcov, pe ambele maluri, urme de aşezări în cele două epoci ale fierului. Descoperirile aparţin tot preotului Mihai Marinescu. Le-am cercetat. Fragmentele ceramice sunt lucrate cu mâna şi cu roata. Sunt şi fragmente de vase din import, amfore în special. Nu s-au publicat.

Locuirea geto-dacă în zona oraşului este atestată de descoperirea unei insigne din această epocă precum şi la fosta cetate geto-dacă, de la sud de oraş, la Albeşti. Nu este exclus ca şi „Cetatea Cazacilor" să fie iniţial o cetate dacică.

Epoca romană. Zona oraşului s-a aflat foarte aproape de *Limesul Transalutan*. Legate de acest Limes sunt două castre: unul, la sud-vest de oraş, spre satul Belitori-Troianul, ce se numeşte „cetatea Urlui". Are formă de patrulater, lucrat din pământ, înconjurat de un şanţ lat de 7-10 m şi adânc de 0,30 m. Avea şi val de apărare de pământ de 1 m şi lat de 10-12 m[11].

Un alt castru, la nord de oraş, se afla pe terasa din dreapta râului Vedea, la locul numit „Vadul Pescarului", aproape de satul Gresia. Are dimensiuni reduse (63 x 69 m) şi era înconjurat de trei şanţuri şi trei valuri de pământ. Cercetat de mine în 1985, este în pericol de a fi distrus din cauza lucrărilor agricole şi neocrotirii lui[12].

Din fostul *Limes Transalutan* se mai poate vedea şi azi o porţiune de 400 m pe izlaz, la vest de oraş, la punctul „Valea Mocanului", având înălţimea de 1,30 m şi lăţimea de 8 metri[13]. Menţionăm că, pe lângă „Cetatea Cazacilor" trece şi „Brazda lui Novac". În anul 1896, Grigore Tocilescu, însoţit de Petre Stroescu, a cercetat acest val de pământ, între Roşiori de Vede - Peretu - Alexandria[14].

---

[10] Petre Stroescu *op. cit.* p.13.
[11] Dumitru Tudor, *Oltenia Romană*, Ed. Academiei RSR, Bucureşti, 1969, p. 304.
[12] *Ibidem.*
[13] Eugen Ovidiu Vlad, *op. cit.*, p. 17.
[14] Petre Stroescu, *op. cit.*, p. 26.

Secolul IV d.Hr. În zona oraşului, arheologul Gheorghe Bichir a identificat o aşezare din sec. IV a dacilor liberi[15].

Secolul VIII-X d.Hr. Aşezări din aceste secole, tot preotul Mihai Marinescu a identificat pe malurile pârâului Bratcov, atestate prin ceramica specifică, cu decor liniar sau în valuri, de o mare varietate, din pastă gri sau roşie. O parte din această ceramică se află la muzeul din oraş.

Monede. S-au descoperit, în oraş, o monedă Macedonia Prima şi una Dyrrhachium. S-a descoperit, de asemenea, un tezaur monetar cu 45 de monede romane recuperate, din care 14 sunt republicane şi 31 imperiale. Ele sunt din argint şi din bronz, cele imperiale fiind din sec. II şi III d.Hr.[16]

Un tezaur cu monede turceşti s-a descoperit, în oraş, în anul 1965 (1966?), conţinând peste 200 de monede. O parte din ele, peste 50, le-am găsit în Alexandria la un colecţionar. Ele au fost emise în sec. XVIII şi primele decenii ale sec. XIX. Sunt monede de valoare mică, aspri şi firfirici.

TURNU MĂGURELE

Este un important obiectiv arheologic, dar şi istoric, prin existenţa fostei cetăţi „Turris”. De aceea s-a şi scris foarte mult despre trecutul oraşului atât în sec. XIX, cât şi în secolul nostru, sec. XX. Istoricul Nicolae Stoicescu, în vol. II din lucrarea sa *Bibliografia localităţilor şi monumentelor feudale din România şi Ţara Românească*, apărută la Craiova în 1970, publica aproape tot ce se scrisese despre oraş şi fosta cetate[17]. Mai amintesc şi pe Pantele Georgescu care, în monografia sa asupra jud. Teleorman, publicată la Bucureşti în anul 1890, dădea şi el informaţii interesante asupra cetăţii, la p. 326-246. După anul 1978 se vor efectua noi săpături.

Paleolitic. Fosile şi silexuri, de o mare importanţă pentru arheologia românească, au fost identificate şi cercetate iniţial de Constantin S. Nicolăescu-Plopşor, în 1956 şi apoi de Vasile Boroneanţ, din 1978, atât la Turnu Măgurele, dar mai ales la est de oraş, la Ciuperceni. La Turnu Măgurele, unelte din paleolitic s-au găsit în aluviunile râului Olt. O falie cretacică, folosită de

---

[15] Gheorghe Bichir, *Geto-dacii din Muntenia în epoca romană*, Ed. Academiei RSR, Bucureşti 1984.

[16] Eugen Ovidiu Vlad, *op. cit.*, p. 18.

[17] Vom aminti şi noi aici pe cele mai importante: Frederich W. von Bauer, *Mémoires Historiques et géografiques sur la Valachie*, Frankfort et Leipzig, 1778; Haralambie Chircă, C. Bălan, *O inscripţie din 1397-1398 privitoare la stăpânirea Turcească de la Turnu,* în SMIM, III, 1959, p. 359-364; Cezar Bolliac, *Excursiunea arheologică din anul 1869 (Relaţiune către ministrul Cultelor şi Instrucţiunii)*, în Opere, vol. II, Ed. de Stat pentru Literatură şi Artă, Bucureşti, 1956, p. 13-22; Grigore Florescu, *Turnul antic de la Turnu Măgurele. Cercetările arheologice din 1936,* Bucureşti, 1936, p. 432-464.

oamenii-vânători din paleoliticul inferior, se întinde de la Turnu până dincolo de Ciuperceni, pe malul ultim al terasei dinspre lunca Dunării.

Măguri (tumuli). În jurul oraşului, pe terasă, sunt următorii tumuli: „Măgura de Pază", „Măgura Goicea", „Măgura Stupi" şi „Măgura Viei" sau a „Împăratului", deoarece la 1877, ţarul Alexandru al Rusiei observa de aici bombardarea Nicopolelui de peste Dunăre. Nu au fost cercetate.

Neolitic. Ceramica provenită dintr-o aşezare neolitică s-a descoperit în fostul sat Măgurele, azi integrat în oraş. Ceramica se află la muzeul din oraş. Cercetări făcute şi de Traian Panea, directorul muzeului.

Bronz. Important tezaur de aur din epoca bronzului a fost descoperit în oraş, în anul 1880. S-au descoperit 433 obiecte din aur, inele, brăţări, etc., aparţinând secolului XII î.Hr, adică din epoca târzie a bronzului. Asupra lui s-a publicat un studiu în limba franceză, curând după descoperire.

Epoca fierului - Hallstatt, La Tène. Vase şi ceramică legate de cele două epoci ale fierului găsite în oraş şi în zonă, la Izlaz şi Moldoveni, se află la muzeu. Le-am văzut şi eu. Informaţii de la directorul muzeului.

Epoca romană. Castrul de la Flămânda (Poiana). De aici pornea Limesul Transalutan şi avea 350 x 390 paşi. Era aproape patrulater, fusese construit în sec. II-III-IV d.Hr. Era de pământ[18]. Limesul se întretaie la actuala gară Traianu, pe calea ferată Roşiorii de Vede - Turnu Măgurele, cu „Brazda lui Novac de Sud". Castrul, ca şi Limesul, a fost părăsit în timpul lui Filip Arabul[19].

Epoca Romano-Bizantină. Părerile arheologilor şi istoricilor asupra fostei cetăţi Turris, de la Turnu Măgurele, sunt deseori contradictorii; unii o socotesc din epoca romană, apoi refăcută de bizantini, dar cei mai mulţi o socotesc ridicată abia în sec. XIV. Că e cetate romană, azi nu mai se susţine. În schimb, ea ar ţine de imperiul bizantin încă din sec. V d.Hr. După istoricul Procopius, Iustinian ar fi dat-o slavilor, la 546, pentru ca aceştia să apere imperiul de la sud de Dunăre[20] Şi arheologul Grigore Florescu, care a făcut mai multe campanii de săpături, este de părere că înainte de cetatea din sec. XIV trebuie să fi existat şi o cetate bizantină.

Pantele Georgescu afirmă, în lucrarea sa amintită, existenţa ei în sec. XIV. Se afla la 500 m „de gura Oltului" şi în apropierea Dunării. Avea formă pătrată şi era înconjurată cu un şanţ de 5 paşi. S-a numit „Nicopolul Mic". A suferit în cursul existenţei sale multe distrugeri. În secolul XV, în luptele dintre români şi turci, va cădea când în mâna lui Mircea cel Bătrân şi a lui Vlad Ţepeş, când în mâna turcilor. Din sec. XVI (1545), devine „Raia",

[18] Dumitru Tudor, *op. cit.*, p. 287.
[19] D. M. Pippidi (coordonator), *DIVR*, p. 375.
[20] *Ibidem*, p. 595.

teritoriu turcesc pe pământul românesc. A suferit şi alte distrugeri în timpul războaielor dintre ruşi şi turci în sec. XVIII, ca şi în luptele de la 1806-1812 şi 1828-1829. În urma păcii de la Adrianopole, turcii redau Ţării Româneşti „Raialele”. Curând, şi cetatea Turris va fi dărâmată (1839). A urmat distrugerea a ce mai rămăsese, piatra din cetate fiind folosită în oraş.

În urma cercetărilor făcute după 1979-1980, arheologul Gheorghe Cantacuzino este de părere că cetatea avea formă pătrată, înconjurată de mai multe ziduri şi şanţuri de apărare – ultimul avea din loc în loc bastioane puternice. Urmele unuia dintre ele se păstrează şi azi mai bine. Cu prilejul ultimelor săpături, în apropierea cetăţii, pe latura de nord, au fost descoperite fragmente ceramice din sec. XIV-XV şi XVI. Le-am cercetat şi eu şi am discutat cu domnul Cantacuzino despre ele. Acesta le socotea ca provenind dintr-o aşezare rurală din apropiere, interesată în a face aprovizionarea cetăţii.

Monede. S-au descoperit monede, dar eu menţionez: una de la Traian şi una de la Mircea cel Bătrân (cercetările de aici au fost făcute împreună cu Corneliu Beda).

ZIMNICEA

Cetatea geto-dacă de la Zimnicea. Fosta cetate se află la circa 1000 m vest de centrul oraşului şi la circa 500 m de marginea vestică a oraşului. Ea a fost una din aşezările care, după cum arată arheologul Radu Vulpe[21], a dat cele mai hotărâtoare lămuriri asupra culturii getice. Pantele Georgescu nota că această cetate se află situată între Rusca Lungă şi Rusca Carantinei[22].

Cercetările efectuate asupra cetăţii au constatat şi ele următoarele informaţii. Este situată pe un mal dominant asupra luncii Dunării, cu râpe abrupte. Cetatea a fost construită de geto-daci încă din sec. IV î.Hr. şi şi-a continuat existenţa până în sec. I î.Hr. S-au descoperit cinci niveluri de locuire, reprezentate de un strat de cultură gros de circa 2-2,80 m. În prima perioadă a existenţei sale aşezarea a fost întărită cu val şi şanţ. S-a descoperit, din această perioadă, atât ceramică dacică, dar şi de import, din Thasos, Heraclea Pontica şi Rhodos. Ea, afirmă arheologii români, ar fi fost cucerită de Alexandru cel Mare la 335 î.Hr. Alături de cetate a fost descoperit un grup de necropole legat de populaţia geto-dacă. Mormintele erau tumulare, dar şi plane. Cele din tumuli sunt legate de sec. IV î.Hr. şi au aparţinut unor luptători din aristocraţia locală,

[21] Radu Vulpe, *Aşezări getice din Muntenia*, Bucureşti, Ed. Meridiane, 1966, p. 19-27.
[22] Pantele Georgescu, *Dicţionarul Geografic, Statistic, Economic şi Istoric al judeţului Teleorman*, Bucureşti, Stabilimentul grafic I. V. Socecu, 1897, p. 370-380.

având un bogat inventar. Pe măsura trecerii timpului, adică în sec. II î.Hr., ele sunt tot mai sărace, iar în sec. I î.Hr. aproape inexistente[23].

Dintre cercetătorii care au săpat la Zimnicea, voi aminti pe Cezar Bolliac, August Treboniu Laurian şi Nicolae Butculescu. Cezar Bolliac, între anii 1845-1846, a făcut săpături la „Câmpul Morţilor", descoperind 63 de urne funerare în tumulii din preajma cetăţii. În sec. XX, săpături sistematice vor face Vasile Pârvan[24], Ion Nestor[25], Radu Vulpe, Alexandrina D. Alexandrescu[26]. Cu prilejul săpăturilor s-a descoperit ceramică lucrată la roată şi cu mâna, ceramică grecească, fibule de tip tracic, vârfuri de săgeţi, un coif corintic de bronz, monede.

În concluzie, în zona oraşului Zimnicea, ca şi la fosta cetate dacică, se poate afirma că au fost următoarele faze de cultură arheologică:

Paleolitic. S-au găsit silexuri în lunca Dunării, de asemenea numeroase oase fosile pe malurile terasei.

Bronz. Atestate cu prilejul săpăturilor de la cetate. De asemenea, prin descoperirea, în tumuli, a unor schelete în poziţia chircită, de la sfârşitul bronzului şi începutul Hallstatt-ului. Un astfel de schelet „ocroman" l-am văzut şi eu cu Corneliu Beda, asistând la una din companiile de săpături ale Alexandrinei Alexandrescu. Am dorit să-l luăm la muzeu, dar nu am avut posibilităţi.

La Tène. Existenţa cetăţii geto-dace între secolele IV-I î.Hr.

Feudal. Localitatea este amintită sub numele Demnitzikos, afirmaţie făcută încă din 1877, când istoricul rus Vasilii Vassilievskii o identifica cu Zimnicea (mai amănunţit a se consulta: *À propos du Tenou Orman (Teleorman) de Kinnamos*, publicată de Petre Şt. Năsturel[27]). Localitatea apare cu acest nume la anul 1148, când împăratul Manuel I Comnenul a făcut o expediţie militară, la nord de Dunăre, contra pecenegilor. Tot atunci apare şi expresia *Tenou Orman* şi care va deveni *Teleorman*[28]. Existenţa unor aşezări umane din sec. X-XIII este, de altfel, atestată şi de urmele unor bordeie şi ale

[23] *DIVR*, p. 624.
[24] Vasile Pârvan, *Getica. O protoistorie a Daciei*, Bucureşti, 1926, p. 133, 467, 470, 630.
[25] Ion Nestor, *Aşezările din societatea primitivă şi sclavagistă în regiunea Dunărea de Jos. Raport preliminar asupra campaniei de săpături arheologice de la Zimnicea*, SCIV 1-1, 1950, p. 100-101.
[26] Alexandrina D. Alexandrescu, *Mormintele din perioada mai târzie a necropolei getice de la Zimnicea*, Crisia II, 1972, p. 15-26.; eadem, *La nécropole du bronze recent de Zimnicea (dép. de Teleorman)*, Dacia NS XVII, 1973, p. 77-97; eadem, *La nécropole du bronze ancien de Zimnicea (dép. de Teleorman)*, în Dacia NS XVIII, 1974, p. 79-93; eadem, *Sépultures du premier âge du fer a Zimnicea (dép. de Teleorman)*, în Dacia NS XXII, 1978, p. 115-124; eadem, *La nécropole gète de Zimnicea*, în Dacia NS XXIV, 1980, p. 19-126.
[27] *Byzantina Sorbonensia 3. Geographica Byzantina*, Pantheon-Sorbonne, Paris, 1981, p. 88.
[28] *Ibidem*, p. 82.

unor cuptoare din preajma cetăţii. S-au recuperat ceramică, unelte etc. Aşezarea, precizează arheologii, se află peste aria cetăţii.

Monede. Cu prilejul săpăturilor s-au descoperit peste 30 monede antice: două geto-dace, tip Vârteju; monede Thasiene şi 24 monede Macedonia Prima, de asemenea, o monedă de aur de la Alexandru cel Mare, în greutate de 8,468 g. Alte descoperiri monetare aparţin de Dyrrhachium şi Chersonesul tracic. O altă monedă, de la Alexandru cel Mare, de argint, a fost descoperită în 1966.

Romane republicane, denari de argint din sec. II-I î.Hr. şi romane imperiale, 11 piese, de la împăraţii Constantin II, Tiberiu, Mauricius, ca şi de la Octavian Augustus şi Domiţian.

Cezar Bolliac afirmă că la Zimnicea s-ar fi descoperit, în 1869, un tezaur de 2000 monede bizantine din secolele XII-XIII[29]

S-au descoperit în aşezarea rurală, deasupra cetăţii, monede din sec. XIV, de la Vladislav şi de la ţarii bulgari Ivan, Alexandru, Stracimir. Mai amintesc trei taleri austrieci din sec. XVI, unul de la Carol V, unul de la Ferdinand, din 1572 şi unul de la Maximilian, din 1570. Corneliu Beda crede că le-a dus la muzeul din Alexandria. Monede turceşti, 11 la număr, au fost recuperate dintr-un tezaur cu alte monede din secolul XVIII.

VIDELE

Oraş aşezat între pârâul Glavacioc şi pârâul Sericu, s-a format, după 1968, din mai multe sate. Cercetări, Corneliu Beda şi Ecaterina Ţânţăreanu.

Neolitic, Bronz. Corneliu Beda a identificat pe malurile râului Glavacioc aşezări pe care le-a publicat, pe scurt.

La Tène. Ecaterina Ţânţăreanu a cercetat, în ziua de 8 august 1989, la 8 km est de oraş, pe malul râului Ilfovăţ, o aşezare La Tène. Aici s-a descoperit şi un tezaur de monede antice, din care s-au recuperat 45 de monede. Trei sunt emise în Thasos, 18 Macedonia prima şi 24 sunt monede geto-dace, din care 23 sunt tip Vârteju, una din monedele Macedonia Prima şi este contrafacere geto-dacă, cealaltă îl reprezintă pe Alexandru Macedon. Sunt la muzeu. Nu au fost publicate[30].

Din fostul sat Ciuperceni s-a recuperat o monedă Thasos, iar din fostul sat Tămăşeşti s-au recuperat, în anul 1968, 16 monede austriece şi turceşti dintr-un tezaur din sec. XVIII.

---

[29] Constanţa Ştirbu, *Informaţii documentare despre două tezaure monetare bizantine*, CN I, 1978, p.57-62.

[30] Tezaurul a fost publicat în anul 2002, vezi Constantin Preda, Ecaterina Ţânţăreanu, *Tezaurul monetar cu emisiuni getice şi greceşti descoperit la Videle (jud. Teleorman)*, BSNR XC-XCI, 1996-1997, 144-145 (2002), p. 9-21 *(n.ed.).*

AŞEZĂRI RURALE

BĂBĂIȚA, sat Băbăiţa – valea pârâului Clăniţa

Neolitic. *Tell* cu şanţ de apărare, cultura Gumelniţa.

Măguri (tumuli). Profesorul Marian Nica din sat mi-a comunicat următorii tumuli pe terasa din jurul satului: „al Nemţilor”, la est de sat, „Frumoasa” şi „Găunoasa”, 4 m înălţime, spre Merişani, „Crucea Înaltă”, 3 m înălţime. Mai sunt „Măgura Mare”, „Măgura Mică”, „Măgura lui Chirilă” şi „Măgura Viilor”.

Monede. În colecţia profesorului amintit, monede de la Maria Tereza (doi taleri) şi altele, tot austriece.

BĂBĂIȚA, sat Merişani – valea pârâului Clăniţa

Cercetări Marian Nica, profesor din Băbăiţa.

Aşezare La Tène, la punctul „Vâlcele”. S-a găsit ceramică şi un tezaur cu patru monede Thasiene şi zece Macedonia Prima, descoperit în 1959-1961[31]. Două exemplare se află la Marian Nica. Tot de aici şi ceramică din sec. VI-VII, dusă la muzeu.

* * *

BALACI, sat Balaci – valea pârâului Burdea

Neolitic. Două *tell*-uri. „Măgura din Baltă”, situată la Nord de sat, în lunca pârâului Burdea. Dimensiuni 80 x 60 m, înălţimea 3 m. Este secţionată de şoseaua Miroşi - Balaci - Roşiori de Vede. De asemenea, şanţ de la est la vest, provenit de la săpăturile efectuate de Dimitrie Butculescu, arheolog amator, în sec. XIX. Este un *tell* tipic Gumelniţa, cu şanţ de apărare.

Tell-ul de la „Măgura Hodorog” se află la sud de sat, în islaz. Dimensiuni 60 x 60 m şi înălţime peste 4 metri. Cercetat şi de Alexandru Odobescu. Şanţ de apărare. Am recuperat fragmente ceramice, resturile unui vas de provizii şi ceramică foarte groasă, culoare închisă, silexuri, dălţi de piatră şi fragmente de figurine zoo şi antropomorfe (aflate la muzeul din satul Surduleşti, jud. Argeş).

Se integrează într-o zonă extrem de locuită în epoca neolitică, Gumelniţa – fie locuinţe tip bordei, fie de suprafaţă – *tell*-uri. Nu există sat din zonă fără astfel de aşezări: Surduleşti, Burdeni, Tecuci, Sfinţeşti, Zâmbreasca, Beuca, Dobroteşti, Drăcşani, Drăcşenei etc.

---

[31] Ioan Spiru, Corneliu Beda, *Tezaurul de monede antice descoperit la Frăsinet, judeţul Teleorman*, BSNR XLII-LXVI, 1948-1972, 96-120, p. 73-74.

O altă aşezare neolitică, tip bordei, descoperită pe malul de nord al luncii şi bălții, la sud de satul Burdeni. Mi s-a spus că s-au găsit şi oseminte.

Bronz. Ambele *tell*-uri au fost locuite şi în epoca bronzului.

La Tène. În marginea de est a satului, „La dul”, chiar pe marginea „dulului”, adică al digului ce oprea cândva apa pârâului Burdea, spre a face aici lac de peşte. Ceramica găsită este legată de sec. III-II î.Hr. Aşezarea este pe cale de distrugere.

Sec. V d.Hr. În „Măgura Hodorog” s-a descoperit un tezaur de obiecte de aur. După părerea cercetărilor, este legat de epoca migratorilor. S-au recuperat: o brățară, un pectoral etc.

Monedă. Am găsit în sat o monedă Sadagura, din 1774.

BALACI, sat Burdeni (fost Căţeleşti) – valea pârâului Burdea

Neolitic. Chiar în sat, în lunca pârâului Burdea, un *tell* de 50 x 40 m, cu şanț şi înălțimea peste 3 metri.

Alt *tell*, „Protopopescu”, situat la sud-est de sat, tot în lunca pârâului Burdea. Ceramică Gumelnița.

La Tène. În malul de sud al terasei ce coboară spre lunca pârâului Burdea, am descoperit ceramică lucrată la roată, de culoare gri şi oseminte.

BALACI, sat Tecuci (fost Tecuci - Kalinderu) – valea pârâului Tecuci

Neolitic. *Tell*-ul „Măgura de la Satul Vechi”, la sud de sat, cu şanț, de 60 x 50 m. S-au descoperit ceramică, silexuri, chirpic etc.

Tell-ul „Măgura lui Mieluş” - 60 x 40 m, 5 m înălțime, cu şanț, la circa 3 km sud şi sud-vest de sat, legate de cultura Gumelnița. Le aminteşte şi Pantele Georgescu ca fiind „cetăți de pământ”.

Bronz. Locuirea pe *tell*-uri s-a continuat şi în epoca bronzului.

Sec. IV d.Hr. Aşezare pe valea Bălăcelului a dacilor liberi, sec. III-IV d.Hr.[32] Locuitorii din sat mi-au confirmat că pe valea Bălăcelului, la nord şi sud de sat, unde ar fi fost vechea vatră a satului, s-au descoperit 20 de „gropi de bucate”, în punctul „La Bălegar”.

Sec. VIII-X d.Hr. S-a găsit ceramică „La Catargic”.

Monede. S-au găsit, în sat, două monede Sadagura, din 1771 şi 1773. Le-am publicat[33].

* * *

BECIU, sat Beciu – valea pârâului Sâi

Directorul muzeului din Turnu Măgurele (Traian Panea, *n. ed.*) mi-a comunicat verbal că s-a descoperit o aşezare La Tène.

---

[32] Gheorghe Bichir, *op. cit.*

[33] Ioan Spiru, *Monede bătute la Sadagura, găsite în Muntenia*, SCN II, 1958, p. 475-476.

* * *

BEUCA, sat Beuca – valea pârâului Burdea

Fosile. Un cap de bour cu coarne, aflat azi la muzeul Antipa.

Neolitic. *Tell*-ul. „Măgura Jidovilor”, 60 x 60 x 3 m înălţime, cu şanţ împrejur. Am recuperat şi ceramică specifică, Gumelniţa. Cunoscut din secolul XVII de Grigore Tocilescu şi amintit în volumul *Dacia înainte de Traian*. Îl aminteşte şi Pantele Georgescu[34].

Monede. Un fost perceptor, Petrescu, mi-a spus că s-au găsit în sat şi monede dintr-un tezaur. S-au risipit.

BEUCA, sat Plopi – valea pârâului Zâmbreasca

Monede. Mic tezaur monetar turcesc din sec. XVI-XVII, 24 monede recuperate. Au fost în total 211 aspri. Publicat de Corneliu Beda.

* * *

BLEJEŞTI, sat Blejeşti – valea pârâului Glavacioc

Neolitic. *Tell* în lunca râului Glavacioc, la nord-vest de sat, cu şanţ în jurul lui. Se află la: „Gârla satului”. Înalt de peste 5m. Conţine două faze de locuire: faza I, Boian şi faza a II-a, Gumelniţa, spre suprafaţă. S-au recuperat: vase, ceramică, figurine, topor de piatră etc. A săpat aici arheologul Dumitru Berciu.

Hallstatt. Tot în zonă s-a descoperit şi o aşezare târzie, din Hallstatt. Aşezarea de aici este socotită a ţine de cultura câmpurilor de urne, răspândită în vestul şi sud-vestul ţării noastre spre sfârşitul epocii bronzului.

BLEJEŞTI, sat Baciu – valea pârâului Glavacioc

Zonă cercetată în 1985, cu colectivul muzeului din Alexandria.

Neolitic. Aşezare - bordeie, situată la 250 m nord de sat, în malul stâng al râului Glavacioc. S-au găsit ceramică, silex, chirpici etc.

La Tène. În capătul pădurii din valea râului Glavacioc, ca şi pe terasa stângă ce coboară spre râu, s-a recuperat ceramică geto-dacică. Cercetări făcute în zonă şi de arheologul Dumitru Berciu, cel care a săpat *tell*-ul din Blejeşti.

BLEJEŞTI, sat Sericu – valea pârâului Sericu

Neolitic, Bronz. Cercetări personale, *tell* „Măgura lui Pantelimon”, cu diametrul de 250 m, cu şanţ larg în jurul lui. Se află chiar în pădure, lângă sat şi pârâu. Am colectat ceramică, silexuri, obiecte cultice-magice, o măsuţă de lut rituală, figurine etc. Alături de el, pe malul drept al pârâului Sericu, aşezarea s-a extins şi aici. Conţine urme şi din epoca bronzului.

---

[34] Pantele Georgescu, *op.cit.*, p. 34.

* * *

BOGDANA, sat Bogdana – valea pârâului Urlui

Sat relativ nou, zonă foarte bogată în fosile, mai ales în carierele de pietriş din malurile pârâului. Profesorul Ionel Vlad, făcând cercetări personale în zona satului, a descoperit ceramică neolitică şi La Tène. O bună parte din ele, ca şi fosile, sunt la şcoala din sat.

În timpul cercetărilor, am găsit în partea de vest a satului un mormânt răvăşit, din care am recuperat doar câteva mărgele de lut colorate. Arheologul Gheorghe Diaconu, căruia i le-am arătat, s-a pronunțat a fi aparținut epocii migrațiilor, o femeie fiind îngropată într-un tumul. Într-adevăr, în zonă sunt măgurile: „a lui Trandafir", „a Hotarului", „a Chenii", „Vişina", „Măgura Arată" etc.

BOGDANA, sat Broşteanca – valea pârâului Urlui

Fosile. Foarte multe în valea Urluiului, fiind reprezentativă această zonă. S-au găsit la Pârlita, Bogdana, Ulmeni, Margareta, Broşteanca, Spătărei şi mai ales deasupra spitalului, la Furculeşti. Aici, am găsit atâtea fosile, încât pare a fi un adevărat depozit fosilifer.

Măguri (tumuli). „Rusca"; „a Pândarului"; „a Hotarului" etc.

În zonă, în urma cercetărilor, am găsit silexuri, puțină ceramică neolitică şi La Tène. Aceasta provine din partea de nord-est de sat, nu departe de şcoală, pe marginea terasei. Culoare gri, lucrată cu mâna şi la roată.

BOGDANA, sat Urlui (fost Pârlita) – valea pârâului Urlui

Fosile. În anul 1953 am găsit, căzut din malul stâng al terasei pârâului Urlui, un schelet aproape întreg, impregnat cu pământ. Nu l-am putut verifica. Nu l-a ridicat nimeni, deşi am anunțat autoritățile din Roşiori de Vede.

Măguri (tumuli). „Măgura lui Trandafir", „Măgura Vişinei", „Arată", „de la Ruscă", „Măgura Pândarului" etc.

Neolitic. Am descoperit pe malul pârâului Urlui, silexuri, unelte de os, ceramică. Sunt şi la şcoala din sat, unele şi din La Tène.

Monede. O monedă imperială din sec. IV.

BOGDANA, sat Ulmeni – valea pârâului Urlui

Cercetat în dese rânduri. S-au descoperit fosile, în regiunea de vest a satului Ulmeni şi a satului Margareta. Le-am dat la şcoala din sat.

Tezaur monetar medieval, descoperit de săteanul Gheorghe Damalan, cu peste 2500 monede de argint, în greutate de aprox. 2,5 kg. Monede, din sec. XVI-XVII, mai ales poloneze, apoi ungureşti, taleri, monede bătute în oraşe transilvănene etc.[35]

[35] Ioan Spiru, *Tezaurul monetar feudal de la Ulmeni - Teleorman*, BSNR LXVII-LXIX, 1973-1975, 121-123, p. 171-174.

* * *

BOTOROAGA, sat Târnava – valea pârâului Câlniştea

La Tène. Ceramică găsită dintr-o aşezare la marginea satului, lângă fostul CAP.

Monede. Tezaur descoperit în anul 1970, 148 monede romane republicane şi 17 monede Thasos. Sunt din sec. II-I î.Hr. Între monede este şi una geto-dacă, o contrafacere. Cel mai recent denar este din anul 48 î.Hr.

BOTOROAGA, sat Tunari – valea pârâului Câlniştea

O monedă Dyrrhachium, 3,55 gr. şi 18 mm.

BOTOROAGA, sat Valea Cireşului – valea pârâului Câlniştea

Cercetat personal.

La Tène. Ceramică geto-dacă.

Monede. Descoperit un tezaur de 148 denari romani republicani, publicat.

* * *

BRAGADIRU, sat Bragadiru – valea râului Vedea

Neolitic. S-au găsit fragmente ceramice Gumelniţa.

La Tène. Institutul de Arheologie din Bucureşti a făcut cercetări arheologice în zonă. Pe malul drept al râului Vedea s-a găsit ceramică geto-dacă.

Sec. III-IV d.Hr. (dacii liberi). Arheologul Gh. Bichir a cercetat o aşezare din această epocă[36].

Sec. VIII-X d.Hr. Ceramică provenită dintr-o aşezare din acest timp.

Feudal. O importantă descoperire din sec. XIV-XV. S-au recuperat fragmente ceramice, obiecte de uz casnic, podoabe etc. În toamna anului 1988, cercetând zona împreună cu muzeograful Gheorghe Stoican, de la Alexandria, am fost informaţi că s-a găsit un vechi cimitir, probabil legat de aşezarea din sec. XIV-XV.

* * *

BRÂNCENI, sat Brânceni – valea râului Vedea

Măguri (tumuli). „Măgura Oneştilor”, „a lui Guţu”, „a Cuparului”, „Măgura Mare”, „Măgura cu Păr”.

La Tène. Ceramică găsită în malul stâng al râului Vedea.

Monede. Cu mulţi ani în urmă s-a descoperit un tezaur de monede romane republicane, la apus de sat, peste calea ferată. S-au mai recuperat doar 12 monede aflate la diverşi colecţionari[37].

---

[36] Gheorghe Bichir, *op. cit.*, p. 123.
[37] Informator Apolinarie Ştefăniţă, notar.

* * *

BUJORENI, sat Bujoreni (fost Asan-Aga) – valea pârâului Câlniştea

Cercetări făcute în anul 1978, în zona pârâului Câlniştea, au dus la următoarele descoperiri: neolitic, Hallstatt şi La Tène. Ele au fost identificate pe terasa din stânga pârâului, atât pe terasă, cât şi pe malul apei, în apropierea şcolii şi a cimitirului din sat. Ele erau suprapuse.

Tot aici am cules numeroase fragmente din sec. IV şi VIII-X. Le-am lăsat la şcoală. O altă aşezare neolitică am identificat-o în marginea drumului comunal ce coboară spre apă, chiar pe marginea terasei. Am cules silexuri, chirpic, ceramică tip Gumelnița.

BUJORENI, sat Prunaru – valea pârâului Câlniştea

Cercetat de Corneliu Beda.

Neolitic. Aşezare pe malul stâng al pârâului Câlniştea, la vest de sat. Ceramică, silexuri, la şcoală.

La Tène. Ceramică, tot în acest mal; aşezarea este citată de arheologul Mioara Turcu[38].

Monede. Doi denari romani republicani, din sec. II şi I î.Hr., de la Lextus P. Fastulus şi Calpurnius. Un denar roman imperial, sec. III sau IV d.Hr.

* * *

BUJORU, sat Bujoru – valea râului Vedea

Bronz, Hallstatt. În anul 1974, într-un tumul situat la 350 m est de şoseaua Alexandria-Giurgiu, la 1 km de sat, tractorul a scos la iveală, din interiorul măgurii, un mare număr de piese de bronz şi altele de fier legate de epocile bronzului şi Hallstatt. Cea mai importantă piesă a fost carul solar, azi la Muzeul de Istorie din Bucureşti şi o copie după el la Muzeul din Alexandria. Piesa semăna cu un car în miniatură, are 30 cm lungime şi lățime 15,5 cm. La fiecare din cele patru roți, în dreptul butucului, are aplicată o rolă din bronz. Deasupra carului este un fel de mic cazan. O piesă extrem de rară la noi în țară. Când am văzut-o, mi-am dat seama imediat că este o piesă funerară de cult, deoarece simboliza plimbarea pe cer a sufletului mortului. Am explicat acest lucru celor ce o aduseseră la muzeu. Directorul muzeului, Corneliu Beda, s-a dus la Bujoru la câteva zile după descoperire. A identificat tumulul. Avea diametrul de 20-30 m şi înălțimea 1,5 m. Deci, un tumul destul de mic. Cercetând prin arătură, a mai găsit, încă 13 obiecte din bronz şi prima epocă a fierului: 7 aplici de bronz, un cal miniatural, tot de bronz, de 4,3 cm, trei fragmente de podoabă, un cuțitaş de

[38] Mioara Turcu, *Geto-dacii din Câmpia Munteniei*, Ed. Ştiințifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1979, p. 64.

bronz de 5,5 cm şi alte două obiecte mici de bronz. Ulterior, Corneliu Beda a publicat broşura *Carul solar de la Bujoru* fără să menţioneze, cum era corect, şi contribuţia mea.

Măguri (tumuli). În jurul satului sunt următoarele măguri de terasă: „Măgura lui Iorgu”, „Măgura Cocoşului” etc. Măgura descoperirii „carului solar”, „Măgura din Vale”, este azi aproape aplatizată.

La Tène. Ceramică descoperită nu departe de sat, în malul râului Vedea care azi nu mai curge pe aici, în urma devierii cursului apei spre Dunăre, prin îndiguire. Prin desecarea „Deltei” pe care Vedea o crease aici, o baltă foarte mare, s-a distrus încă o unică rezervaţie naturală, nu numai din Teleorman, ci şi din ţară. Era raiul păsărilor de baltă, al peştilor, al şerpilor, a trestiei.

La 20 octombrie 1988, fiind sesizat de un inginer ce lucra la desecarea amintitei bălţi, am făcut o periegheză, în baltă, cu Gheorghe Stoican de la muzeu, deoarece inginerul credea că a găsit un vechi drum pietruit sub pătura de deasupra pământului. Ceea ce am văzut nu era drum, nici pietre, ci un fel de gresie sau formaţie de pietriş, nisip, calcar de origine naturală.

* * *

BUZESCU, sat Buzescu – valea râului Vedea

Măguri (tumuli). Multe „măguri înşirate”.

„Brazda lui Novac de Sud” („Troianul”) trece prin apropierea satului, coborând prin sud, spre Adămeşti.

* * *

CĂLINEŞTI, sat Antoneşti – valea pârâului Tinoasa

Cercetări în anul 1976.

Neolitic. La „Gropării”, fragmente ceramice, greutăţi de lut, silexuri. Nu mă pot pronunţa asupra fazei arheologice căruia îi aparţin. S-au găsit şi oase fosile.

Hallstatt, La Tène. Amândouă suprapuse, le-am identificat pe o mare suprafaţă, pe terasa din imediata apropriere a malului drept al pârâului Tinoasa. Am cules o foarte mare cantitate de ceramică, variată ca formă şi, pastă, lucrată cu mâna şi la roată. Aduse la muzeu şi o parte la şcoala din sat.

În cătunul **Cetate**, o aşezare neolitică cercetată cu ani în urmă. De asemenea, şi aşezarea La Tène, descoperită „La Cetate”, probabil să fie o aşezare pe marginea terasei, spre pârâul Tinoasa. Se cere o cercetare mai atentă. Cunoscută şi de Pantele Georgescu care o menţionează în monografia sa din 1890[39].

[39] Pantele Georgescu, *op. cit.*, p.65.

CĂLINEŞTI, sat Călineşti – valea pârâului Câinelui

Cercetat în anii 1959-1960.

Măguri (tumuli). „Măgura Ciulei”, cota 96 m.

Neolitic. Un *tell* în lunca pârâului Tinoasa, la sud de sat, cu şanț de apărare, cultura Gumelnița.

La Tène. Aşezare descoperită la „Grădineşti”. Ceramică, cu pastă gri, lucrată la roată. Peste această aşezare s-a suprapus o aşezare mai nouă. Nu am putut stabili secolul.

Monede. În anul 1978 s-a descoperit în aşezarea dacică amintită un tezaur monetar ce cuprindea 101 monede[40]. Din acestea au fost recuperate 27 de monede romane republicane, dintre care 25 sunt la Institutul de Arheologie, una la şcoala din sat şi una la Corneliu Beda. De asemenea, sunt şi trei monede emise de oraşul Thasos. Monedele sunt din sec. II-I î.Hr. Şi printre monedele romane este o contrafacere geto-dacică.

CĂLINEŞTI, sat Copăceanca (fost Izvoarele) – valea pârâului Câinelui

Monede. O monedă geto-dacă, tip Vârteju, găsită în sat[41]. Izolat s-au găsit monede Dyrrhachium. Se pare că este vorba de un tezaur în care s-au găsit şi monede romane republicane.

CĂLINEŞTI, sat Licuriciu – valea pârâului Tinoasa

Cercetat în două rânduri.

Neolitic. *Tell* Gumelnița, cu şanț apărare, situat în sat, în lunca pârâului Tinoasa, cunoscut cu numele „Măgura Cimitirului”. Au fost descoperite: ceramică, silexuri. „Măgura Jidovului”, *tell* Gumelnița, azi complet distrus. A fost săpat de căutători de comori. Mi s-a spus că s-au găsit în el morminte cu pereți arşi. Cercetat, înainte, şi de arheologul Vladimir Dumitrescu[42].

La Tène. Aşezare „Pe Plai”, pe malul terasei, spre sud-vest de sat, cu ceramică din sec. III-II î.Hr.

Monede. În 1953, locuitorul Gh. Baburu a descoperit un tezaur de monede romane republicane, circa 50 piese. În 1956 şi 1957, venind în sat, am reuşit să salvez aproape toate monedele. Au fost cumpărate de Constantin Preda, pentru Institutul de Arheologie din Bucureşti[43].

---

[40] Maria Chițescu, *Un depozit de monede romane republicane descoperit în Muntenia*, SCIV 17-2, 1966, p. 235-254.

[41] Constantin Preda, *Monedele geto-dacilor*, Ed. Academiei RSR, Bucureşti, 1973, p. 235.

[42] Vladimir Dumitrescu, *Alcune scoperti preistoriche nel distreto di Teleorman*, Dacia IX-X 1944-1945, pag. 531-538.

[43] Bucur Mitrea, *Legături comerciale ale geto-dacilor din Muntenia cu republica romană reflectate în descoperiri monetare (Tezaurul de la Strâmba, r. Târgovişte)*, SCN 2, 1958, p.162-163; Mioara Turcu, *op. cit.*, p. 57.

* * *

CĂLMĂŢUIU, sat Caravaneţi – valea râului Călmăţui

Există siliştea fostului sat Giurgova, din sec. XV, lângă actualul sat.

CĂLMĂŢUIU, sat Călmăţuiu (fost Cârligaţi) – valea râului Călmăţui

Măguri (tumuli). „Măgura Zugurlici”, „Măgura Toboşarului”.

Neolitic, Bronz. După informaţiile culese din sat, exista un *tell* în valea râului Călmăţui numit „Măgura lui Mahmud”.

La Tène. S-a descoperit, în stânga terasei spre râul Călmăţui, ceramică lucrată la roată geto-dacă.

Roman. „Brazda lui Novac de Sud”, ce vine de peste Olt şi intră în judeţul Teleorman pe la Slobozia-Mândra, trecând, în continuare, pe la Călmăţuiu, Bogdana, Traianu şi se continuă, coborând spre Plosca, Buzescu, Adămeşti, la nord de Alexandria, până iese din judeţ, spre Giurgiu.

CĂLMĂŢUIU, sat Nicolae Bălcescu – valea râului Călmăţui

La Tène. A fost o aşezare.

Monede. Tezaur monetar descoperit în 1966, 45 monede romane republicane de argint şi trei geto-dace, acestea fiind contrafaceri după cele romane. Tot în acest tezaur, o monedă Macedonia Prima[44]. 29 monede se găsesc la muzeul din Turnu Măgurele. Alt mic tezaur, descoperit în 1962, din care s-au recuperat 46 triplu groşi polonezi, 19 emişi sub regele Ştefan Bathory (1581-1586) şi 27 exemplare Sigismund I (1588-1599).

* * *

CĂLMĂŢUIU DE SUS, sat Băcăleşti – valea râului Călmăţui

Cercetări făcute în zonă de profesorul de istorie din sat. El a ales dintre tumuli de pe terasa de deasupra luncii Călmăţuiului: „Măgura Chială”, „Măgura lui Dobre”, pe aceea numită „Măgura cu Corni”, săpând, în anul 1976, cu copiii de la şcoală, acest tumul. Când a dat peste mormântul din el, s-a oprit şi a apelat la directorul muzeului Corneliu Beda şi la mine. Fiind în Alexandria în acest timp şi arheologul Emil Moscalu, am mers toţi trei. Săpând, în continuare, a apărut foarte bine conservat un schelet uman, în poziţie chircită şi cu urme de ocru. Deci, un „ocroman”. Ceea ce ne-a părut deosebit de interesant, în plus, a fost faptul că deasupra celui îngropat a fost pus un „pod” de lemn spre a-l proteja. Urme ale acestui acoperiş de lemn le-am găsit putrezite lângă schelet. Nu s-a găsit nici un fel de inventar. Scheletul a fost fotografiat. Emil Moscalu nu a publicat nimic despre el. În schimb, am ţinut la Institutul de Arheologie din Bucureşti, în 1983, o comunicare despre

---

[44] Maria Chiţescu, Corneliu Beda, *Date noi în legătură cu tezaurul monetar descoperit în comuna Nicolae Bălcescu (jud. Teleorman)*, BSNR 70-74, 1976-1980 (1981), p. 127-137.

această descoperire. Profesorul localnic ne-a mai comunicat că a descoperit o aşezare neolitică, aproape de sat, în malul râului Călmăţui.

CĂLMĂŢUIU DE SUS, sat Călmăţuiu de Sus (fost Băseşti) – valea râului Călmăţui

Măguri (tumuli). „Măgura Cârnei”, „Măgura Zaverei”, „Măgura Chirului” sunt legate de epocile bronzului, La Tène etc. Necercetate arheologic.

Feudal. Există urmele vechi „Siliştea” satului.

Monede. Tezaur turcesc din sec. XIX, de 34 monede. Au mai fost descoperiţi 21 taleri austrieci. De asemenea, mai erau şi 161 de monede austriece, ungare etc. din sec. XVII-XVIII. Deci, două tezaure diferite: unul de 34 monede turceşti şi altul de 221 de monede austriece, ungureşti. Descoperirea acestora din urmă, făcută în 1864.

CĂLMĂŢUIU DE SUS, sat Ionaşcu – valea râului Călmăţui

Măguri (tumuli). „Măgura lui Tacu”, „Măgura Mare”.

* * *

COMUNA CERVENIA, sat Cervenia – valea râului Vedea

Au cercetat regiunea, în sec. XIX, Cezar Bolliac şi Grigore Tocilescu şi, mai recent, regretatul învăţător Gheorghe (Gogu) Dobrescu.

Măguri (tumuli). „Măgura lui Lambe”.

Neolitic. Aşezare descoperită în malul stâng al râului Vedea, foarte aproape de pod, înainte de a intra în sat. Descoperiri neolitice şi La Tène, făcute de Nicolae Constantinescu în malul râului Vedea, spre satul Şoimu.

Sec. VIII-X d.Hr. Ceramică (cultura Dridu) cu decor în valuri descoperită la nord-est de sat. S-au mai găsit oseminte şi urmele unui fost cuptor de topit minereu, găsindu-se minereu topit.

Monede. La şcoală, monede imperiale romane.

* * *

CIOLĂNEŞTI, sat Ciolăneştii din Deal – valea pârâului Câinelui

Neolitic. *Tell*, cultura Gumelniţa, cu şanţ de apărare, „Măgura Ţui” în vale, în lunca pârâului Câinelui. Ceramică neolitică dar şi din epoca bronzului.

La Tène. Aşezare geto-dacă din sec. II-I î.Hr. S-a descoperit, în sat, şi un puţ de lemn foarte vechi, în care au fost găsite 25 de vase, întregi sau sparte, lucrate mai ales cu mâna şi cu puţine excepţii la roată, din epoca geto-dacă.

* * *

CIUPERCENI, sat Ciuperceni – valea Dunării

Paleolitic. Importantă aşezare paleolitică, depăşind hotarele ţării. Cercetată zona, mai întâi de arheologul Constantin S. Nicolăescu-Plopşor, în

anul 1956; continuă cercetările, în 1978, Vasile Boroneanţ. Am fost de faţă şi eu şi muzeograful Ionel Vlad, de la muzeul din Alexandria. A fost descoperit un „atelier" de prelucrat silexul, la „Vii" şi la „Carieră". Aşa cum arată şi numele, exista o carieră de silex, calcar cretacic şi o depunere de bolovani. De aici s-au recuperat nuclee de silex şi aşchii lucrate prin retuşare. S-au descoperit şi piese fosile, foarte vechi, de exemplu, arici de mare. Aşezarea, declarată rezervaţie arheologică şi monument al naturii. Paleoliticul de aici, socotit la 1 milion de ani.

Tumul, legat de epoca bronzului. Tumulul se află în vale, în luncă, spre satul Flămânda. Săpat de cei de la muzeul din Turnu Măgurele, care au scos la iveală un schelet în poziţie chircită, ocroman.

Feudal. La „Vii", urme de bordeie din sec. XVIII-XIX. S-a descoperit şi un cuptor gospodăresc foarte bine păstrat, iar la 4 m de la locuinţă, o groapă tronconică cu pereţii arşi pentru depozitat cereale[45].

CIUPERCENI, sat Poiana (fost Flămânda) – valea Dunării

Roman. În satul Poiana, se află primul castru de pe *Limes Transalutanus*.

Monede. S-au descoperit, în 1971, 59 monede Macedonia Prima şi 19 monede Thasos, din care 9 se păstrează la muzeul din Turnu Măgurele. Un denar imperial de la Valerianus, sec. III d.Hr.[46]

* * *

CONŢEŞTI, sat Conţeşti – valea râului Vedea

Zonă cercetată de Gogu Dobrescu (†1991). El înfiinţase şi un muzeu la şcoală. Am elogiat viaţa şi activitatea sa.

Măguri (tumuli). „Măgura Iovei".

Neolitic. *Tell* Gumelniţa, în lunca satului, „Măgura Cetate", cercetată şi de Cezar Bolliac şi Dimitrie Butculescu.

Bronz. Ceramică suprapusă pe *tell*, „La Cetate".

Hallstatt, La Tène. O ceaşcă (18 mm diametru şi 17,5 mm înălţime) cu ornamente în spirală şi fragmente de castroane[47].

Monede. Tezaur descoperit în 1909-1910, 11 monede Macedonia Prima. O monedă văzută la învăţătorul Dobrescu. Două monede Dyrrhachium rămase la şcoală, dintr-un tezaur de 178 monede descoperit în 1940. Monede romane imperiale din sec. II-IV d.Hr., 15 monede emise de

[45] Cercetări Ioan Spiru şi Ionel Vlad.
[46] Ioana Bogdan Cătăniciu, *Tezaurul monetar de la Poiana (jud. Teleorman). Unele aspecte ale circulaţiei tetradrahmenlor Macedoniei Prima şi ale oraşului Thasos în lumea traco-dacică*, Thraco-Dacica I, 1976, p.177-188.
[47] Mioara Turcu, *op. cit.*, pag. 50.

împărații Antonius Pius, Eliogabalus, Traian, Hadrian, Galerius, Claudius II, Septimius Sever, Lucinus Verus şi Constantin cel Mare. Două monede bizantine de la Iustinian, sec. VI şi Mihail IV, sec. XI.

* * *

COMUNA CRÂNGU, sat Crângu (fost Ologi) – valea râului Călmățui

Am cercetat zona în anul 1978-1979. În lunca râului Călmățuiu, la est de sat şi aproape de şoseaua Furculeşti - Tr. Măgurele, sunt trei măguri. Nu sunt *tell*-uri, deoarece nu am găsit nimic pe ele, nu au nici o urmă de locuire. Probabil, sunt tumuli sau falşi tumuli. Una din ele se cheamă „Măgura lui Bleau”.

Sec. VII-X d.Hr. În schimb, jos în luncă, aproape de grajdurile fostului CAP am găsit destul de multe fragmente de ceramică, cu linii în val pe ele. Să se cerceteze acest sat.

COMUNA CRÂNGU, sat Secara (fost Broasca) – valea râul Călmățui

Măguri (tumuli). „Măgura Sandului”, „a Stupinelor”. Mai sunt încă şase tumuli, la vest şi nord de sat. Sunt necesare noi cercetări.

* * *

CRÂNGENI, sat Balta Sărată – valea râul Călmățui

Măguri (tumuli). „Măgura lui Păun” sau „cu Pomi”.

La Tène. Aşezarea geto-dacă, descoperită pe terasa râului Călmățui, aproape de sat. S-a descoperit ceramică lucrată cu mâna şi la roată.

Tezaur medieval din sec. XIV-XV. În anul 1978 s-a descoperit, în sat, unul dintre cele mai mari tezaure medievale din județ. S-a deplasat la fața locului directoarea muzeului, Ecaterina Țânțăreanu şi a recuperat 3100 de monede, din care 2400 erau emise în vremea domniei lui Mircea cel Bătrân şi a fiului lui, Dan, iar 1700 emise de țaratele bulgare contemporane. Multe monede din acest tezaur au ajuns să se vândă pe piața oraşului Roşiorii de Vede. Monedele se află la muzeu. S-a publicat, dar foarte succint[48].

Cimitir din secolul XVIII, descoperit la 1730. Şi Nicolae Staicu, ca şi Pantele Georgescu, aminteşte de el. S-ar fi descoperit în malul Călmățuiului, unde azi sunt viile satului.

CRÂNGENI, sat Crângeni – valea râul Călmățui

Măguri (tumuli). „Măgura Mare”, „a Momâiei”, „a Lungului”.

Neolitic. *Tell* situat în valea Călmățuiului, numit: „Măgura Mamut”, cu şanț în jurul lui. S-au găsit ceramică, silexuri, topoare de piatră.

[48] Ecaterina Țânțăreanu, Corneliu Beda, *Date preliminare asupra tezaurului de la Balta Sărată*, CN 5, 1983, p. 83-84.

Sec. VIII-X d.Hr. Ceramică găsită pe terasa ce coboară spre sat.

Feudal. Un cimitir vechi al satului, din sec. XIV-XV. S-au găsit trei inele cu peceţi şi bumbi de argint. În 1988, un elev din sat a venit la muzeu cu brăţări, vase de porţelan etc. Nu s-a dus nimeni să verifice.

CRÂNGENI, sat Dorobanţu – valea râul Călmăţui

Actualul sat, construit mult mai târziu lângă siliştea vechiului sat Comanca (sec. XV-XVII).

Neolitic. S-a găsit ceramică neolitică, în malul râului Călmăţui.

Măguri (tumuli). „Măgura Caprei”, „Măgura Şarpelui”, pe terasă.

* * *

DIDEŞTI, sat Însurăţei – valea pârâului Tecuci

Pe malul stâng al pârâului Tecuci, la aproximativ 2 km spre sud-est de „dulul” de la Merişani, pe câmp, pe o mare suprafaţă, am găsit în periegheza făcută în 1952-1953 fragmente ceramice şi zgură provenită dintr-o veche aşezare geto-dacă din sec. III-II î.Hr.

DIDEŞTI, sat Dideşti – valea pârâului Tecuci

La Tène. În malul stâng al pârâului Tecuci, între satul Dideşti şi satul Însurăţei, am găsit cenuşă şi fragmente ceramice lucrate la roată. Unele smălţuite, probabil dintr-o aşezare mai nouă.

Monede. S-au găsit şi monede. Nu le-am putut cerceta.

* * *

DOBROTEŞTI, sat Dobroteşti (fost Doage) – valea pârâului Tecuci

Neolitic. Un *tell*, jos în luncă, „la Baltă”, în valea pârâului Burdea. Au fost descoperite unelte de silex, vase, topor de piatră, râşniţă, chirpic etc.

Bronz. Pe terasă, în dreapta pârâului Tecuci, o descoperire foarte importantă, la „Locul lui Drăcman” sau „Lacul cu Cremene”, valorificată prin cercetare arheologică de către arheologul Petre Roman, în 1965. Devenit apoi punct de referinţă pentru epoca bronzului. Strat de cultură cu trei nivele de locuire. S-a găsit şi o locuinţă incendiată[49].

Feudal. La 2,5 km sud-est de sat, pe panta ce coboară spre pârâul Burdea, vatra unei vechi aşezări, cred că o vatră veche a satului. Zona, cercetată personal în anul 1959.

Monede. S-au găsit, conform informaţiilor culese din sat, monede romane republicane.

---

[49] Petre Roman, *Un nou aspect cultural de la începutul epocii bronzului (Complexul de la Dobroteşti)*, SCIV 17-3, 1966, p. 445-463.

DOBROTEŞTI, sat Merişani – valea pârâului Tecuci

Cercetat personal.

Neolitic. *Tell*, la sud de sat, pe pârâul Tecuci. Înălţime mare, peste 8 m.

La Tène. Ceramică, pe malul stâng al terasei pârâului Tecuci în preajma satului. Tot aici am găsit zgură şi ceramică, pe o mare întindere a terasei. În sat, peste pârâul Tecuci, există „un troian”, adică un dig, ca şi cel de la Balaci. Are lărgime mare, de 3-4 m. Este o construcţie de pământ destul de veche.

Monede. S-au găsit în sat şi „monede antice”.

* * *

DRACEA, sat Dracea – valea pârâului Călmăţui

Măguri (tumuli). „Măgura Mare”, „Măgura Buduroiului”. Zona trebuie cercetată.

DRACEA, sat Florica – valea pârâului Călmăţui

Medieval. În partea de nord a satului, spre „Vii”, s-au găsit ceramică şi oseminte provenite dintr-un vechi cimitir.

* * *

DRĂCŞĂNEI, sat Drăcşani – valea pârăului Burdea

Neolitic. *Tell* Gumelniţa: 120 x 80 m, înalt 6 m. Se află în lunca pârâului Burdea. Mai sunt şi alte *tell*-uri în aceeaşi luncă.

Bronz. Aşezare suprapusă peste *tell*-ul neolitic. În muzeul din sat au fost adunate din zona satelor Drăcşani şi Drăcşănei, 120 de piese legate de cele două epoci de mai sus: percutoare, topoare din piatră, dălţi, şlefuitoare, tipar de turnat săgeţi din bronz etc.[50].

La Tène. Corneliu Beda, cercetând cu mine zona, a găsit lângă sat, în malul pârâului Burdea, ceramică din pastă gri lucrată la roată. În muzeu se află un vas de lut găsit în zona acestor două sate, din sec. IV d.Hr.

Migraţii (?). La circa 400-500 m spre nord de *tell*-ul amintit, la „Gropării”, am găsit ceramică arsă la roşu şi puternic corodată. Nu mă pot pronunţa sigur asupra epocii.

Monede. La Drăcşani, o monedă romană republicană cu o cvadrigă pe avers. Şi la Drăcşănei s-au găsit monede romane republicane. Sunt din sec. II î.Hr. Şapte monede romane imperiale la muzeul din sat, de la Traian, Antoninus Pius, Alexander Severus, Constantin, Clorus, Constantin II. Monede poloneze din sec. XVI şi XVII. Aceste monede au cunoscut o mare circulaţie în Ţara Românească. Aproape nu este sat din Teleorman fără ele. Tot la muzeu, două monede de la Sadagura 1772-1773. Monede turceşti, din sec. XVII-XVIII.

---

[50] Nelu Baroană, *Noi descoperiri în partea de nord a judeţului Teleorman*, Materiale IX, 1970, p. 421-424.

DRĂCŞĂNEI, sat Odobeasca – valea pârăului Burdea

Cercetat şi publicat în anii1953-1954[51].

Tumuli sau ***Tell*-uri (?).** În partea de nord a satului, în cătunul Muți (azi Satul Vechi) se află o măgură mare, de 80 x 60 m şi foarte înaltă, de 12 m. Se numeşte „Măgura Mare”. Am cercetat-o, nu am găsit ceva specific unei încadrări. Rămâne a fi cercetată. Nu are şanț. Mai este o măgură, mai mică, în Odobeasca, „Măgura Morii”. Nimic pe suprafața ei.

* * *

DRĂGĂNEŞTII DE VEDE, sat Măgura cu Liliac – valea pârâului Burdea

(vezi Coşoteni)

* * *

DRĂGĂNEŞTI VLAŞCA, sat Drăgăneşti Vlaşca – valea pârâului Câlniştea

Cercetări făcute de Ionel Vlad în 1981.

Măguri (tumuli). „Măgura Ulmului”, „a Padinei”, „Măgura Stubeului”, „Măgura Baciului”, „a Mocanului”, „Măgura Băşicuța”, legate de epocile bronzului, La Tène etc. Demn de remarcat că la est de acest sat nu mai sunt măguri de terasă.

Neolitic. Aşezare bordei pe malul pârâului Câlniştei, în stânga satului; ceramică, silexuri, figurine.

Hallstatt, La Tène. Aşezări descoperite pe terasele ce coboară spre pârâu.

Secolele VIII-X d.Hr. La fel, pe aceleaşi terase.

Monede. 1 monedă de la Alexandru cel Mare. Un tezaur turcesc din sec. XVII-XVIII cu 411 monede din care au fost recuperate 111 monede.

DRĂGĂNEŞTI VLAŞCA, sat Văceni – valea Vâlcea

În aproprierea stației de pompare-irigare, de lângă şoseaua Vităneşti-Drăgăneşti Vlaşca, arheologul George Trohani a cercetat un tumul în care erau urmele unui vechi mormânt. Nu am putut merge să verific înainte de distrugerea lui.

* * *

FÂNTÂNELE, sat Fântânele – valea Dunării

Paleolitic. În terasă, coborând spre Dunăre, s-au găsit silexuri paleolitice. Probabil o falie cretacică legată de aceea de la Ciuperceni.

Măguri (tumuli). „Măgura Pârvului”, „a lui moş Badea”, „Măgura Rusca Oltenilor”, „Măgura Ciuru”, „Măgura spre hotar”, măguri de terasă. S-au săpat tumuli şi s-au găsit mai multe morminte legate de sfârşitul neoliticului, epoca bronzului, epoca I a fierului (Hallstatt) şi a II-a (La Tène).

---

[51] Ioan Spiru, *Aşezări străvechi...*, p. 703.

Astfel, în urma săpăturilor de salvare din 1965, s-au găsit în tumulul situat la est de sat, aproape de vii, un mormânt. Şi el, ca şi cel de la Băcăleşti, era acoperit cu un „pod" de lemn. S-au recuperat două urne şi mai multe vase. Mormântul era al unui luptător din sec. IV î.Hr. Vasele erau de factură grecească. S-au mai recuperat 7 vârfuri de lance, un vas de bronz, 5 perle de lut etc. Acest mormânt din sec. IV d.Hr. era suprapus peste alt vechi mormânt, cel cu „pod", din epoca bronzului, cu schelet răvăşit, ocroman. Deci, neolitic târziu - bronz - Hallstatt şi La Tène. În acest tumul au fost două morminte, unul vechi ocroman, din epoca bronzului şi unul din secolul IV d.Hr. În mormântul din sec. IV î.Hr., pe fundul gropii, urme de pictură. Tot aici, aproape de tumul s-a găsit şi necropola geto-dacă din La Tène, tot din sec. IV î.Hr.

Sec. VIII-X d.Hr. Aşezare cu ceramică cu decor de linii învălurite.

* * *

FRĂSINET, sat Frăsinet – valea pârâului Clănița

Fosile. În carierele de nisip.

Măguri (tumuli). „Măgura lui Chiriță", „Măgura Moşteni", „Măgura Mare", Măgura Mică", „Măgura Viilor", „Măgura Funduleasca", legate de epoca bronzului, La Tène etc.

Neolitic. *Tell* descoperit în „Măgura din Vâlcele", ceramică şi chirpic, silexuri. S-a descoperit, în anul 1993, un fragment de picior, de la genunchi până jos, la degete. Se văd cele cinci degete. Deasupra lor, un fel de încălțăminte, decorată cu desene geometrice. Descoperire unică în Teleorman.

La Tène. Aşezare pe care am descoperit-o departe de sat, la vest, la „Valea Mierlei". Ceramică gri şi neagră, lucrată la roată. Am găsit şi zgură provenită de la un cuptor de topit minereu. S-au găsit şi monede. O altă aşezare a fost descoperită, în anul 1993, în curtea atelierului mecanic din sat. Ceramică, un fund de vas.

Feudal. Pe „Valea Birbanului", urmele unei vechi aşezări feudale. Cărămizi, ceramică, două săgeți de fier, una de 20 cm, iar a doua de 25-30 cm.

Monede. Împreună cu directorul muzeului, Corneliu Beda, am mers în 1970-1971 spre a recupera o parte din monedele descoperite în aşezarea dacică din „Valea Mierlei". Am recuperat 28 monede Macedonia Prima şi una Thasos, foarte bine păstrate. Una din monede Macedonia Prima era o contrafacere geto-dacă. Sunt, azi, la muzeu. Publicat articol despre ele[52]. Un tezaur turcesc de 123 monede, recuperate 93 piese. Cele turceşti sunt din sec. XVIII-XIX. Printre ele sunt şi câteva monede poloneze din sec. XVII.

---

[52] Ioan Spiru, Corneliu Beda, *Tezaurul de monede antice descoperit la Frăsinet, județul Teleorman*, BSNR XLII-LXVI, 1948-1972, 96-120, p. 73-74.

FRĂSINET, sat Clănița (fost Mitropolia) – valea pârâului Clănița

Neolitic. Aşezare în malul stâng al pârâului Clănița. Ceramică cultura Gumelnița.

Măguri (tumuli). „Măgura Mitropoliei”, 5 m înălțime, la 1,5 km de sat.

* * *

FRUMOASA, sat Frumoasa – valea râului Vedea

Important centru arheologic.

Măguri (tumuli). „Măgura Viilor”.

Neolitic. Ceramică Boian şi Gumelnița descoperită de arheologul Nicolae Constantinescu în malul râului Vedea, aproape de sat.

La Tène. Tot arheologul Nicolae Constantinescu a descoperit, în acelaşi mal al râului Vedea, urme dintr-o aşezare La Tène.

Medieval. Cea mai importantă descoperire din sat a fost cetatea de pământ din sec. XIV ridicată de Mircea cel Bătrân împotriva turcilor. Se află lângă moara comunală. Meritul descoperirii aparține arheologului Nicolae Constantinescu. Până la dânsul s-a ştiut de ea, cercetată fiind de Cezar Bolliac şi de alți cercetători; nu s-a ştiut însă din ce perioadă era ridicată. Arheologul Nicolae Constantinescu, prin săpăturile efectuate în 1963-1964, a lămurit existența ei. S-au găsit bârne de lemn din fosta palisadă, săgeți ceramică etc. Articol publicat pe larg[53]. Peste fosta cetate de pământ a ființat o nouă aşezare, între secolele XV-XVII. Locuințe-bordei, morminte etc.

Monede. Cu prilejul săpăturilor s-au descoperit monede turceşti şi poloneze din sec. XVI-XVII. Tot aici, în 1838, pe 12 mai, s-a găsit de către țăranul Hristea Zet Conu, un borcan cu bani, spart de plug şi banii risipiți pe arătură. Banii au fost luați de boierul moşiei. Alți bani au ajuns la ocârmuire[54]. Proprietar era Pancu.

FRUMOASA, sat Păuleasca – valea râului Vedea

Cercetat în anul 1960. Săpături, în urma mea, arheologul Maria Comşa.

Măguri (tumuli). „Măgura lui Noe”, „Măgura Popii”, pe terasă.

Sec. VIII-X d.Hr. Necropolă de incinerație şi inhumație descoperită de mine în anul 1960, în curtea fostului CAP. Urnele de incinerare, îngropate la 0,50-0,60 m, erau aşezate la 5 m una de alta. S-au săpat 94 morminte, s-au găsit şi trei morminte de inhumație mai vechi, din sec. III, aparținând sarmaților[55].

---

[53] Nicolae Constantinescu, *Cetatea de pământ de la Frumoasa*, SCIV 16-1, 1965, p. 731-743.

[54] Arhivele Statului Alexandria, Dos. 2999/473-12 fila 2-1838.

[55] Maria Comşa, Gheorghe Bichir, *Date preliminare cu privire la necropola de la Păuleasca*, în SCIV 25-2, 1973, p. 317-320.

* * *

FURCULEŞTI, sat Furculeşti – valea râului Urlui

Măguri (tumuli). „Măgura Flocoasă”, „Flocoasa Mică”, o măgură lângă şosea, peste drum de spital etc.

Fosile. Adevărată groapă cu oase fosile, un depozit parcă, sus, deasupra spitalului, pe terasă şi foarte aproape de şosea. Eu le-am văzut cu ochii mei, cercetând aici.

Paleolitic. Corneliu Beda de la muzeu mi-a comunicat că a găsit silexuri paleolitice. Nu-i de mirare, având în vedere zona de aici, bogată în fosile.

Feudal. Vechea vatră a satului (silişte) la „Valea Bătrână”. S-au găsit morminte şi coşciuge de nuiele. Astfel de coşciuge s-au găsit şi pe Valea Nanovului, pe siliştile vechilor sate de aici (Bucureşti, Mitropolia, Icoana etc.). Şi Pantele Georgescu aminteşte de această silişte[56].

Monede. La Muzeul din Alexandria se păstrează, date de mine, o monedă Thasos şi o Macedonia Prima. Altă monedă Macedonia Prima este într-o colecție particulară (31 mm şi 6,35 gr., slab conservată). Un tezaur monetar Dyrrhachium pierdut. Am avut una-două monede imperiale romane din sec. II d.Hr. Tezaur de monede poloneze din sec. XVI şi XVII, la muzeul din Alexandria. Tezaur turcesc, 110 monede din sec. XVIII. O monedă, taler de la Petru cel Mare, se află la muzeu.

FURCULEŞTI, sat Moşteni – valea râului Urlui

Zonă cercetată personal.

Măguri (tumuli). Sunt trei, pe terasa joasă, ce coboară spre râul Călmățui. Aflate la 200, 700 şi 900 m S-V de grajdul fostului CAP. Au dimensiunile: 40 x 30; 50 x 60 şi 60 x 60 m, cu înălțimea, 3-4 m. Nu am găsit nimic pe suprafața lor.

Neolitic. În schimb, spre sud-est de ele, în luncă, pe arături, am găsit silexuri lucrate.

Monede. Cu mulți ani în urmă, am aflat de la fostul preot din sat, Al. Orăşanu, că s-a descoperit un tezaur de monede din sec. XVI-XVII, mai ales poloneze. Am cumpărat, pentru muzeu, o rublă de la 1725, de la Petru cel Mare, găsită în sat.

Silişte. Vatra veche, până pe la 1850, spre nord-vest.

FURCULEŞTI, sat Spătărei – valea râului Urlui

Zona este cercetată în dese rânduri de către Ioan Spiru.

Măguri (tumuli). „Măgura Mare”, una dintre cele mai mari măguri în județ. Se află la nord de sat, aproape de el.

---

[56] Pantele Georgescu, *op. cit.*, p. 110-111.

Fosile. Este o zonă bogată în fosile (vezi şi Furculeşti). Le-am găsit în malul terasei ce coboară spre Urlui, la sud de sat.

Monede. Denar republican roman din anul 87 î.Hr. (3,73 g, 18 mm). Tezaur de peste 100 monede, poloneze, mai ales din sec. XVI-XVII.

FURCULEŞTI, sat Voievoda – valea râului Urlui

Cercetat de tânărul arheolog amator Pavel (Cristi) Mirea.

Măguri (tumuli). „Măgura Albului”, „Măgura Broaştei”, „a Băşicuţei”, „a lui Popa Victor” etc. (vezi şi Pantele Georgescu[57]).

Fosile. Găsite în cariere de pietriş.

„La Ruscă” s-au găsit oseminte, ceramică, vase. Nedatate, nu le-am văzut. De remarcat că aceasta este o aşezare veche.

* * *

GĂLĂTENI, sat Gălăteni – valea pârâului Clăniţa

Măguri (tumuli). „Măgura lui Covrig”, foarte mare, alta mai mică, între pârâul Clăniţa şi Câlniştea.

Sec. III-IV d.Hr. Ceramică găsită pe marginea teraselor.

Monede. În fostul sat Grădişteanca, azi înglobat în Gălăteni, s-a descoperit, în 1865, un tezaur de monede din sec. XVI-XVII, aproximativ 60 de monede, poloneze, belgiene, prusiene etc. O parte s-au aflat la Biblioteca din Iaşi.

* * *

GRATIA, sat Drăghineşti – valea pârâului Dâmbovnic

Neolitic. *Tell* situat în lunca Dâmbovnicului, cu numele „Măgura cu pui”[58], cultura Gumelniţa.

* * *

ISLAZ, sat Islaz – valea Dunării

Zonă bogată în vestigii arheologice romane.

Fosile, dar şi unelte de silex, legate de **epoca paleolitică**, legată de falia cretacică Târlog - Ciuperceni.

Neolitic. S-a găsit în jurul satului ceramică, silex. Nu le-am putut cerceta.

Bronz. La fel, pe aşezarea neolitică.

La Tène. Aşezare geto-dacă, ceramică, zgură etc.

Roman. Au existat două castre, unul distrus de apele Dunării, celălalt pe *Limesul Alutanus*, cercetat de arheologii noştri. Castrul, de cărămidă. S-a găsit ceramică, amfore etc.

---

[57] Pantele Georgescu, *op. cit.*, p. 366.

[58] Punctul se numeşte, de fapt, „Măgura Cucui” sau „la Cucui” *(n. ed.)*.

Sec. III-IV d.Hr. Urme de locuire din aceste secole la „Viile Verdea”. S-au mai găsit obiecte şi ceramică din aceste secole şi la 800 m vest de cota 41[59].

Monede. S-a găsit un tezaur de monede romane republicane. Monede romane imperiale s-au găsit în castru, cu ocazia săpăturilor.

* * *

IZVOARELE, sat Izvoarele (fost Găuriciu) – valea pârâului Izvoarele

Cercetat la data de 27 mai 1992.

Măguri (tumuli). „Măgura Ungurelului”, „Măgura Cerveniei”, „Măgura Mică”, „Măgura Arapului”, „Măgura Câmpului”, „Măgura Şoimului”.

Fosile. Luate la Bucureşti.

Neolitic. Aşezare pe terasa ce coboară spre vâlceaua Găuriciului.

La Tène. La fel, aşezare pe malul terasei la nord-vest de sat. S-a găsit ceramică lucrată la roată.

Medieval. Silişti la nord-vest de sat. S-a mutat în vatra actuală, după trei mutări de-a lungul timpului. Aşezare cu ceramică lângă conacul fostului proprietar Izvoreanu.

* * *

LISA, sat Lisa – valea râului Călmățui

Fosile. Pe terasă şi în luncă.

Măguri (tumuli). Măgurile: „Ciobanului”, „a lui Dinu” şi „Cățelului”. Şi la nord de sat, o măgură în luncă, fără ceramică, probabil tumul.

Paleolitic. Silexuri paleolitice legate de existența zonei cretacice: Ciuperceni - Fântânele - Zimnicea.

Neolitic, bronz. *Tell*-ul „Buga” sau „de la Moară”. Aşezare foarte mare, diametrul 120 m, 4 m înălțime. Ceramică foarte multă. Zonă cercetată personal.

Tell-ul „Măgura Cocorilor”, cercetări făcute şi de profesorul din sat, Trandafir. Are şi un mic muzeu.

La Tène. Pe malul terasei ce dă spre râul Călmățui s-a găsit ceramică geto-dacă din sec. III-II î.Hr. Piesele sunt la muzeul din sat.

Monede. Două monede Dyrrhachium, ambele de 3,22 gr. S-au mai găsit monede romane republicane şi medievale. O parte sunt la muzeu.

LISA, sat Vânători – valea Dunării

Am cercetat zona personal, deasupra luncii Dunării. Am făcut cercetări la „Măgura Mare”, la nord, lângă sat. Înaltă de circa 4-5 metri, destul de mare, la fel şi „Măgura din Cimitir”.

* * *

[59] Dumitru Tudor, *op. cit.*, p. 244.

LIŢA, sat Liţa – valea pârâului Sâi.

Paleolitic. La 500 m de malul stâng al râului Olt au fost descoperite aşchii de silex, în gropile de pietriş.

Hallstatt, La Tène. S-a găsit ceramică legată de aceste două epoci.

* * *

LUNCA, sat Lunca (fostă Râioasa) – valea pârâului Sâi.

Măguri (tumuli). Cercetate personal, sus pe luncă, în stânga pârâului Sâiului: „Măgura lui Mitroi”, „a Stanei” şi „Măgura după Vii”, situată la 4 km est de sat.

La Tène. La nord de sat, în terasă şi în malul ei s-a găsit ceramică.

Secolul VIII-X d.Hr. Ceramică descoperită pe malul terasei, în stânga pârâului.

Silişte. Satul, până la 1780, a fost spre râul Olt. Din cauza inundaţiilor, s-a mutat spre actuala vatră. Au rămas ruinele de zid ale fostei biserici, având în interior mormântul ctitorului, o piatră din 1835, ceea ce arată că satul a mai avut o vatră până la cea actuală. Deci, două vetre de sat.

* * *

MĂGURA, sat Măgura – valea râului Teleorman

Cercetări personale. La fel, profesoara Floarea Florea, din sat, care a făcut un mic muzeu la şcoală.

Fosile. Găsite în cariere de pietriş.

Măguri (tumuli). „Măgura Mare” şi alte câteva la est, sud şi nord de sat, pe terasa din stânga râului Teleorman.

Paleolitic. Profesoara Floarea Florea mi-a scris că s-au găsit silexuri, de asemenea, fosile – măsea de mamut.

Neolitic. Ceramică găsită la punctul „Măgura Viei”, la circa 200 m de fostul CAP. Aparţine culturii Dudeşti.

Un *tell* impresionant prin proporţii, situat la N de fostul sat Bran, în lunca pârâului Clăniţa. Este cel mai mare *tell* din judeţ. Pe suprafaţa sa s-a ridicat biserica şi tot aici şi cimitirul satului. La bază are peste 600 m circumferinţă, iar sus, circa 360 m, înălţimea circa 8-10 m, diametrul peste 200 m. O adevărată „cetate neolitică”. Importantă prin lunga sa locuire, în neolitic, bronz şi La Tène. Fiind aici cimitirul, aşezarea se distruge continuu.

Bronz. Toporaş de bronz, la Buduiasca „la Vii”.

La Tène. Ceramică multă, găsită în acelaşi mal din stânga; la şcoală, un topor din piatră şlefuită. S-a găsit şi zgură, deci cuptor. La Bran, pe *tell*, pe lângă ceramică geto-dacă şi fragmente de amorfe de import.

Monede. Sunt la şcoală câteva monede turceşti din sec. XIX. Tezaur turcesc, cu alte monede.

MĂGURA, sat Guruieni – valea pârâului Clănița

Important prin existența unei vechi așezări medievale.

La Tène. Ceramică găsită în malul drept al pârâului Clănița, dincolo de sat.

Siliște din sec. XV, situată în stânga satului, spre malul stâng al pârâului Clănița, în punctul „Ruscă”. S-a descoperit și vechiul cimitir din sec. XV. S-au făcut cercetări, în anul 1964, de către Nicolae Constantinescu și Alexandru Marinescu, fost director la muzeul din Alexandria. S-au săpat zece morminte. Cu acest prilej s-au recuperat monede, mai ales poloneze, dar și din Germania, Danemarca, Ungaria, inele cu sigiliu, cercei, brățări etc.

Monede. O monedă romano-bizantină de la Constantin al II-lea (sec. IV d.Hr.). Din sec. XIV, o monedă de la Stracimir și din sec. XVII, o monedă Solomon II. Tezaur turcesc, sec. XVIII, de la Abdul Hamid, împreună cu monede poloneze, austriece; aflat la muzeu.

* * *

MĂLDĂIENI, sat Măldăieni – valea pârâul Bratcov

Am fost în sat, dar cercetări nu am făcut. Totuși, s-a găsit pe malul de lângă sat, la sud, ceramică dintr-o așezare neolitică. Prin apropierea satului, la est, trece *Limesul Transalutanus*.

* * *

MÂRZĂNEȘTI, sat Cernetu (fost Atârnați) – valea râului Teleorman

Zonă bogată arheologic. În urma cercetărilor făcute, am identificat următoarele așezări:

Neolitic. Bordei, apărut parțial în malul stâng al râului Teleorman. Recuperat ceramica Gumelnița.

La Tène. Tot în malul stâng al râului Teleorman și deasupra, pe terasă, urmele unei așezări geto-dace, cam spre marginea satului. Ceramică lucrată cu mâna și cu roata, din pastă gri, simplă sau decorată.

Feudal. Sus pe marginea terasei ce coboară spre malul stâng al râului, la locul numit: „Cerneală”. Materialele găsite: oseminte, mărgele, un fier de rariță, o furcă de prins pește, olane pentru aprovizionarea cu apă etc., confirmă existența unei vetre mai vechi a actualului sat, mai sus pe terasă.

Monede. Monedele turcești găsite tot la „Cerneală”, dacă nu o fi cumva o deformare a cuvântului „Cernet”, toate din sec. XVIII, ar putea constitui dovada existenței acestei vechi vetre până în sec. XVIII. Două monede de argint aurite din vremea regelui Lysimah mi-au fost oferite de preotul Constantin Alexandrescu (azi decedat). Ele au făcut parte dintr-o brățară. Monedele acestea și materialul găsit au fost date muzeului. Corneliu Beda afirmă că, tot în acest sat, s-a descoperit și o monedă de la Alexandru cel Mare.

MÂRZĂNEŞTI, sat Mârzăneşti – valea râului Teleorman

Măguri (tumuli). „Măgura Anie", „a Popii", „Măgura Ţâru". Sunt măguri înşirate într-o zonă foarte bogată în tumuli.

La Tène. Ceramică geto-dacă, descoperită în malul stâng al râului Teleorman.

Monede. Tezaur de monede tip Vârteju, descoperit în sat. S-au recuperat, în parte. La şcoala din sat, o monedă romană republicană.

MÂRZĂNEŞTI, sat Teleormanul (fost Pielea) – valea râului Teleorman

Măguri (tumuli). „Măgura Mare" şi altele la nord-est de sat.

Neolitic. S-a găsit ceramică neolitică pe valea Gaburului şi în malul râului Teleorman.

La Tène. Aşezare geto-dacă descoperită pe malul stâng al terasei râului Teleorman.

Monede. O monedă Thasiană, se găseşte la şcoală; o monedă romană imperială de la Antoninus Pius (sec. IV).

MÂRZĂNEŞTI, sat Valea Părului (fost Putineiu) – valea râului Teleorman

Măguri (tumuli). „Măgura Gruiului".

Silişte din sec. XVII-XVIII, cu ceramică.

Monede. Am cercetat personal, spre valea Gabrovului, la nord-est de sat, am găsit o monedă de argint turcească mică, sec. XIX. S-a găsit şi un denar roman republican din 89 î.Hr.

* * *

MAVRODIN, sat Mavrodin – văile pâraielor Tinoasa şi Câinelui şi a râului Vedea

Cercetat de mai multe ori.

Măguri (tumuli). Foarte multe pe terasă, spre nord-est. Ele sunt, aşa cum le-am aflat de la locuitori: „Măgura Chială", „a Sandului", „a Vizuinelor", „a lui Stoica", „Măgura Mirei", „Măgura Târnava", spre valea Târnavei[60]. Dincolo, spre vest, spre terasa de dincolo de Vedea, „Măgura Cioaca", „Măgura Săpată", „Măgura Ursarilor", „Măgura Roşie", „Măgura cu Pietriş" etc. În partea de nord-est a satului, în lunca pârâului Tinoasa şi Câinelui, se aflā „Măgura Cetate", un tumul foarte mare, distrus prin 1978-1979.

Neolitic. „Măgura Zamfirei", 140 m diametru şi 6 m înălţime, la nord de Mavrodin şi la sud de satul Călineşti, în pădure. Am găsit puţină

[60] Vezi *Mavrodin* în George Ioan Lahovari, C. I. Brătianu şi Grigore Tocilescu, *Marele Dicţionar Geografic al jud. Teleorman* , vol. IV, Stabilimentul Grafic I. V. Socecu, Bucureşti, 1900, p. 1901.

ceramică fragmentată şi câteva silexuri. Nu am putut să o încadrez cărei culturi aparține. S-ar putea, tot atât de bine, să fie tot tumul.

Neolitic, Bronz. Am găsit în malul râului Vedea, la confluența sa cu Tinoasa, bordeie cu ceramică şi silexuri din aceste epoci.

La Tène. Dincolo de „Măgura Cetatea”, pe marginea terasei, ceramică geto-dacă, sec. III-II î.Hr., atestată şi prin monede.

Monede. S-au descoperit 17 monede Thasos, alte 8 bucăți le-am văzut la un țigan. Recuperate, la muzeul din Alexandria, una din 25, una la şcoala din sat şi 15 la Muzeul de Istorie din Bucureşti[61].

* * *

MERENI, sat Mereni – valea pârâului Glavacioc

Menționez că s-a găsit, în sat, un tezaur de monede Macedonia Prima, prin anul 1962, la punctul „Dreagu”.

* * *

NANOV, sat Adămeşti – valea râului Vedea

Sat format în 1830, împreună cu satul Şovărăşti, adus cu silnicie de boieri, din valea Nanovului. Urmele fostului cimitir de la Şovărăşti, au fost descoperite, prin 1964, datorită unor tractorişti. Două monede emise în Polonia în sec. XVI, sub regele Cazimir, *Moneta Poloniae*, atestă existența satului încă din secolul XV-XVI. O monedă am salvat-o şi am dat-o la muzeu.

Fosile. Printre oasele fosile găsite în zonă, menționez în mod special vertebra unui mamut, găsită pe malul râului Vedea, „la gropării”. Are greutatea de 3 kg şi un diametru de 25-30 cm. S-a găsit, tot aici, o parte de măsea fosilă, distrusă în timpul extragerii pietrişului.

Paleolitic. Un foarte mare număr de unelte de silex ce aparțin culturii de prund, au fost găsite în prundişul râului Vedea, cu ocazia trecerii prin ciur a pietrişului din albia râului. Omul de serviciu al muzeului era trimis de directoarea Emilia Rozenthal, zilnic, să strângă silexuri ce apăreau în urma dării la ciur a pietrişului. De aceea, muzeul posedă o bogată colecție de „unelte de prund”.

Neolitic. La circa 200 m sud de ruinele fostei biserici a satului Nanov, pe malul drept al râului Vedea, am identificat profilurile a două bordeie, prăbuşite în mare parte în apa râului. Ceramică Gumelnița, silexuri şi o groapă menajeră plină de capace de scoici.

Alte urme de bordeie, aproape de izlazul comunal situat la sud de ruinele bisericii amintite.

[61] Carmen Maria Petolescu, *Tezaurul de monede thasiene descoperit la Mavrodin, jud. Teleorman*, CN I, 1978, p. 3-11.

Măguri (tumuli). „Măgura Ciorii”, „a lui Opriş”, „Măgura Chială”, „Măgura Comunei”, „Măgura fetelor”, situate pe terasă peste Vedea, la vest de sat. La est, „Măgura Sării”, un tumul la nord de sat la circa 1 km. El este situat între şosea şi linia de cale ferată, chiar în capul sudic al unui fals mal al râului Vedea. Este de proporţii mici, dar prin poziţia lui este cu siguranţă un tumul legat de migratori. Cercetări cu Corneliu Beda şi Ecaterina Ţânţăreanu. În timpul cercetărilor am fost informat că pe malul drept al pârâului Vistiereasa, afluent al râului Vedea, s-a descoperit cu ani în urmă un depozit de silexuri. Tot pe malul strâng al pârâului, aproape de pădure, urme dintr-o aşezare, probabil din sec. V-VI. Tot aici, în anul 1968, s-a găsit o fibulă din sec. VI[62].

NANOV, sat Nanov – valea râului Vedea

Fosile. Găsite în lunca şi prundişul râului Vedea.

Măguri (tumuli). Pe terasa din dreapta râului Vedea.

Paleolitic. Recuperate de mine, în cercetările făcute în 1958-1962, numeroase silexuri „cultura de prund” clactoniene, mijlociu şi superior, aurignacian etc. Cercetat şi publicat şi de arheologul Constantin S. Nicolăescu-Plopşor[63]. Toate piesele, la muzeul din Alexandria.

Neolitic. Urme de locuire în bordeie legate de epoca neolitică, în malul drept al râului Vedea, la circa 100 m sud de biserica în ruine.

La Tène. La Nord de sat, pe malul stâng al pârâului Vestireasa, s-au găsit urme de locuire din a doua epocă a fierului.

Monede. Trei monede din timpul lui Ferdinand, împăratul Austriei (1525-1564). La fel, alte câteva din sec. XVII, le-am găsit într-o măgură, mormânt comun, în partea de sud a fostului sat Baloseni. Publicate de mine.

* * *

NĂSTURELU, sat Năsturelu – valea Dunării

Măguri (tumuli). „Măgura Mare”, „Măgura Bozii”, „Măgura Caramitru”.

Neolitic. *Tell*, „Măgura Gorgan”, în luncă.

Bronz. S-a găsit ceramică legată de această epocă. Probabil şi pe tumuli.

NĂSTURELU, sat Zimnicele – valea Dunării

Împreună cu Zimnicea, una dintre cele mai cercetate zone de interes arheologic din judeţ.

Neolitic. *Tell*, la „Jianca”.

---

[62] Ioan Spiru, *Fibule descoperite în judeţul Teleorman*, RevMuz 7, 1970, p. 531.

[63] Constantin S. Nicolăescu-Plopşor, *Noi cercetări asupra paleoliticului în regiunea Bucureşti*, SCIV 17-2, 1966, p. 311.

* * *

NECŞEŞTI, sat Gârdeşti – valea pârâului Câinelui

Neolitic. *Tell* „Măgura lui Francisc”, în lunca pârâului Câinelui, cu şanţ de apărare. Ceramică, silexuri, chirpic. Face parte din zona de nord a judeţului Teleorman, foarte des populată în neolitic, faza Gumelniţa.

NECŞEŞTI, sat Necşeşti – valea pârâului Câinelui

Neolitic. *Tell* în lunca pârâului Câinelui, cu şanţ în jurul ei, cultura Gumelniţa. Zona cercetată şi de Cezar Bolliac.[64].

* * *

NENCIULEŞTI, sat Nenciuleşti – valea râului Vedea

Cercetări personale în 1967, 1968, 1980 etc.

Fosile. Găsite în prundişul râului Vedea.

Paleolitic. În prundişul râului Vedea, la sud de sat, spre zăvoiul de pădure, am găsit silexuri legate de cultura de prund.

Neolitic. La marginea de sud a satului, spre lunca din stânga râului Vedea, ceva mai jos de fostele grajduri ale CAP-ului, am găsit două măguri *tell*-uri de 40 x 40 m. Ceramică cu decor în adâncituri dispuse în şiruri paralele, chirpic, silexuri, Gumelniţa.

O altă aşezare, probabil de bordeie, la 150 m vest de casa fostului preot Dr. Petrescu. Am găsit, chiar lângă fântâna ce se află aici, ceramică, silexuri, fără să le pot identifica. Aşezarea este nivelată.

Monede. O drahmă Dyrrhachium (2,5 g, 17mm).

NENCIULEŞTI, sat Păru Rotund – valea râului Vedea

Cercetat deseori, 1979-1980-1981.

Neolitic. Pe dealul „Bălţatul”, la „Piscul Gol”, situat la 500 m nord de drumul spre satul Albeşti. Aşezarea se află pe coasta dealului şi până jos în vale, aproape de şosea şi de viile fostului CAP. Foarte multă ceramică, ce mi-a pus multe semne de întrebare, deoarece n-am putut să o încadrez singur. S-ar părea că este şi din a doua epocă a fierului şi mai târzie. La Institutul de Arheologie Bucureşti am dus ceramică şi nu au identificat-o.

* * *

OLTENI, sat Olteni – valea râului Teleorman

Cercetări dese, personale, dar şi Constantin Preda, Emil Moscalu, ş.a. Este un foarte important centru arheologic.

Fosile. În prundiş şi cariere de pietriş – melci fosilizaţi.

---

[64] Vezi şi *Marele Dicţionar Geografic*, vol. IV, p. 474, 475.

Neolitic. „La Cărămidării”, la nord-vest de sat, în malul terasei-stângi a râului Teleorman şi jos lângă luncă.

Hallstatt. Tot „La Cărămidării”, ca şi la ferma din sudul satului, aproape de şosea (satul Dobrogostea). Deasupra, un cimitir medieval, dedesubt aşezare din prima epocă a fierului, dar şi din La Tène.

Sec. IV-V d.Hr. „La Cărămidării” s-a găsit şi o necropolă ce aparţine culturii Sântana de Mureş; au fost săpate aici de Constantin Preda două morminte de inhumaţie şi două de incineraţie[65]. S-au găsit două catarame, două fibule, iar în afară de ceramică şi un tipar de turnat cruciuliţe, confirmând, încă o dată, prezenţa şi vechimea creştină în ţară, respectiv în Teleorman.

Sec. V-VII d.Hr. Aşezare Ipoteşti-Cândeşti descoperită în luncă, peste râul Teleorman. Era suprapusă peste o aşezare din sec. III d.Hr.

Sec. VIII-X d.Hr. S-a găsit şi ceramică prefeudală, cuptoare, vetre de uz casnic etc., vestigii ale culturii Dridu [66].

Monede. Un tezaur de 45 monede geto-dace, tip Vârteju şi 4 tetradrahme „La Cărămidării”; tezaurul se află la Institutul de Arheologie din Bucureşti.

OLTENI, sat Perii Broşteni – valea râului Teleorman

Cercetat de Emil Moscalu.

Neolitic. *Tell* Gumelniţa de 40 x 45 m, cu şanţ de apărare.

Hallstatt, La Tène. Pe terasă, în dreapta râului Teleorman, la capătul de sud al pădurii. Aşezare La Tène suprapusă peste cea din Hallstatt.

* * *

ORBEASCA, sat Lăceni – valea râului Teleorman

Zonă arheologică foarte bogată, cercetată de mine şi de preotul Constantin Săndulescu şi săpături, după noi, de Emil Moscalu, între 1968-1986.

Măguri (tumuli). „Măgura Calului”, „Măgura Ariciului”, „Măgura Găunoasă”, „Măgura Mătuşii”, „Măgura de la şosea”, spre „Cioroaica”.

Neolitic. S-au descoperit aşezări în diferite puncte din sat, pe marginea terasei râului Teleorman, la nord-est de sat. S-a găsit ceramică, silex, figurine etc. O parte sunt la şcoală, alta la preotul Săndulescu. Aşezările aparţin culturilor Boian şi Gumelniţa.

Bronz. S-a descoperit o aşezare în sat, destul de mică, în marginea de sud, pe o mică movilă. Bronzul este atestat şi în descoperirea făcută de mine şi preotul Săndulescu, la uzina de apă de la sud de sat. S-au recuperat,

[65] Constantin Preda, *Cimitirul de la Olteni (reg. Bucureşti) şi unele probleme privind cultura materială a secolului IV e.n. pe teritoriul R. P. Române*, SCIV 10-2, 1959, p. 355-369.
[66] *DIVR*, p. 440.

dintr-un mormânt, două brățări de bronz, în spirală şi un şirag de scoici, ca mărgele. Luate de arheologul Dumitru Berciu în 1968 şi nerecuperate. Scoicile fuseseră înşiruite pe un fir de bronz şi erau în jur de 50 bucăți. Tot legat de epoca bronzului este şi mormântul unui ocroman descoperit în măgura de lângă şosea. Emil Moscalu a găsit şi urme de aşezare din epoca neolitică, faza Boian. Obiecte de bronz găsite în sat: un topor de 10 cm lungime şi 6 cm lățime; se află la preotul Săndulescu.

Hallstatt. În partea de vest a satului, pe „Plai" şi la „Cişmele", în anul 1960, săpându-se cinci gropi de însilozare de 20 m lungime şi 3 m adâncime, s-a dat peste urmele unor bordeie sau morminte. Venind imediat să le cercetez, am găsit ceramică şi oase de cai. Tot o aşezare Hallstatt a fost săpată de Emil Moscalu în 1967, la „Pălimar", la sud de sat. S-au descoperit: un cuțit de bronz, ceramică, o secere din fier, dar şi ceramică La Tène. Deci, lungă perioadă de locuire.

La Tène. Ceramică geto-dacă descoperită tot lângă uzina de apă, lângă mormântul de inhumație din epoca bronzului. Aşezare La Tène şi la „Cioroaica", la aproape 2 km sud de sat, în malul terasei ce dă spre şosea. S-au recuperat şi două vase întregi. Tot aici, dar peste şosea, „micul arheolog", elev al meu, Cristi (Pavel) Mirea a descoperit, săpând în luncă lângă şosea, un vas geto-dac cu cenuşă provenit, desigur, dintr-o necropolă dacică. Va trebui cercetată zona. Vasul, la Cristi Mirea, la Alexandria. În tumuli (măgura amintită) a săpat Emil Moscalu, descoperind morminte de incinerație şi inhumație, legate de epoca geto-dacă, sec. III-II î.Hr.

Secolul VI d.Hr. S-a găsit în sat o fibulă digitată. Publicată[67].

Secolul VIII-X d.Hr. Ceramică găsită în partea de nord-est a satului, pe coasta „Gârlenilor".

Medieval. Un mormânt găsit în vechiul cimitir din sec. XVIII, al unei fete, cu mărgele de sticlă albastre. Oseminte şi pe coasta „Gârlenilor", unde cred că este vechea vatră a satului. Tot din sec. XVIII, începutul sec. XIX, o groapă arsă, în partea de vest, dincolo de sat, lângă o vâlcea, unde împreună cu preotul Săndulescu, am găsit o mare cantitate de mei; probabil, o groapă de ascuns cereale. S-au găsit în sat şi săgeți medievale.

Monede. O monedă geto-dacă, tip Vârteju şi o monedă Dyrrhachium. Un denar roman republican, contrafacere geto-dacă, aşa cum s-au mai găsit în județ. Monede imperiale romane de la Galba, sec. I şi una de la Iustin II, sec. IV, emisă la Nicomedia. O monedă bronz de la Gordianus, descoperită de preotul Săndulescu. O monedă din bronz, din sec. VI. Monede turceşti şi poloneze, din sec. XVI-XVIII. O monedă de la Sadagura, 1772.

---

[67] Ioan Spiru, *Fibule...*, p. 531.

ORBEASCA, sat Orbeasca de Sus – valea râului Teleorman

Cercetată în sec. XIX[68]. Cercetat şi eu personal, apoi Emil Moscalu.

Fosile. În carierele de pietriş.

Măguri (tumuli). „Măgura Ciulei”, „Măgura Săpata”, „a Stejarilor, Măgura Anca”, „a Lupilor”, pe terasă, în dreapta luncii.

Neolitic, Bronz. Ceramică din această epocă descoperită sus, la „Cetate”, cunoscută încă din sec. XIX. Şi Bolliac a cercetat aici.

Tot sus pe cetate, suprapusă, o aşezare legată de Hallstatt şi La Tène. Peste aşezarea hallstattiană, legată de faza Basarabi, este o aşezare întărită, „cetate” geto-dacă din sec. IV-III î.Hr. A săpat aici, în anul 1988, Emil Moscalu. Centru militar, atelier meşteşugăresc şi civil în cuprinsul cetăţii.

Tot la Orbeasca de Sus, Emil Moscalu a săpat în anul 1988 la fostul CAP câteva şanţuri şi a descoperit o aşezare neolitică-bronz, peste care s-a suprapus Hallstatt şi La Tène, şi urme dintr-o aşezare din sec. XVIII d.Hr. Într-un tumul, cercetat şi săpat în 1974, tot Emil Moscalu a descoperit un mormânt de incineraţie, ceramică, o cataramă, legate de sec. II-I î.Hr.

Monede. 12 monede geto-dace, o monedă Macedonia Prima. Apoi, 3 tetradrahme thasiene, descoperite în 1966, apoi încă una. Tezaur de 143 monede romane republicane din sec. II-I î.Hr. descoperit în 1972, la „Cărămidării”. Printre monede sunt contrafaceri geto-dace[69]. Un alt tezaur, descoperit înainte de 1910, format din didrahme geto-dace tip Filip II. Dintre ele, 12 sunt la Institutul de Arheologie Bucureşti.

ORBEASCA, sat Orbeasca de Jos – valea râului Teleorman

Măguri (tumuli). „Măgura Stejarului”, „Măgura Săpată”, „a lui Muscă”.

Neolitic, Bronz, La Tène. A cercetat şi săpat Emil Moscalu între anii 1974-1980. A săpat şi un tumul de incineraţie.

Monede. Monedă geto-dacă. O monedă imperială de la Galba. Tezaur turcesc cu 619 monede din sec. XV-XVI, Mahomed I, Baiazid II, Selim I.

Tezaur de obiecte de podoabă. S-a descoperit la 200 m de marginea de nord a satului, aproape de şoseaua judeţeană. Printre obiecte: catarame de argint aurite, 47 aplice de argint, 2 inele sigilare foarte frumoase. Legate de sec. XV-XVI. Publicate[70].

---

68 *Marele Dicţionar Geografic*, vol. IV, p. 598.

69 Monede geto-dace, imitând denari romani republicani, au fost descoperite astfel: 16 la Poroschia, 12 Călineşti, 4 Olteni, 3 Nicolae Bălcescu şi câte una la Sfinţeşti, Lăceni şi Orbeasca de Jos. Total, 38 monede.

70 Nicolae Constantinescu, *Tezaurul medieval de la Orbeasca*, RevMuz 3, 1966, p. 73; Idem, *Un tezaur feudal de monede şi obiecte de podoabă, de pe valea Teleormanului*, SCIV 17-3, 1966, p. 551-555.

* * *

PERETU, sat Peretu – valea râului Vedea şi a pârâul Bărâcea.

Important centru arheologic. Cercetări, Ioan Spiru, Corneliu Beda, Petre Voivozeanu, Emil Moscalu, 1968-1970.

Măguri (tumuli). La nord, cca. 1,5 km de la calea ferată, sunt înşirate una lângă alta, între Peretu şi Plosca, pe terasă, „Măgura Chenii” şi „Măgura Verde”.

La Tène. Aşezare intrată în arheologia românească prin descoperirea „Tezaurului princiar de la Peretu”, descoperit într-o măgură - tumul, nu prea mare, situată în vale, sub malul vechi, în stânga. S-a descoperit un mormânt din sec. V-III î.Hr. - avea două camere şi sală între ele (dromos). Într-o cameră era mormântul cu 50 piese de argint, fragmente car de luptă de fier. Nu s-a putut reface. Coif de argint, de tip Agighiol, vase de argint[71]. Tezaurul se află la Muzeul Național din Bucureşti. S-au găsit şi fragmente ceramice din neolitic, bronz şi Hallstatt.

Roman. Trece pe la marginea satului „Brazda lui Novac”, coborând spre Plosca.

Monede. Tetradrahmă de la Alexandru Macedon, un denar roman de la magistrul Papius. În anul 1905, s-a descoperit un tezaur de monede de aur şi de argint, de la Constantin cel Mare, cercetat de Grigore Tocilescu[72]. O monedă de la Sadagura, pe care am publicat-o cu alte monede din acestea descoperite în Teleorman[73].

* * *

PIATRA, sat Piatra – valea râului Călmățui

Măguri (tumuli). „A lui Drăghici”, „a Fetei” (60 m diametru, 10 m înălțime), „a lui Melinte”, „Măgura Pietrei” (12,8 m înălțime), „Măgura Bâtlanului”, „a lui Mirca”, „a lui Dumincea”, „Măgura Drăgaica”.

Desigur unele din ele sunt tumuli legați de epoca neolitică-bronz La Tène şi poate Hallstatt.

Silişte, la „Mânzinele”; satul s-a mutat din cauza ciumei.

* * *

PIETROŞANI, sat Pietroşani – valea Dunării

Cercetări pe teren de Corneliu Beda, Emil Moscalu şi profesor Teodor Sivu, din sat; sondaje de Emil Moscalu, în 1969.

Măguri (tumuli). „Măgura lui Căciulan”, pe terasă.

---

[71] *DIVR*, p. 459-460.
[72] Gheorghe Bichir, *op. cit.*, p. 64.
[73] Ioan Spiru, *Monede bătute la Sadagura...*, p. 476.

Neolitic, Bronz. Ceramică specifică, descoperită de Corneliu Beda. În lunca râului Vedea, în anul 1987, s-a găsit întâmplător un depozit de topoare - celturi, de bronz. Profesorul Teodor Sivu a salvat un singur topor, pe care îl deţine.

Hallstatt. S-a găsit o cană tipică primei epoci a fierului.

La Tène. S-a descoperit o aşezare geto-dacă din sec. IV-III î.Hr., un bordei geto-dac, cu ceramică din sec. I î.Hr. şi sec. I d.Hr.

Necropolă geto-dacă distrusă de lucrările agricole. S-a cercetat un singur mormânt şi s-a găsit o urnă cu oase calcinate.

Roman-bizantin. Castru, azi aproape distrus; a existat până în sec. VI d.Hr.

Secolul VIII-X d.Hr. Aşezare, suprapusă peste cea hallstattiană.

Feudal. S-au descoperit cinci morminte de inhumaţie în curtea fostului CAP. Cimitir vechi, în vatra veche a satului; s-au recuperat ceramică şi monede datând din secolul XVI-XVII, mai ales poloneze şi turceşti.

Monede. Un denar roman republican de la M. Porcius L. Monede romane imperiale, 19 bucăţi din sec. III-IV, dintre care două sunt de la Filip Arabul şi două de la Valerian (sec. III).

La profesorul din sat (Teodor Sivu, *n.ed.*) am văzut în colecţia sa trei monede bizantine, două din sec. VI şi una schifată din sec. XI. De asemenea, un taler spaniol, pătrat, din sec. XVI, un triplugros polonez din sec. XVI, o monedă din 1774 de la Sadagura şi alte monede din sec. XVII. S-au mai găsit un tezaur de la Rudolf II (1576-1612) şi un tezaur turcesc din sec. XVIII, 150 monede descoperite în 1969. Sunt la muzeul din Alexandria[74].

* * *

PLOPII SLĂVITEŞTI, sat Dudu – valea pârâului Sâi

A înglobat fostul sat Plăviceni - ruinele mânăstirii Aluniş-Plăviceni din sec. XVII. Pisania mănăstirii, la muzeul din Turnu Măgurele[75].

La nord de sat, în stânga terasei pârâului Sâi, sunt urmele unei aşezări geto-dace din sec. VI-V î.Hr. Ceramică şi un vas întreg lucrat cu mâna din pastă mai grosolană, o gresie pătrată şi o fibulă din bronz.

PLOPII SLĂVITEŞTI, sat Plopii Slăviteşti – valea pârâului Sâi

Măguri (tumuli). „Măgura. Fetii”, deasupra văii Comana.

La Tène. Între Plopii Slăviteşti şi Dudu s-a descoperit o aşezare geto-dacă, din care s-au recuperat trei vase mari, din pasta simplă, gri-alburie, cu înălţimea 40 cm, diametru 30 cm, iar gura vasului 14 cm. Fiecare are torţi specifice, două sunt cu două toarte, unul, cu una singură. Sunt la muzeul din Turnu Măgurele.

---

[74] Asupra descoperirilor de monede din sat vezi şi *Marele Dicţionar Geografic*, vol. IV, p. 718.

[75] În prezent, a fost restituită mănăstirii ce a reintrat în circuitul vieţii monahale *(n. ed.)*.

* * *

PLOSCA, sat Plosca – valea râului Vedea.

Cercetat de mai multe ori, singur sau cu Corneliu Beda şi am publicat împreună descoperirile făcute.

Măguri (tumuli). În dreapta satului, „Măgura Pârlituri”, „Măgura Mărăcine”.

Fosile. Descoperite în cariere de pietriş.

Neolitic şi Bronz. *Tell*-ul „Măgura de la Moară”, situat la est de sat, dincolo de calea ferată, cu diametru 100 m şi înălţimea 4-5 m, având formă ovală şi cu şanţ în jurul lui Este arat an de an, iar plugul scoate la iveală ceramică Gumelniţa, dar şi din epoca bronzului, zgură, silexuri, figurine, chirpici, greutăţi de lut. Cea mai importantă piesă – o gheată de lut pentru piciorul stâng, găsită de un locuitor din sat. Excelentă realizare artistică. Publicată de noi (I. Spiru şi C. Beda)[76]. S-a mai găsit una, dar s-a pierdut.

Hallstatt. Am descoperit ceramică la est de *tell*, aproape de malul vechi al râului Vedea. S-a găsit şi un vas întreg, păstrat la muzeul din Alexandria.

La Tène. Aşezare suprapusă peste cea hallstattiană, cu ceramică specifică. Un cuptor de topit minereu, datând din sec. VII sau VI d.Hr., descoperit tot aici.

Romano-bizantin. Pe la marginea de nord-vest a comunei trece „Brazda lui Novac”.

Feudal timpuriu. La marginea de sud a *tell*-ului, în vale, am găsit ceramică, cu linii vălurite, din sec. VIII-X.

* * *

POENI, sat Poeni – valea pârâului Clăniţa.

Regiune cercetată în 1985. La ieşirea din satul Talpa, spre nord, s-a găsit o aşezare neolitică, spre terasa din stânga pârâului Clăniţa. Aşezarea neolitică şi-a continuat locuirea şi în epoca bronzului. Aşezarea se continuă şi spre satul Talpa[77].

* * *

POROSCHIA, sat Calomfireşti – valea pârâului Nanov

Măguri (tumuli). „Măgura Vacii”, „a Isbranului”. Alt tumul, la pădure, lângă un pârâiaş ce se varsă în pârâul Nanov, la vest de sat. În jurul ei, alte două mai mici, aproape aplatizate de lucrările agricole. Desigur, un mormânt vechi.

---

[76] Ioan Spiru, Corneliu Beda, *Tell-ul gumelniţean de la Plosca, judeţul Teleorman*, CAMNI III, 1979, p. 401-404.

[77] Este o confuzie, satul Poeni se află pe valea Glavaciocului şi nu se învecinează cu satul Talpa *(n. ed.)*.

La Tène. Aproape de această măgură, la 100 m, o întinsă zonă de locuire geto-dacă din sec. III-II î.Hr. Ceramică gri, neagră etc., lucrată mai ales la roată. Am descoperit şi ceramică de import, mai ales de la amfore.

La 200 m de viile de spalier ale I.A.S. Alexandria, a altă aşezare pe terasă şi în panta pârâului Nanov. Ceramică tot din sec. III-II î.Hr., lucrată la roată, de la vase de uz comun, la vase de sărbătoare. Şi aici, ceramică romană de import. Menţionez un fragment de mănuşă a unui vas ce prezenta la cap o figurină zoomorfă, să zic, un purcel.

Sec. III-IV d.Hr. La aproximativ 200 m spre nord-vest pe aceeaşi terasă ce coboară spre pârâul Nanov, o ceramică inferioară, subţire şi cu mult nisip, fără ornamente. Este suprapusă peste altă aşezare geto-dacă.

Sec. VIII-X d.Hr. Această aşezare documentată prin ceramică specifică epocii (cultura Dridu) am identificat-o în viile situate în dreptul satului. Ceramică din pastă neagră şi cărămizie, cu decor liniar în valuri.

Monede. Patru monede austriece din sec. XIX, de argint.

POROSCHIA, sat Poroschia – valea râului Vedea

Zona din dreapta râului cercetată deseori, personal. Este o zonă arheologică foarte bogată. Săpat şi cercetat de Constantin Preda şi Bucur Mitrea.

Măguri (tumuli). „Măgura de la Pădure”, la vest de sat peste Nanov, „Măgura lui Pelin”, „Măgura de lângă fostul CAP”.

Paleolitic. S-au descoperit silexuri legate de cultura de prund. Aflate la muzeul Alexandria.

Mezolitic. Dincolo de topitoria de in şi cânepă, peste apă, pe malul terasei stângi ce coboară spre Vedea, am cules zeci de microlite. Tot aici, şi o daltă de bronz de 3 cm, la muzeul din Alexandria.

Neolitic. „La Râpe”, puţin la nord de sat, malul stâng al râului Vedea, nu departe de prima râpă mare, bordeie cu ceramică neolitică, culturile Boian şi Gumelniţa.

Hallstatt, La Tène. După râpa a cincea, o aşezare geto-dacă cu multă ceramică, mai ales La Tène: strachină, tavă de lut şi ceramică de import. Între altele, şi un excepţional mâner de vas, „coadă împletită”, aşa cum este exemplificat şi în manualul de istorie al României. Aflate la muzeu. Tot „La Râpe”, spre drumeagul ce duce spre satul Pielea, peste câmp, altă aşezare La Tène şi cimitir geto-dac, cercetat de Constantin Preda.

Sec. VIII - X d.Hr. S-au găsit, de către mine, trei locuiri, în malul stâng al râului Vedea, unde au existat aşezări protoromane (cultura Dridu).

Monede. În anii 1927-1928 s-a descoperit un tezaur de monede geto-dace de către Ion Pisică. Cercetate în 1938 de Constantin Moisil. Erau

85 de monede, din care şi 4 Thasos şi romane republicane Am văzut 12 exemplare. Ulterior, se pare că în 1964, s-a descoperit alt tezaur în malul stâng al râului Vedea, la „Vii”[78]. În total 552 de monede romane republicane din care 16 erau imitații geto-dace. S-au mai găsit şi 12 monede Thasos şi Macedonia Prima.

* * *

PURANI, sat Purani – valea pârâul Glavacioc

Cercetat personal de Ioan Spiru în oct. 1985.

Neolitic. Aşezare identificată la sud de sat, pe terasa din stânga pârâului Glavacioc, spre capătul de sud al pădurii de dincolo de râu. Tot o aşezare neolitică s-a descoperit pe malul şi terasa ce coboară spre apa Glavaciocului.

La Tène. Două aşezări aproape sau suprapuse peste aşezările neolitice.

PURANI, sat Purani de Sus – valea pârâul Glavacioc

Dovezi de locuire, prin ceramică neolitică şi La Tène, descoperită tot pe malul terasei, spre lunca pârâului Glavacioc. Ceramica din aceste sate se află la muzeu.

* * *

PUTINEIU, sat Băduleasa – valea râului Călmățui

În apropierea satului, *Limesul Transalutanus*.

Monede. Pantele Georgescu, afirma că s-au găsit, în sat, în sec. XIX, monede (imperiale, credem noi)[79].

PUTINEIU, sat Putineiu – râul Călmățui

Măguri (tumuli). „Măgura Mare”, „Măgura Ghiburdei”, „Măgura Dunafului” şi altele.

La Tène. Aşezare descoperită în marginea satului, pe marginea terasei ce coboară spre râu.

Roman. Castru 52 x 52 m, construit din cărămizi pe *Limesul Transalutanus*. Cercetat de arheologul Dumitru Tudor[80].

Silişte. Vatra veche a satului, spre satul Cârlomanu.

Monede. Două monede romane imperiale din sec. III, descoperite în castru. Publicate de Corneliu Beda[81].

* * *

[78] Maria Chițescu, *Notă asupra tezaurului de monede romane republicane de la Poroschia (r. Alexandria)*, SCIV 16-1, 1965, p. 169-175.
[79] Pantele Georgescu, *op. cit.*, p. 19.
[80] Dumitru Tudor, *op. cit.*, p. 260-262.
[81] Mioara Turcu, *op. cit.*, p. 92.

RĂDOIEŞTI, sat Rădoieştii din Deal – valea pârâul Tinoasa

Neolitic. *Tell*, cu şanţ, în valea pârâului Tinoasa. Alt *tell* „La Cetate" cercetat de către arheologii de la Institutul de Arheologie din Bucureşti. S-a găsit ceramică, cultura Gumelniţa.

* * *

RĂZMIREŞTI, sat Ludăneşti – valea pârâului Vâjiştea

Neolitic Pe vâlceaua Vâjiştea, aşezare, cu ceramică, silexuri. Ceramica, la muzeu.

RĂZMIREŞTI, sat Răzmireşti – valea pârâul Vâjiştea

Cercetat în 1986 de doi elevi din sat. Ei au adus ceramica descoperită la muzeul din Alexandria.

Neolitic. *Tell* cu şanţ în jurul lui, situat pe vale, în sat. Ceramică Gumelniţa.

Sec. VIII-X d.Hr. S-a găsit o aşezare pe malul drept al pârâului. Ceramică cu linii învălurite.

* * *

SAELELE, sat Pleaşov – valea pârâului Sâi

Cercetat personal şi participând la săpături cu Constantin Preda – 1978-1980. Amintit ca „cetate" şi de Pantele Georgescu[82].

Cetate geto-dacă situată sus, pe malul înalt din stânga pârâului Sâi, la „Gurguiul Nemţilor". Cetatea ocupă 0,5 ha, cu şanţ de apărare la nord-est, lung de 144 m. S-au găsit fragmente ceramice de la vase mari de provizii. Nu a fost locuită decât provizoriu[83]. S-ar părea să fie un punct de aprovizionare.

* * *

SALCIA, sat Băneasa – valea râului Călmăţui

Două castre romane de pe *Limesul Transalutan*, unul din pământ, altul din piatră. S-au descoperit urme de ziduri, obiecte de fier, ceramică şi monede de la Septimius Severus şi Caracalla[84]. Cercetate şi de Cezar Bolliac, care aminteşte de monede găsite de la Antonius Pius şi Caracalla.

Măguri (tumuli). Un mare număr: „Măgura Şerbului", „Măgura Băneasa", „Măgura Poşârlia", „Măgura Serafimului" şi „Măgura Cetate", probabil legat de unul dintre castre.

---

[82] Pantele Georgescu, *op. cit.*, p. 187.

[83] Constantin Preda, *Contribuţii la cunoaşterea civilizaţiei geto-dacice. Aşezarea de la Pleaşov, jud. Teleorman*, Thraco-Dacica 7, 1-2, 1986, p. 71-101; idem, *Săpăturile arheologice din aşezarea getică de la Pleaşov (jud. Teleorman). Campanile 1985-1987*, SCIVA 44-2, 1993, p. 185-196.

[84] *DIVR*, p. 86; vezi şi Dumitru Tudor, op. cit., p. 320.

SALCIA, sat Salcia – valea râului Călmățui

Fosile. Se află la muzeul din Turnu Măgurele un fragment de măsea de *Elephas primigenius*, 25 cm lungime şi 12 lățime. S-a găsit la marginea viilor, la sud de sat.

* * *

SĂCENI, sat Butculeşti – valea pârâului Tinoasa

Tell „Măgura lui Stavăr”, în lunca pârâului Tinoasa, având şanț împrejur. Ceramică, chirpic, silexuri etc.

SĂCENI, sat Săceni – valea pârâului Tinoasa

Cunoscut ca aşezare arheologică, citat în acest sens şi de Nicolae Iorga.

Neolitic. Două *tell*-uri, gumelnițene: „Măgura lui Stavăr” şi „Măgura Morii”, cu şanț în jurul lor. Descoperiri: silexuri, ceramică, chirpic, figurine.

La Tène. În muzeul sătesc din Drăcşănei se află un vas lucrat la roată, înalt de 35,40 cm, găsit la Săceni. Zona trebuie cercetată.

* * *

SÂRBENI, sat Sârbeni – valea pârâului Jirnov

Cercetat de Corneliu Beda în anul 1975.

Neolitic. *Tell* în valea Jirnovului.

La Tène. Ceramica din aşezarea descoperită pe malul Jirnovului.

Sec. III-IV d.Hr. Aşezare a dacilor liberi.

Sec. VIII-X d.Hr. Aşezare descoperită, de asemenea, de Corneliu Beda.

Monede. Două monede Thasiene, găsite în sat şi publicate de Corneliu Beda.

SÂRBENI, sat Udeni – valea pârâului Jirnov

Cercetări făcute de Corneliu Beda şi Gheorghe Bichir.

Neolitic. *Tell* situat în luncă, cu şanț.

La Tène. Ceramică geto-dacă.

Sec. III-IV d.Hr. Cercetări făcute de Gheorghe Bichir. Aşezare descoperită în anul 1966, suprapusă de o aşezare şi un cimitir medieval din sec. XVI-XVII[85].

Monede. Două monede, de la Galerius şi Maximianus, sec. IV d.Hr.

* * *

SCRIOAŞTEA, sat Brebina (fost Papa) – valea râului Vedea

Neolitic. *Tell* la sud de sat, cca. 250 m, puțin înalt, înconjurat de şanț. Aparține culturii Gumelnița. A fost săpat de Institutul de Arheologie.

---

[85] Gheorghe Bichir, *op. cit.*, p. 6-7.

La Tène. Corneliu Beda, continuând cercetările, a descoperit o aşezare dacică la marginea satului, pe terasa şi malul stâng al râului Vedea. Ceramică lucrată la mână şi la roată.

SCRIOAŞTEA, sat Scrioaştea – valea râului Vedea

Cercetări personale Ioan Spiru, 1952-1954.

Neolitic, La Tène. „La Cremeniţa”, în malul râului Vedea, s-a găsit ceramică neolitică şi La Tène.

Roman. Trece foarte aproape de sat, la vest, *Limes Transalutanus*”, având castru la Gresia, la nord-est de sat.

Silişte. Vechea vatră a satului, la vest, la „Scrioaştea Catrină”.

Monede. Tezaur de 41 de monede româneşti şi bulgare, din sec. XIV-XV. Se află la muzeul din Roşiorii de Vede. Două monede de la Sadagura, din anii 1772 şi 1773, publicate[86].

* * *

SCURTU MARE, sat Albeni – valea pârâului Clăniţa

Cercetări făcute de Emil Moscalu. El descrie un *tell* Gumelniţa descoperit „La Gropării”, în lunca pârâului Sericu[87] (de fapt, pe malul drept al Văii Vii, afluent al Glavaciocului – *n.ed.*). Diametru 50 m, înălţimea 3 m, înconjurat cu şanţ.

SCURTU MARE, sat Valea Poştei – valea pârâului Clăniţa

Zona a fost cercetată în anul 1985.

Neolitic. Aşezare la sud de sat, pe terasă, pe malul stâng al pârâului Clăniţa.

La Tène. La fel, pe acelaşi mal. Aşezarea se continuă spre satul Talpa.

* * *

SEACA, sat Seaca – valea Dunării

Măguri (tumuli). „Măgura Seacă”, „a Comişonului”, „a Sandului”, nu le-am cercetat.

* * *

SEGARCEA VALE, sat Segarcea Deal – valea pârâului Sâi

Măguri (tumuli). „Măgura Piscu”, „a lui Chiţu”, „Măgura Ordia”, „Măgura Flocoasa”.

La Tène. Ceramica din a doua epocă a fierului, în malul terasei, la nord de sat.

---

[86] Bucur Mitrea, *Un tezaur monetar românesc vechi. Scrioaştea, judeţul Teleorman*, BSNR LXX-LXXIV, 124-128, 1976-1980, p. 297-304.

[87] Emil Moscalu, *Sondaje şi cercetări de suprafaţă*, CAMNI 3, 1979, p. 396.

* * *

SFINȚEŞTI, sat Sfințeşti – valea pârâului Tinoasa

Zonă bogată în vestigii arheologice.

Neolitic. *Tell*-uri Gumelnița în valea Tinoasei, unul „Măgura din Luncă" şi altul „Măgura Golaşă", cu şanț de apărare.

Sec. IV-VI d.Hr. Ceramică din aşezarea din sec. IV-VI[88]. S-a găsit şi ceramică bizantină. Importantă ceramica lucrată la roata rapidă.

Monede. Tezaur de monede romane republicane, publicat de Bucur Mitrea[89]. A fost descoperit în 1952, format din 106 denari romani republicani şi 12 monede thasiene. Una din monede, imitație geto-dacă.

* * *

SILIŞTEA, sat Siliştea – valea pâraielor Glavacioc şi Vii

Neolitic. *Tell*, situat în vale, cu şanț împrejur.

Sec. IV d.Hr. Aşezare din sec. IV d.Hr., publicată de Gheorghe Bichir[90].

* * *

SILIŞTEA GUMEŞTI, sat Siliştea Gumeşti – valea pârâului Câinelui

Cercetări personale, sunt publicate[91].

Neolitic, Bronz. *Tell* „Măgura Mantolea", situat în valea pârâului Câinelui - 60 x 60 m. Am găsit ceramică, silexuri, topor de bronz (sau daltă) de 14 cm, donat la Institutul de Arheologie Bucureşti, zgură de la un cuptor de topit minereul. Tot din neolitic, s-au descoperit silexuri la vest de sat, la „Frunzari" şi pe „dealul Purcării", cred că proveneau de la un atelier de prelucrat silexul.

* * *

SLOBOZIA-MÂNDRA, sat Slobozia-Mândra – valea pârâului Sâi

Măguri (tumuli). „Măgura lui Dobromir", „Măgura Bujorului", „Măgura Nemților" (are 100 m diametru), „Măgura Cetate".

La Tène. Cercetări făcute de muzeograful Traian Panea de la muzeul din Turnu Măgurele. Descoperirile din a doua epocă a fierului, între satele Uda şi Slobozia Mândra, se află acum la muzeu.

* * *

---

88 Suzana Dolinescu Ferche. *Aşezări din secolele III-VI e.n. în sud-vestul Munteniei. Cercetări de la Dulceanca*, Ed. Academiei RSR, Bucureşti, 1974, p. 110, 111, 113.

89 Bucur Mitrea, *Descoperirea monetară de la Sfințeşti, Teleorman*, Materiale I, 1953, p. 519-527.

90 Gheorghe Bichir, *op. cit.*

91 Ioan Spiru, *Aşezări străvechi...*, p. 705.

SMÂRDIOASA, sat Smârdioasa – valea râului Vedea

Măguri (tumuli). „Măgura Ostra”, „Măgura Olarului”, „Măgura Târbocului”, „Măgura Săpată”, „Măgura Ţiganului”, „Măgura Olarului”.

Neolitic, Bronz, La Tène. S-au descoperit în malul stâng al râului Vedea, spre est de sat.

Monede. O monedă romană imperială din sec. III, incertă identificarea împăratului (diametru 28 mm).

SMÂRDIOASA, sat Şoimu – valea râului Vedea

Măguri (tumuli). O mică măgură, la vest de calea ferată, arată în anul 1980. Am cercetat-o cu muzeograful Corneliu Beda. Fusese un mormânt al unei femei din epoca migraţiilor. Miliţienii din Smârdioasa au luat câteva piese de podoabă de aur, de format mic. Nu le-am putut cerceta.

* * *

STEJARU, sat Bratcov – valea pârâului Bratcov

Neolitic. Pe malurile pârâului Bratcov, urme de locuire, în bordeie, în mare parte distruse. S-au găsit în punctul „La Cremeneţ”, numit aşa deoarece s-au găsit aici numeroase silexuri[92].

Roman. În apropierea satului, urmele *Limesului Transalutanus*.

STEJARU, sat Socetu – valea râului Vedea

Important centru arheologic.

Neolitic, Bronz. Aşezare trecută şi pe Harta Arheologică a României[93]. *Tell* „Măgura Neagă”, cu şanţ, aflat în luncă.

Sec. III-IV d.Hr. Aşezare a dacilor liberi în care s-a descoperit un brăzdar de plug cu vârf triunghiular. De asemenea, celebră prin descoperirea vasului cu inscripţie: „AVRELI(V)S SILVAN(V)S FECIT PATAELAM BONAM”.

Monede. O monedă de la împăratul roman Caracala (sec. III d.Hr.).

STEJARU, sat Stejaru (fost Bălţaţi) – valea râului Vedea

Cercetări personale. Muzeu sătesc, în sat.

Fosile. În lunca râului Vedea s-au găsit, cu foarte mulţi ani în urmă, schelet de bour şi oase fosile de mamut[94].

Măguri (tumuli). Rare în această zonă. Măgura „Maiaş Purcaşi” (poate fi *tell*).

---

[92] Petre Stroescu, *op. cit.*, p.9.

[93] Emil Condurache, Vladimir Dumitrescu, Mircea D. Matei, *Harta arheologică a României*, Bucureşti, Ed. Meridiane, 1972, Planşa II.

[94] Petre Stroescu, *op. cit.*, p. 11-12.

Neolitic, Bronz. La „Leşi" (derivat de la Eleşteu). Situată la 1,5 km vest de sat pe un pinten de deal tăiat (izolat) din antichitate şi înconjurat de vâlcelele Bratcov, Leşului şi Jâdavului, o străveche aşezare cu mai multe straturi de locuire. Din ele am găsit ceramică neolitică, bronz şi zgură, ceea ce atestă şi o aşezare legată de epoca bronzului.

La Tène. Ceramică găsită în aşezarea din malul râului Vedea, la muzeul din sat.

Secolul VIII-X d.Hr. De asemenea, în aceeaşi zonă (la „Leşi"), ceramică din aceste secole proto-române.

Monede. O monedă Sadagura, din 1773.

STEJARU, sat Gresia – valea râului Vedea

Fosile. S-au găsit în malurile râului Vedea.

Neolitic. Un *tell* mic (30 x 20 m), aproape de biserică. Ceramică.

Roman. Castrul roman pe *Limesul Transalutan*, situat sus pe terasă, aproape de malul drept al râului Vedea, la circa 200-250 m nord de biserică. Avea formă dreptunghiulară, 90 x 70 m. Azi, lăsat în paragină, năpădit de vegetație. Cercetat şi de Grigore Tocilescu[95]. S-au găsit ceramică, cărămizi, diverse obiecte. *Limesul Transalutan* („Troianul") trece pe la 23 m sud de castru şi merge, în continuare, spre sud.

Monede. S-au găsit în castru, una de la Traian, alta de la Gordian (sec. II şi III d.Hr.).

* * *

SUHAIA, sat Suhaia – valea Dunării

Fosile. S-au găsit pe malul terasei, deasupra luncii Dunării.

Măguri (tumuli). „Măgura Beciului", „Măgura Coțofana" şi altele.

Neolitic. Două *tell*-uri în insula din Balta Suhaia, cu ceramică, silexuri etc. Cercetări, pictorul şi arheologul amator Taflan.

La Tène. Ceramică geto-dacă descoperită pe marginea terasei, spre baltă[96].

Monede. În 1964, a fost descoperit un tezaur monetar Dyrrhachium. Ar fi fost circa 200 monede şi o monedă Thasiană. Două tezaure romane republicane (sec. II-I î.Hr) din care au fost recuperate 34[97]. O monedă romană imperială de la Antoninus Pius (16,5 mm) şi încă una, tot din sec. II d.Hr.

* * *

95 Pantele Georgescu, *op. cit.*, p. 20.

96 *Ibidem*.

97 Maria Chițescu, *Notă despre două tezaure republicane descoperite în Câmpia Munteană (com. Suhaia, jud. Teleorman)*, SCN 4, 1968, p. 435-454.

ŞTOROBĂNEASA, sat Beiu – valea râului Teleorman

Cercetări în zonă, făcute de mai multe ori.

Fosile. Oase fosile găsite în cartierele de pietriş de lângă sat.

Măguri (tumuli). Măgurile de pe terasă sunt: „Măgura Fetelor”, şi „Măgura Sării”, situate în stânga râului Teleorman.

Hallstatt. Importantă aşezare din prima epocă a fierului pe care am descoperit-o în malul stâng al Teleormanului, spre satul Cernetu. A fost, ulterior, cercetată şi de Institutul de Arheologie. S-au găsit vase întregi, de mare interes arheologic.

ŞTOROBĂNEASA, sat Ştorobăneasa – valea râului Teleorman

Aproape de confluenţa cu Vedea. Zona a fost cercetată personal.

Măguri (tumuli). „Măgura de la Vii”, „Măgura Racotă”, „Măgura Marmotei”. Fac parte din „măgurile înşirate”.

Neolitic. În malul râului Teleorman, la intrarea în sat, profilul mai multor bordeie, iar ceramica nu-i Gumelniţa.

La Tène. Pe marginea terasei ce coboară spre stânga, în lunca râului Teleorman, s-a găsit ceramică dintr-o aşezare geto-dacă (sec. III-II î.Hr.).

Sec. VIII-X d.Hr. Tot pe lângă profilurile bordeielor neolitice şi ceramică specifică acestor secole, cu linii în val de diferite forme. Am recuperat şi un vas aproape întreg; materialul găsit se află la muzeu.

Monede. Tezaur de monede tătăreşti, turceşti, poloneze din sec. XVI-XVII, descoperite în sat. Se află la şcoala din sat.

* * *

TALPA, sat Talpa Ogrăzile – valea pârâului Clăniţa

Neolitic, Bronz. La ieşirea din satul Talpa, spre nord, pe terasa din stânga pârâului Clăniţa, urmele unor bordeie. A fost descoperită ceramică şi chirpici din cele două epoci. Un mic ciocan de găurit piatră, neolitic.

TALPA, sat Talpa Poştii – valea pârâului Clăniţa

Neolitic, Bronz. Pe acelaşi mal, la sud de sat, tot aşezări bordeie din neolitic, continuare locuire şi în bronz.

La Tène. Aşezare suprapusă peste aşezările neolitice-bronz. Cercetare făcută cu cei de la muzeu, în 1986.

* * *

TĂTĂRĂŞTII DE JOS, sat Negreni – valea pârâului Dobrei

Cercetat în 1981 şi 1982, împreună cu profesorul George Albulescu.

Paleolitic. S-au descoperit pe valea Clăniţei unelte de silex paleolitice. Le-am cercetat. Sunt în muzeul şcolii din Negreni.

Neolitic. Am cercetat o măgură, *tell* Gumelnița, ceva mai la sud, în valea Clăniței. Tot în valea Clăniței mai sunt două *tell*-uri neolitice. Şi arheologul Emil Moscalu, cercetând zona în 1974, a descoperit, într-o vâlcea, un *tell* Gumelnița, de 60 m diametru şi înălțime circa 3 m.

Bronz. Pe terasa de deasupra pârâului Clănița, la vest de sat, sub stratul actual de humus, am descoperit urmele unei întinse aşezări legate de epoca bronzului şi, cred că şi un cimitir (necropolă) din această epocă, cu multă ceramică şi oseminte. Recent, în 1993, pe 9 septembrie, profesorul Albulescu mi-a confirmat că a săpat aici şi a găsit un schelet de copil. L-a astupat, apoi.

Hallstatt. La „Fântâna Bădierului”, o aşezare din prima epocă a fierului, în marginea terasei, la 2,5 km sud de necropola din epoca bronzului.

La Tène. Ceramică geto-dacă descoperită de profesorul Albulescu pe terasa pârâului Clănița. Foarte multă ceramică La Tène se găseşte la şcoală.

Monede. S-a descoperit un tezaur turcesc, cu monede din sec. XVII-XVIII. Au fost ridicate de muzeograful Corneliu Beda în anul 1970 (informație, profesor Albulescu).

TĂTĂRĂŞTII DE JOS, sat Slăveşti – valea râului Teleorman

Zonă cercetată deseori.

Neolitic. *Tell* neolitic în „Valea Măgurii” - „Măgura din Valea Măgurii”. Are şanț de apărare, diametru aproximativ 100 m, înălțime 5-6 m şi este foarte bogată în material arheologic: ceramică, chirpic, silexuri, figurine, greutăți de lut. Se găsesc la muzeul din Alexandria. Aşezarea s-a continuat şi în epoca bronzului, găsind zgură şi ceramică legată de această epocă. Tot o aşezare neolitică tip bordei s-a găsit la punctul „Cotul Morii”, pe terasa ce coboară spre râul Teleorman, ceramică şi figurine zoo şi antropomorfe. Aşezarea a fost descoperită de prof. George Albulescu.

La Tène. Pe *tell*-ul din „valea Măguri” s-au descoperit şi urmele unei aşezări dacice precum şi un tezaur de monede romane imperiale, prin 1975-1976. Au fost aprox. 50-60 de piese. S-au risipit, din informațiile culese în ziua de 30 august 1991, de la directorul şcolii din sat, prof. George Albulescu.

Feudal. Tot în Slăveşti este înglobat şi satul Zloteşti, cu biserica foarte frumoasă, din sec. XVIII, ruinată.

Monede din tezaurul amintit, scrie şi prof. George Albulescu, au fost vândute şi au ajuns până în America de Sud. Două monede mai sunt la el şi una de la Traian am văzut-o la un locuitor din Slăveşti. În fostul sat Zloteşti, s-au descoperit cu mulți ani în urmă 7 taleri emişi în Spania şi Țările de Jos, sub regele Filip al III-lea. Sunt din anii 1616, 1633, 1636 şi 1611, din Spania şi 1613, 1648 şi 1665, în Țările de Jos. Se găsesc la muzeul din Alexandria.

TĂTĂRĂŞTII DE JOS, sat Tătărăştii de Jos – valea râului Teleorman

Cercetări făcute de prof. George Albulescu**.**

Neolitic. Două *tell*-uri în luncă. Profesorul Albulescu le-a cercetat. Mi-a arătat, în august 1991, multă ceramică ce pare a fi Boian sau Dudeşti, de culoare maro-roşiatică, cu caneluri şi ceramică simplă. Unele fragmente provenite de la vase mari. S-ar putea să fie şi Hallstatt.

La Tène. Urme ceramice şi zgură de fier, probabil a fost cuptor.

* * *

TĂTĂRĂŞTII DE SUS, sat Dobreni (fost Slobozia-Trăsnitu) – valea râului Teleorman

Neolitic. *Tell* cu şanţ, în lunca râului Teleorman. Informaţie, profesor George Albulescu, Tătărăştii de Jos.

TĂTĂRĂŞTII DE SUS, sat Tătărăştii de Sus – valea râului Teleorman

Neolitic. Un *tell* „Măgura din Luncă”, cu şanţ, în valea Teleormanului.

Monede. 18 taleri de la Maria Tereza, din sec. XVIII.

* * *

TRAIAN, sat Traian – valea Dunării

Măguri (tumuli). „Măgura Suraia”, „Măgura Mare”.

La Tène. Aşezare geto-dacă, cunoscută în literatura arheologică.

Monede. Două monede imperiale din sec. III d.Hr.

* * *

TRIVALE MOŞTENI, sat Brătăşani – valea râului Teleorman

Tell neolitic, cu şanţ, în lunca râului Teleorman, descoperit de prof. George Albulescu. S-a strâns foarte multă ceramică Gumelniţa.

TRIVALE MOŞTENI, sat Deparaţi (fost Schela) – valea râului Teleorman

Monede. O monedă din argint, tip Filip II, o contrafacere geto-dacă şi un denar roman republican, descoperite în sat. Publicate de Corneliu Beda.

TRIVALE MOŞTENI, sat Trivale Moşteni (fost Netoţi) – valea râului Teleorman

Cercetat şi de Corneliu Beda şi Emil Moscalu.

Neolitic, Bronz. Pe malul stâng al râului Teleorman. Descoperire, Dumitru Berciu, aşezare neolitică, lângă cetatea geto-dacă[98].

Monede. În cursul săpăturilor s-au găsit monede de romane republicane şi o monedă geto-dacă, în împrejurimile satului, la Schela.

* * *

98 Dumitru Berciu, *Repertoriu arheologic de staţiuni şi descoperiri preistorice în România*, Revista Albina, 1942/1 p. 31.

TROIANUL, sat Troianul (fost Belitori) – valea pârâului Urlui

Măguri (tumuli). „Măgura Mare”, la vest, 14 m înălțime şi 60 m la bază, „Măgura lui Serafim”, „Măgura Dudului”.

Neolitic. „Măgura Mică”, *tell* în valea pârâului Urlui, de 30 x 30 m. Ceramică cu pastă roşiatică, fără ornamente. S-ar putea să fie şi altă datare. Sunt necesare cercetări pentru o lămurire.

La Tène. Aşezare geto-dacă descoperită pe malul Urluiului.

Roman. La 8 km nord-vest de sat, în apropierea drumului Roşiorii de Vede - Călmățuiul de Sus, un castru roman de 64 x 94 paşi (castru Băneasa)[99]. La 1 km sud de gara Troian se întretaie *Limesul Transalutan* cu „Brazda lui Novac”[100].

Silişte. Vechea vatră a satului, pe vâlceaua Serafim şi valea Urluiului.

Monede. Tezaur de 419 monede Dyrrhachium, Apolonia şi denari romani republicani, descoperit în 1943-1944. Trei denari romani imperiali din sec. III d.Hr.

* * *

ȚIGĂNEŞTI, sat Țigăneşti – valea râului Vedea

Des cercetată, vâlceaua Tabacului.

Măguri (tumuli). „Măgura Târnavei”, „Măgura lui Moş Radu”, „Măgura Moştenilor”, „Măgura lui Ivan Capră”, aflate pe terasă.

Paleolitic. Corneliu Beda nota în lucrarea „Județul Teleorman” că s-au găsit în prundişul râului Vedea silexuri din paleolitic, probabil cultura de prund.

Neolitic. *Tell* foarte mare „Gorganul”, în stânga malului râului Vedea, la nord de sat. Are formă ovală, cu diametrul de peste 100 m. Înalt, domină malul terasei. Deseori confundat ca fiind legat de satul Calomfireşti, deoarece vatra acestui sat a fost mai aproape de râul Vedea. Aşa l-a considerat şi Cezar Bolliac, când a cercetat, socotindu-l „cetate de pământ”. Bolliac a găsit, săpând: ceramică, fusaiole, vase, percutoare, dar nimic de fier[101]. L-am cercetat şi eu. Pâmânt foarte tare, în mai multe puncte de pe *tell*, multă cenuşă. O altă aşezare, „La Vii”, mult mai la sud de „Gorgan”.

Bronz. Locuitorul Mitran Florea, în data de 16 mai 1992, stând cu el de vorbă, la Țigăneşti, mi-a relatat că în curtea fostului CAP, acum câțiva ani, săpând o groapă, a dat, la trei cazmale adâncime, de o piatră. Ocolind-o a dat peste resturi de oase, dintr-un mormânt uman, în poziție chircită. Nu a găsit nimic altceva.

---

[99] Dumitru Tudor, *op. cit.*, p. 256-258.
[100] *Ibidem*.
[101] Cezar Bolliac, *Excursiunea arheologică din anul 1869 (Relațiune către ministrul Cultelor şi Instrucțiunii)*, Opere, vol. II, Ed. pentru Literatură, Bucureşti, 1956, p. 276.

La Tène. În imediata apropriere a „Gorganului”, puţin spre est, am găsit urmele unei aşezări cu ceramică lucrată cu mâna şi la roată. O altă aşezare La Tène am găsit tot în malul stâng al râului Vedea, dar mai la sud.

Sec. IV d.Hr. Pe valea Tabacului, la vest de sat, peste calea ferată, săpându-se un şanţ, s-au descoperit două morminte din sec. IV, recuperându-se şi două vase. Le-a cercetat şi publicat Constantin Preda; par a fi ale unor migratori[102].

Sec. VIII-X d.Hr. Aşezare pe malul stâng al râului Vedea, în dreapta satului. Ceramică specifică cu linii învălurite.

Silişte. Pe valea Giaramei, urme de aşezare, se pare, vechea vatră a satului.

Monede. O tetradrahmă de argint de la Alexandru cel Mare. Prin 1987-1988, s-ar fi găsit un tezaur de monede romane republicane. La Deva, s-a ţinut o comunicare despre această descoperire. Găsitor, un oarecare Ologeanu. Am cercetat, în 1988, în sat, dar nu am putut afla nimic. O monedă bizantină, emisă de împăratul Iustinian şi alta din sec. VII, de argint. O monedă de la Sadagura, publicată[103].

* * *

UDA CLOCOCIOV, sat Uda Clocociov – valea pârâul Sâi

Informaţii de la muzeograful Traian Panea. Ceramică geto-dacică, găsită întâmplător în malul pârâului Sâi.

UDA CLOCOCIOV, sat Uda Paciurea – valea pârâul Sâi

Măguri (tumuli). „Măgura Cetate”, necercetată.

La Tène. Ceramică, în malul pârâului Sâi. Informaţii de la Traian Panea.

* * *

VÂRTOAPE, sat Gărăgău – valea pârâului Câinelui

Cercetări personale din 1984 şi 1985.

Neolitic, Bronz. *Tell* aflat în izlazul comunal, într-o fostă luncă a râului Teleorman, azi având cursul mai departe. Are 125 x 100 m, cu şanţ de apărare în jurul lui. Am găsit ceramică Gumelniţa şi din epoca bronzului, chirpici, figurine, topor de bronz. De remarcat şi existenţa zgurii aurii, ceea ce denotă existenţa şi a unui cuptor de topit minereu, legat de epoca bronzului. Figurinele şi toporul sunt la şcoala din sat. O altă măgură mare se află la 1 km nord de *tell*.

La Tène. Am găsit ceramică din această epocă, în preajma *tell*-ului.

Sec. VIII-X d.Hr. Ceramică găsită pe malul terasei din dreapta văii.

[102] Bucur Mitrea, Constantin Preda, *Necropolele din secolul al IV-lea e.n. în Muntenia*, Ed. Academiei RSR, 1966, p. 81, 113.

[103] Ioan Spiru, *Monede bătute la Sadagura...*, p. 476.

VÂRTOAPELE, sat Vârtoapele de Sus – valea pârâului Câinelui

Cercetări personale, Corneliu Beda, Cătălin Borţun.

Măguri (tumuli). „Măgura lui Ion Logofătul”, o măgură foarte mare, de circa 78 m înălţime, diametrul 150 metri. Se pare că măgura, în parte, este artificială, deoarece cotul ei, marginea dinspre şosea, este ridicată din pietriş nisip. Se află la marginea satului, la ieşirea spre satul Necşeşti. În partea de sud-vest se pare că a avut un şanţ de izolare. Pare o măgură neobişnuită. Un punct de observaţie geto-dac. Nici un fel de ceramică pe suprafaţa ei.

Neolitic, Bronz. Aşezare suprapusă, *tell* în valea pârâului Câinelui.

La Tène. Aşezare cu ceramică geto-dacă, lucrată cu mâna şi la roată.

Sec. VI d.Hr. S-a găsit o fibulă digitală care a fost publicată[104].

Monede. Petre Stroescu scria, în anul 1932, în monografia oraşului Roşiorii de Vede, că aici „s-au descoperit monede romane”[105].

* * *

VEDEA, sat Albeşti – valea râului Vedea

Hallstatt, La Tène. Aceste două epoci ale fierului sunt atestate pe fosta cetate geto-dacă, pe care am descoperit-o în anul 1953. Ea se află sus pe malul înalt, de la confluenţa pârâului Burdea cu râul Vedea. Era cunoscută de localnici cu numele „Cetatea lui Panait”. Când am cercetat-o, se mai vedeau urme din palisadă. Avea un diametru de 200 m şi înălţimea malului faţă de luncă de 30 m. S-au făcut, ulterior, săpături de către arheologii Emil Moscalu şi Bucur Mitrea. Cetatea a funcţionat în sec. IV-III î.Hr. Distrusă prin incendiere. S-au găsit: ceramică, o brăţară de bronz, unelte, săgeţi etc. O altă aşezare din epoca dacică a descoperit-o tot Emil Moscalu, pe malul pârâului Burdea, pe „Măgura Pletii”[106].

Monede. Cu ocazia săpăturilor s-a găsit şi o monedă Dyrrhachium.

VEDEA, sat Coşoteni (fost Văcăreşti) – valea râului Vedea

Neolitic. Zonă cercetată de Cezar Bolliac şi Grigore Tocilescu, care au cercetat şi măgurile din pădure, de lângă sat[107]. Cercetate şi de mine în anul 1952. Două *tell*-uri cultura Gumelniţa, la 500 m una de alta. Au 80 x 60 şi 60 x 50 m şi

---

[104] Suzana Dolinescu Ferche, Petre Voivozeanu, *O fibulă digitată descoperită la Vârtoape*, RevMuz 4, 1969, p. 354-355.

[105] Petre Stroescu, *op. cit.*

[106] Nu este vorba despre o aşezare geto-dacică ci despre un *tell* eneolitic gumelniţean. Vezi Dumitru Berciu, Emil Moscalu *Cercetări în cetatea de la Albeşti (jud. Teleorman)*, SCIV 23-4, 1972, p. 639, fig. 5/2. *(n. ed.)*.

[107] Pantele Georgescu, *op. cit.*, p. 90-91.

5 m înălţime. Am găsit ceramică, silexuri, topor de piatră, chirpic. Continuă locuirea şi în epoca bronzului. S-au mai găsit inele, săgeţi etc.[108]

La Tène. Corneliu Beda a găsit ceramică în malul pârâului Burdea.

Monede. Un denar roman republican din sec. II î.Hr. descoperit în 1952. O monedă de la Alexandru cel Mare (11,5 mm) aflată la muzeu la Drăcşani, apoi luată de Corneliu Beda.

VEDEA, sat Dulceanca – valea râului Burdea

Important punct arheologic, prin cercetările şi săpăturile efectuate de arheologul Suzana Dolinescu Ferche (1974-1988). Cercetat, iniţial şi de mine, anterior, între anii 1952, 1953. Important prin succesiunea de aşezări, din neolitic şi până în sec. XIV.

Neolitic, Bronz. *Tell* „Măgura Mică”, aparţinând culturii Criş. O altă măgură - *tell*, 30 x 30 m şi 3 m înălţime, situată la 500 m, de satul fost Meri-Goala, azi înglobat în com. Vedea. S-au găsit fragmente ceramice arse şi cărămizi arse, foarte groase.

Hallstatt, La Tène. Ceramică găsită în malul terasei râului Vedea, în stânga, mai jos de sat.

Sec. III d.Hr. Importantă aşezare a dacilor liberi.

Sec. V-VII d.Hr. Descoperiri Ipoteşti-Cândeşti.

De menţionat descoperirea unui **mormânt hunic** cercetat de arheologul Vladimir Dumitrescu în 1960. Mormântul găsit la sudul satului, aproape de Albeşti. S-a recuperat un fragment dintr-o diademă de aur, având 2,859 grame, ornată cu 16 pietre, legat de secolele III-IV d.Hr.[109]

Sec. VIII-X d.Hr. Săpate 13 locuinţe de suprafaţă, ceramică, vase decorate cu cruci etc. De asemenea, descoperit un cuptor de topit minereu din această perioadă[110].

Monede. Două monede romane imperiale (sec. IV d.Hr.).

VEDEA, sat Meri (fost Meri-Goala) – valea râului Vedea

Zonă cercetată personal şi, după cele publicate de mine[111], cercetări şi săpături făcute de arheologii Emil Moscalu şi Suzana Dolinescu Ferche.

Neolitic. Aşezare pe malul terasei ce dă spre râul Vedea, între satele Meri şi Goala.

Hallstatt. În anul 1953, am cercetat o măgură mică, de cca. 30 x 30 m şi 3 m înălţime, la 1 km de sat, spre est, în lunca pârâului Burdea. Emil

[108] Petre Stroescu, *op. cit.*, p. 29.
[109] Vladimir Dumitrescu, *O nouă mărturie a prezenţei hunilor în Muntenia. Fragmentul de diademă de la Dulceanca*, SCIV 12-1, 1961, p. 55-62.
[110] Mai pe larg, la Suzana Dolinescu Ferche, *Aşezări din secolele III-VI e.n...*
[111] Ioan Spiru, *Aşezări străvechi...*, p. 704.

Moscalu a săpat ulterior şi a datat mormântul din sec. IX-VIII î.Hr. A găsit vase mari de lut şi tot aici, într-o măgură vecină, a găsit un cuţit de fier, printre cel mai vechi din ţară.

La Tène. „La Vărzărie", lângă pârâul Burdea, o aşezare geto-dacă. De asemenea, tot aici s-a găsit unul dintre cele mai bogate tezaure de obiecte geto-dace din Câmpia Română[112]. S-au găsit: două vase, două colane, fibule, o aplică, un pandantiv şi două inele, toate lucrate din argint.

* * *

VIIŞOARA, sat Viişoara – valea pârâului Călmăţui

Măguri (tumuli). „Măgura Coţofenii", „a Bâtlanului", „Măgura Morii", „Măgura. de la Şosea", „Măgura Tintu".

Hallstatt. S-a descoperit ceramică din prima epocă a fierului

Monede. Un vechi tezaur de 280 monede Macedonia Prima. Două monede romane imperiale (sec. IV). O monedă din aur bizantină, descoperită în anul 1963-1964; se află la Biblioteca Naţională a României. Un tezaur medieval din sec. XVI-XVII, cu 257 de monede, din care 223 triplu groşi de la Ştefan Bathori, 20 de la Sigismund III, 4 monede turceşti de la Selim şi Murat, de asemenea, 10 taleri de la Imperiul Romano-German.

* * *

VITĂNEŞTI, sat Vităneşti – valea râului Teleorman

Important centru arheologic.

Măguri (tumuli). Măguri înşirate deasupra satului, la est şi nord-est de sat. Doi tumuli au fost săpaţi în 1979, de George Trohani şi Vasile Leahu. În tumulul I, unul principal, din perioada dintre sfârşitul eneoliticului şi sfârşitul epocii bronzului şi două secundare, unul din aceeaşi perioadă, celălalt din prima jumătate a sec. XI d.Hr. În tumulul II, două morminte, un mormânt principal de la sfârşitul sec. III d.Hr. şi unul secundar din prima jumătate a sec. XI d.Hr. (peceneg)[113]. Inventar: nasturi, tuburi de aur, vase, cuie. Am participat şi eu.

Neolitic. *Tell* numit „Măguricea", de 45 x 45 m, în lunca râului Teleorman, la jumătatea satului – în curtea din vale a unui gospodar, în apropierea fostului sat Găvăneşti. Săpat de arheologul Radian Andreescu. S-au găsit: ceramică Gumelniţa, probabil şi din epoca bronzului, silexuri, fragmente de figurine etc.

---

[112] Dorin Popescu, *Objets de parure géto-daces en argent*, Dacia V-VIII, 1937-1940, p. 183-202.

[113] Valeriu Leahu, George Trohani, *Săpăturile arheologice de la Vităneşti, jud. Teleorman*, CAMNI, 3, 1979, p. 127-141; idem, *Săpăturile arheologice efectuate în 1983 la Vităneşti, jud. Teleorman*, CAMNI 8, 1986, p. 21-26.

La Tène. Pe malul stâng al râului Teleorman.

Sec. VIII-X d.Hr. Ceramică.

Monede. O tetradrahmă Thasos (15 g şi 29,5 mm). Un denar roman imperial.

VITĂNEŞTI, sat Purani – valea râului Teleorman

A fost cercetat în mai multe rânduri.

Măguri (tumuli). „Măgura Berbecului”, „Măgura Tătarului”, „Măgura Mare”.

Neolitic. *Tell*, în marginea luncii râului Teleorman, foarte aproape de sat[114].

La Tène. Ceramică descoperită în malul terasei.

VITĂNEŞTI, sat Schitu-Poenari (fost Grosu) – valea pârâului Vâjiştea

Am făcut cercetări personale.

Neolitic. Urme de locuire, la aproximativ 100 m de şcoala din sat.

Hallstatt, La Tène. La circa 1 km nord-est de sat se află pe terasă un tumul ce domină valea pârâului Vâjiştea. Are aproximativ 100 m diametru şi 5 m înălţime. La 60 m nord de această aşezare, urmele unei aşezări geto-dace, ce coboară spre pârâu. Ceramică lucrată cu mâna şi la roată, ornamentată cu desene geometrice, linii sau neornamentată simplă. Am adus ceramică şi la muzeul din Alexandria.

Monede. Tezaur, cu 75 piese tip Vârteju; mai sunt două la colecţionari. Descoperit în 1965, aproape de aşezarea geto-dacă, spre nord. Ulterior s-au mai recuperat, în 1991, alte 7, în total, 84 piese. În tezaur, o tetradrahmă Thasiană (16,59 g., 33,5 mm) şi o drahmă Dyrrhachium (3,25 g, 13 mm). În 1985 s-a găsit o monedă romana imperială de la Antoninus Pius (3,20 g, 18 mm).

* * *

ZÂMBREASCA, sat Zâmbreasca – valea pârâului Grama

Neolitic. *Tell*, cultura Gumelniţa, înalt de 3-4 metri, cu şanţ de apărare, situat în vâlceaua Grama. L-am descoperit în 1947.

Monede. Fostul ministru Alexandru Bădăuţă, fiu al satului, mi-a spus, în 1948, că s-au găsit, în sat, monede romane.

---

[114] Este acelaşi cu *tell*-ul „Măguricea” din fostul sat Găvăneşti *(n. ed.)*.

TELL-URI ŞI TUMULI ÎN JUDEŢUL TELEORMAN

Între numeroasele vestigii arheologice ale judeţului Teleorman, un loc aparte îl ocupă *tell*-urile şi tumulii, sau măgurile, cum le spun localnicii. Prezenţa lor a suscitat întotdeauna interes, oamenii dorind să cunoască rosturile şi de aceea au şi creat tot felul de legende despre ele. Rândurile de faţă răspund acestor întrebări.

Cercetările de suprafaţă, ca şi săpăturile din ultimii 30 de ani asupra unora dintre ele, au dezvăluit rosturile lor în viaţa oamenilor ce au locuit în această zonă a patriei noastre. Astfel, săpăturile arheologice efectuate în *tell*-urile de la Surduleşti şi Popeşti (azi judeţul Argeş) ca şi cele de la Dobroteşti, Zâmbreasca, Brebina, Blejeşti, Plosca, Balaci, Găvăneşti etc. sau în tumulii de la Zimnicea, Viişoara, Meri, Lăceni, Orbeasca, Băcăleşti, Bujoru, Peretu, Vităneşti etc. au dovedit că *tell*-urile au fost la origine locuinţe, iar tumulii au fost, în marea lor majoritate, morminte.

Primele au fost construite încă din mileniul al treilea î.Hr. de către populaţii venite din Orientul Mijlociu. Prezenţa lor în tot judeţul în număr destul de mare, circa 70-80 de aşezări, mai ales în nordul şi centrul Teleormanului, constituie o temeinică dovadă că, noii veniţi au găsit aici condiţii din cele mai favorabile pentru a se statornici în aceste zone şi de a crea una din cele mai lungi şi înfloritoare culturi neolitice - Gumelniţa - de pe teritoriul României.

Au vieţuit aici mai bine de două milenii, ocupând cu timpul tot judeţul de azi, ca şi zonele vecine: Argeş, Olt, Vlaşca etc. Numărul lor relativ mare, ca şi lunga lor existenţă dovedesc complexitatea vieţii umane mai mult decât o bănuim noi azi şi cu noi consideraţii în ceea ce priveşte neoliticul din România.

Oamenii din această epocă a neoliticului au fost legaţi de culturile arheologice Boian, Dudeşti, dar mai ales de amintita cultură Gumelniţa. Multe din aceste aşezări au continuat să existe şi în epoca bronzului creată prin contactul populaţiei locale cu tracii, populaţii venite din estul Europei.

Tell-urile erau construite, în această zonă a ţării, jos în luncă, aproape de firul curgător al apelor: Burdea, Tecuci, Tinoasa, Teleorman, Vedea, Câlniştea etc. Terenul era uşor înălţat şi înconjurat de regulă de un şanţ de apărare, vizibil şi azi. Pe suprafaţa de obicei ovală a *tell*-ului se ridicau locuinţele propriu-zise, din chirpici, cu una, două sau chiar mai multe camere. Numărul locuinţelor diferă de la o aşezare la alta. Din această cauză, diametrul, volumul şi înălţimea *tell*-urilor variază. În cuprinsul acestor locuinţe de suprafaţă, săpăturile au scos la iveală ceramică lucrată cu mâna într-o bogată şi variată gamă de ornamente, comună în aproape toate *tell*-urile ceea ce dovedeşte că existau cu certitudine centre de olărit, ce

asigurau nevoile aşezărilor, cu vasele necesare gospodăriilor. Numai aşa se explică uniformitatea ceramicii. Pe lângă ceramică s-au mai descoperit silexuri, topoare din piatră şi uneori din cupru, fusaiole, greutăţi de lut, harpoane de os etc. precum şi o serie de piese cu rosturi magice în viaţa comunităţii - figurine zoo şi antropomorfe. Spre sfârşitul mileniului II şi începutul mileniului I î.Hr., aceste *tell*-uri aveau să dispară, prin incendierea lor de către populaţii venite din estul Europei, în special Tracii.

Spre deosebire de *tell*-uri, tumulii ocupă centrul şi sudul judeţului Teleorman şi, cu puţine excepţii, sunt construiţi pe terase. Numărul lor este aproximativ de 300, iar limitele lor geografice sunt: comuna Pietroşani, la est, Izlaz la vest, comunele Măldăeni, Rădoieşti, Vârtoape, Olteni şi oraşul Videle, la nord. Foarte rar depăşesc aceste limite. Prezenţa lor doar în această zonă a ridicat o serie de întrebări la care s-a răspuns doar în parte de către arheologii noştri.

Tumulii sunt înşiraţi pe terasă la o distanţă ce variază între 150-200 m şi în unele locuri ocupă partea cea mai înaltă a terasei, la cumpăna dintre două cursuri de apă. Siluetele lor pitoreşti se profilează la est şi la vest de satele: Cervenia, Beiu, Brînceni, Ţigăneşti, Purani, Siliştea-Grosu, Vităneşti, Măgura, Lăceni etc. La fel, la est şi vest de satele Poroschia, Nanov, Buzescu, Călineşti, Băbăiţa etc. Tumuli izolaţi sau grupaţi s-au descoperit nu numai în Teleorman, ci în toată ţara. Au diametrul cuprins între 8-10 m, dar şi mai mare, înălţimea variind, de regulă, între 1 m şi 4-5 m.

Săpăturile efectuate într-o serie de tumuli, la Zimnicea, Viişoara, Băcăleşti, Bujoru, Peretu, Lăceni, Orbeasca, Vităneşti, Meri etc., au lămurit, în mare măsură, că ele au servit drept lăcaşuri de înmormântare ale unor persoane de vază, şefi de triburi, comandaţi de uniuni tribale, încă din perioada de tranziţie de la neolitic la bronz, în epoca bronzului şi apoi în cele două epoci ale fierului şi a migraţiilor.

Mormintele propriu-zise erau făcute direct în pământ, la o adâncime de circa 2 m. După aceea, se ridica prin efort comun măgura, cu un volum de pământ variabil de la un tumul la altul, spre a le feri de profanare. Uneori, lângă tumulul principal se îngropau sclavii şi caii conducătorului, în tumuli mai mici, azi aproape invizibili, fiind aplatizaţi de muncile agricole. Unii tumuli, din motive de securitate a adevăratelor morminte, nu adăposteau morminte reale, ci uneori doar ofrande şi erau ridicate pentru a cinsti războinicii decedaţi în locuri de unde nu a fost posibilă aducerea lor. Se obişnuia atât înhumarea, cât şi incinerarea, în raport cu practica anumitor perioade, legate de obiceiurile locuitorilor, traci sau geto-daci. La Zimnicea s-au găsit folosite ambele practici, la Bujoru, Lăceni, Orbeasca s-a practicat incinerarea, iar la Băcăleşti, Peretu, Vităneşti, Viişoara înhumarea, deseori cu ocru.

În mormintele de la Bujoru şi Meri, legate de epoca bronzului şi Hallstatt, s-au descoperit inventare bogate, piesa cea mai reprezentativă fiind „Carul votiv solar”, de la Bujoru. Din a doua epocă a fierului datează mormintele de la Zimnicea, Lăceni, Vităneşti, Orbeasca. Cel mai reprezentativ dintre ele este „Tezaurul princiar de la Peretu”.

Pe parcursul timpului, tumulii din această zonă au fost folosiți şi de popoarele migratoare. Astfel, peste tumulii de la Vităneşti apar şi morminte din sec. III-V şi XI d.Hr., la Dulceanca un mormânt hunic, iar la Şoimu tot din epoca migratoare.

Aceste vestigii ale trecutului trebuiesc ocrotite, ele fiind o adevărată arhivă nescrisă ce aşteaptă să fie descifrată, în viitor.

În continuare, prezint o listă a *tell*-urilor şi tumulilor din judeţ, în baza cercetărilor şi a articolelor apărute în revistele *Cercetări Arheologice*, *Studii şi Cercetări de Istorie Veche*, *Materiale şi Cercetări Arheologice*, *Dacia*, *Revista Muzeelor* etc., ca şi în ziarele *Teleormanul*, *Drum Nou*, *Teleormanul Liber*, *România Liberă* etc. publicate între anii 1954-1986.

TELL-URI

I. Valea râului Vedea

1. Stejaru, sat Socetu, „Măgura Neaga”;
2. Stejaru, sat Gresia, „Măgura de la Biserică”;
3. Scrioaştea, sat Brebina, „Măgura din Vale” (50 x 30 m);
4. Roşiori de Vede, „Măgura Palanca” (foarte mare);
5. Roşiori de Vede, „Măgura de la Livezi” („Cetate”);
6, 7. Stejaru, sat Bratcov, două măguri în lunca pârâului Bratcov;
8. Plosca, „Măgura de la Moară” (70 x 60 m);
9, 10. Mavrodin, sat Nenciuleşti, două *tell*-uri lângă fostul grajd al CAP (30 x 40 m);
11. Alexandria, „Gorganul” (60 x 60 m);
12. Ţigăneşti, „Gorganul” (60 x 60 m);
13. Conţeşti: „Măgura Cetate”;
14. Năsturelu, „Orzea”;
15. Pietroşani, „Gorgan”, la 1 km vest de sat;

II. Valea râului Teleorman

16. Tătărăştii de Jos, „La Ţureşti”;
17. Tătărăştii de Jos, sat Slăveşti, „Măgura din valea Măgurii” (60 x 50 m);
18. Tătărăştii de Jos, sat Zloteşti, („Măgura din luncă”);

19. Tătărăştii de Sus, sat Dobreni (Slobozia-Trăsnitu), „Măgura Dobrenilor";
20. Tătărăştii de Sus, sat Negreni, „Măgura Clăniţei";
21, 22. Tătărăştii de Sus, sat Negreni, alte două *tell*-uri, în valea Clăniţei;
23. Trivalea Moşteni, „Măgura din sat";
24. Trivalea Moşteni, sat Brătăşani;
25. Olteni, sat Perii Broşteni, „Măgura din Vale";
26. Orbeasca, sat Lăceni: Măgura din Pădure (40 x 45 m);
27. Vităneşti, sat Găvăneşti: „Măguricea" (45 x 45m);
28. Mârzăneşti, sat Cernetul, *tell* în pădure, pe malul stâng al râului Teleorman;

III. Valea râului Călmăţui

29. Călmăţui, „Măgura lui Mahmut";
30. Crângeni, „Măgura Mamut";
31. Furculeşti, sat Voevoda, „Măgura din islaz";
32. Lisa, „Măgura Buga" sau „de la Moară" (60 x 60 m);

IV. Valea pârâului Burdea

33, 34. Miroşi (azi jud. Argeş), sat Surduleşti, „Măgura de la Eleşteu" (33 x 33 m) şi „Măgura Lupului" (30 x 30 m);
35. Balaci, sat Burdeni, „Măgura din sat" (40 x 50 m);
36, 37. Balaci, „Măgura din Baltă" (60 x 60 m) şi „Măgura Hodorog" (60 x 60 m);
38, 39. Balaci, sat Tecuci (Calinderu): „Măgura lui Mieluş" (60 x 50 m) şi „Măgura din satul Vechi" (60 x 50 m), ambele pe valea pârâului Tecuci;
40. Dobroteşti: „Măgura din Baltă";
41. Beuca: „Măgura Jidovului" (60 x 50 m);
42, 43. Drăcşănei: două *tell*-uri în luncă având 40 x 50 m şi 60 x 60 m;
44. Drăcşănei, sat Odobeasca: „Măgura Mare" (foarte înaltă);
45. Drăcşănei, satul Vechi (Muţi) „Măgura Morii";
46, 47. Drăgăneşti de Vede, „Măgura cu Liliac" (50 x 60 m) şi „Măgura Mică";
48. Vedea (Merii Goala), sat Meri, „Măgura din sat" (30 x 30 m);

V. Valea pârâului Tinoasa

49. Săceni, „Măgura Morii";
50. Săceni, sat Butculeşti, „Măgura lui Stavăr";
51, 52. Sfinţeşti, „Măgura din luncă" şi „Măgura Golaşă";
53. Rădoieşti, sat Cetate: „Măgura Cetate" (distrusă azi);
54. Călineşti, „Măgura Zamfirei", în pădure (foarte mare);
55. Călineşti, sat Copăceanca (fost Izvoarele), „Măgura lui Teacă";
56. Călineşti, sat Licurici, „Măgura Jidovului" (distrusă azi);

VI. Valea Pârâului Câinelui

57. Siliştea Nouă, „Măgura Mantolea”;
58. Ciolăneşti, „Măgura Țui”;
59. Necşeşti, „Măgura din luncă”;
60. Necşeşti, sat Gârdeşti, „Măgura lui Francisc”;
61. Vârtoape, sat Gărăgău, „Măgura din islaz” (60 x 65 m);

VII. În alte lunci

62. Zâmbreasca, „Măgura din sat” (50 x 40 m), pe valea pârâului Grama;
63. Dobroteşti, sat Merişani, „Măgura din Islaz”, pe valea Tecuci;
64. Alexandria, „Măgura de la Pod” (30 x 30 m), pe valea pârâului Nanov[115];
65. Blejeşti, „Măgura de la gârla satului”, pe valea râul Glavacioc (distrusă azi);
66. Blejeşti, sar Sericu, „Măgura lui Pantelimon” (40 x 35 m), pe valea pârâului Sericu;
67. Troian, „Măgura Mică”, pe valea pârâului Urlui;
68. Gratia, sat Drăghineşti, „Măgura cu Pui” pe valea pârâului Dâmbovnic[116];
69. Tătărăşti de Sus, sat Dobreni, „Măgura din Vale”, pe valea pârâului Bucov;
70. Măgura, sat Bran, „Gorganul de la Cimitir”, pe valea pârâului Clănița; este cel mai mare *tell* din județ, având circumferința de 60 m la bază;
71. Scurtu Mare, sat Albeşti, „Măgura de la Gropării” pe valea pârâului Sericu; diametrul 50 m, înălțime 3 m, înconjurat cu şanț;
72. Frăsinet, „Măgura de la Vâlcele”, pe valea pârâului Clănița;
73. Sârbeni, sat Udeni, „Măgura din luncă”, pe valea pârâului Jirnev;
74. Răsmireşti, „Măgura din vale”, pe valea pârâului Vâjiştea;
75. Lisa, sat Vânători, „Măgura Cocorilor” pe valea râul Călmățui;
76, 77. Suhaia, au existat, într-o insulă a bălții Suhaia, *tell*-ul „Râiosu” şi încă unul. Au fost distruse.
78. La Zimnicea. *Tell*-ul de la „Jianca”.

[115] De fapt, pe teritoriul administrativ al comunei Nanov *(n. ed)*.
[116] „Măgura Cucui” sau „la Cucui”, vezi nota 58 *(n. ed.)*.

II. TUMULI

1-4. Alexandria: „Măgura lui Căţel”. Două măguri la vest de fostul CAP, alta la vest de oraş, deasupra pârâului Nanov.

* * *

5-11. Băbăiţa, sat Băbăiţa: „Măgura Luncilor”, „Măgura Găunoasă”, „Măgura Crucea Înaltă”, la est de sat, „Măgura lui Baicu”, la sud, „Măgura Mitropoliei”, „a lui Ghindovici” şi „Măgura lui Jurcă”, aproape de satele Clăniţa şi Merişani.
12-16. Băbăiţa, sat Frăsinet: „Măgura lui Chiriţă”, „Măgura Moşteni”, „Măgura Mică”, „Măgura Viilor” şi „Măgura Fundeanca”.

* * *

17-23. Bogdana, sat Bogdana: „Măgura Ocniţei”, „Măgura Chială”, „Măgura Ursului”, „Măgura Ciochindia”, „Măgura Cioabă”, „Măgura Damalan” şi „Măgura Cişmelei”.
24-30. Bogdana, sat Urlui: „Măgura Trandafir”, „Măgura de la Ruscă”, „Măgura Pândarului”, „Măgura Hotarului”, „Măgura Ghenii”, „Măgura Vişinilor” şi „Măgura Arată”.
31. Bogdana, sat Ulmeni: „Măgura lui Solomon” sau „Măgura Urşilor” (cotă 95 m).
32. Bogdana, sat Margareta: „Măgura Găunoasă”, foarte mare.

* * *

33. Botoroaga, sat Botoroaga: „Măgura lui Chirilă” (cotă 102 m).

* * *

34-36. Bujoru, sat Bujoru: „Măgura lui Iorgu”, „Măgura Cocoşului”, „Măgura din Vale” (unde s-a găsit „carul solar”).

* * *

37-41. Brânceni, sat Brânceni: „Măgura Oneştilor”, „Măgura lui Şuţu”, „Măgura Cuparului”, „Măgura Mare” şi „Măgura cu Păr”.

* * *

42. Buzescu, sat Buzescu: „Măgura Săpată”, la vest de sat.

* * *

43-45. Călineşti, sat Călineşti: „Măgura lui Ciulei” (cotă 96 m). Mai sunt: „Măgura Lucan”, spre Bivoliţa şi „ Măgurica”, la nord-est de sat.
46. Călineşti, sat Antoneşti: „Măgura Pescarului”.

* * *

47-49. Călmățuiu de Sus, sat Băcăleşti: „Măgura Surpătura” (cotă 118 m), „Măgura cu Corni” (cotă 114 m), „Măgura Chială”.
50, 51. Călmățuiu de Sus, sat Ionaşcu: „Măgura Mare” (cotă 114 m) şi „Măgura lui Tacu”.
52-54. Comuna Călmățuiu de Sus, sat Călmățuiu de Sus: „Măgura Cârnei”, „Măgura Zaverii” şi „Măgura Chirului”.

* * *

55. Conțeşti, sat Conțeşti: „Măgura Lovei” (cotă 70 m).

* * *

56. Cervenia, sat Cervenia: „Măgura Lamba” (cotă 94 m).

* * *

57-59. Crângeni, sat Crîngeni: „Măgura Mare”, „Măgura Lungului”, „Măgura Momâiei”.
60, 61. Crângeni, sat Dorobanțu: „Măgura Ciorii” şi „a Şarpelui”.
62. Crângeni, sat Balta Sărată: „Măgura cu Pomi”.

* * *

63-66. Crângu, sat Crângu: 3 măguri la sud de sat, aproape de şoseaua Furculeşti - Turnu Măgurele şi „Măgura lui Bleau”.
67-74. Crângu, sat Secara: „Măgura Sandului”, „Măgura Stupinelor” şi alte 6 măguri „înşirate” deasupra luncii Călmățuiului.

* * *

75-76. Dracea, sat Dracea: „Măgura Mare”, „Măgura Buduroiului”.

* * *

77-82. Drăgăneşti-Vlaşca: Măgurile: „Ulmului”, „a Podinei”, „Ştiulinei”, „a Baciului”, „a Mocanului” şi „Băşicuța”.

* * *

83-86. Fântânele, sat Fântânele: „Măgurile Pârvului”, „Moş Bardă”, „Oltenilor” şi „Ciuru”.

* * *

87. Frumoasa, sat Frumoasa: „Măgura Viilor”.
88, 89. Frumoasa, sat Păuleasca: „Măgura lui Noe” şi „Măgura Popii”.

* * *

90, 91. Furculeşti, sat Furculeşti: „Măgura Flocoasă” sau „Săpata Mare”(cotă 88 m), „Măgura Baciului”, aproape de spitalul din sat.
92-94. Furculeşti, sat Moşteni: 3 măguri, la vest de sat.
95. Furculeşti, sat Spătărei. „Măgura Mare”, la nord de sat.

96-99. Furculeşti, sat Voevoda: Măgurile: „a Albului”, „Băşicuţa” (cota 88 m), „Popa Victor”, „Broşteni”.

* * *

100, 101. Gălăteni: „Măgura lui Covrig”, foarte mare şi „Măgura Mică”.

* * *

102-104. Lisa, sat Lisa: „Măgura Teapului” (cotă 94 m), „Măgura Ciobanului” şi „Măgura lui Dinu”.
105, 106. Lisa, sat Vânători: „Măgura Mare”, „Măgura din Cimitir”.

* * *

107-109. Lunca, sat Lunca: „Măgura dintre Vii” (cota 111 m), „Măgura lui Mitroi” şi „Măgura Stâncii”.

* * *

110-112. Izvoarele, sat Izvoarele (Găuriciu): „Măgura Ungureanului”, „a Ciupacului” şi „Măgura Muierii”.

* * *

113-116. Mavrodin, sat Mavrodin: „Măgura Dimancei”, „a Paliului”, „a lui Jipa”, la est de sat şi „Măgura Cetate”, în sat, azi distrusă.

* * *

117, 118. Măgura, sat Guruieni: „Măgura lui Fane” (cota 93 m), „Măgura lui Soare” (cota 90 m).
119. Măgura, sat Măgura: „Măgura Mare”.

* * *

120-122. Mârzăneşti, sat Mărzăneşti: Măgurile „a Anei”, „a Popii” şi „Târu”.
123, 124. Mârzăneşti, sat Valea Părului: „Măgura Gruiului” şi „Măgura Lacul Fundata”.
125-126. Mârzăneşti, sat Teleormanul: 2 măguri la est de sat.

* * *

127. Moşteni, sat Moşteni (Flămânzi): „Măgura lui Chiriţă” (cotă 102 m).

* * *

128-133. Nanov, satele Nanov şi Adămeşti: „Măgura Ciorii”, „Măgura lui Opriş”, „Măgura Chială”, „Măgura Comunii”, „Măgura Fetelor”, la vest, şi „Măgura Sării, la est.

* * *

134-138. Năsturelu, sat Năsturelu: „Măgura din Câmp” (cotă 32 m), „Măgura Bazii”, „Măgura Mare”, „Măgura lui Caramitru” şi „Măgura Ristei” (cotă 71 m).
139. Năsturelu, sat Zimnicele: „Măgura Caravanelor”.

* * *

140, 141. Orbeasca, sat Orbeasca de Sus. „Măgura Anca”, „Măgura Lupilor”.
142-144. Orbeasca, sat Orbeasca de Jos: „Măgura Săpată”, „Măgura Stegarului”, „Măgura Stejarului”.
145-148. Orbeasca, sat Lăceni: „Măgura Calului”, „Măgura Ariciului”, „Măgura Găunoasă”, „Măgura Mătuşii”.

* * *

149-150. Peretu, sat Peretu: „Măgura Ghenei” şi „Măgura din Luncă”, unde s-a găsit mormântul princiar.

* * *

151-158. Piatra: sunt 8 măguri. „Drăgaica”, „a Fetei”, „Melinte”, „Piatra”, „a Bâtlanului”, „a lui Mircea”, „a lui Dumneci”, „a Albotei”.

* * *

159. Pietroşani, sat Pietroşani: „Măgura lui Căciulan” (cotă 81 m).

* * *

160. Plopii Slăviteşti, sat Plopii Slăviteşti: „Măgura Fetii” (cotă 108 m).

* * *

161, 162. Plosca, sat Plosca: „Măgura Pârlitului” şi „Măgura Mărăcine”.

* * *

163-165. Poroschia, sat Poroschia: „Măgura de la Pădure” la vest de sat, „Măgura lui Pelin”, „Măgura de la CAP”.
166, 167. Poroschia, sat Calomfireşti: „Măgura Vacii” şi „Măgura Iabramului”.

* * *

168-173. Putineiu, sat Putineiu: „Măgura Pârâului” (cotă 104 m), „Măgura Dunatului”, „Măgura Ghibirdiciului”, „Măgura Mare”, „Măgura Neaga” şi „a Grecilor”.

* * *

174. Putineiu, sat Băduleasa: „Măgura Streinului”.

* * *

175-185. Roşiorii de Vede: „Măgura de la Arie” (cotă 118 m), „Măgura Serafimilor”, „Măgura Cazacilor”. Alte măguri: tumuli de „la Palanca”, 4 mari şi 4 mici, la 3,2 km sud de gara Roşiori Est.

* * *

186. Saelele, sat Saelele: „Măgura Gurgui”.

* * *

187-189. Salcia, sat Băneasa: „Măgura Şerbului” şi „Măgura Băneasa”, „Măgura de Pază” (cota 121 m).

* * *

190-193. Seaca, sat Seaca şi Năvodari: „Măgura Seaca” (cotă 86 m), „Măgura Comişanului”, „Măgura Sandului” şi „Măgura Luciei”.

* * *

194-197. Segarcea, satele Segarcea Vale şi Deal: „Măgura lui Chiţu” (cotă 195 m), „Măgura Ordia”, „Măgura Pişcuşi” şi „Măgura Flocoasa”.

* * *

198-200. Slobozia-Mândra, sat Slobozia-Mândra: „Măgura lui Dobromir”, „Măgura Bujorului”, „Măgura Cetate” sau „a Nemţilor”.

* * *

201-205. Smârdioasa, sat Smîrdioasa: „Măgura Mică” (cota 80 m), „Măgura Ostra”, „Măgura Olarului”, „Măgura Săpată” şi „Măgura Ţiganului”.

* * *

206-208. Suhaia, sat Suhaia: „Măgura Baciului”, „Zalnea” şi „Coţofana”.

* * *

209. Stejaru, sat Stejaru (Bălţaţi): „Măgura Maiaş-Purcaş”.

* * *

210, 211. Ştorobăneasa, sat Ştorobăneasa: „Măgura de la Vii” (cotă 85 m) şi „Măgura Fetelor”.

* * *

212-214. Traianu, sat Traianu: „Măgura Suroaia”, „Măgura Săpata” şi „Măgura Mare”.

* * *

215-218. Turnu Măgurele: „Măgura de Pază” (cotă 121 m), „Măgura Goicea”, „Măgura Stupi” şi „Groapa Viei”.

* * *

219-223. Viişoara, sat Viişoara: Măgurile: „Coţofenii”, „Duminică”, „Bâtlanu”, „de la şosea” şi „Ţintei” (cota 94 m).

* * *

224. Vedea, sat Dulceanca: „Măgura Loturi Vechi”.
225. Vedea, sat Meri: „Măgura din sat”, săpată de Emil Moscalu.

* * *

226-229. Vităneşti, sat. Purani, „Măgura Cânepii”, „a Berbecului”, „Măgura Tătarului” (cota 95 m), „Măgura de la Hotare”, unde s-au găsit oseminte şi piese de călărie.
230-232. Vităneşti, sat Vităneşti: „Măgura lui Borş” (cotă 91 m) şi cele două măguri săpate de Valeriu Leahu şi George Trohani.
233. Vităneşti, sat Schitu-Poenari: o măgură la nord-est de sat, 5 m înălțime şi 80 m diametru.

* * *

234-235. Zimnicea: „Măgura Sării” (cotă 72 m) şi „Măgura Surdeşti”.

SATUL NANOV ŞI CRUCILE SALE*

† pr. Ion Spiru
(Alexandria)

(Studii şi Materiale de Istorie Medie, XIII, 1995, p. 201-204)

Satul Nanov este atestat într-un document din 1542, alături de alte localităţi din judeţ, făcând comerţ cu Braşovul[1].

Până în preajma anilor 1818-1820 satul şi-a avut vatra în valea pârâului Nanov, care curge la 5 km vest de actualul sat, fiind mutat forţat în lunca râului Vedea de către boierii Nanoveni[2].

La mutarea lor, locuitorii şi-au luat cu ei biserica de lemn precum şi: „două cruci de piatră cu inscripţiile de pe ele, una îngropată în cimitirul actualului sat Nanov iar cealaltă este crucea lui Chiriţă, ridicată pe timpuri de Ioniţă Nanoveanu deasupra unei gropi cu nenumărate cadavre, aflată şi azi ca piatră de hotar[3]”.

Aceste cruci există şi azi în sat, cea mare în cimitirul satului, iar cealaltă mai mică, crucea lui Chiriţă, în partea de sud a satului, cătunul Baloseni.

Afirmaţiile autorului citat sunt numai în parte corecte, întrucât doar crucea cea mare a fost adusă de locuitori când s-au mutat, dar „crucea lui Chiriţă” nu a putut să fie adusă de ei, deoarece a fost ridicată după 1826, deci când satul era deja mutat. În schimb, I. M. Staicu afirmă corect că a fost ridicată deasupra unei gropi cu cadavre. Într-adevăr, această groapă există şi azi sub forma unei mici movile în curtea locuitorului Fane Olteanu în care s-au găsit, prin 1959, mai multe oseminte umane, precum şi circa 20 monede de argint, din secolul al XVI-lea. Am reuşit să recuperez doar 3 dinari emişi de împăratul german Ferdinand I de Habsburg (1556-1564)[4].

Cruci de piatră datând din primele decenii ale secolului trecut, se păstrează în incinta catedralei – biserica Sf. Alexandru, din Alexandria, pe

* Mulţumesc călduros cercetătorilor Constantin Bălan şi Paul Cernovodeanu pentru sprijinul acordat în alcătuirea acestui studiu.

[1] Radu Manolescu, *Schimbul de mărfuri dintre Ţara Românească şi Braşov, în prima jumătate a secolului al XVI-lea*, în „Studii şi materiale de istorie medie”, vol. II, 1957, p. 200.

[2] Petre Stroescu, *Teleormănenii prin veacuri*, Roşiorii de Vede, 1935, p. 3.

[3] I. M. Staicu, *Aşezările judeţului Teleorman*, Turnu Măgurele, 1939, p. 124-125.

[4] Ioan Spiru, *Descoperiri monetare din raionul Alexandria*, în „Studii şi cercetări de numismatică”, vol. III, 1960, p. 554.

latura de la sud. Pe una din ele se distinge inscripția: „leat 1826/ Cărstia, Niagu,/ Mariia…” ce amintește, pe cca. 19 rânduri, și alte nume, de pildă ale lui Călin, D[u]mitra, Tănase, Ioan erei, Maria ereița sau al unei monahii. Pe o alta, asemănătoare ca factură monumentelor lapidare de pomenire din zona Dunării, este săpat – sub formula obișnuită „I(isu)s H(ristos)s Ț(ar)u” - textul „Pom(eni), G(ospo)di - *adică, pomenește, Doamne* - Nica, Ru…/inu, Stanca, Nic/a, Păuna, Rada,/ Vlada…”.

Crucea cea mare din Cimitirul nou din Alexandria este săpată în tuf calcaros și este caracteristică epocii brâncovenești. Se află în stare încă bună, dar inscripția este greu de citit fiind în parte deteriorată de-a lungul vremii. Dimensiunile ei sunt: înălțimea 2,5 m; lățimea brațelor 0,94 m; lățimea 0,40 m și grosimea 0,27 m și ea este scrisă cu litere chirilice de 5 cm în relief pe două laturi ale ei.

Crucea are pe partea dinainte a brațului longitudinal, în spațiul superior, inițialele INȚIU, iar la intersecția celor două brațe, în patru mici cercuri, siglele: IS HS NI KA.

Textul este înscris pe 21 de rânduri pe brațul longitudinal și pe 5 rânduri pe latura de la sud a aceluiași braț, având următorul conținut:

„Cu ajutoriu lu D/umnezeu și al D(u)Hul/ui Sf(â)ntului Duh. Această/ sf(â)ntă cruce se-au râdi/catu în zilele lui Co/standinu voievod. / Și această Sf(ân)/tă[5] cruce au făcut/tu Radul logofăt/[u]l jup(anița) Mariia…/…v…ne cum de p/…[6] a m d u a s[7]…/…a[8], Radu…/na Vioca, Păuna, Mari/ca, Dumitrana văr cu/Liiana, văr cu Crâs/tea, Dobra; † nașul Licsa[ndru?][9], / Mihul, Barbul, Nica, Cap/lea; vă leat 7217,/ measița d(e)che(mvrie) 7”.

Pe latura de la sud a brațului longitudinal:

„Și Anca, Tud(o)ru (?), / Marin, Savol și cu Lu/sandra, Polina (?), /Vasilasi[10] (?), A/na”.

Inscripția crucii de la Nanov – atât cât am putut restitui lectura – reflectă prezența unui număr de moșneni, boiernași de țară, înrudiți sau legați prin alte raporturi.

Mențiunea din inscripție *„ne cum de p…”* reflectă o anumită stare de lucruri în rândul celor care se vor a fi ctitorii monumentului lapidar de la Nanov!

---

[5] Inscripția de pe cel de-al optulea rând deteriorată; întregirea făcută cu probabilitate.
[6] Litere deteriorate, ilizibile.
[7] Literele acum lizibile nu permit o lectură coerentă, nemaiputând fi descifrate cele care erau suprascrise, deteriorate, ilizibile.
[8] Litere deteriorate, ilizibile.
[9] Omis; întregirea ne aparține.
[10] Lectură incertă.

Citind documentele ce privesc satele existente odinioară în zona Alexandriei de astăzi sau în preajma ei şi anume: Balosinul, Bâcâienii, Chivereştii, Bucureştii, Nanov ş.a.[11], am remarcat unele indicii care, pe de o parte, ne ajută să aşezăm cu posibilitate, unele onomastice din inscripţie, în directă legătură cu familia lui Radu Chiveriţă, logofătul şi fratele său Mihnea Chiveriţă, de asemenea în legătură cu Cârstea şi cu fraţii săi Ion şi Nica ş.a., cum se desprinde din rezumatele unor acte, pe care le anexez prezentei note, iar, pe de altă parte, să facem unele consideraţii legate de numele acelui *Radul logofătul*, cel ce a ridicat crucea din 1708!

Referitor la Radul logofătul, ctitorul crucii din Nanov, putem observa că în actele vremii am găsit de la *1660 mai 31*, atestat ca martor la o vânzare pe „Radu logofăt din Nanov[12]".

Ulterior, la *1687 aprilie 13*, în actul prin care Alexandra, fiica lui Chirca Grecu din Balosin, şi fiul ei Măinea vând lui Cârstea Popescu mare vistier moşie în Balota de Sus, Teleorman, afară de partea lui Cârstea, fiul jupânesei Ilinca, sora lui Cârstea Popescu vistier, se arată că pe aceasta a vândut-o lui „Radu logofăt din Nanov". Dând actele moşiei vândute lui Cârstea Popescu mare vistier, jupâneasa Alexandra a dat şi zapisul fraţilor ei Dumitraşco şi Pană, de răscumpărare a moşiei, precum şi cartea din vremea Ducăi Vodă, când „s-a pârât cu Nanoveanul". Moşia ţine din hotarul aceleia a lui „Radu Nanoveanu". Între martorii actului figurează şi „Radu logof<ăt> din Nanov[13]".

La *1689 iunie 1*, Radu din Nanov ş.a. megieşi dau zapis Barbu Urdăreanu mare paharnic, pentru partea de moşie din Adămeşti, care a fost a lui Toader, şi pe care ei au vândut-o acestuia[14].

În *1960 mai 30*, Radu logofăt din Nanov figurează ca martor în respectivul zapis[15].

La *1692 aprilie 26*, Radu logofăt din Nanov ş.a. hotarnici aleg hotarele de la Nenciuleşti, Teleorman ş.a. ale moşiilor mănăstirii Cotmeana[16]. Acelaşi este atestat şi în actele din *1692 mai 12*[17], *1692 mai 13*[18] şi *1693 aprilie 25* – aici în cartea domnească de întărire M-rii Cotmeana[19].

---

[11] Cf. vol. *Documente referitoare la istoria judeţului Teleorman, 14414-1700. Catalog*, ed. de Maria Georgescu şi Gheorghe Potra, I, Bucureşti, 1989 (în continuare *Catalog*); de asemenea, vol. *Alexandria pe treptele istoriei*, ed. de Ion Bâlă şi Ion Moraru, Bucureşti, 1984.
[12] *Catalog*, p. 194, nr. 432.
[13] *Ibidem*, p. 267-268, nr. 648.
[14] *Ibidem*, p. 273-274, nr. 664.
[15] *Ibidem*, p. 276, nr. 673.
[16] *Ibidem*, p. 280-281, nr. 688.
[17] *Ibidem*, p. 281-282, nr. 690.
[18] *Ibidem*, p. 282, nr. 691.
[19] *Ibidem*, p. 283-284, nr. 696.

Totodată, la *1696 aprilie 5*, Radu Nanoveanu şi fratele său Vâlcu, fiii lui Vâlcu, logofătul din Nanov, vând lui Bunea Grădişteanu, mare armaş, 200 stânjeni din moşia Bâcâieni-Teleorman, pe apa Vezii, *cumpărată de la Mihu şi de la fratele său Nica, fiii lu Radu Chiveriță <logofătul> şi de la Ilea şi Ilina, fiicele lui Mihnea Chiveriță*[20].

Interesant şi actul din *1696 iunie 20*, prin care Radu (acelaşi Radu Nanoveanu) şi Vâlcu, fratele său, fiii lui Vâlcu logofăt din Nanov, vând moşia cumpărată de la nepotul lor Măinea, fiul verişoarei lor, Alexandra, lui Bunea Grădişteanu mare armaş, 240 stânjeni, în hotarul Balosinului[21].

La *1696 octombrie 26*, un Radu din Nanov este martor la vânzarea unei moşii din Netoți, Teleorman[22]. Radu logofăt ot Nanov este martor printre megişeşii luați la 1697 mai 18 de jupâneasa Ilina şi de Lomotă cu alți moşneni din Băbueşti-Teleorman[23].

„Az Radul ot Nanov" se semnează la *1697 mai 23*, într-un zapis al lui Toader, fiul lui Radu portarul din Nămoşteni-Teleorman, pe apa Vezii, prin care moşie de acolo lui Bunea Grădişteanu[24]. Aceeaşi semnătură a lui şi la *1699 august 6*, la o vânzare pentru Aldeşti[25].

În hotarnica de la *1700 iunie 12*, privind cumpărăturile lui Bunea Grădişteanu marele armaş, la Balosinul şi Bâcâiani, de la Radu Nanoveanu, la Bâcâiani, se aminteşte de hotarul Nemoştenilor de Jos, până în acela al Bucureştilor, moşie cumpărată de Radu Nanoveanu de la Mihu Chiveriță şi de la fratele său Nica şi de la vara lor Ilca, fiica lui Mihnea Chiveriță, din Băcăieni[26].

La *1701 martie 4*, semnează ca „Az Radul ot Nanov martor[27]". Aceeaşi semnătură a lui şi la *1703 decembrie 8*, în actul prin care Tudoran şi fratele său Iordache, fiii Barbului logofăt ot Chivereşti, vând lui Bunea Grădişteanu mare comis moşie la Bucureşti-Teleorman[28].

La *1707 aprilie 20*, Cârstea cu frații lui, Ion şi Nica paharnic, fiii lui Cârstea Popescu, fost mare vistier, vând lui Matei spătar, fiul lui Cornea Brăiloiu, fost mare ban, moşiile lor din Nanoveni şi Balota (Bolota) – Teleorman, 222 stânjeni cu 111 taleri, cumpărături de la femeia Boba, a lui

[20] *Ibidem*, p. 287, nr. 705 (copie în ms. 129 de la Arh. St. Buc., *Condica Mitropoliei pentru moşiile din județul Teleorman*, f. 3).
[21] *Catalog*, p. 287, nr. 707.
[22] *Ibidem*, p. 288, nr. 709.
[23] Arh. St. Buc., ms. 184, f. 152v-153.
[24] *Catalog*, p. 289, nr. 713.
[25] *Ibidem*, p. 292-293, nr. 722.
[26] *Ibidem*, p. 294-295, nr. 726; actul Ilcăi cu aceeaşi dată, 1700 iunie 12, la Arh. St. Buc., ms. 129, f. 5 v-6.
[27] Arh. St. Buc., ms. 129, f. 7-7 v.
[28] *Ibidem*, ms. 129, f. 7-7 v.

Cârstea logofătul Bădicescu[29]. Actul se referă şi la o altă cumpărătură, la Balota, de către acelaşi Matei care o deține de la jupâneasa Alexandra, fiica lui Nica Grecu (de fapt Chirca Grecu) şi de la fiul ei Măinea, moşii aflate pe lângă Şovărăşti, satul lui Matei[30].

Acum, un act din *1709 iunie 3*, care se referă la Radu Nanoveanu! La această dată i se întărea lui Vâlcul postelnic, fiul lui Vâlcu vornicul în text fost mare vornic!), şi fraților lui, Bunea paharnicul şi Matei Paharnicul cu moştenii din Ulmeni, tot hotarul satului de la apa Călmățuiului Săpății, lângă hotarul Crângenilor. Se arată că s-a sculat cu pâră Radu Nanoveanu pentru hotarul Ulmenilor spunând că acesta merge numai până în matca Săpății şi de acolo în câmp până la Movila Flocoşaua cea mare, pe baza unei hotărnicii cu 24 boieri făcute la moşia sa de la Vedea, în domnia lui Antonie Vodă. Constantin Brâncoveanu voievod le dă şase boieri, care, verificând hotarele, dau dreptate lui Vâlcu postelnicul şi moştenilor din Ulmeni. Venind iarăşi la Divan ca să-şi reclame dreptul, Radu Nanoveanu este scos cu mare ruşine din Divan. Vâlcul paharnic cere domnului încuviințarea pentru a aduce 48 boieri adeveritori. Văzând aceasta şi înțelegând că „va să ajungă la rău”, căci pusese şi „o peatră ficlenă între movile”, el vine la Vâlcul postelnicul şi-l roagă să numai ridice pe nici unul din boierii adeveritori şi să ţină moşia pe unde aținut la Ulmeni. Şi s-a scos cu chinovar cele spuse greşit în actul dat de cei 24 boieri pentru Radu Nanoveanul referitor la moşia de la Vedea şi de la Târnava, care călcau hotarul Ulmenilor[31]. Actul pune în lumină conflictul lui Radu Nanoveanu, cu unii dintre stăpânitorii locali - Ulmenii sunt la sud la Alexandria - şi faptul că *el punea pietre ficlene* poate că l-a dus şi la alte conflicte cu megieşii din satele ce se aflau în preajma actualului oraş. Conflicte de acest gen puteau genera şi rivalități în ce priveşte dreptul de ctitorie asupra crucii de piatră de la Nanov, deoarece formulări precum crucea a fost ridicată de Radul logofătul cu jupânița Mariia… „ne cum de p…”, pare să sugereze o atare situație!

Investigând actele vremii am găsit, la *1712 februarie 20*, atestată o Caplea jupâneasa, fiica lui Radu logofăt Chiveriță - menționat mai înainte -, care vinde acum postelnicul Matei Brăiloiu, fiul lui Cornea banul, moşia ei din Aldeşti, Teleorman, pe apa Vezii, însumând 300 stânjeni cu 150 taleri, moşie de zestre de la frații ei. Actul, scris de Stroe logofătul Râmniceanul este semnat de Caplea şi Mihul Chivăriță[32].

---

[29] *Ibidem*, ms. 129, f. 8.
[30] *Ibidem*.
[31] *Ibidem*, ms. 705, f. 442-442 v.
[32] *Ibidem*, ms. 129, f. 6 v – 7.

Dintre ultimele menţiuni privind dregători sau slujitori de la Nanov sunt şi actele din 1714 august 30 şi septembrie 19, prin care Radu căpitanul din Nanov vinde 150 de stânjeni de moşie la Mirceştii de Jos, Vlaşca[33]. Din numele locuitorilor - dregători şi megieşi menţionaţi pe crucea de la Nanov, din 1708 - avem atestaţi omonimi ai lor, în actele relevate de mine, mai înainte, pe:

1. *Radul logofăt*, posibil acelaşi cu Radu Nanoveanul şi cu cei care apar ca martori sub numele Radu din Nanov sau Radu logofăt din Nanov.
2. *Radu...*, nume ce-şi găseşte analogie în acela al lui Radu Chiveriță logofătul, frate cu Mihnea Chiveriță şi tatăl lui Mihul, Nica şi Caplea.
3. *Cârstea* (Crăstea), unul este omonimul fiului jupâniţei Ilinca, sora lui Cârstea Popescu mare vistier, acela care îşi vânduse moşia lui Radu logofăt din Nanov la 1687 aprilie 13; un alt Cârstea Bădiceanu soţul Bobei, femeia care vânduse moşii ale ei de la Nanoveni şi Balota lui Cârstea şi fraţilor lui, fiii vistierului Cârstea Popescu, care le-au vândut în 1707 aprilie 20 lui Matei Brăiloiu spătarul; Cârstea este deci reîntâlnit în familia marelui vistier Popescu!
4. *Mihul*, posibil Mihul Chiveriță, fiul lui Radu Chiveriță logofătul şi frate cu Nica şi cu Caplea.
5. *Nica*, posibil Nica Chiveriță, fiul lui Radu logofătul Chiveriță şi frate cu Mihul şi cu Caplea; menţionez că un Nica paharnic este frate cu Cârstea Popescu, fiii lui Cârstea marele vistier Popescu, cei ce cumpără moşii la Nanoveni şi Balota, de la Boba, femeia Cârstei Bădiceanu.
6. *Caplea*, posibil fiica lui Radu logofăt Chiveriță, sora lui Mihul şi Nica.
7. *Barbul*, un omonim al său Barbu logofăt ot Chivereşti este amintit ca tatăl lui Tudoran şi al lui Iordache, cei care vând, la 1703 decembrie 8, lui Bunea Grădişteanu mare comis, moşie la Bucureşti.
8. *Tudoru* (?), un Tudoran, fiul lui Barbu logofăt din Chivereşti, figurează, la 1703 decembrie 8, ca vânzător al moşiei din Bucureşti, Teleorman, alături de fratele său Iordache.

Pentru aceştia din urmă, de precizat doar analogia de nume. Rămâne ca deplina identificare a persoanelor întâlnite de noi în textul inscripţiei de pe crucea brâncovenească din Nanov, al cărui caracter, de hotărnicie sau comemorativ, încă indeterminat (din pricina descifrării lacunare a inscripţiei) să fie confirmată sau nu, rostul notei de faţă fiind acela de a atrage atenţia cercetătorilor asupra acestui interesant monument epigrafic.

---

[33] *Indicele cronologic nr. 1 Arhiva Mitropoliei Ţării româneşti (1365-1890)*, vol. I, ed. de Ion Şucu şi Maria Rănoiu, Bucureşti, 1961, p. 354 şi 355.

CÂTEVA DESCOPERIRI MONETARE ÎN RAIOANELE ROŞIORII DE VEDE ŞI VÂRTOAPELE (REG. BUCUREŞTI)

(Studii şi Cercetări Numismatice, I, 1957, p. 467-468)

În cursul ultimilor ani, s-au descoperit în raioanele amintite monede antice, pe care le semnalăm cercetărilor istoriei vechi ai țării noastre spre ale cerceta îndeaproape şi folosi în studiile lor.

1. În comuna Licuriciu, r. Vârtoapele, s-a descoperit în anul 1954 de către locuitorul Dumitru P. un tezaur de monede romane din timpul republicii. Descoperirea s-a făcut cu ocazia săpării fundamentului pentru o casă a amintitului locuitor. Numărul total al monedelor aflate cu acest prilej ar fi fost de circa 60 de piese din care au putut fi văzute şi identificate abia 15 bucăți.

2. În satul Surduleşti, r. Roşiorii de Vede, lângă pădurea Bălțata în apropriere de punctul numit „Pietriş”, s-a găsit, la arat, o monedă romană din timpul republicii.

3. Pe teritoriul aceluiaşi sat şi tot în dreptul punctului „Pietriş” s-a găsit, în timpul aratului, o monedă de bronz din sec. al IV-lea e.n. (epoca constantiniană după precizările Cabinetului Numismatic al Muzeului Național de Antichități). Ambele descoperiri s-au efectuat în anul 1951.

4. În comuna Drăgăneşti, r. Roşiorii de Vede, s-a descoperit, în cursul anului 1952, o monedă romană din timpul republicii, având pe avers capul zeiței Roma, iar pe revers Dioscurii călări.

Pr. I. SPIRU – Alexandria

MONEDE BĂTUTE LA SADAGURA, GĂSITE ÎN MUNTENIA

(Studii şi Cercetări Numismatice, II, 1958, p. 475-476)

În urma unor cercetări efectuate în câteva comune din raioanele Roşiorii de Vede (reg. Bucureşti) şi Costeşti (reg. Piteşti), s-a identificat un număr de monede de bronz, bătute la Sadagura în anii 1772-1774 pentru Moldova şi Ţara Românească. Aceste monede au fost găsite izolat în următoarele localităţi:

A. În raionul Roşiorii de Vede

1. Peretu: o monedă de o para - trei denghi, emisiunea 1772; trei monede cu valoarea nominală de două parale - trei copeici, două exemplare emise în 1773 al treilea exemplar din anul 1774.
2. Bălţaţi: o monedă de două parale - trei copeici, emisiunea 1773.
3. Scrioaştea: o monedă de o para - trei denghi, emisă în 1772 şi una două parale - trei copeici din 1773.
4. Balaci: o piesă de o para - trei denghi, cu data 1772, trei piese de două parale - trei copeici, emisiunea 1773.
5. Tecuci: o monedă de o para - trei denghi, emisiunea 1772; două monede cu valoarea nominală de două parale - trei copeici, emisiunea 1773.

B. În raionul Costeşti

6. Surduleşti: o piesă de o para - trei denghi, datând din 1772; cinci piese de două parale - trei copeici, emisiunea 1773, dintre care una găsită într-un mormânt din cimitirul vechi al satului.
7. Miroşi. Două monede cu valoarea nominală de două parale - trei copeici emisiunea 1773.

Pr. I. SPIRU - *Alexandria*

DESCOPERIRI MONETARE ÎN RAIONUL ALEXANDRIA

(Studii şi Cercetări Numismatice, III, 1960, p. 553-555)

În urma cercetărilor întreprinse în acest raion, am putut ajunge în posesia unor informații destul de importante, privind descoperiri de tezaure monetare sau numai descoperiri izolate de monede.

În rândurile următoare le vom prezenta în ordine cronologică.

I. MONEDE GRECEŞTI

1. În satul Poroschia din apropierea oraşului Alexandria s-a descoperit prin anul 1927 sau 1928, în viile din apropierea satului, un tezaur monetar cu monede greceşti. După informațiile pe care le-am putut culege, monedele ar fi fost găsite de către locuitorul Petre Pisică, într-un vas de aramă. Piesele care au fost văzute de noi sunt tetradrahme thasiene, toate reprezentând capul zeului Dionysos, iar pe revers pe Herakles. Se cunoaşte un număr de 12 exemplare, toate având o stare de conservare foarte bună.
2. În satul Moşteni, în vatra veche a satului, aşa cum ne-a informat căpitanul pensionar Iordan Ion, s-a găsit, de asemenea, o tetradrahmă thasiană, aflată în stare de conservare bună.
3. În comuna Pielea s-a găsit, cu mulți ani în urmă, tot o monedă grecească din Thasos. Ea se păstrează în cancelaria şcolii elementare din sat.

II. MONEDE ROMANE REPUBLICANE

1. Călineşti. În anul 1939, locuitorul Păune Marinaş a găsit în via sa mai multe monede de argint din epoca romană republicană. Între timp ele au fost împrăştiate. S-au mai putut identifica doar trei piese cu numele magistraților: C. Naevius Balbus, C. Hosidius Geta şi Q. Pomponius Musa.
2. Ulmeni. În anul 1957, locuitorul Ioan Tâmpeanu a găsit în preajma satului o monedă de argint, din aceeaşi vreme. Pe monedă se mai poate citi: ROMA şi L. AES.

III. MONEDE ROMANE IMPERIALE

De la un locuitor din oraşul Alexandria s-aucumpărat pentru muzeul raional al oraşului un număr de nouă monede romane. Nu s-a putut afla din ce localitate provin. Posesorul le avea din bătrâni. Monedele aparțin împăraților: Traian (3): Antonius Pius (2), Geta (1) şi Severus Alexander (3).

IV. MONEDE BIZANTINE

În apropierea oraşului Alexandria, la circa 700 m de „Gorgan”, pe malul stâng al râului Vedea, locuitorul, azi decedat, Tudor Vintilă, a găsit în via sa, prin anul 1954 sau 1955, o monedă bizantină de aur. Moneda este din secolul VII, aparţinând Heraclius (vezi identificarea exactă şi o primă referire la C. Preda în Materiale,VI, p. 251.)

V. MONEDE MEDIEVALE

1. În anul 1955, locuitorul Gheorghe Damalan, din comuna Ulmeni, a găsit în via sa, din marginea de apus a satului, două ulcele pline cu monede de argint.

Din această descoperire, am reuşit să achiziţionăm pentru muzeul raional cea mai mare parte din tezaur. Adică, din aproximativ 3000 de monede au fost cumpărate peste 2000 de piese. Monedele sunt din argint şi se eşalonează pe o perioadă de timp cuprinsă între anii 1386 şi 1632. Printre ele se remarcă groşi polonezi, dinari ungureşti şi o serie de alte monede emise de împăraţi ai Germaniei. Ca valoare monetară sunt: taleri, orţi, monede de şase şi trei groşi, de un gros, jumătăţi de groşi şi foarte mulţi dinari ungureşti.

2. În comuna Nanov, în curtea locuitorului Fane Olteanu, pe o mică măgură, într-un mormânt, s-au găsit circa 20 monede medievale de argint. Am putut vedea câteva piese şi anume: trei dinari ungureşti din anul 1550, provenind de la Ferdinand (1525-1564).

3. În anul 1920, un ţăran a găsit în satul Moşteni un tezaur de monede medievale poloneze şi ungureşti din secolul XVI şi XVII. Monedele au fost înstrăinate în Bucureşti. Am putut vedea doar un gros de argint din vremea lui Sigismund III al Poloniei, la Iordan Ion, de la care am cules şi informaţiile acestea.

Tot aici, în satul Moşteni, amintesc că s-a găsit şi un taler de argint din anul 1725 emis de ţarul Petru I şi care se păstrează tot la Iordan Ion.

ION SPIRU

TEZAURUL DE MONEDE ANTICE DESCOPERIT LA FRĂSINET, JUDEȚUL TELEORMAN

de Ion Spiru şi Corneliu Beda

(Buletinul Societății Numismatice Române, XLII-LXVI, 1948-1972, 96-120, p. 73-74)

În luna august 1972, a fost recuperat pentru Muzeul de Istorie din Alexandria un tezaur format din 29 monede de argint antice. Dintre acestea, 28 sunt tetradrahme ale provinciei Macedonia prima şi una emisă de oraşul Thasos.

Tezaurul a fost descoperit în anul 1970 de către țăranul cooperator Dumitru Stănilă din satul Frăsinet, comuna Băbăița, județul Teleorman, la 4 km depărtare de sat, în punctul numit „Valea Mierlei". Monedele fuseseră depuse într-o ulcică, spartă în momentul descoperirii şi nerecuperată. În acest loc, se păstrează urmele unei aşezări geto-dacice, în legătură cu care trebuie pus tezaurul. Emisiunile Macedoniei Prima aparțin tipului de tetradrahme bine cunoscut, având pe avers scutul macedonean cu bustul zeiței Artemis Tauropolos în centru, înconjurat de un cerc perlat.

Pe revers, în mijlocul monedei,se află măciuca lui Hercule, în poziție orizontală, monograme ale magistraților şi legenda. Totul se află înconjurat de o cunună de stejar.

Cu toate că monedele au fost emise numai între anii 158-148 î.e.n., ele au avut o mare circulație, fiind prețuite atât pentru valoarea lor intrinsecă, datorată titlului ridicat al argintului cât şi pentru prezentarea artistică.

Monedele din tezaurul amintit diferă de la un exemplar la altul. În timp ce câteva exemplare sunt foarte frumos executate, altele sunt mai puțin reuşite, iar unele au chiar defecte de imprimare, ceea ce dovedeşte că au aparținut mai multor emisiuni, aşa cum o arată de altfel şi siglele lor. Una dintre piese este o imitație, întrucât diferă de celelalte monede, fiind mai slab realizată artistic, cu bustul zeiței mult mărit şi cu lipsa literei sigma de la cuvântul Protes, la care se mai adaugă şi titlul scăzut al argintului.

Descoperirea acestui tezaur se adaugă celorlalte descoperiri de monede ale Macedoniei Prima, în județul Teleorman. Numărul total al monedelor din acest județ, cunoscute până acum, se ridică la circa 180 exemplare, reprezentând aproape jumătate din totalul de 400-405 de astfel de monede găsite în țara noastră. Cele 180 de tetradrahme descoperite în județul Teleorman fac dovada unei puternice circulații şi, alături de urmele arheologice, documentează, în această parte a Daciei, existența unei populații getice destul de numeroase care avea relații comerciale strânse cu lumea din sudul Dunării.

În sprijinul acestor afirmații amintim că, din 17 tezaure cu tetradrahme Macedonia Prima descoperite în țară, şase sunt găsite în județul Teleorman şi anume în localitățile Conțeşti, Nicolae Bălcescu, Mereni, Merişani, Viişoara, la care se adaugă acum şi cel de la Frăsinet. Izolat, s-au găsit astfel de monede la Alexandria, Furculeşti, Orbeasca de Sus, Roşiorii de Vede, Vităneşti etc. Toate aceste monede trebuie puse în legătură cu populația getică pe care o atestă, de altfel, şi aşezarea unde a fost găsit tezaurul amintit.

Ceramica descoperită în acest loc este tipică aşezărilor geto-dacice din secolul II-I î.e.n. şi se adaugă celei apărute în peste douăzeci de aşezări locale descoperite pe firul apelor care străbat județul de la nord spre sud-est. Dacă mai adăugăm la aceste aşezări amintite şi cetățile getice de la Zimnicea, Albeşti şi Orbeasca, mormântul de incinerație de la Lăceni, precum şi importantul tezaur din mormântul descoperit în măgura de la Peretu, se poate afirma că între monedele descoperite în județ şi viața acestei populații există o strânsă legătură.

Tezaurul de la Frăsinet are, prin urmare, nu numai o valoare numismatică ci şi una de document istoric care atestă încă odată prezența unei populații geto-dacice, numeroase şi atractive, în plină ascensiune social-economică, pe actualul teritoriu al județului Teleorman.

TEZAURUL MONETAR FEUDAL DE LA ULMENI - TELEORMAN

de *Ion Spiru*

(Buletinul Societății Numismatice Române, LXVII-LXIX, 1973-1975, 121-123, p. 171-174)

Deşi descoperit cu aproape două decenii în urmă, tezaurul monetar din comuna Ulmeni, județul Teleorman, nu a fost publicat nici în prezent, cu toate detaliile pe care le necesita o astfel de descoperire. Simpla informare asupra lui, publicată cu câțiva ani în urmă, nu corespunde nici ea cu importanța lui[1].

Iată de ce revenim asupra lui, urmând ca o cercetare ulterioară să definitiveze datele legate de această descoperire.

Istoricul descoperirii

În urma unor cercetări arheologice pe care le efectuam pe valea pârâului Urluiul, am aflat că, în comuna Ulmeni, fusese descoperit, în anul 1955, un tezaur monetar, la punctul numit, „Pădurea Bogdanei”, două ulcele pline cu aproximativ 3000 de monede de argint.

Între timp, tezaurul fusese împărțit de descoperitor, copiilor săi în satele: Ulmeni, Satu Nou şi Broşteanca.

Luând legătura cu descoperitorul Gheorghe Damalan, decedat între timp, am început recuperarea tezaurului şi am reuşit să pot salva aproape 2000 de monede, aflate azi în colecția muzeului din Alexandria.

Monedele tezaurului au fost bătute în secolele XV-XVI şi în primele trei decenii ale secolului al XVII-lea, fiind emise de împărați ai Germaniei, regi ai Ungariei, regi ai Poloniei, de principi ai Transilvaniei, duci ai Prusiei etc. şi din câteva oraşe europene. Ca valoare nominală, monedele sunt: taleri, orți, piese de şase, trei groşi, un groş şi jumătăți de groşi şi mai ales dinari, care formează grosul acestui tezaur.

Monedele s-au păstrat destul de bine, remarcând între ele şi câteva falsuri.

Descrierea monedelor

1. *Taleri.* Sunt două exemplare emise de împărați ai Imperiului Romano-German, din care unul este emis de Rudolf al II-lea (1576-1609), din anul 1605, celălalt taler fiind emis în vremea lui Matias II (1609-1619), în anul 1611.

[1] Ion Spiru, *Descoperiri monetare în raionul Alexandria*, în SCN, vol. III, 1960, p. 553-555.

2. *Orți polonezi.* Sunt patru monede emise în anii: 1596, 1600 şi 1613-1614, sub domnia regelui Sigismund III (1586-1632), pentru oraşul Gdansk (Danzig), aşa cum se specifică pe reversul monedelor.

3. *Monede de 6 groşi.* Sunt patru monede din anul 1596 şi una din anul 1600, emise de acelaşi rege pentru Polonia şi marele ducat al Lituaniei.

4. *Monede de trei groşi.* O monedă din 1539 emisă sub domnia regelui Sigismund I (1506-1548) pentru oraşul Gdansk.

Douăzeci şi cinci de monede de la Sigismund August (1548-1572) şi Ştefan Bathori (1575-1586), din anii 1575-1576, 1582, 1583 şi 1586, pentru Polonia şi oraşul Riga.

203 monede de la Sigismund III, bătute pentru Polonia între anii 1589-1608.

8 monede din anii 1581-1594, 1601 şi 1607 sunt bătute pentru marele ducat al Lituaniei.

6 monede emise pentru oraşul Riga bătute între anii 1588-1600.

O monedă emisă de Gabriel Bethlen (1613-1629).

O monedă de la Ştefan Bocskai (1607).

În sfârşit o monedă de trei groşi din anul 1598, emisă de ducatul Curlandei.

5. *Groşi.* O monedă poloneză din anul 1527 de la Sigismund I, din anul 1527.

Şapte monede emise de către Albert al Prusiei (1525-1568), în anii 1534, 1538 (3 exemplare), 1540 şi 1544.

Țin să menționez că la aceste monede se constată două variante. Unele monede îl înfățişează pe principe cu barba lungă, iar altele cu părul, mustața şi barba frizate.

O monedă emisă în vremea împăratului Carol Quintul (1519-1556) din anul 1543.

O monedă emisă în anul 1556 în vremea domniei regelui Sigismund II August (1548-1572), bătută pentru oraşul Gdansk.

O monedă emisă în anul 1578, de către regele Ştefan Bathori (1575-1586) şi ultima monedă de un gros, emisă în anul 1613, de oraşul Braşov.

6. *Jumătăți de groşi.*

Sunt următoarele monede emise sub regii polonezi: Ioan Albert (1492-1501) = 79 monede pentru Polonia şi 62 monede bătute pentru Lituania.

Sigismund I (1506-1548) = 75 monede, emise în anii 1507, 1511 şi 1517.

Tot de la el, sunt 83 de monede emise pentru Lituania.

Sigismund II (1548-1572) = 185 monede emise între anii 1546-1566 şi câteva din anul 1576, pentru Lituania.

Ludovic II (1516-1526) rege al Ungariei, 51 monede din anii 1520, 1523-1526, pentru oraşul Schweidnitz din Silezia.

Patru monede sunt emise de oraşele Zürich şi Lucerna.

Şi, în sfârşit, trei monede false din care una poloneză din vremea regelui Sigismund August.

7. *Dinari*

Sunt cele mai numeroase monede din tezaur şi au fost emise după cum urmează: Vladislav II (1490-1516), 5 monede din anii 1505 şi 1507; Ludovic II (1516-1526), 4 monede din 1520 şi 1526.

Ferdinand I (1526-1564), 322 monede bătute pentru Ungaria, Maximilian II (1564-1576), 202 monede bătute în toţii anii săi de domnie; Rudolf II (1576-1609), 404 monede; Matias II (1609-1619) 99 monede.

Ioan II Sigismund (1559-1571), Transilvania, două monede din anii 1555 şi 1556, Gabriel Bethlen (1613-1629), şase monede emise în anii 1626 şi 1629. Mai sunt doi dinari ce nu au putut fi identificaţi din cauza relei conservări.

Consideraţii asupra tezaurului

Tezaurul de la Ulmeni este cel mai important tezaur monetar feudal descoperit în judeţul Teleorman, atât prin numărul monedelor, prin varietatea lor, cât şi prin perioada de mai bine de două secole pe care o cuprinde.

Prezenţa lui în această parte a ţării este justificată de larga circulaţie pe care aceste monede o aveau, în secolele XV-XVII, în Ţările Româneşti[2].

De exemplu, numai în anii din urmă, în judeţul Teleorman, au fost descoperite următoarele tezaure monetare: Drăgăneşti de Vlaşca, 411 monede; Furculeşti, 110 monede; Guruieni, 38 monede; Moşteni, 65 monede; Nanov, 20 monede, Ştorobăneasa, 45 monede, Zimnicea, 150 monede etc. Cât despre monede izolate, mai ales cele de trei groşi polonezi, ele apar întâmplător în toate satele judeţului[3]. Frecvenţa acestor descoperiri dovedeşte că, alături de monedele turceşti, în secolele XV-XVII, mai ales monedele poloneze aveau o largă circulaţie în Ţara Românească în lipsa monedei naţionale. Totodată, prezenţa acestui important tezaur confirmă existenţa unei populaţii active, producătoare de bunuri materiale, ceea ce îi aducea o însemnată cantitate de monede. De exemplu, numai între anii 1504-1542 sunt amintite în documente următoarele localităţi din judeţul

[2] Székely Zoltán, *Un tezaur monetar din secolul XVI, găsit la Satu Mare*, în SCN, vol. I, 1957, p. 241-246.

[3] Ion Spiru, *Descoperiri monetare în judeţul Teleorman*, în ziarul Teleormanul, nr. 619, 1970.

Teleorman: Roşiorii de Vede, Suhaia, Voievoda, Nenciuleşti, Nanov, Bălțați etc., ca unele ce făceau comerț cu Braşovul[4].

În vremuri de nesiguranță, războaie, răzmerițe sau grele şi excesive biruri, moneda agonisită era ascunsă.

Îngroparea tezaurului de la Ulmeni poate fi explicată la fel, legând ascunderea lui în pământ, probabil, de excesivele biruri ca şi de luptele pentru domnie dintre domnitorul Leon Tomşa şi viitorul domn Matei Basarab, dintre anii 1625-1632, biruri şi lupte care au provocat şi de data aceasta nenumărate sacrificii populației Țării Româneşti[5].

LE TRÉSOR FÉODAL D'UMENI – TELEORMAN

RÉSUMÉ

En 1955, on a découvert à Ulmeni (dép. de Teleorman) deux pots contenant environ 3000 monnaies d'argent dont on a récupéré presque 2000, conservées actuellement au Musée d'Alexandria. Après avoir donné une description sommaire de ces pièces, l'auteur expose ses considérations au sujet de l'importance historique du trésor présenté.

[4] Radu Manolescu, *Schimburi comerciale de mărfuri din Țara Românească cu Braşovul*, în Studii şi Cercetări de Istorie Medie, II, 1957, p. 190-192.

[5] *Istoria Poporului Român în date*, Bucureşti, Editura Politică, 1972, p. 135 şi 269.

INFORMAȚII ASUPRA CIRCULAȚIEI MONETARE ÎN JUDEȚUL TELEORMAN ÎN SECOLELE XIV - XIX

de *Ion Spiru*

(Buletinul Societății Numismatice Române, LXX-LXXIV, 1976-1980, 124-128, p. 651-655)

Descoperirile monetare recente, ca şi altele mai vechi din județul Teleorman, ne-au permis să putem face unele considerațiuni asupra circulației monetare începând din secolul al XIV şi până în secolul al XIX-lea, puțin după apariția monedei româneşti în 1867.

Situat în sudul țării şi având o poziție favorabilă, județul Teleorman a fost punte de trecere peste Dunăre, atât spre nord cât şi spre sud, în interiorul şi spre exteriorul județului şi al țării, favorizând circulația bunurilor materiale şi, implicit, a monedei.

Având apoi şi o populație activă şi producătoare de mărfuri mult căutate: vite, piei, cereale, lemn, miere, ceară, vânat etc., s-a putut acumula destulă monedă, emisă atât în țară, dar mai ales peste hotare. Cunoscute fiind însă circumstanțele de nesiguranță în care trăia populația Țării Româneşti, mai ales în părțile ei sudice, datorită războaielor, deselor năvăliri urmate de jafuri, incendii, ucideri etc. ca şi excesivelor poveri fiscale ce o apăsau, în nenumărate rânduri ea a fost nevoită să salveze moneda acumulată ascunzând-o în diferite locuri, în speranța unei recuperări ulterioare.

În foarte multe cazuri, aceste intenții nu s-au mai putut realiza, tezaurele rămânând pierdute pentru cei în cauză, dar de un deosebit interes pentru numismatica şi istoria poporului nostru. Pe baza unor tezaure sau monede izolate, descoperite în județ, am putut ajunge la unele concluzii legate de circulația monetară de-a lungul secolelor XIV-XIX.

Descoperirile monetare reflectă realitățile istorice ale acestor secole şi legăturile politico-economice ale țărilor române cu țările vecine sau chiar mai îndepărtate. Astfel, secolul al XIV-lea este dominat de circulația monedei naționale şi de aceea a țaratelor bulgare din sudul Dunării.

În județul Teleorman au fost descoperite astfel de monede emise de către domnitorii Țării Româneşti, Vladislav Vlaicu (1364-1371), Radu I (1371-1384) şi Mircea cel Bătrân (1386-1418), precum şi câteva monede emise de țarii bulgari Ivan Alexandru (1331-1371), Ivan Alexandru şi Mihail (1331-1355), Sracimir (1360-1396) şi Ivan Şişman (1371-1393). Ele au fost găsite fie izolat la Alexandria şi Lăceni, câte o monedă de la Ivan Alexandru şi respectiv Radu I, fie în tezaur, ca cel de la Scrioaştea, localitate situată la 4 km

nord de oraşul Roşiorii de Vede, tezaur care cuprindea peste 50 de monede atât româneşti cât şi bulgăreşti. Dintre acestea, 31 se află la muzeul sus numitei şcoli, două la muzeul sătesc din Drăcşănei, două în posesia lui C. Beda, şi alte şapte la Institutul de Arheologie din Bucureşti[1]. Din zona Turnu Măgurele s-a achiziționat o monedă de argint de la Mircea cel Bătrân. Mai amintim şi câteva monede descoperite în săpăturile efectuate la Zimnicea, la „Cetate", între anii 1948-1973, monede atât de aramă cât şi de argint emise de Ivan Alexandru şi Mihail, Vladislav Vlaicu, Ivan Sracimir şi Constantin. Mai menționăm câteva monede, imitații după aceste monede bulgăreşti[2].

Odată cu secolul al XV-lea îşi face apariția moneda turcească şi încetează aceea a țaratelor desființate de către turci. De asemenea, se intensifică şi circulația altor monede străine, în detrimentul monedei naționale. Moneda turcească va circula timp de aproape patru secole în Țările Române. La început, această monedă a circulat ca o valoare mică, aspru sau banul, ca mai târziu să-i ia locul moneda cu o valoare mai mare, aceea de trei bani şi piastrul. Au circulat, desigur, şi monede de aur otomane, dar în județ nu s-a găsit decât una, la Zimnicea, împreună cu alte monede, într-un tezaur din secolele XVI-XVII[3].

Cele mai vechi monede turceşti, emise în secolul al XV-lea şi la începutul secolului al XVI-lea, au fost descoperite la Orbeasca de Jos, în 1964 şi la Plopi, în 1966, aproape de comuna Drăcşani.

Primul tezaur cuprindea 619 monede şi diverse obiecte de podoabă[4], iar al doilea 211 aspri. Monedele au fost emise de către sultanii: Mahomed al II-lea 1451-1481), Baiazid al II-lea (1481-1512) şi Selim I (1512-1520), ele fiind bătute în diverse oraşe din Imperiul Otoman.

În secolul al XVII-lea şi al XVIII-lea se intensifică circulația monedei turceşti, fiind descoperite mai multe tezaure din care amintesc câteva: la Alexandria, pe Valea Maricăi, în 1962, 59 monede; la Drăgăneşti Vlaşca, în 1963, 131 monede; la Frăsinet, 99 de monede, în 1964; la Guruieni, 11 monede în acelaşi an; la Roşiorii de Vede, în 1965-1966, alte două tezaure cu 136 de monede, mai toate descoperite însă împreună cu alte monede.

---

[1] Cf. B. Mitrea, *Un tezaur monetar vechi românesc de la Scrioaştea, județul Teleorman*, tot în acest volum p. 297-304.

[2] Oct. Iliescu, *Cu privire la problema realizării unui corpus al monedelor feudale româneşti*, *SMIM*, I, 1956, p. 285-323.

[3] C. Beda, I. Spiru, *Tezaure monetare turceşti descoperite în județul Teleorman*, Teleormanul, 1050, 1971.

[4] N. Constantinescu, *Un tezaur feudal de monede şi obiecte de podoabă, de pe valea Teleormanului*, *SCIV*, 17, 1966, 3, p. 551-555.

Ele au fost emise sub sultanii: Mustafa al III-lea (1757-1774), Abdul Hamid I (1774-1789) şi Selim al III-lea (1789-1807).

Izolat, s-au mai găsit monede turceşti în aproape toate satele județului, fie ca piese izolate, fie în morminte, ca obiecte de podoabă a celor înhumați. Amintesc în acest sens, monedele descoperite în morminte la Zimnicea, Lăceni, Pietroşani, Atârnați etc.

În secolul al XIX-lea, moneda turcească este prezentă pe tot teritoriul județului, dispărând după 1867.

Într-o măsură aproape egală, în secolul al XV-lea, dar mai ales în secolele XVI-XVII, alături de moneda turcească au circulat şi monedele emise în Transilvania, Ungaria, dar mai ales cele emise în Polonia. Mai rar apar monede emise în Germania, Țările de Jos, Veneția, Raguza, Prusia, Danemarca etc.

Dintre tezaurele descoperite în județul Teleorman şi conținând astfel de monede, amintim pe cel de la Zimnicea, compus din monede poloneze şi germane precum şi o monedă de aur din Veneția şi una tot de aur, turcească[5].

Au mai fost găsite tezaure la Ulmeni, Alexandria, Drăgăneşti-Vlaşca, Frăsinet, Guruieni, Moşteni, Nanov, Ştorobăneasa, Roşiorii de Vede etc.[6] În total s-au descoperit peste 4000 de monede în marea lor majoritate fiind tezaure mixte, adică monede turceşti asociate cu monede ungureşti, poloneze etc. Demn de amintit este un mic tezaur descoperit în satul Zloteşti, comuna Tătărăştii de Jos, în care apar patru monede emise de Spania, pentru coloniile sale din America, emise din America, emise de către regii Filip al III-lea şi al IV-lea şi trei taleri emişi în Țările de Jos[7]. În a doua jumătate a secolului al XVII-lea şi mai ales în secolul al XVIII-lea ca urmare a schimburilor politice petrecute în Europa, îşi fac apariția în Țările Române moneda austriacă ca şi cea rusească. Aceste monede apar izolat şi în Teleorman, atât ca monedă de metal inferior, cât şi de argint şi aur.

În special cele austriece din metal prețios erau folosite ca obiecte de podoabă, medalioane, salbe, sau ca ornamente ale îmbrăcămintei femeieşti, aşa cum era portul teleormănean în secolul al XVIII-lea şi al XIX-lea. Moneda rusească din secolul al XVIII-lea este reprezentată în județ prin copeici sau ruble din metal obişnuit sau argint. Dăm ca exemplu o monedă emisă în 1725, de către Țarul Petru I şi descoperită la Moşteni.

[5] La I. Bogdan din Bucureşti am examinat trei taleri proveniți de la Zimnicea, emişi de Carol Qvintul, fără an), Maximilian (1570) şi Frederic al Danemarcei (1572).

[6] I. Spiru, *Tezaurul monetar feudal de la Ulmeni-Teleorman*, *BSNR*, LXVII-LXIX, 1973-1975, p. 171-174.

[7] Monedele sunt în posesia lui C. Beda, căruia îi mulțumim şi pe această cale pentru sprijinul dat la alcătuirea acestui articol.

Destul de des, s-au descoperit însă în judeţ monede bătute de către ruşi, la Sadagura, între 1772-1774. Astfel de monede cu valoare de trei denghi sau trei copeici au fost găsite la Balaci, Bălţaţi (Stejarul), Peretu, Scrioaştea, Tecuci, Ţigăneşti etc. ca şi în satele Miroşi, Râca şi Surduleşti, azi trecute la judeţul Argeş.

Odată cu secolul al XIX-lea, pe lângă monedele otomane, ruseşti şi austriece îşi vor face apariţia aproape toate monedele emise în Europa.

Demnă de remarcat este prezenţa monedelor din statele nou înfiinţate în sudul Dunării, ca urmare a luptei de eliberare a popoarelor grec, bulgar şi sârb, de sub opresiunea turcească. Aceste monede au circulat o vreme chiar şi după baterea monedei naţionale din 1867. Dintre monedele care au circulat în judeţul Teleorman în secolul al XIX-lea, în mai toate satele judeţului, am ales ca reprezentative pe acelea descoperite la Alexandria, în podul bisericii „Sf. Împăraţi”[8]:

11 monede austriece emise în 1816 şi 1861, monede din metal inferior de 1/4, 1/2 şi 1 creiţar;

14 monede franceze emise sub cel de al doilea Imperiu între anii 1854, 1864;

11 monede italiene emise în 1861, 862, 1866 şi 1867, sub domnia regelui Victor Emanuel I şi având valoare de 5 şi 10 centesimi;

Două monede emise de Statul Papal sub Papa Pius al IX-lea, în 1866 şi 1867, având valoarea 1 soldo;

Două monede ruseşti din 1802 şi 1872 de două copeici şi de cinci copeici;

Două monede engleze din 1880 şi 1885 de ½ şi 1 penny;

Patru monede bulgăreşti din 1881 de 2,5 şi 10 stotinki;

114 monede greceşti din anii 1869, 1870, 1878-1882, având valoarea de 5 şi 10 lepta sau 5-10 oboloi, emise sub domnia regelui George I;

Şi, în sfârşit, 84 de monede sârbeşti emise în 1866 şi 1879 de 5 şi 10 parale, emise sub regii Milan Obrenovici al III-lea şi al IV-lea.

În încheiere, se poate spune că aceste descoperiri monetare din judeţul Teleorman reflectă realităţile politico-sociale prin care au trecut în decursul existenţei lor Ţările Române.

Ele au nu numai o valoare muzeistică, ci sunt adevărate documente istorice, deci cu atât mai preţioase pentru judeţul Teleorman. Continuarea studierii descoperirilor monetare va arunca lumini şi mai interesante asupra trecutului acestui judeţ, a satelor şi a oamenilor care au vieţuit în ele în decursul secolelor.

[8] Cea mai mare parte a acestor monede au fost donate Muzeului de Istorie din Alexandria.

INFORMATION SUR LA CIRCULLATION MONÉTAIRE DANS LE DÉP. DE TELEORMAN AUX XIVe – XIXe SIÈCLES

RÉSUMÉ

L'auteur présente les découvertes monétaires du dép. de Teleorman par périodes chronologiques: monnaies de Valachie et bulgares au XIVe siècle et au debout du siècle suivant, monnaies ottomanes aux XVIe – XIXe siècles. Ces dernières furent accompagnées aux XVIe – XVIIe siècle par les émissions de Pologne, de Hongrie, de Transylvanie et, parfois, par celles d'Allemagne, des Pays-Bas, de Venise, de Raguse, de l'Espagne, de Prusse etc., tandis qu'aux XVIIIe – XIXe siècle on les trouves associées aux monnaies autrichiennes et russes, ainsi que, plus tard, à celles des nouveaux États indépendants du sud-est européen.

O DONAȚIE DE MONEDE DIN SEC. XIX ÎN COLECȚIA MUZEULUI RAIONAL ALEXANDRIA*

Ioan Spiru

De curând, Muzeul Raional de Istorie din Alexandria a primit o donație de 242 monede străine, din sec. XIX, ce au circulat în acest oraş, după înființarea sa, în anul 1834. Deşi destul de noi, ele au o deosebită importanță, oglindind circulația unor astfel de monede, atât înaintea, cât şi după apariția monedei naționale, în 1867. Este, apoi, demn de remarcat faptul că majoritatea acestor monede provin din noile state înființate în peninsula Balcanică, în perioada destrămării Imperiului Otoman.

Socotesc, de aceea, că nu ar fi lipsită de interes o descriere a lor care ar putea interesa atât istoricul circulației banilor în a doua jumătate a sec. XIX, în țara noastră, cât şi pe aceia care se ocupă cu istoricul oraşului Alexandria.

În cele ce urmează voi face descrierea lor.

A. Monede ruseşti

- 1802 – 1 monedă, avers: cerc perlat, valoarea *2 copeici*; revers: vulturul bicefal, diametrul 33 mm.
- 1872 – 1 monedă de *5 copeici*, diametrul 31 mm.

B. Monede bulgăreşti

- 1881 – 2 monede de *2 stotinki*, diametrul 20 mm.
  1 monedă de *5 stotinki*, diametrul 24 mm.
  1 monedă de *10 stotinki*, diametrul 28 mm.

Monedele sunt foarte frumos executate în Anglia, la monetăria Heaton, acolo unde au fost bătute şi o parte dintre primele monede româneşti de aramă din 1867. Ele reprezintă pe avers valoarea monedei şi anul, înconjurată de o cunună din spice şi flori, iar pe revers, stema Bulgariei, înconjurată de legenda „BALGARIA SEDINENIETO PRAVI SILATA”.

C. Monede greceşti

Sunt 114 monede din anii 1869, 1870, 1878 şi 1882 şi cuprind valorile de *5 lepta* şi *10 lepta*. Pe avers, monedele reprezintă capul regelui Gheorghe I cu legenda „GEORGIOS A. BASILEUS TON ELLENON” şi

* O formă prescurtată a acestui articol a fost inclusă într-un studiu privind circulația monetară din județul Teleorman în perioada sec. XV-XIX, în BSNR, LXX-LXXIV, 1976-1980, 124-128, p. 651-655 *(n. ed.)*.

anul respectiv, iar pe revers valoarea monedei, înconjurată de o cunună din ramuri şi frunze de măslin.
- *5 lepta*, diametrul 24 mm, gravor Bappé.
- *10 lepta*, diametrul 28 mm.

D. Monede sârbeşti

Sunt 84 de monede din anii 1868 şi 1879 şi cuprind valorile de *5* şi *10 para*. Cele din 1868 reprezintă pe avers legenda şi capul regelui Milan M. Obrenovici III şi legenda „OBRENOVIC III KRAJ SRPSKI", iar pe avers, valoarea monedei, o cunună mică şi o ghirlandă din frunze de stejar şi măslin.
- *5 para*, diametrul 24 mm, gravor Leisek.
- *10 para*, diametrul 28 mm, gravor Scharff.

Cele din 1879 reprezintă, pe avers, capul regelui Milan Obrenovici IV şi legenda „MILAN M. OBRENOVIC IV KRAJ SRPSKI", iar pe revers, valoarea monedei cu aceeaşi ghirlandă. Diametrul este acelaşi, iar gravor este Tasset.

E. Monede italiene

Sunt 11 monede din anii 1861, 1862, 1866 şi 1867.
- 1861 şi 1862, avers: capul regelui şi legenda „VICTOR EMMANUEL II RE D'ITALIA", revers: *5 centesimi*, anul, o stea în cinci colţuri şi o cunună din frunze de stejar şi măslin. Diametrul 24 mm.
- 1866, idem, o monedă de *10 centesimi*, diametrul 30 mm.

F. Monede ale Statului Papal

- 1866, o monedă emisă de Papa Pius al IX-lea. Avers: bustul papei şi legenda „PIVS IX PONT MAX ANN XXI", revers: legenda „STATO PONTIFICIO" şi valoarea *1 soldo - 5 centesimi*.
- 1867, idem cu 1866 şi 1867.

G. Monede franţuzeşti

Sunt 14 monede din anii 1854, 1855, 1856, 1861, 1862, 1864, 1876 şi 1884.
- 1854, 1855, câte o monedă cu valoarea de *5* şi *10 centime*. Avers: capul lui Napoleon al III-lea şi legenda „NAPOLEON III EMPEREUR – 1854 (1855)", revers: vulturul francez cu litera M (sau B), între două cercuri perlate legenda „EMPIRE FRANÇAISE" şi valoarea CINQ sau DIX CENTIMES.
- 1856, idem, *5 centime*, diametrul 23 mm; *10 centime*, diametrul 28 mm, gravor Barré.
- 1861 şi 1864, idem. Pe avers, însă, capul de împărat are pe frunte o cunună de lauri, iar pe revers, sub vultur, litera K.
- 1876, o monedă cu valoarea *5 centime*. Avers „REPUBLIQUE FRANÇAISE", revers „LIBERTÉ; ÉGALITÉ; FRATERNITÉ", diametrul 28 mm, gravor Oudiné.

H. Monede austriece

Sunt 11 monede din 1816 şi 1851.

- 1816, 6 monede de *1 kreuzer*, având pe avers valoarea monedei şi pe revers stema mică a imperiului şi legenda „K K OESTERREICHISCHE SCHEIDEMÜNZE”, diametrul 24 mm.
- 1 monedă de *1/2 kreuzer*, cu acelaşi avers şi revers ca moneda de 1 kreuzer, diametrul 19-20 mm.
- 1 monedă de *1/4 kreuzer*, avers, revers, idem, diametrul 18 mm.
- 1851, o monedă de *3 kreuzer*, pe avers valoarea monedei, cerc perlat, anul de emitere şi litera B. Pe revers, în cerc perlat, vulturul bicefal şi legenda „K K OESTERREICHISCHE SCHEIDEMÜNZE”. Diametrul 30 mm.
- o monedă de *1 kreuzer*, idem cu cea de *3 kreuzer*, diametrul 20 mm.
- o monedă de *1/4 kreuzer*, idem, diametrul 16 mm.

I. Monede englezeşti

Sunt 2 monede din anii 1880 şi 1885 de *1/2* şi *1 penny*, reprezentând pe avers bustul reginei Victoria şi legenda „VICTORIA D.G. BRITT. REG. F.D.”, iar pe revers un desen simbolic şi valoarea monedei. Diametrul 24 mm şi respectiv 29 mm.

* * *

În încheiere, ţin să adaug că au circulat şi alte monede în oraş, în afară de cele descrise, şi, mai ales, turceşti. Totuşi, acestea din urmă nu au apărut în donaţia descrisă. Că ele au circulat în oraş, o dovedeşte însăşi existenţa acestora atât la muzeu, cât şi în colecţii, la particulari. Cercetătorilor le stă la dispoziţie acest depozit de monede.

CONTRIBUȚII ALE JUDEȚULUI TELEORMAN, ÎN NUMISMATICA ROMÂNĂ*

Județul Teleorman din punct de vedere numismatic, nu numai arheologic, este unul dintre cele mai bogate din țară, aşa cum o confirmă şi cele peste 10000 de monede descoperite în ultimii 30 de ani în peste 60 de tezaure monetare şi descoperiri izolate, intrate în patrimoniul național, prin muzeele din Alexandria, Bucureşti, Giurgiu, Iaşi, Roşiorii de Vede.

Aceste descoperiri au înscris, în acelaşi timp, noi localități pe harta numismatică: Alexandria, Balta-Sărată, Bujoreni, Frăsinet, Guruieni, Lăceni, Licurici, Lisa, Olteni, Orbeasca, Poiana (Flămânda), Poroschia, Roşiorii de Vede, Siliştea, Scrioaştea, Turnu Măgurele, Ulmeni şi Zimnicea.

De asemenea, județul Teleorman se înscrie în Numismatica Română cu aproximativ 50 de articole şi note publicate de peste 25 de autori cu nume de prestigiu în numismatică, printre care: Constantin Moisil, Constantin Preda, Bucur Mitrea, Carmen Maria Petolescu, Ioana Bogdan - Cătăniciu, Maria Chițescu, Octavian Iliescu ş.a., ca şi de către câțiva numismați teleormăneni, îmbogățind implicit şi bibliografia numismatică română.

Circulația monetară pe teritoriul de astăzi al județului Teleorman este multimilenară şi foarte variată. Ea începe încă din sec. IV î.e.n. printr-un mic tezaur de la regele Filip II, descoperite la Orbeasca de Sus, prin 14 monede de la Alexandru cel Mare, prin două monede de la regele Lisimah, o monedă de la Seleucos şi alte două monede bătute în Asia Mică şi descoperite la Zimnicea. Începând din sec. III î.e.n., circulația monedelor greceşti se intensifică şi, timp de două secole, vor domina relațiile de schimb cu geto-dacii de la nord de Dunăre, ce locuiau şi în zona actualului județ, între râurile Olt, Călmățui, Vedea, Teleormanul şi Câlnştea.

Numărul monedelor descoperite şi recuperate se ridică la circa 800 de exemplare, dintr-un număr de monede ce va fi fost mult mai mare. Dintre acestea, 480 au fost emise în provincia Macedonia Prima, peste 150 în oraşul antic Thasos şi alte 150 în oraşul Dyrrhachium. Ele reprezentau, până acum câțiva ani, aproximativ 50% din totalul acestor monede descoperite în întreaga țară. Printre localitățile unde au fost descoperite, citez câteva: Conțeşti, Ciuperceni, Frăsinet, Mavrodin, Videle şi mai ales Viişoara, cu 28 monede descoperite şi Poiana (Flămânda), cu alte 80 de monede.

---

* Studiu trimis spre publicare la *Buletinul Societății Numismatice Române*, pe 10 noiembrie 1988, dar neacceptat *(n. ed.)*.

* * *

Începând din a doua jumătate a sec. II î.e.n., moneda romană republicană, în plină expansiune spre Dunăre, va înlocui moneda grecească, devenind, din a doua jumătate a sec. II î.e.n. şi în tot secolul următor, unica monedă de schimb în relaţiile cu strămoşii noştri de la nord de Dunăre şi deci, şi din actualul judeţ Teleorman şi a căror prezenţă este atestată arheologic de peste 100 de aşezări descoperite până acum, pe baza repertoriului arheologic şi numismatic, întocmit recent de autorul acestor rânduri. Cât de intense au fost aceste relaţii de schimb dintre cele două popoare, o atestă cele peste 2000 de monede republicane romane ce au fost recuperate şi care şi ele, la rândul lor, reprezintă circa 10% din totalul acestor monede descoperite în întreaga ţară.

Printre cele mai importante localităţi unde s-au descoperit citez: Călineşti, Dobroteşti, Licuriciu, Orbeasca de Sus, Poroschia (peste 500 de monede), Valea Cireşului şi Zimnicea.

* * *

Paralel însă cu aceste monede au circulat şi monedele proprii ale dacilor din aşa-zisul tip Vârteju, cu putere de circulaţie în câmpia cuprinsă între râurile Olt şi Ialomiţa. Şi geto-dacii din această zonă şi-au bătut propriile lor monede, ca şi fraţii lor din alte zone ale Daciei. O confirmă cele aproximativ 200 de monede descoperite la Siliştea-Grosu, Olteni, Lăceni şi Mârzăneşti.

În acelaşi timp, în sec. I î.e.n., trebuie să menţionăm că şi dacii de aici au înlocuit tipurile monetare cu denarul roman republican, bătând în ateliere proprii o astfel de monedă, aşa cum o dovedesc cele peste 40 de astfel piese descoperite la Călineşti (12), Ciuperceni, Nicolae Bălcescu (3), Orbeasca (3), Poroschia (16), Sfinţeşti, Viişoara, Zimnicea etc., fie izolat, fie în tezaurele amintite. Aceste descoperiri nu fac altceva decât să confirme o practică generală de pe cuprinsul întregii Dacii.

* * *

Circulaţia monetară a continuat şi în perioada stăpânirii romane în Dacia, deşi teritoriul de azi al judeţului, cu excepţia unei mici porţiuni din jurul *Limesului Transalutan*, nu a făcut parte din Imperiu, fiind locuit de către dacii liberi. S-au descoperit, totuşi, şi aici monede romane imperiale, atât în tezaure cât şi izolat. În tezaure, la Cernetu, Peretu, Pietroşani, Slăveşti, Vârtoape, Zimnicea etc., dar nerecuperate decât în număr foarte mic. Cât priveşte numărul monedelor imperiale găsite izolat, el se ridică la aproximativ 100, mai ales de la Zimnicea, Pietroşani, Alexandria, Conţeşti şi Drăcşănei.

De asemenea, nici totalul monedelor bizantine nu este prea mare, doar 18 exemplare descoperite în diverse localităţi din judeţ, exceptând, desigur, marele tezaur de circa 2000 de monede descoperit la Zimnicea cu foarte mulţi ani în urmă şi legate de secolele XI-XIII.

Ca şi în restul ţării, monedele descoperite sunt din sec. VI-VII şi XI-XIII. Credem că numărul acestor monede va fi fost mult mai mare, şi dacă nu au ajuns până la noi, de vină sunt vicisitudinile prin care a trecut poporul român, condamnabila lor înstrăinare ca şi puţinele cercetări arheologice efectuate în acest judeţ atât de bogat în vestigii. Au confirmat-o descoperirile arheologice de la Dulceanca, Olteni, Sfinţeşti, Alexandria şi Zimnicea, dovadă a continuităţii poporului român şi pe aceste meleaguri, între sec. IV-XI.

* * *

O confirmare a afirmaţiilor de mai sus este însăşi existenţa judeţului Teleorman în secolul XIV, tocmai datorită unui mare număr de străvechi aşezări româneşti, existente cu mult timp înainte.

Dovadă şi intensa circulaţie monetară din sec. XIV şi XV, ce nu putea fi justificată decât de o populaţie activă şi numeroasă, cu vechi tradiţii de muncă, producătoare de bunuri şi de schimburi comerciale.

Aşa se explică şi tezaurul de peste 3000 de monede descoperite la Balta Sărată şi la care se mai adaugă monedele descoperite în tezaurele de la Scrioaştea şi Zimnicea. Ele provin, în marea lor majoritate, din monetăriile Ţării Româneşti, emise în sec. XIV şi XV, de voievozii Vladislav I, Radu I, Dan I, Mircea cel Bătrân şi Mihai I.

Printre ele şi un număr mare de monede emise de ţaratele bulgare de la Vidin şi Târnovo din acel timp, dovada unor schimburi între aceste ţări, în timpul ţarilor Ivan Alexandru, Stracimir şi Ivan Simeon. Şi legături cu Polonia, în acelaşi veac XV, sunt atestate prin două monede de la Cazimir, descoperite întâmplător într-un vechi cimitir din valea Nanovului (Alexandria).

* * *

Tot în secolul XV îşi va face apariţia şi moneda otomană, tot mai prezentă în relaţiile de schimb cu Ţara Românească. O confirmă cele peste 600 sute de monede descoperite la Orbeasca de Jos, Frăsinet, Plopi şi Ştorobăneasa, emise de către sultanii Mahomed II, Baiazid II şi Selim I, între anii 1451-1520. La Ştorobăneasa, apar pentru prima oară în judeţ şi monede tătărăşti, în tezaurul descoperit aici.

Începând cu a doua jumătate a sec. XVI şi în sec. XVII, circulaţia monedei turceşti devine mai accentuată ca urmare a dependenţei tot mai grele a Ţării Româneşti de Imperiul Otoman, ca şi prin încetarea emisiunilor

de monede româneşti. Din aceleaşi cauze, până la începutul secolului XVII, se intensifică şi pătrunderea masivă a monedelor poloneze şi maghiare. Ele au fost descoperite în număr destul de mare, peste 2000 numai în tezaurul de la Ulmeni, apoi, alte câteva sute, în tezaurele de la Spătărei, Furculeşti, Nicolae Bălcescu.

Tezaure turceşti au fost descoperite pe Valea Maricăi, lângă Alexandria, la Roşiori de Vede etc., deşi numărul lor va fi fost mult mai numeros, dar cine să dea atenție unor monede care, prin legendele lor, păreau fără nici o importanță?!

Tot în sec. XVI, îşi va face apariția în Teleorman un număr destul de important de taleri şi jumătăți de taler emişi în Regatul Maghiar, în Spania, Țările de Jos, Veneția, Danemarca. Au ajuns până în zilele noastre aproximativ 52 de exemplare emise de către regii Mathias, Filip III şi Filip IV între anii 1570-1630, descoperite la Guruieni, Slăveşti, Brânceni, Zimnicea, Viişoara, Tătărăştii de Sus.

* * *

Şi în sec. XVIII tezaurele descoperite la Drăgăneşti de Vlaşca, Frăsinet, Roşiori de Vede şi Pietroşani confirmă circulația monedei otomane în cuprinsul județului, descoperindu-se şi recuperate circa 500 de exemplare emise de sultani Mustafa III, Abdul Hamid şi Selim III, între anii 1747-1807.

Alături de ele îşi fac apariția acum şi monedele din imperiile vecine, austriac şi țarist, ca urmare a noilor realitățiі istorice existente la hotarele Țărilor Române în acest secol al XVIII extrem de greu pentru poporul român.

Au circulat în județ şi au ajuns până la noi 12 taleri de la Maria Tereza, unul de la Francisc I şi monede cu valori mai mici. Demn de menționat că s-au descoperit, izolat, fise de joc: „für Spiele”, pierdute de către ostaşi ai Imperiului Austriac. Un tezaur din acest secol a fost descoperit în satul Călmățui (fost Cârligați), în secolul trecut (1864), cuprinzând 34 monede turceşti, 21 taleri austrieci şi 161 jumătăți de taleri. Nu-i cunosc soarta.

Cât priveşte monedele ruseşti, ele sunt mult mai rare, cu excepția monedelor bătute la Sadagura, între anii 1771-1774, pentru a fi folosite în Moldova şi Țara Românească. Au ajuns până la noi, prin câteva sate ale județului, 36 de astfel de monede emise între anii 1772-1774, fiind aduse de trupele armatei țariste în timpul deselor războaie ce aproape au pustiit şi acest județ care, conform unei catagrafii din anul 1810, mai avea doar 35000 de locuitori.

* * *

Mă opresc aici deoarece, pentru secolul XIX, nu există o preocupare deosebită privind circulația monetară în acest județ. Ea va fi fost desigur

aceiaşi ca peste tot cuprinsul Ţărilor Române, un adevărat iureş de monede străine turceşti, ungureşti, austriece, ruseşti, franţuzeşti, italiene şi chiar ale Statului Papal, la care aveau să se adauge, după apariţia noilor state balcanice şi monedele lor, circulând chiar încă multă vreme alături de noua monedă românească, apărută în 1867.

* * *

În concluzie, putem afirma acum, la încheierea acestor rânduri, că într-adevăr judeţul Teleorman este unul dintre cele mai reprezentative judeţe din ţară din punct de vedere numismatic, atât prin marele număr de monede descoperite, cât şi prin vechimea şi varietatea lor, dar, totodată, şi prin faptul că circulaţia monetară din această zonă a pământului românesc, constituie un important document care reflectă, secol de secol, aspecte ale istoriei noastre naţionale.

Ioan Spiru

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

Corneliu Beda, *Tezaurul de la Guruieni*, ziarul Teleormanul, 15 aprilie 1969.

Corneliu Beda, *Descoperiri monetare antice şi bizantine în judeţul Teleorman*, CN, III 1980, p. 127-145.

Corneliu Beda, Ioan Spiru, *Tezaure monetare turceşti*, ziarul Teleormanul, 1050, 1971. p. 2.

Ioana Bogdan - Cătăniciu, *Tezaurul monetar de la Poiana (jud. Teleorman). Unele aspecte ale circulaţiei tetradrahmenlor Macedoniei Prima şi ale oraşului Thasos în lumea traco-daică*, Thraco – Dacica, I, 1976, p. 177-188.

Viorel, Butnaru, *Răspândirea monedelor bizantine din secolele VI-VII în teritoriile carpato-dunărene*, BSNR, 77-79, 1983-1985, 131-133, p. 203, 206, 208, 209, 211, 213, 216, 218, 220, 223, 224.

Maria Chiţescu, *Notă asupra tezaurului de monede romane republicane de la Poroschia (r. Alexandria)*, SCIV, 16-1, 1965, p. 169-175.

Maria Chiţescu, Corneliu Beda, *Date noi în legătură cu tezaurul monetar descoperit în comuna Nicolae Bălcescu*, BSNR, 70-74, 1976-1980 (1981), p. 127-137.

Nicolae Constantinescu, Alexandru Marinescu, *În problema satelor medievale de pe Vedea şi Teleorman: descoperirile arheologice de la Guruieni şi Orbeasca de Jos (raionul Alexandria)*, RevMuz, 3, 1966, p. 71-76.

Octavian Iliescu, *Monede greceşti şi dacice. Tezaurul de la Videle, reg. Bucureşti*, CreştCol, 2, 1961, p. 658-668.

Octavian Iliescu, *Moneda în România*, Ed. Meridiane, Bucureşti, 1970.

Bucur Mitrea, *Descoperirea monetară de la Sfințești*, Materiale, I, 1953, p. 519-527.

Bucur Mitrea, *Monede antice şi medievale descoperite la Zimnicea*, SCIV, 16-2, 1965, 239-260.

Bucur Mitrea, *Un tezaur monetar românesc vechi. Scrioaştea, jud. Teleorman*, BSNR, LXX-LXXIV, 124-128, 1976-1980, p. 297-304.

Bucur Mitrea, *Descoperiri mai recente şi mai vechi de monede antice şi bizantine în republica Socialistă România*, SCIV, 22-1, 1971, p. 124, 131.

Emil Moscalu, Corneliu Beda, *Tezaurul de monede republicane romane de la Orbeasca de Sus (com. Orbeasca, jud. Teleorman)*, SCIV, 25-2, 1974, p. 265-275.

Carmen Maria Petolescu, *Tezaurul de monede thasiene descoperit la Mavrodin*, CN, I, 1978, p. 3-11.

Constantin Preda, *Monedele Geto - Dacilor*, Ed. Academiei RSR, Bucureşti,1973.

Constantin Preda, Corneliu Beda, *Tezaurul de denari romani republicani de la Târnava, jud. Teleorman*, SCN, VI, 1975, p. 41-54.

Ioan Spiru, *Câteva descoperiri monetare în raioanele Roşiorii de Vede şi Vârtoapele (reg. Bucureşti)*, SCN, I, 1957, p. 467-468.

Ioan Spiru, *Monede bătute la Sadagura, găsite în Muntenia*, SCN, II, 1958, p. 475-476.

Ioan Spiru, *Tezaurul monetar feudal de la Ulmeni - Teleorman*, BSNR, LXVII-LXIX, 1973-1975, p.171-174.

Ioan Spiru, *Informații asupra circulației monetare în județul Teleorman în secolele XIV-XIX*, BSNR, LXX-LXXIV, 124-128, 1976-1980 (1981) p. 651-655.

Ioan Spiru, *Repertoriul arheologic şi numismatic al județului Teleorman*, (manuscris), 1988.

Ioan Spiru, Corneliu Beda, *Tezaurul de monede antice descoperit la Frăsinet, județul Teleorman*, BSNR, 42-66, 1972, p. 273-274.

Petre Stroescu, *Oraşul Roşiorii de Vede*, Alexandria, 1933.

NOI DESCOPERIRI MONETARE ÎN ZONA ORAŞULUI VIDELE - JUD. TELEORMAN*

În ultimii 2-3 ani, în zona oraşului Videle, județul Teleorman, s-au făcut descoperiri arheologice şi numismatice despre care am să vă vorbesc în momentele următoare.

Referindu-mă la descoperirile arheologice, ele sunt legate de epocile neolitice, ale bronzului şi mai ales geto-dacice. Acestea din urmă sunt în strânsă legătură cu descoperirile monetare, fiind încă o dovadă a existenței şi în această zonă a județului Teleorman a unei populații geto-dace, activă şi în strânse legături cu cetățile şi provinciile greceşti de la sud de Dunăre.

Dovadă în acest sens sunt monedele Thasos, Dyrrhachium şi Macedonia Prima descoperite şi în zona amintită, pe teritoriul fostelor sate Ciuperceni, Furculeşti, Crevenicu, azi componente ale oraşului Videle şi de asemenea, recent, şi pe malul pârâului Ilcovăț, la est de acest oraş nou al județului Teleorman.

Voi începe cu *monedele Thasiene*.

Au fost recuperate aproximativ 24 de monede, 21 din zona fostelor sate amintite şi trei de pe malul pârâului Ilcovăț. Sunt monede de argint, înfățişând, pe avers, capul lui Dionysos încoronat cu o coroană de iederă, cu profilul spre dreapta, iar pe revers, pe Herakles gol, având în mână blana leului ucis şi măciuca, cu legenda în trei rânduri: Herakleus-Sotiros-Tasion.

Dimensiunile monedelor diferă de la o monedă la alta, ca şi greutatea lor, ceea ce denotă că au fost bătute în diverse ateliere. Au aproximativ între 16-18 grame şi 30-34 mm diametru. Şi sigla diferă pe aceste monede.

Cele trei monede găsite pe Ilcovăț sunt barbarizate, adică imitații geto-dace. Astfel de monede contrafăcute au fost, de altfel, descoperite şi în alte zone ale județului, fie în tezaure, la Merişani, Poiana-Ciuperceni sau piese izolate. Cea mai mare parte din ele sunt în muzeele din Alexandria şi Bucureşti.

În schimb, *monedele emise în oraşul Dyrrhachium*, în număr de 61 de piese, nu au putut fi recuperate de muzeul din Alexandria, ci de Bucureşti. De aceea, m-am mulțumit doar să le amintesc.

Monedele Macedonia Prima

În posesia muzeului din Alexandria au intrat 18 piese. Şi ele sunt de argint, de bună calitate şi foarte bine păstrate. Aparțin descoperirii făcute pe pârâul amintit, la un loc cu cele trei monede Thasiene şi alte 24 de monede

---

* Comunicare susținută în cadrul Simpozionului organizat de Secția Caracal a Societății Numismatice Române la 18 septembrie 1988 *(n. ed.)*.

dacice. Ele au fost emise între anii 158-148 î.e.n. în provincia Macedonia Prima, numită aşa, întrucât romanii care cuceriseră Macedonia mai făcuseră alte trei provincii: Macedonia, a II-a, a III-a şi a IV-a. Dintre acestea, doar Macedonia Întâia sau Prima, cum este cunoscută în numismatică, a emis o mare cantitate de monede, în timp ce Macedonia II a emis foarte puține, Macedonia III nu a emis deloc, iar Macedonia a IV-a numai monede de bronz.

Fiind monede din argint bun şi cu o greutate constantă, ele s-au impus repede în Dacia în ultimele decenii ale sec. II şi primele decenii ale sec. I î.e.n. O dovedesc şi cele aproximativ 500 de monede de acest fel descoperite în județul Teleorman şi care reprezintă aproximativ 50% din totalul monedelor Macedonia Prima descoperite la nord de Dunăre. Tot din acelaşi motiv şi dacii au contrafăcut, la nevoie, aceste monede, descoperindu-se 14 exemplare de acest fel în cuprinsul județului.

Monedele Macedonia Prima reprezintă pe avers scutul macedonean şi în mijlocul scutului bustul zeiței Artemis, având tolba cu săgeți la umăr. Se remarcă pe aceste monede frumusețea coafurii zeiței, ce ar face de invidiat pe orice persoană de sex feminin. Fiecare monedă are apoi o serie de particularități la această frumoasă coafură.

Pe revers, se găseşte măciuca lui Herakles, dispusă orizontal şi situată într-o cunună de frunze. Greutatea unei monede variază între 16-17 grame, iar diametrul, între 28-34 mm.

În sfârşit, printre monedele intrate de curând în patrimoniul muzeului din Alexandria, sunt şi 24 de piese geto-dacice. Dintre acestea, 14 sunt monede încadrate în aşa-zisul tip Vârteju şi care au mai fost descoperite în județul Teleorman la Schitu-Poenari, Mârzăneşti, Olteni etc. însumând peste 200 de monede.

Acest tip de monede, după cum precizează numismatul Constantin Preda, au circulat în Câmpia Munteană cuprinsă între Dunăre şi Carpați şi râul Vedea, la vest şi râul Ialomița, la est. Ele au avut o largă răspândire şi o circulație intensă înspre sfârşitul secolului I î.e.n. Dovadă în acest sens sunt şi cele peste 1800 de piese descoperite până în prezent şi care reprezintă cel mai mare număr din monedele dintre diferitele tipuri emise de geto-daci. Este o dovadă în plus că în regiunea amintită a existat o puternică uniune tribală, încă din sec. III-I î.e.n.

Monedele descoperite pe Ilcovăț reprezintă pe avers capul foarte schematizat al lui Zeus, cu profilul spre dreapta. Pe revers, tot foarte schematizat, silueta unui cal. Greutatea lor diferă între 6-7-8 şi 8,5 grame. Diametrul, la fel, între 20-23 şi 24 mm.

Timpul nu mi-a permis să le studiez mai amănunțit, urmând ca pe viitor să studiem fiecare monedă în parte.

Monedele tip Alexandru – Filip III

Între cele 24 de monede, mai sunt 10 monede pe care acelaşi cercetător Constantin Preda, în lucrarea sa de referinţă *Monedele geto-dacilor*, le consideră a fi de tipul Alexandru cel Mare şi Filip al III-lea Arideul. Este a doua descoperire de acest fel din judeţul Teleorman, după vechiul tezaur descoperit la Zimnicea.

Ele, aşa cum ne informează lucrarea amintită, nu mai au ca prototip monedele lui Filip II, ci emisiunile monetare ale lui Alexandru cel Mare şi Filip al III-lea, amintind că s-au descoperit în Teleorman şi astfel de monede. Sunt monede divizionare, mai mici, drahme, cu circulaţie mai intensă la sud de Dunăre şi mai puţin la nord de Dunăre.

Pe avers, reprezintă capul lui Herakles, iar pe revers, pe Zeus şezând pe tron. Sunt foarte schematizate aşa că foarte greu se poate desluşi reprezentarea de pe monedele originale. Greutatea şi ea diferă, între 2 şi 3 grame, iar diametrul între 16-19 mm.

Repet, şi în cazul acestor monede, că timpul, ca şi mijloacele de informare mai competente, nu mi-au permis să le prezint pe fiecare în parte. Rămâne o sarcină de viitor pentru muzeul din Alexandria de a face acest lucru.

În încheiere, sperăm că, totuşi, monedele ce s-au conservat pe firul timpului nu au fost fără folos, deoarece au oferit încă o dovadă a strânselor legături între geto-dacii de la nordul Dunării, cuprinşi în zona geografică amintită şi grecii din sudul Dunării.

De asemenea, descoperirea monedelor amintite atestă încă odată cât de numeroasă şi cât de activă şi bine organizată era această populaţie, capabilă să stângă, deci în urma bunurilor produse, tezaure monetare şi în acelaşi timp în stare să emită monedă proprie şi, în caz de nevoie, pentru nevoile comerciale, să imite monedele greceşti.

Ioan Spiru, Alexandria

CE A ÎNSEMNAT PENTRU MINE SOCIETATEA NUMISMATICĂ ROMÂNĂ*

Astăzi, la Sărbătoarea Jubiliară a Societății Numismatice Române, vă rog să-mi îngăduiți, aşa cum au făcut şi alți vorbitori, să-i aduc şi eu un sincer omagiu şi felicitări pentru prodigioasa sa activitate şi să rostesc, în acelaşi timp, din toată inima, un călduros La Mulți Ani! Fac acest lucru deoarece, de mai bine de 25 de ani, ca membru activ al Societății am fost strâns legat de activitatea ei simțindu-mă ca unul dintre admiratorii ei, dar şi ca unul dintre mădularele ei, lucru ce a însemnat foarte mult pentru mine.

În primul rând, aici am găsit înțelegere, sprijin şi la nevoie, explicațiile necesare oricărui începător în domeniul numismaticii. Dintr-un novice, peste ani şi ani, aici aveam să-mi desăvârşesc ucenicia. M-am simțit într-adevăr atras de colecționarea monedei încă din anii studenției, când, din puținul pe care îl aveam, cumpăram de la puținii sau chiar ultimii zarafi ai Bucureştilor, câte una, două monede. Dar, aşa cum era şi firesc, prea mult nu ştiam despre rostul lor în economia socială şi politică a societății româneşti.

Am avut însă norocul, la puțină vreme după terminarea facultății, să aflu de existența Societății Numismatice Române şi dornic să aflu cât mai mult despre rostul şi rolul monedei în evoluția societății, prin 1946, m-am înscris ca membru al ei. Din păcate, ucenicia mea în acest frumos şi fascinant domeniu al numismaticii a durat doar până în 1948 deoarece, evenimentele politice şi sociale de după 1948, nu mi-au mai permis să mențin legătura cu ea. Dar puținele contacte ca membru al Societății, ce-şi ținea comunicările la Institutul Francez de Studii din Bucureşti, au avut totuşi asupra mea, o puternică influență, deoarece aici am înțeles pentru prima dată cât este de frumoasă colecționarea, dar cu condiția ca să meargă mână în mână cu studiul. Numai în acest fel se poate înțelege frumusețea colecționării dar şi tainicul grai al monedelor.

Din acel timp am rămas strâns legat de minunatul om care a fost Constantin Moisil. Pe cât de mare savant era, pe atât de modest era. M-a primit deseori la dânsul, pe atunci tânăr preot într-un sat din nordul județului Teleorman, mi-a dat lămuririle cerute în legătură cu monedele găsite în zonă şi tot dânsul m-a sfătuit să le public în revista Studii şi Cercetări Numismatice. Publicarea acestor modeste articole a însemnat foarte mult pentru mine deoarece m-au lămurit asupra importanței publicării oricărei monede, spre a se lua cunoştință de existența şi rostul ei, acolo unde s-a găsit.

---

* Discurs ținut în Aula Academiei Române, la 18 noiembrie 1993, cu ocazia aniversării a 90 de ani de existență a Societății Numismatice Române *(n. ed.)*.

Tot de la dânsul am primit în dar şi primul catalog asupra monedei româneşti, emise din 1866, catalog publicat în paginile revistei de numismatică. Şi acest catalog m-a ajutat deoarece m-am dedicat colecţionării monedei româneşti de după 1866. Lucru pe care de altfel l-am şi făcut reuşind, de-a lungul anilor, să posed această colecţie românească de monede. Pentru toate acestea îi vor fi pururi recunoscător.

Un capitol nou avea să înceapă însă pentru mine în anul 1968, când am redevenit membru al Societăţii şi de-a lungul anilor, ucenicia mea a fost de data aceasta mult mai rodnică şi mai temeinică, având, în toţi aceşti ani, profesori minunaţi de la care am avut ce învăţa.

An de an, pe măsura posibilităţilor, am ţinut să fiu prezent la şedinţele lunare de comunicări, având conferinţe şi foarte variate dar, deseori, şi foarte bine documentate. Ele, o corespondentă bogată cu membrii Societăţii ca şi lucrările de referinţă pentru numismatică apărute între timp, cum sunt „Moneda în România”, „Monedele Geto-dacilor”, „Bancnote şi monede româneşti”, „Medalii, Plachete, Decoraţii Române” şi „Bibliografia Numismatică Română”, mi-au lărgit considerabil orizontul cunoştinţelor mele, atât de necesare unui colecţionar în sensul deplin al cuvântului.

Toate acestea m-au ajutat să înţeleg multe din ceea ce erau până atunci taine pentru mine. Ştiam de acum că moneda a fost şi este încă unul dintre factorii de bază ai evoluţiei Societăţii omeneşti. Un document deci, de primă importanţă în istoria omenirii. Tot datorită celor afirmate mai sus am găsit sensul circulaţiei monetare antice pe teritoriul Daciei, deloc întâmplătoare, ci o expresie a realităţilor politice de la sud de Dunăre între secolele VI-V î.Hr.

De asemenea, am înţeles motivele apariţiei monedei româneşti în ţările române, apogeul şi apoi dispariţia lor, ca şi justificarea circulaţiei monedelor străine la noi, între secolele XVI şi XIX. Toate acestea încetaseră a fi taine. Iată de ce sunt legat de Societatea Numismatică Română căreia datorez şi ceea ce a însemnat ea pentru mine.

Timpul nu-mi permite să-mi amintesc acum pe toţi acei oameni minunaţi, cărora le datorez educaţia mea numismatică. Vă rog să-mi permiteţi măcar pe câţiva să-i amintesc. Voi începe cu inegalabilul orator şi om de mare fineţe spirituală care a fost Emil Condurache, preşedintele Societăţii Numismatice, pe inegalabilul şi neostenitul secretar general al Societăţii, George Buzdugan, apoi la acela care a fost bunul şi delicatul om de cultură Octavian Luchian etc. Dintre cei de astăzi, voi cita pe Octavian Iliescu, om sobru, dar un veritabil tezaur de cultură numismatică, pe actualul preşedinte al Societăţii, Constantin Preda, pe Bucur Mitrea, Dumitru Berciu, Gheorghe Poenaru Bordea, Aurică Smaranda, Maria Dogaru, colonelul

Dogaru şi mulţi atâţia alţii. Le sunt recunoscător şi-i asigur că au însemnat mult în formarea mea de colecţionar, în sensul bun al cuvântului.

M-am străduit de-a lungul anilor, de altfel, să nu-i fac de ruşine ucenicul domniilor lor. Stau mărturie numeroasele comunicări făcute la şedinţele Societăţii, comunicări referitoare la circulaţia monedei în judeţul Teleorman, la descoperirile unor tezaure monetare din judeţ, salvarea lor, şi încredinţarea a peste 2700 de monede la muzeul din Alexandria. Nu mi-a fost uşor să le salvez, dar cu atât mai mare îmi este bucuria.

Le-am călcat, apoi, multora pe urme, publicând şi eu în paginile Buletinului Societăţii Numismatice Române, ca şi în alte reviste şi ziare: *Descoperirile monetare turceşti din Teleorman*, *Tezaurele de la Ulmeni şi Frăsinet*, *Două mii de ani de circulaţie monetară în judeţul Teleorman*, *Moneda, document istoric* etc. Încă un prilej de a arăta ce a însemnat Societatea Numismatică Română pentru mine. Ea stă la temelia strădaniilor şi rezultatelor mele.

* * *

În sfârşit, doresc să afirm în faţa domniilor voastre un lucru care dovedeşte cât de mult a însemnat Societatea noastră în viaţa şi activitatea mea. Nereuşind să facem şi la Alexandria un cerc numismatic, sfătuiţi de conducerea actuală a Societăţii, ne-am afiliat Cercului din Caracal, cel mai apreciat de noi şi condus de acel minunat şi inegalabil om care a fost Pătru Crăciun, membru de onoare al SNR.

Între anii 1978-1988, am participat împreună cu ceilalţi colecţionari din judeţul Teleorman la toate şedinţele de comunicări sau expoziţii din cadrul cercului. Întâlnirile de aici ne legaseră foarte mult încât, pot afirma că devenisem o adevărată familie în care s-au simţit tot atât de bine delegaţii de la Bucureşti ai SNR, Aurică Smaranda, Andrei Golmaş, colonelul Dogaru şi mulţi alţii. Rezultatele acestui cerc au fost excelente şi ele indirect se datorează Societăţii mamă din Bucureşti, cea care le-a iniţiat. Cinste acestor ostenitori deosebiţi de la Caracal, unii aflându-se, desigur, şi acum aici şi îi asigur că şi cercul de aici, ca şi Societatea Numismatică Română au lăsat urme adânci şi în sufletul meu.

Mulţumesc, aşadar, tuturor. Mulţumesc şi pentru bunăvoinţa de a mă fi ascultat[**].

[**] La data de 26 decembrie 1994, secretarul Societăţii Numismatice Române, Aurică Smaranda, aducea la cunoştinţă, printr-o scrisoare, părintelui Ioan Spiru, faptul că la 18 decembrie Comitetul amintitei societăţi aprobase declararea sa ca „Membru de Onoare al SNR", pentru „contribuţia ştiinţifică în promovarea cercetării numismatice precum şi vechimea de 30 de ani în SNR" *(n. ed.).*

PE DRUMURI, ULIȚE ŞI VIROAGE TELEORMĂNENE

Vechea mea pasiune pentru drumeție a țâşnit la suprafață, din adâncurile ființei mele, datorită unei împrejurări neaşteptate. Era 1945, puțin timp după venirea mea ca preot în satul Surduleşti (1940), când am citit în ziare că se organizează, de către Căminul Cultural Județean din Turnu Măgurele, un concurs de monografii ale satelor din județul Teleorman.

M-a ispitit propunerea şi m-am hotărât să particip şi eu, întocmind monografia satului unde destinul mă adusese. Aveam două motive să fac acest lucru: dragostea mea față de istorie, cât şi pasiunea drumețiilor. Amândouă îmi erau necesare, pe de o parte, adunarea materialului din sat, de la oameni, şcoală, biserică şi primărie cât şi drumuri de informare la Bucureşti şi Turnu Măgurele spre a cerceta arhivele din aceste oraşe spre a găsi acul necesar cu care să „cos" cât de cât trecutul satului. Ba a trebuit să fac un drum şi la Craiova, la vechiul şi prețuitul om de ştiință Constantin Nicolaescu-Plopşor, cunoscut încă din anii studenției, spre a-i cere informații asupra unor piese arheologice descoperite în cuprinsul satului.

Uite aşa, călătorind prin oraşele amintite, cu entuziasmul tinereții, am împăcat amândouă pasiunile şi, în mai puțin de un an, monografia satului era gata şi am avut bucuria de a obține premiul I. Şi am mai avut o satisfacție, am devenit colaborator al Institutului de Arheologie, deoarece, apreciindu-mi-se concursul total dat în săpătura arheologică efectuată pe *tell*-ul neolitic din islazul satului de către delegatul Institutului, d-l Mircea Petrescu-Dîmbovița, la cererea mea expresă, mi s-a dat îndemnul să continui cercetările arheologice şi în satele vecine. Am primit cu bucurie propunerea, mai ales că îmi satisfăcea ambele mele pasiuni. Şi încă din anul 1946, am purces la drum prin satele vecine, Miroşi, Burdea, Căldăraru, Tecuci-Calinderu, Siliştea Gumeşti, Burdeni, Balaci, Zâmbreasca, Beuca, Dorobanțu etc.

Eram tânăr, în putere şi picioarele țineau la drum lung, uneori de dimineața şi până seara, prin sate, prin luncile apelor sau pe vârtoapele Bălăcelului, Pietrişului etc. Drumurile deveniseră o necesitate şi, indiferent dacă era soare sau nor, cald sau frig, frumos sau urât, îmi purtam paşii zeci de kilometri, fericit că mă voi întoarce iar acasă cu traista plină cu cioburi. Timp aveam berechet, că nu eram legat de grijile gospodăriei sau ale câmpului. Pământ nu aveam, iar cele câteva păsări şi şase oi şi un porc nu-mi puneau probleme. Era acasă vrednica mea soție.

Tot ce descopeream, mai ales aşezări - *tell*-uri neolitice - erau comunicate la Institutul de Arheologie, completându-se harta arheologică a ţării cu noi şi noi străvechi aşezări. În 2-3 ani, cercetasem aproape toate satele din fosta plasă Balaci.

Numit, în 1951, protopop al raionului Roşiorii de Vede, funcţia primită mi-a oferit noi posibilităţi de cercetare în noul raion. De acum aveam ocazia să extind cercetările şi spre centrul judeţului. După posibilităţi, pe jos, în căruţă sau în trăsură (maşini nu erau încă), cum terminam inspecţia mă interesam unde pot cerceta străvechi vetre umane şi nu plecam din sat până nu le cercetam. Aşa am procedat la Roşiorii de Vede, la Belitori şi Pârlita (azi Urlui), la Socetul, Bratcov, Stejaru (fost Bălţaţi), Dideşti, Merişani, Drăcşani, Odobeasca, Drăgăneşti de Vede, Vedea (Merii-Goala), Albeşti, Dulceanca, Peretu, cu satisfacţia că descoperirile erau acum şi mai numeroase şi mai variate. Doar un exemplu pentru cetatea geto-dacă de la Albeşti: am fost primul care a redescoperit-o!

Mutat, prin concurs, în 1954, preot la Alexandria, a început o nouă epocă în cercetările mele, devenind, din 1955, colaborator al micului şi modestului muzeu din oraş. Directoarea, care era numită fără a avea o cât de slabă legătură cu arheologia, a profitat de „goanga” mea, aşa cum îmi caracterizase pasiunea, şi mi-a dat „de lucru”. A durat această „colaborare”, dacă nu mă înşel, până în 1970 şi rezultatele muncii mele de teren s-au concretizat în noi şi importante descoperiri, de la paleoliticul inferior, de la „cultura de prund”, aproape unică în această zonă a ţării, de la neolitic şi bronz, până la epocile fierului şi ale prefeudalului românesc.

Descoperirile făcute cunoscute Institutului de Arheologie din Bucureşti au atras, după sine, deschiderea unor şantiere de săpături la Alexandria, Peretu, Olteni, Orbeasca, Papa, dar şi la Frumoasa, Lăceni etc. A fost una dintre cele mai active şi rodnice perioade din activitatea mea de arheolog. La casa mea parohială aveau, de asemenea, să se perinde un mare număr de arheologi consacraţi, unora oferindu-le şi masă şi casă. Citez doar pe câţiva: Constantin Nicolaescu-Plopşor, vechiul meu prieten şi mentor, Constantin Preda, Mitrea Bucur, Nicuşor Constantinescu, Emil Moscalu şi mulţi alţii.

După pensionarea doamnei Emilia Rozenthal au venit directori noi: Alexandru Marinescu, Corneliu Beda şi Ecaterina Ţânţăreanu. Am continuat şi eu, urmând cu aceeaşi ardoare, cercetările în nordul extrem al judeţului, în satele Poeni, Sericu, Preajba etc. ca şi în sudul extrem la Beiu, Bujoru, Bragadiru, Suhaia, Zimnicea, Ciuperceni şi chiar la cetatea din Turnu Măgurele.

Anii s-au adunat şi tânărul entuziast de altădată a ajuns la vârsta pensionării. Pasiunea a rămas însă aceeaşi. Care au fost rezultatele? Peste 300 de aşezări descoperite, peste 3000 de monede recuperate de mine şi, nu mai puţin, integrarea judeţului Teleorman în circuitul arheologic al ţării şi în literatura de specialitate. Numai eu am publicat peste 30 de articole de arheologie şi numismatică. Şi am mai avut încă o satisfacţie care mi-a răsplătit sutele de kilometri străbătuţi de-a lungul şi de-a latul judeţului: prietenia mea de suflet, nu numai cu arheologii citaţi, dar şi una cu câmpia teleormăneană!

Nu au fost zadarnice, deci, drumurile mele, deoarece ele mi-au descoperit frumuseţea acestui pământ. O frumuseţe inedită şi plină de adevărate surprize pentru cei care ştiu să preţuiască frumosul sub orice formă s-ar prezenta el. Cine îmi va citi articolele publicate, „Câmpia Teleormăneană”[1] sau „Prin Câmpia Burzii”[2], se va putea convinge de ceea ce am afirmat mai sus.

---

[1] Ioan Spiru, *Câmpia teleormăneană*, Terra, 4, 1974, p. 98-100 *(n. ed.)*.
[2] Articol scris la Surduleşti, în 1953 şi rămas în manuscris *(n. ed.)*.

EXCURSIE ARHEOLOGICĂ*

Dorul de cioburile mele mă cheamă la drum. Las dar grijile şi metehnele trupului şi hai, băiete, într-o nouă drumeţie! E o dimineaţă cu adieri uşoare şi cu pecetea toamnei aşternută pe frunzele copacilor.

La bariera oraşului găsesc, destul de repede, o ocazie de „ia-mă nene”. Instalat comod lângă şoferul maşinii de mare tonaj, las repede oraşul în urmă, privind ca ţintă valea Bratcovului, de dincolo de Peretu. Maşina înghite, în fuga ei, kilometri după kilometri, iar timpul nu stă nici el în loc. Şoferul e tânăr, plăcut, şi la fizic şi la vorbă. Îmi plac astfel de oameni mai ales când îţi dai seama că nu au trecut zadarnic prin viaţă. Îl ascult, de aceea, cu plăcere şi, ca întotdeauna când descopăr un om, mă bucur ca şi cum aş descoperi o floare între buruieni. Şi tot discutând, drumul se tot scurtează şi iată-mă dincolo de Peretu. Rog pe şofer să oprească şi dând *Cezarului* cea ce i se cuvine, cobor, şi, în timp ce maşina îşi continuă drumul mai departe, lăsând în urmă o dâră lăptoasă de fum, eu apuc pe o potecă ce mă va duce spre valea pârâului Bratcov. Nu am mai fost pe aceste meleaguri şi din această cauză simt şi mai tare plăcerea drumeţiei mele.

În stânga potecii sunt mirişti, iar în dreapta lanuri de porumb, gata de a deveni mămăligă. Undeva, se vede o turmă de oi şi dincolo de ele partea sudică a oraşului Roşiorii de Vede, ca o acuarelă multicoloră, spre soare răsare, terasamentul căii ferate ale cărei linii licăresc sărutate de soare. Lângă ea, plopi bătrâni şi sălcii pletoase peste al căror verde se cerne strălucirea zilei intrată în toate drepturile ei. Dincolo de calea ferată, bănui râul Vedea, a cărui apă leneşă se strecoară calm spre destinul ei, iar pe malul terasei dinspre satul Merii-Goala se află fosta cetate geto-dacă de la Albeşti, azi prăbuşită în deriva propriei sale istorii.

Merg, aşa cum se cuvine călătorului, şi prins de gânduri mă integrez în pacea şi lumina din jurul meu. Aş merge aşa o veşnicie şi mi-ar creşte puterile ca în basmele copilăriei, atât îmi este inima de fericită. Oamenii ar trebui să iasă cât mai des din oraşele lor şi să bată desculţi cărările şi pulberile drumurilor. Ar deveni mai buni, mai generoşi, mai sănătoşi. Între timp, am ajuns lângă firul de apă al pârâului, ascuns într-un şanţ năpădit de ierburi şi stuf. Ce surpriză acest fir de apă vie în această luncă aproape uscată! Un fir de apă şi totuşi câtă viaţă pulsează în jurul lui! Fără el, şi atâtea şi atâtea pâraie, Teleormanul ar fi fost un Bărăgan solitar, nepopulat şi fără această uriaşă arhivă a pământului depozitată în câteva sute şi sute de

* Citită la Cenaclul literar Alexandria, 1975

străvechi aşezări. Ele, aceste pâraie şi râuri, au făcut din judeţ un adevărat şantier arheologic şi, în acelaşi timp, unul din cele mai populate judeţe ale ţării. Iată de ce, mergând pe lângă firul acesta de apă al Bratcovului, mă simt sufleteşte atât de aproape de el. Mi-l cred prieten şi calc bucuros aproape de el, deoarece sunt mai bine de 30 de ani de când paşii mei au călcat prin tot judeţul, alături de mai toate apele pământului teleormănean, căutând străvechi aşezări omeneşti peste care se aşternuseră colbul timpului şi uitarea oamenilor.

Drumurile acestea au fost rodnice şi, în ciuda multor piedici peste care a trebuit să trec cu răbdare şi pasiune, am dovedit că, într-adevăr, judeţul Teleorman este unul dintre cele mai puternice vetre arheologice din ţară. Au confirmat cele afirmate unii dintre cei mai de seamă arheologi, care, alături de mine, au bătut şi ei drumurile judeţului, împletindu-ne paşii şi gândurile. Azi, însă, sunt din nou singur, deoarece, încă odată, am pornit să verific străvechi vetre ale trecutului şi numai după aceea, când voi fi convins de valoarea lor deosebită, să chem pe cei îndreptăţiţi să facă ceea ce trebuie. Şi, tot ca întotdeauna, mă frământă aceleaşi gânduri. Voi găsi sau nu ceea ce inima mea speră să descopere? Deocamdată sunt doar un biet visător şi arheologul nu poate trăi fără vise!

Iată de ce grăbesc pasul spre obiectivul căutat. Am găsit, foarte aproape de terasamentul căii ferate, patru măguri, una lângă alta, ca nişte ouă uriaşe într-un cuib. Aşa ceva n-am mai descoperit nicăieri în tot judeţul. Sunt destul de vizibile, ovale şi golaşe. Pe suprafaţa lor nici „o carte de vizită”, adică nici un material arheologic, ceramică, chirpici, silexuri etc. care, cât de cât, să-mi permită să mă pot pronunţa asupra lor. Înlătur de aceea, cu toată convingerea, că nu sunt, în nici un caz, aşezări. Ce pot fi atunci? Şi răspunsul vine de la sine, pe baza altor descoperiri: sunt morminte. Dar cine să fie aceia care şi-au rânduit aici odihna veşnică şi cărei epoci arheologice le aparţine? Iată întrebarea!

Cu toate că nu prea mă simt mulţumit de ceea ce am descoperit, pentru că nu am siguranţa încadrării într-o epocă arheologică, totuşi, ceva am făcut şi azi, mai ales că sunt foarte rare astfel de măguri, jos în văi. Am descoperit nişte morminte şi cercetările viitoare vor lămuri rostul şi importanţa lor. Această siguranţă mă satisface, aşa că, după ce mi-am făcut notările şi desenele cuvenite, le las în milenara lor tăcere şi-mi port paşii spre gara de sud a oraşului Roşiori. Soarele a urcat, între timp, voiniceşte pe cer şi are încă puterea să încălzească atmosfera. O suport şi mă duc iar paşii *„per pedes apostolorum”*, strecurându-mă pe sub umbra sălciilor, spre gară, la aproximativ 2 km, spre nord.

Pe câmp, la ora asta, nu-i nimeni, aşa că pot sta din nou de vorbă cu gândurile mele. Şi câte gânduri nu urcă şi nu coboară în inima omului? Cum şi când să le aşterni pe hârtie? Cred că n-ar încăpea în biblioteci câte cărți, legate de aceste gânduri ce bat la uşa omului, s-ar scrie! Iată, de ce le las în plata Domnului până când iar se vor întoarce. De ele nu scapi niciodată!

…Şi uite că am ajuns la gară şi am şi norocul să prind trenul, la timp, spre Alexandria. Mi-e traista goală de cioburi, dar inima e plină de atâtea ceasuri de pace şi linişte sufletească pe care mi le-a dăruit şi drumeția de azi peste draga mea câmpie teleormăneană.

EXCURSIE ARHEOLOGICĂ LA „RÂPE”*

Unul dintre cele mai „călătorite” drumuri ale cercetărilor mele arheologice a fost şi va rămâne malul stâng al râului Vedea, de la nord de oraşul Alexandria şi până la sud de comuna Ţigăneşti. Şi nu numai pentru marea sa posibilitate de cercetare arheologică, fiind şi pe această porţiune de circa 10-12 km o extraordinară continuitate de locuire umană, dar şi pentru cadrul fizic al zonei, deosebit de frumos şi inedit.

Iată, de ce, şi de data aceasta, mi-am adunat „micii arheologici”, câţiva elevi din oraş şi am pornit iar la drum cu ei. Ca să economisim şi timp şi efortul am luat I.G.O. Alexandria** până la spitalul din Poroschia. De aici începem „aventura”, deoarece, pentru tinerii elevi, orice drumeţie are acest farmec. Din staţie, o luăm pe jos pe un drumeag, lăsând în spate frumoasa biserică a satului şi repede ajungem la podul suspendat de peste râul Vedea. Ca să nu poată fi luată de ape când râul, în urma ploilor şi topirii zăpezilor, devine un adevărat noian uriaş, puntea e suspendată la mare înălţime şi susţinută de cabluri puternice. Am trecut peste ea cu voie bună, joacă şi adevărată îndemânare, fiindcă se clatină destul de tare şi îţi trebuie chiar curaj să treci peste ea, până cobori dincolo de apă. Cum am în grup şi două eleve, dracii de băieţi le-au dat destule emoţii, zgâlţâind puntea. Ţipete amestecate cu râs şi glume. Noroc că totul a mers ca pe roate, deşi, ca să fiu drept, am răsuflat uşuraţi abia când ne-am văzut din nou pe pământ!

Suntem, de acum, în sfârşit, în „misiune” arheologică şi în consecinţă începem ceea ce ne-am propus: cercetarea fostelor aşezări din această parte a terasei ce coboară spre vie.

E o dimineaţă frumoasă de august, când vara dă totuşi semne de oboseală. Aerul e curat, câmpul îl respiră din plin şi nu mai puţin şi plămânii noştri. De jur împrejur un peisaj nou, paşnic şi nu mai puţin, o lume ce nu seamănă deloc cu aceea a oraşului. Nu e neapărată nevoie, le spun copiilor, să pleci cine ştie unde ca să cunoşti o lume nouă! Iată, chiar aici lângă Alexandria, la doar câţiva kilometri, descoperi cât farmec îţi poate oferi o călătorie!

Un peisaj nou, apa râului care curge molcom, leneşă aproape, malul stâng al ei, atât de crestat de şuvoaie de apă, adevărată surpriză geologică pentru câmpia teleormăneană, cerul de aici, crescut în imensitate şi nu mai

---

* august 1983

** Este vorba despre autobuzul local a cărui denumire era asimilată cu denumirea întreprinderii ce îl administra, respectiv „Întreprinderea de Gospodărire a Oraşului - I.G.O. Alexandria” *(n. ed.)*.

puțin, lumea vietăților ce şi-au găsit aici refugiul. Unele, lăstunii de pildă, cu locuințele în cuiburile din malurile terasei, popândăi ascunşi în sânul pământului, pescăruşi ce şi-au găsit aici o nouă patrie în timpul verii ca şi lumea atât de numeroasă şi măruntă din stuful şi sălciile din lacurile luncii.

Dar ceea ce este cu adevărat o surpriză sunt „Râpele”. Ce sunt ele? Nişte şanțuri adânci, tăiate de şuvoaiele de apă în lutul gros al terasei şi pe care azi le tot alungesc, rupând noi şi noi întinderi de pământ. Numai în zona aceasta dintre Alexandria şi Poroschia sunt aproape zece. Sunt, cred, unice în județ şi constituie cele mai interesante fenomene geologice create de natură aici. Ele îşi iau „naşterea” din marginea terasei, cam la o distanță de 400-500 m şi ajung jos în luncă, uneori, chiar în marginea apei. Pe măsură ce înaintează spre luncă iau aspectul unor adevărate „chei”, cu forme ciudate, adânci, prăpăstioase şi, de ce merg spre râu, se lărgesc şi se adâncesc, pereții lor ajungând, în unele cazuri, să măsoare şi 40 de metri înălțime. Iar jos, aproape de luncă, prundul lor devine un nisip fin, mătăsos, datorită apariției vegetației dornice de umezeală. Este, într-adevăr, un spectacol de o generoasă frumusețe şi de inedit pe care natura l-a creat aici, atât de aproape de oraş. Şi când te gândeşti că orăşenii nici nu bănuiesc existența lui! Ce lecții de fizică naturală, de geografie, geologie şi de arheologie ar putea face aici profesorii cu elevii lor! Şi sunt doar la o azvârlitură de băț!

Eu şi elevii mei arheologi, ca şi copii mei, le-am cercetat şi le-am îndrăgit, ori de câte ori ne-a îndemnat cugetul să o facem. Şi câte amintiri nu ne leagă de ele! Frumusețea atât de inedită a lor, bogăția vestigiilor arheologice, de la cultura paleolitică şi până la sfârşitul sec. XII-XIII după Cristos şi, nu mai puțin, atâtea şi atâtea ore de adevărată destindere sufletească, aici în mijlocul naturii! Într-adevăr, micii mei arheologi au şi acum prilej de cercetare şi noi descoperiri. S-au risipit, care sus pe terasă, care prin râpe, iar cei mai năzdrăvani şi-au dat hainele jos de pe ei şi sărbătoresc, în apa râului, cu bucuria vârstei.

Doar Cristi Mirea şi eu suntem mai „arheologi”. Avem, nu-i vorbă, şi experiență şi ne-am şi apucat de scormonit într-o vatră veche de locuire dacică. Rezultatul: iese la iveală o cană tipic dacică şi, mai ales, un castron de lut de peste 30 de cm în diametru, păstrat intact, ca printr-o minune, într-o surpătură de mal. Îl arătăm ca pe un adevărat trofeu şi îi punem la ambiție şi pe ei să „scormonească”, ici-colo, unde pământul arat a scos la iveală ceramică neolitică, geto-dacă sau prefeudală. După 2-3 ore, recolta e meritorie: câteva zeci de silexuri şi chiar microlite, fragmente ceramice, fusaiole, greutăți de lut, ca şi o figurină antropomorfă, din păcate doar partea ei superioară.

Nu ne-a fost nici azi excursia arheologică fără bucurie. Se cuvine, de aceea, un popas de masă şi odihnă. Aştern fetele o față de masă şi apar pe ea ouă, brânză, roşii şi mere. Ce de bunătăți, când foamea îşi cere drepturile! Ridicăm apoi „ancora” şi pornim spre casă. Soarele e de acum sus în creştetul nostru şi căldura îşi spune cuvântul. Obosiți, dar tot gălăgioşi şi veseli, ne îndreptăm spre oraş, de data asta pe propriile picioare. Mergem pe marginea terasei care, în unele locuri, stă pe temelii vechi de milioane de ani, martor pietrişul scos la iveală de şuvoaiele râpelor şi provenit din grohotişul adus cândva de ghețarii coborâți până la noi. Am călătorit azi vreme de 6-7 ore. Încă o amintire dragă în cartea scrisă sau nescrisă a vieții.

FRAGMENTE DIN INTERVIUL SUSȚINUT ÎN CADRUL EMISIUNII TV „CLIO”*

[…]

Ioan Spiru: Am avut şansa să cunosc pe marii oameni de suflet Constantin Moisil, om de mare largheţe sufletească şi pe Nicolaescu-Plopşor, de la care am avut primele noţiuni de a înţelege moneda ca un document istoric. Ei m-au ajutat enorm de mult şi m-au făcut să mă înscriu în Societatea Numismatică Română încă din 1946.

A urmat o perioadă mai puţin activă, iar din 1966 am intrat membru activ în Societatea Numismatică Română şi nu m-am mai despărţit, de atunci, ca de familia mea. Am avut noroc să găsesc, aici, oameni de o deosebită fineţe sufletească cum au fost acad. Emil Condurachi, George Buzdugan, Constantin Preda, ca să numesc pe alţii şi pe alţii de la care, ca un ucenic, am fost atent la toate lecţiile ce mi s-au dat.

Am participat la o serie întreagă de cercetări arheologice începând din anul 1946 şi până în 1993. Primele descoperiri le-am făcut, datorită marelui om care a fost Nicolaescu-Plopşor, săpând la Surduleşti cu Mircea Petrescu-Dîmboviţa. Am început să descopăr, în primul rând, aşezările neolitice; pe parcursul anilor, în colaborare cu arheologii Institutului de Arheologie din Bucureşti am descoperit aşezările din epoca bronzului, Hallstatt, La Tène şi chiar din sec. IV şi mai ales din sec. VIII-X. Am salvat de la distrugere şi de la înstrăinare peste 3000 de monede antice şi medievale care se găsesc în depozitul Muzeului de Istorie din Alexandria

Horia Vasiloni: Aţi găsit şi rarităţi ?

I.S.: Da. Au circulat pe teritoriul judeţului Teleorman şi primele monede, ca cele bătute la Histria…

H.V.: …Deci sec. VII înaintea erei noastre ?

I.S.: Da, sau *„înainte de Hristos”*, mă rog, cum doriţi dvs. să înţelegeţi… S-au mai găsit monede rare Macedonia Prima, de o frumuseţe artistică deosebită, monede Thasos, Dyrrhachium şi romane republicane, în număr destul de mare, în circulaţie pe teritoriul judeţului Teleorman.

H.V.: Folosiţi terminologia numismaţilor foarte bine, deci sunteţi un numismat consacrat.

* Emisiune realizată de Horia Vasiloni, difuzată la TVR 1, luni, 7 februarie 1994, ora 19.00. Textul a fost preluat de pe o înregistrare audio a emisiunii. Deteriorarea acesteia nu a mai permis reconstituirea integrală a interviului *(n. ed.)*.

I.S.: Aş putea spune că da, atât prin cercetările pe care le-am făcut ca şi prin publicaţiile din domeniul arheologiei, dar mai ales al numismaticii, de-a lungul anilor.

[…]

H.V.: Cum şi cu ce rezultate ?

I.S.: Am avut marea şansă de a face seminarul la Câmpulung, la Seminarul orfanilor de război, într-o vatră veche de istorie naţională, într-un oraş în care istoria era aproape la tot pasul şi am avut un profesor de istorie care a insuflat o dragoste neţărmurită faţă de trecutul neamului nostru românesc.

Mai târziu, fiind preot tânăr în satul Surduleşti, încercând să fac un istoric al satului, datorită unor împrejurări fericite, lucrând la această monografie, între altele am început cu vechile vestigii ale satului găsind şi un *tell* neolitic… Plopşor, Nicolaescu-Plopşor, marele om de ştiinţă, mi-a deschis ochii asupra valorii descoperirilor şi, pe parcursul anilor, în urma unor cercetări pe care le-am făcut în judeţ, am găsit aşezări numeroase, aşezări neolitice nu numai în clădiri ci şi în bordeie. Făcând un studiu asupra bisericilor-bordei pe care l-am publicat în revista Glasul Bisericii, am făcut o comparaţie, anume că vechimea acestor biserici-bordeie este deosebit de mare întrucât, probabil, strămoşii noştri au moştenit ceva din aceste tradiţii de locuire în locuinţe-bordei, care erau şi potrivite pentru clima noastră dar şi datorită împrejurărilor istorice vitrege prin care poporul nostru a trebuit să treacă.

H.V.: Aţi vorbit despre bisericile-bordei care se asemănau cu locuinţele-bordei. Părinte Ioan Spiru, să ne aducem aminte că în neolitic, în afară de temple, de unele localităţi unde existau temple, în foarte multe alte localităţi existau locuinţe de cult. S-au găsit idoli antropomorfi cu deosebire, deci existau, hai să spunem, aceste „case de cult”, cum ar fi acum casele de rugăciune. Credeţi că între aceste biserici-bordei de mai târziu, de mult mai târziu, şi acele locuinţe de cult din neolitic, deci acum 5000, 6000 poate chiar 7000 de ani, există vreo legătură ?

I.S.: După umila mea părere, cred că da, pentru că nimic nou nu-i sub soare şi în al doilea rând, existenţa în fiecare casă neolitică a unui colţ de cult, spiritual, nu putem spune religios, dar spiritual, faptul că existau acolo zeităţi antropomorfe şi chiar zoomorfe, am putea trage concluzia, cu temei, că şi locuinţele acestea, biserici-bordei care erau construite în pământ, pot avea legătură cu ele. Este o continuitate a locuirii noastre încă dintr-o epocă mult mai veche decât se spune. Dovadă, ne-au rămas din neolitic, mai ales la noi în Teleorman, şi vasele care au extraordinar de multe asemănări cu neoliticul în ceramica noastră românească.

H.V.: Deci, vedeţi un asemenea transfer ?

I.S.: Cred că da!

H.V.: Sunteți preot ortodox…, ce importanță acordați acestor vase de cult din neolitic ?

I.S.: M-ați întrebat dacă, ca preot ortodox, găsesc o semnificație între ceea ce trăim noi astăzi din punct de vedere religios-spiritual şi această epocă îndepărtată a neoliticului. Cred că nu mă înşel să spun că oamenii aceia care au trăit acum câteva mii de ani aveau şi ei spiritualitatea lor şi se dovedeşte prin faptul că aveau aproape în fiecare locuință un colț pe care îl socoteau sacru în felul lui, unde aveau figurine de cult zoomorfe şi mai ales antropomorfe. Şi aş mai face încă o legătură, care socotesc că nu este departe de adevăr, că în afară de aceste locuințe care erau de suprafață, în *tell*-uri, erau însă şi locuințe-bordei în care locuiau… şi am făcut o legătură între bisericile-bordei care au existat în Țara Românească, începând din sec. XVI atestate, XVII, XVIII şi până la jumătatea sec. al XIX-lea, că ele au o origine şi mai veche, pentru că aşa cum trăiau neoliticii în bordeie, în condiții destul de… aşa, umane, în condițiile vitrege, de atunci, ale vremii, la fel şi poporul român putea să-şi facă aceste biserici – era o necesitate chiar să şi le facă în condițiile vitrege în care trăiau – dar spiritualitatea nu l-a părăsit. Dumnezeirea nu constă în mărimea sau în volumul unei clădiri, ci i se dă valoare prin spiritualitatea care este în ea, ori bisericile-bordei aveau această spiritualitate pe care noi o avem față de Dumnezeu de aproape 2000 de ani. Deci, nu este o părere gratuită când încerc să fac această legătură dintre bordeiele neolitice şi bisericile-bordei din țara noastră.

H.V.: Părinte, sunt convins că într-o activitate atât de complexă ați primit sprijinul multor specialişti.

I.S.: Privesc cu emoție aceste frumoase vase neolitice şi, fără să vreau, îmi fuge mintea înapoi, cu ani de zile, pentru a-mi aminti de cei care m-au ajutat să înțeleg, să îndrăgostesc trecutul acesta atât de îndepărtat al strămoşilor noştri…

Eram student şi într-o vară, unul din colegii mei îmi spune: *„Măi de ce stai tu în Bucureşti, necăjit ? Hai cu noi în echipele Fundației Culturale a lui Gusti şi a lui Stahl, pentru că îți petreci şi o vară frumoasă şi muncă frumoasă..."* Şi aşa m-am înscris într-o echipă studențească şi am fost repartizat în județul Dolj, în satul Plopşor. ...Era satul marelui nostru om de cultură care a fost Nicolaescu-Plopşor, cu care s-a legat o strânsă, aşa, dragoste reciprocă şi de stimă din partea mea față de dânsul şi de la el am deprins această pasiune, aş putea spune, pentru a cerceta şi valorifica pe măsura posibilităților aceste vestigii atât de frumoase ale trecutului nostru.

Venind în Alexandria, după ce făcusem primele cercetări arheologice la Surduleşti, cu Mircea Petrescu-Dîmbovița, am avut norocul să găsesc aici oameni de înțelegere, la muzeu, abia înființat prin 1953, şi

găsind înţelegere şi neavând personal decât o singură doamnă, care era doamna Rozenthal, mi-a dat sarcina să fac eu cercetări pe teren şi iacătă, cercetând, cercetând, am ajuns şi la Ciolăneşti şi am găsit o aşezare neolitică. A fost înştiinţat domnul Mircea Petrescu-Dîmboviţa, care săpase la Surduleşti, a făcut un sondaj în partea de nord a judeţului Teleorman şi a găsit aceste vase neolitice, cu un caracter cultic, deoarece au fost găsite într-o fântână, […] aceste vase, recuperate, sunt astăzi la muzeu.

Aş putea mărturisi că nu aş fi putut realiza ceea ce am făcut în modesta mea activitate de arheolog amator dacă nu aş fi avut sprijinul Institutului de Arheologie, dacă nu aş fi avut sprijinul muzeului din Alexandria, al Inspectoratului de Cultură din judeţ, dar, aş vrea să subliniez în mod special, sprijinul pe care mi l-au acordat ţăranii români, fie prin anunţarea unor obiecte găsite de ei şi imediat m-am dus şi am cercetat… Mi-amintesc de Ion Vasilescu, mi-amintesc de Vasile Popescu din Ulmeni, să nu-l uit pe părintele Tălpeanu Ion, pe părintele de la Lăceni, părintele Constantin Săndulescu, care mă anunţau: *„Vino că s-a găsit cutare lucru…”*. Deci, aş vrea să scot în relief în special pe ţărani, care au avut această dragoste faţă de vestigiile trecutului, păstrându-le, valorificându-le prin cei care veneau să le cerceteze la faţa locului şi prin sprijinul pe care mi l-au dat în a recupera, în special, tezaure monetare. De pildă, tezaurul de monede romane republicane de la Licuriciu, tezaurul de monede thasiene de la Frăsinet-Băbăiţa, tezaurul de monede medievale de la Ulmeni, un tezaur foarte mare, de peste 2000 de monede şi numai prin ei, datorită acestor oameni de bună credinţă, le-am putut recupera.

H.V.: Părinte Ioan Spiru, câţi ani aţi slujit biserica ortodoxă ?

I.S.: În mod activ am slujit peste 36 de ani de zile…

H.V.: Şi de arheologie de câţi ani vă ocupaţi ?

I.S.: Mă ocup de arheologie de peste 40 de ani de zile…

H.V.: Deci, cunoaşteţi şi un domeniu şi altul de activitate. Părinte Ioan Spiru, spuneţi-mi, există o contradicţie între religie şi istorie şi arheologie ?

I.S.: De la început mărturisesc cu toată sinceritatea şi cu tot curajul, că nu există decât în mintea unor oameni mai puţin înţelepţi. Dar adevăratul om nu poate face nici o deosebire între istorie şi între teologie, pentru că amândouă se întrepătrund, înţelegi mai bine această lucrare care s-a făcut prin voia lui Dumnezeu în lume, pentru că şi istoria este o lucrare în pronia divină, nu se poate face fără pronia divină, şi noi învăţăm acest lucru în teologia noastră ortodoxă.

H.V.: Nu este nici o deosebire între realitate, între adevărul, să spunem palpabil şi adevărul teologic şi adevărul biblic ?

I.S.: În aparență ar putea să pară multor oameni că există această discordanță, dar pentru minte, repet, luminată, nu există nici un fel…

Am propus forurilor noastre superioare bisericeşti ca la Facultatea de Teologie să se găsească posibilitatea apariției unor cadre de teologi tineri, ca şi în apus, în teologia apuseană, care să fie îndrumați special pentru a învăța, pentru a se pregăti pentru istorie, pentru arheologie, pentru că este o conlucrare extraordinară între lucrarea preoțească şi trecutul acesta al pământului nostru care este istoria nu numai a bisericii, dar istoria omenirii.

H.V.: Deci, sunt două realități prin care se manifestă unitatea universală.

I.S.: Da, toate converg spre acel izvor care este divinitatea.

H.V.: Deci, iarăşi, mă gândesc, două activități aparent disparate în esență, în realitate unitare.

I.S.: Da! Şi complementare. În acest fel se poate înțelege, mai bine, întreaga filozofie, întreaga gândire. Una fără alta nu se poate!

H.V.: Deci, două părți ale aceluiaşi întreg cosmic şi uman…

LISTA PUBLICAȚIILOR

(arheologie şi numismatică)

Volume

1. *File de istorie teleormăneană*, Ed. Teleormanul Liber, Alexandria, 1996.

Capitole în volume

1. *Aşezarea, fondarea şi conducerea Alexandriei*, în Stan V. Cristea, Ecaterina Țânțăreanu, Dumitru Avram, Ion Moraru, Gheorghe Popa, Ioan Spiru *Alexandria - 160 de ani. Monografie*, Ed. Teleormanul Liber, Alexandria, 1996, p. 7-26 (împreună cu Ecaterina Țânțăreanu).

Studii, articole, note

1. *Câteva descoperiri monetare în raioanele Roşiorii de Vede şi Vârtoapele (regiunea Bucureşti)*, SCN, I, 1957, p. 467-468.
2. *Monede bătute la Sadagura, găsite în Muntenia*, SCN, II, 1958, p. 475-476.
3. *Aşezări străvechi în raionul Roşiorii de Vede*, Materiale, V, 1959, p. 695-707.
4. *Descoperiri monetare în raionul Alexandria*, SCN, III, 1960, p. 553-555.
5. *Câteva descoperiri paleolitice şi neolitice în Raionul Alexandria*, SCIV, 16, 2, 1965, p. 307-309.
6. *Cercetări şi descoperiri arheologice în jud. Teleorman*, RevMuz, 2, 1969, p. 158-162.
7. *Fibule descoperite în județul Teleorman*, RevMuz, 7, 1970, p. 531.
8. *Tezaurul de monede antice descoperit la Frăsinet, județul Teleorman*, BSNR, XLII-LXVI, 1948-1972, 96-120, p. 73-74 (împreună cu Corneliu Beda).
9. *Tezaurul monetar feudal de la Ulmeni - Teleorman*, BSNR, LXVII-LXIX, 1973-1975, 121-123, p. 171-174.

10. *Bisericii - bordeie*, Glasul Bisericii, anul XXXVI, 10-12, 1977, p. 937-955.

11. *Descoperiri arheologice în județul Teleorman*, CAMNI, III, 1979, p. 453-459.

12. *Tell-ul gumelnițean de la Plosca, județul Teleorman*, CAMNI, III, 1979, p. 401-404 (împreună cu Corneliu Beda).

13. *Informații asupra circulației monetare în județul Teleorman în secolele XIV-XIX*, BSNR, LXX-LXXIV, 1976-1980, 124-128, p. 651-655.

14. *Satul Nanov şi crucile sale*, SMIM, XIII, 1995, p. 201-204.

Inedite

1. *O donație de monede din sec. XIX în colecția muzeului raional, Alexandria.*

2. *Contribuții ale județului Teleorman în numismatica română.*

Articole de popularizare

1. *Descoperiri arheologice în Teleorman*, ziarul Drapelul, 423, 1946, p. 6.

2. *Descoperiri arheologice în Surduleşti*, ziarul Drum Nou, 1946, p. 6.

3. *Noi descoperiri arheologice*, ziarul Steagul Roşu, 22 ianuarie1962, p. 4.

4. *Noi descoperiri arheologice în Alexandria*, ziarul Steagul Roşu, 22 ianuarie1961, p. 4.

5. *Noi descoperiri arheologice în Alexandria*, ziarul Steagul Roşu, 25 mai 1962, p. 4.

6. *Descoperiri arheologice*, ziarul Steagul Roşu, 30 noiembrie1967, p. 4.

7. *Cercetări arheologice în Regiunea Bucureşti*, ziarul România Liberă, 12 decembrie1968, p. 4.

8. *Mărturii arheologice*, ziarul Teleormanul, 4 septembrie 1968, p. 3.

9. *Noi descoperiri arheologice*, ziarul Teleormanul, nr. 499, 1969, p. 4.

10. *Descoperiri monetare în jud. Teleorman*, ziarul Teleormanul, nr. 619, 1970, p. 4.

11. *Tezaure monetare turceşti descoperite în Teleorman*, ziarul Teleormanul, nr. 1050, 1970, p. 3.

12. *Tezaurul monetar de la Frăsinet*, ziarul Teleormanul, nr. 1484, 1971, p. 4.

13. *Măgura neolitică de la Plosca*, ziarul Teleormanul, nr. 1954, 1972, p. 4.

14. *Noi descoperiri arheologice pe valea Nanov* (partea I), ziarul Teleormanul, 12 mai 1973, p. 3.

15. *Noi descoperiri arheologice pe valea Nanov* (partea a II-a), ziarul Teleormanul, nr. 1680, 1973, p. 3.

16. *Măgurile, importante mărturii ale unui trecut milenar*, ziarul Teleormanul, nr. 2043, 1976, p. 3.

17. *Dovezi arheologice ale continuităţii milenare pe aceste meleaguri*, ziarul Teleormanul, nr. 2157, 1978, p. 3.

18. *Prezenţe geto-dace în Teleorman*, ziarul Teleormanul, nr. 2180, martie 1979, p. 3.

19. *Două milenii de circulaţie monetară în Teleorman*, revista Argeş, nr. 3, 1980, p. 4.

20. *Burebista şi permanenţa sa*, Glasul Bisericii, XL, 10-12, 1980, p. 891-895.

21. *Continuitate de locuire în Teleorman*, revista Candela, Stockholm, anul X, nr. 4(41), decembrie 1982.

22. *Noi descoperiri arheologice în Teleorman*, ziarul Tribuna Teleormanului, decembrie 1982, p. 5.

23. *Micii arheologi*, ziarul Teleormanul, 5 martie 1983, p. 3.

24. *Cetăţi geto-dace*, ziarul Tribuna Teleormanului, nr. 4142, noiembrie 1983, p. 5

25. *Cetăţi geto-dace în Teleorman*, revista Epigrama Contemporană, 1983, p. 16.

26. *Muzeul din Alexandria, o remarcabilă instituţie de învăţământ*, ziarul Teleormanul, nr. 2453, 26 mai 1983, p. 4.

27. *Circulaţia monetară, important document istoric*, ziarul Tribuna Teleormanului, decembrie 1984, p. 6.

28. *Descoperiri arheologice recente în Teleorman*, ziarul Teleormanul, nr. 2530, 16 noiembrie 1985, p. 6.

29. *Teleormanul, vatră de istorie şi cultură românească*, Îndrumător pastoral, Arhiepiscopia Bucureştilor, 1986, p. 92-107.

30. *Descoperiri arheologice pe valea Nanovului*, revista Magazin Istoric nr. 8, 1989, p. 56.

31. *Informații arheologice*, la rubrica „Telex”, revista Magazin Istoric, nr. 8, 1989, p. 59.

32. *Județul Teleorman în arheologia României*, ziarul Teleormanul Liber, 21 iunie 1990.

33. *Argumentele vechimii noastre*, ziarul Teleormanul Liber, 22 iunie 1990.

34. *Descoperire arheologică (sec. III-IV d.Hr.)*, ziarul Teleormanul Liber, 3 iulie 1990.

35. *Apel pentru salvarea complexului de la Tătărăştii de Sus*, ziarul Teleormanul Liber, 11 septembrie 1990.

36. *Informații arheologice din Teleorman*, revista Magazin Istoric, nr. 11, 1990, p. 60.

37. *Dovezi de continuitate în Teleorman*, revista Magazin Istoric, nr. 1, 1991, p. 20.

38. *Conductă*, revista Magazin Istoric, nr. 12, 1991, p. 89.

39. *Societatea Numismatică Română la 90 de ani*, ziarul Teleormanul Liber, 24 noiembrie1993, p. 3.

40. *Alexandria, mărturii arheologice*, ziarul Teleormanul Liber, 29 ianuarie 1994, p. 3.

41. *O importantă descoperire arheologică*, ziarul Teleormanul Liber, 24 iunie 1994, p. 3.

42. *O enigmă dezlegată: Crucea din Nanov*, ziarul Teleormanul Liber, 27 septembrie 1994, p. 3.

MEMORIA IMAGINILOR

- preot Ioan Spiru, arheolog, numismat, publicist -

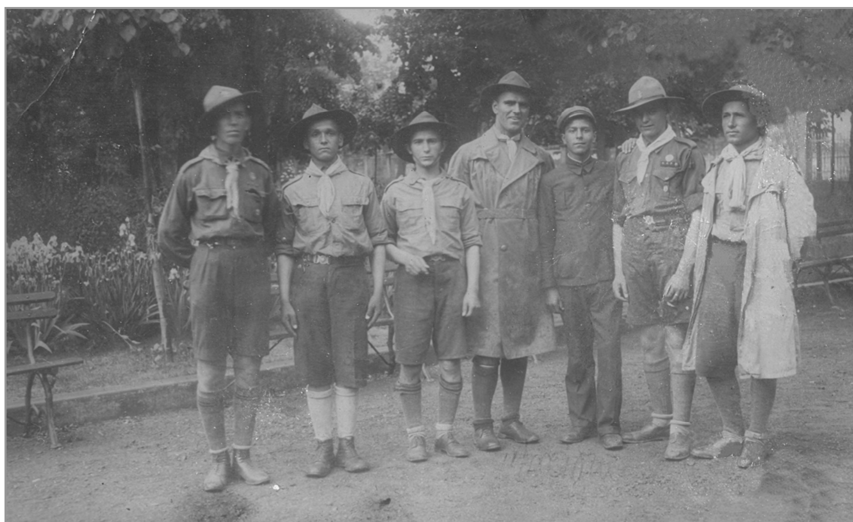

Foto 1 Împreună cu cercetaşii, la Iaşi, 26 mai 1935. Ioan Spiru, al treilea, de la stânga la dreapta (arhiva familiei).

Foto 2 În Bucureşti, student anul III, 8 septembrie 1938 (arhiva familiei).

Foto 3 Pe malul Dunării, la Cusuiul din Vale, jud. Durostor, cu echipa socială studenţească, 1938. Ioan Spiru, în dreapta (arhiva familiei).

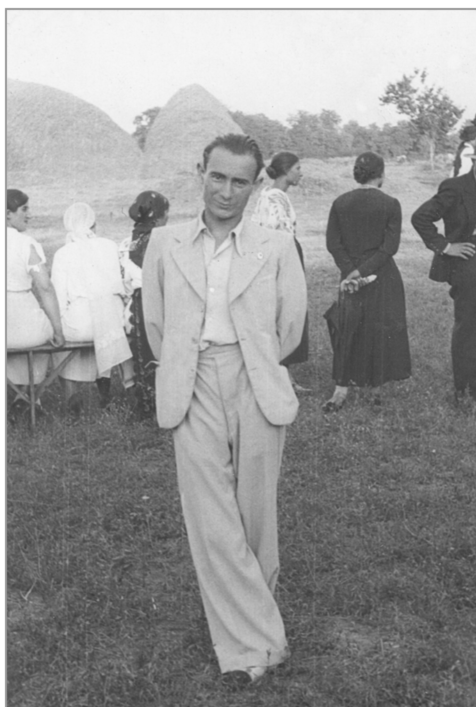

Foto 4 La Plopşor, jud. Dolj, cu ocazia unei serbări dată de cei din echipa socială studenţească, august 1938 (arhiva familiei).

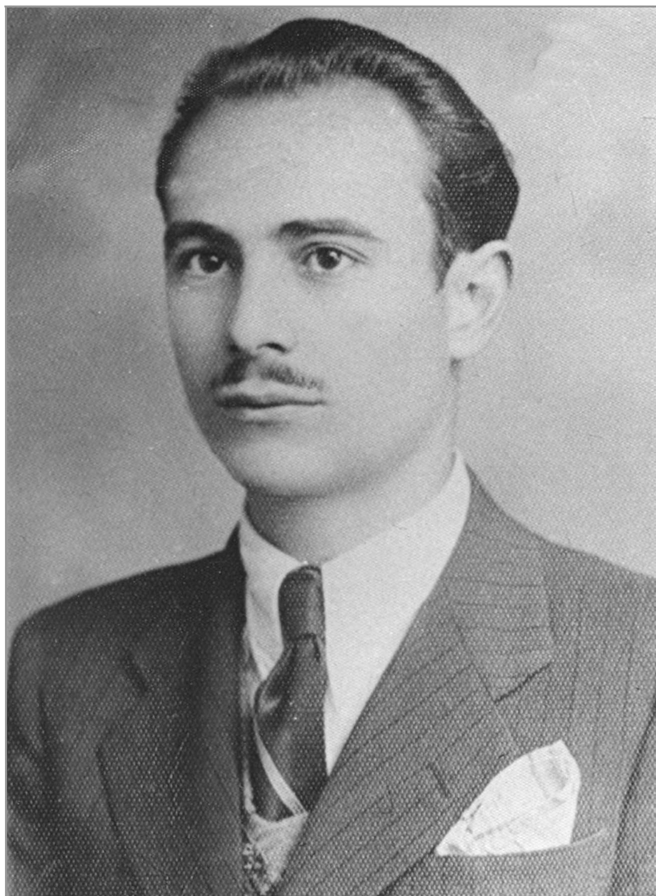

Foto 5 Ioan Spiru, proaspăt licențiat în teologie, Bucureşti, mai 1940 (arhiva familiei).

Foto 6 Săpături la Surduleşti, jud. Argeş. Ioan Spiru, în stânga, în spatele copiilor (după *Monografia satului Surduleşti*).

Foto 7 Săpături la Alexandria „Podul Nou”, 1968 (arhiva familiei).

Foto 8 La muzeul şcolar de la Conţeşti, jud. Teleorman. De la stânga la dreapta: muzeograful Corneliu Beda, părintele Ioan Spiru, arheologul Emil Moscalu şi învăţătorul Gheorghe (Gogu) Dobrescu, octombrie 1970 (arhiva Corneliu Beda).

Foto 9 La muzeul sătesc din comuna Lisa, jud. Teleorman, octombrie 1970. Ioan Spiru, în centru, pe scări (arhiva Corneliu Beda).

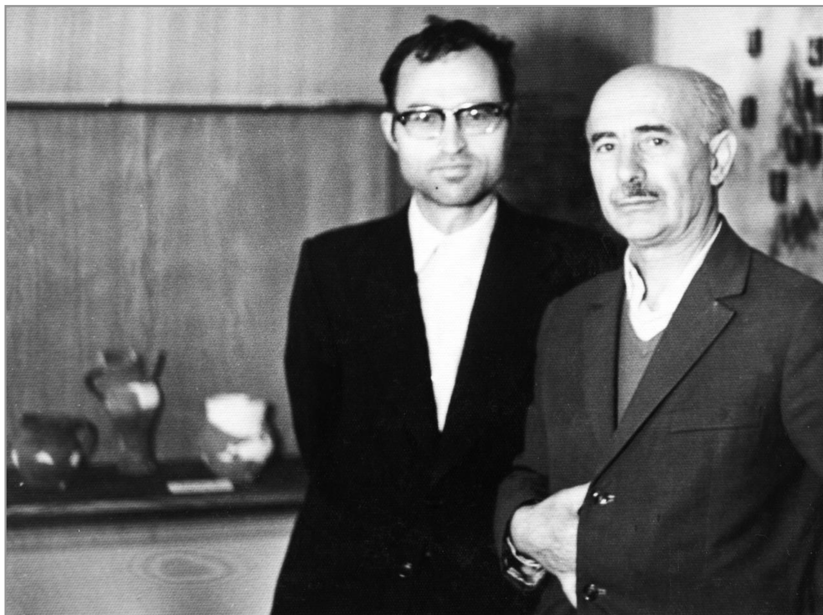

Foto 10 Împreună cu muzeograful Corneliu Beda în expoziţia din vechiul sediu al Muzeului Judeţean Teleorman, din str. Dunării, nr. 188, la începutul anilor ’70 (arhiva Corneliu Beda).

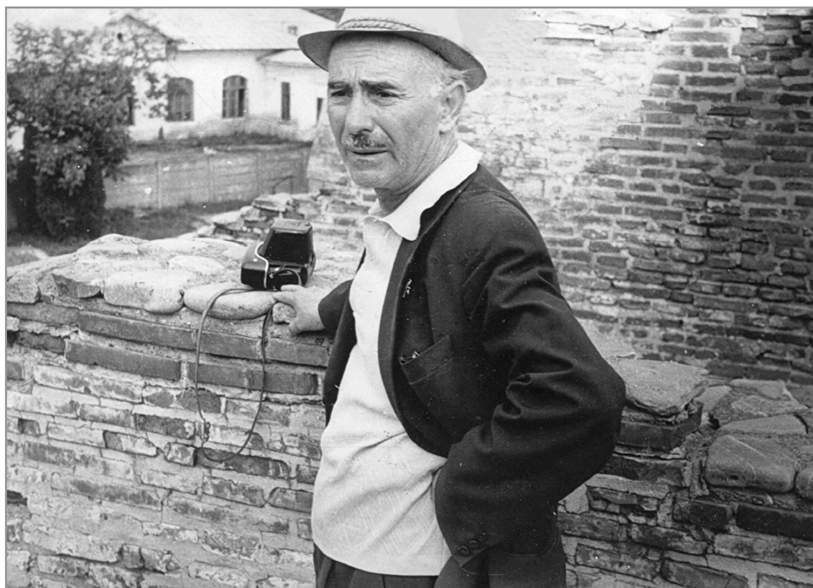

Foto 11 Fotografie cu dedicaţie de la Nicolae Constantinescu: *„Părintelui Spiru, în amintirea vizitei de la Târgovişte, vara lui 1976”* (arhiva familiei).

Foto 12 La cetatea Turnu (Turnu Măgurele, jud. Teleorman), împreună cu muzeograful Corneliu Beda, august 1978 (arhiva familiei).

Foto 13 La Furculeşti, jud. Teleorman, împreună cu paleontologul Ioana Cacoveanu, „depistând fosile”, octombrie 1978 (arhiva familiei).

Foto 14 Lunca - Pleaşov, jud. Teleorman. Fotografie cu dedicaţie de la Constantin Preda: *„Pleaşov, 1980. Pentru pr. I. Spiru. Vizita plăcută pe cetate. C. Preda”*. În centru, Ecaterina Ţânţăreanu, Muzeul Judeţean Teleorman, în stânga Constantin Preda, Institutul de Arheologie Bucureşti (arhiva familiei).

Foto 15 Lunca - Pleaşov, jud. Teleorman. Fotografie cu dedicaţie de la Constantin Preda: *„Pleaşov, 1980. Părintelui I. Spiru, amintire de la vizita pe cetate. C. Preda”* (arhiva familiei).

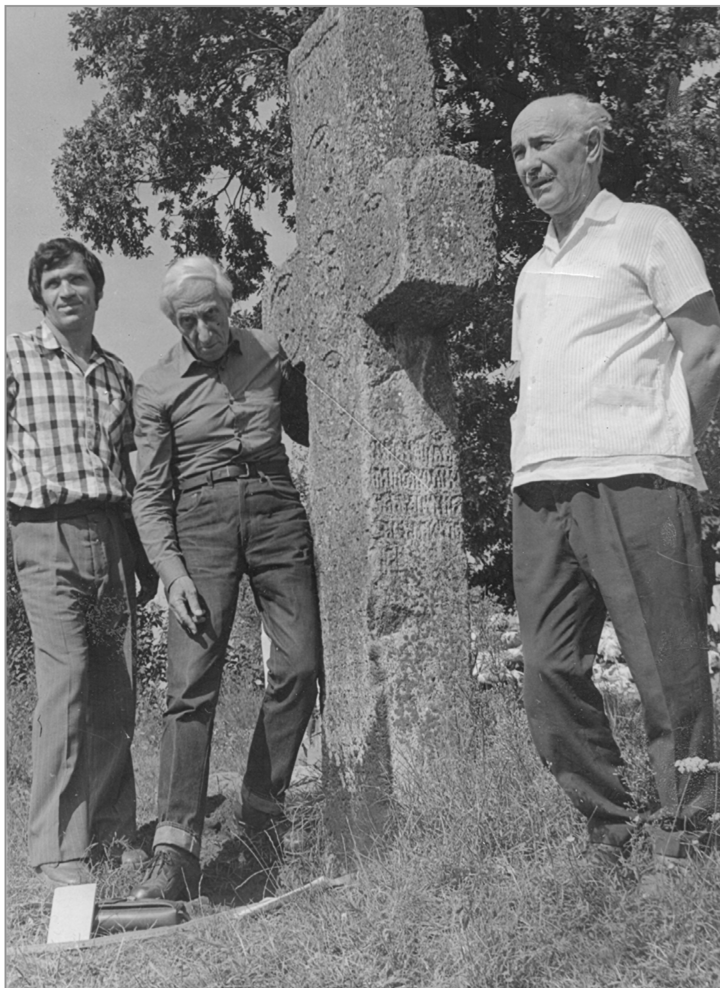

Foto 16 Ioan Spiru împreună cu istoricul Radu Crețeanu (centru) şi muzeograful Gheorghe Gâscan de la Muzeul Județean Teleorman (stânga), cercetând crucea brâncovenească de la Nanov, începutul anilor ’80 (arhiva familiei).

Foto 17 O imagine a „Râpelor” de la Poroschia, august 1983 (arhiva Muzeului Județean Teleorman).

Foto 18 Resturile unui cuptor metalurgic descoperit în aşezarea de la „Cărămidărie”, de lângă „Gorgan”, Alexandria, iunie 1982 (arhiva familiei).

Foto 19 Împreună cu muzeografii Flori Găină şi Gheorghe Stoican de la Muzeul Județean Teleorman, traversând râul Vedea de la „Gorgan”, Alexandria, 10 iunie 1984 (arhiva familiei).

Foto 20 Împreună cu preotul Mihai Lupu, la „satul dacic” de lângă „Gorgan”, Alexandria, iunie 1986 (arhiva familiei).

Foto 21 *Tell*-ul gumelnițean de Alexandria „Gorgan”, iunie 1986 (arhiva Muzeului Județean Teleorman).

Foto 22 *Tell*-ul gumelnițean de la Țigăneşti, jud. Teleorman, octombrie 1993 (arhiva Muzeului Județean Teleorman).

Foto 23 În periegheză pe *tell*-ul gumelnițean de la Țigănești, octombrie 1993 (arhiva Muzeului Județean Teleorman).

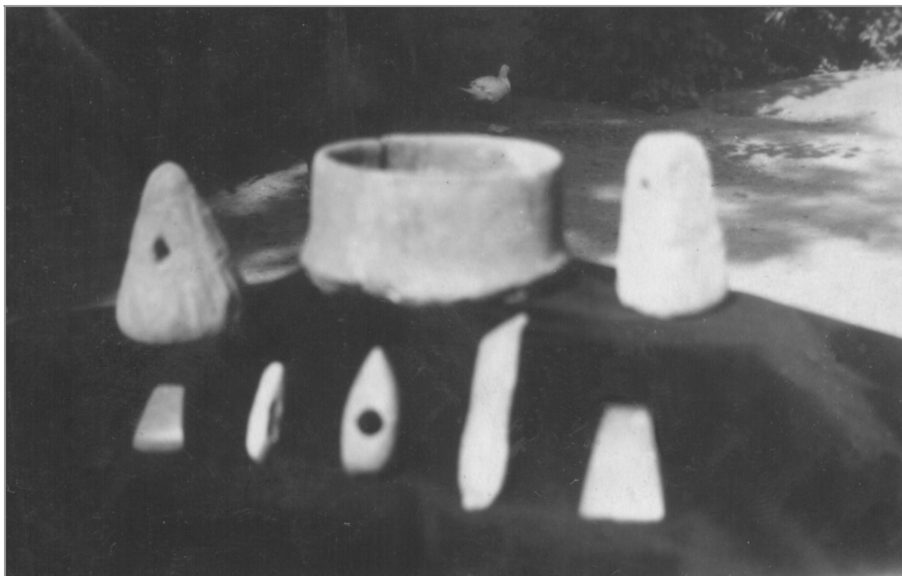

Foto 24 Obiecte eneolitice descoperite pe *tell*-ul gumelniţean de la Surduleşti „Măgura din Izlaz”, cu ocazia sondajul din 1948 (după *Monografia satului Surduleşti*).

Foto 25 Obiecte eneolitice descoperite pe *tell*-ul gumelniţean de la Gărăgău „Măgura din luncă” (arhiva familiei).

Foto 26 Fragment de figurină eneolitică (picior) descoperit la Frăsinet, iulie 1993 (arhiva familiei).

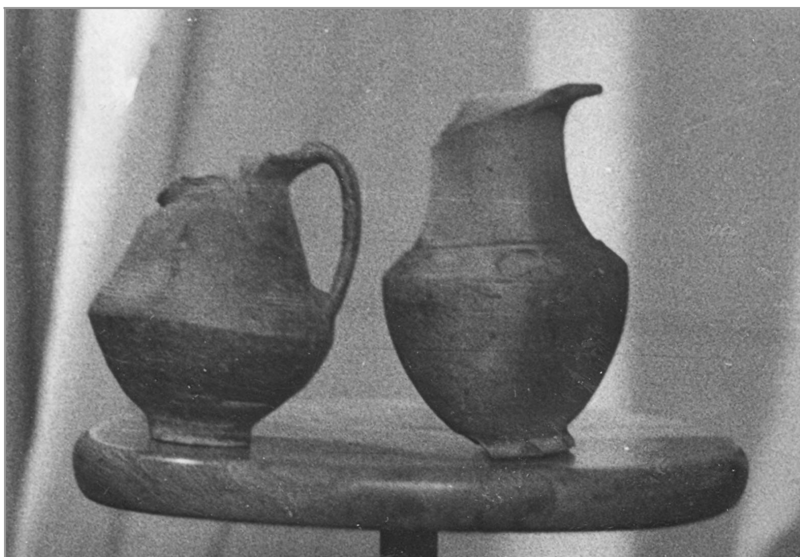

Foto 27 Vase găsite la „Cioroaica”, Alexandria, sec. IV d.Hr. (arhiva familiei).

Foto 28 Participanţii la şedinţa Societăţii Numismatice Române, Bucureşti, martie 1967. Ioan Spiru, primul din dreapta, pe rândul de sus (arhiva familiei).

Foto 29 La jubileul Societăţii Numismatice Române, Casa oamenilor de ştiinţă, Bucureşti, 27 decembrie 1968 (arhiva familiei).

Foto 30 Vorbind la jubileul Societății Numismatice Române, Bucureşti, 27 decembrie 1968 (arhiva familiei).

Foto 31 La sărbătorirea a 75 de ani de existență a Societății Numismatice Române (arhiva familiei).

Foto 32 Masă festivă, cu ocazia jubileului Societăţii Numismatice Române, 27 decembrie 1968 (arhiva familiei).

Foto 33 La masă, după şedinţa Societăţii Numismatice Române, Bucureşti, 1970 (arhiva familiei).

Foto 34 Vorbind la simpozionul Secției Caracal a Societății Numismatice Române., Caracal, 13 septembrie 1981 (arhiva familiei).

Foto 35 Participanții la deschiderea „Primei expoziții numismatice din Caracal", 13 septembrie 1981 (arhiva familiei).

Foto 36 Participanţii la simpozionul Secţiei Caracal a Societăţii Numismatice Române, Caracal, 20 octombrie 1985 (arhiva familiei).

Foto 37 Participanţii la simpozionul Secţiei Caracal a Societăţii Numismatice Române, Caracal, 18 septembrie 1988 (arhiva familiei).

Foto 38 Împreună cu câţiva participanţii la simpozionul Secţiei Caracal a Societăţii Numismatice Române, Caracal, 18 septembrie 1988. De la stânga la dreapta: Gabriel Mitu, Ioan Spiru, Crăciun Pătru, Aurel Ionescu, (?) (arhiva familiei).

Foto 39 Participanţii la Simpozionul numismatic organizat la Muzeul Sătesc din Drăcşani, jud. Teleorman, 8 mai 1988. De la stânga la dreapta: (?), Gh. Zbârcea, Valeriu Stavăr, (?), Crăciun Pătru, Anton Popescu, Aurel Ionescu, Ioan Spiru, (?) (arhiva familiei).

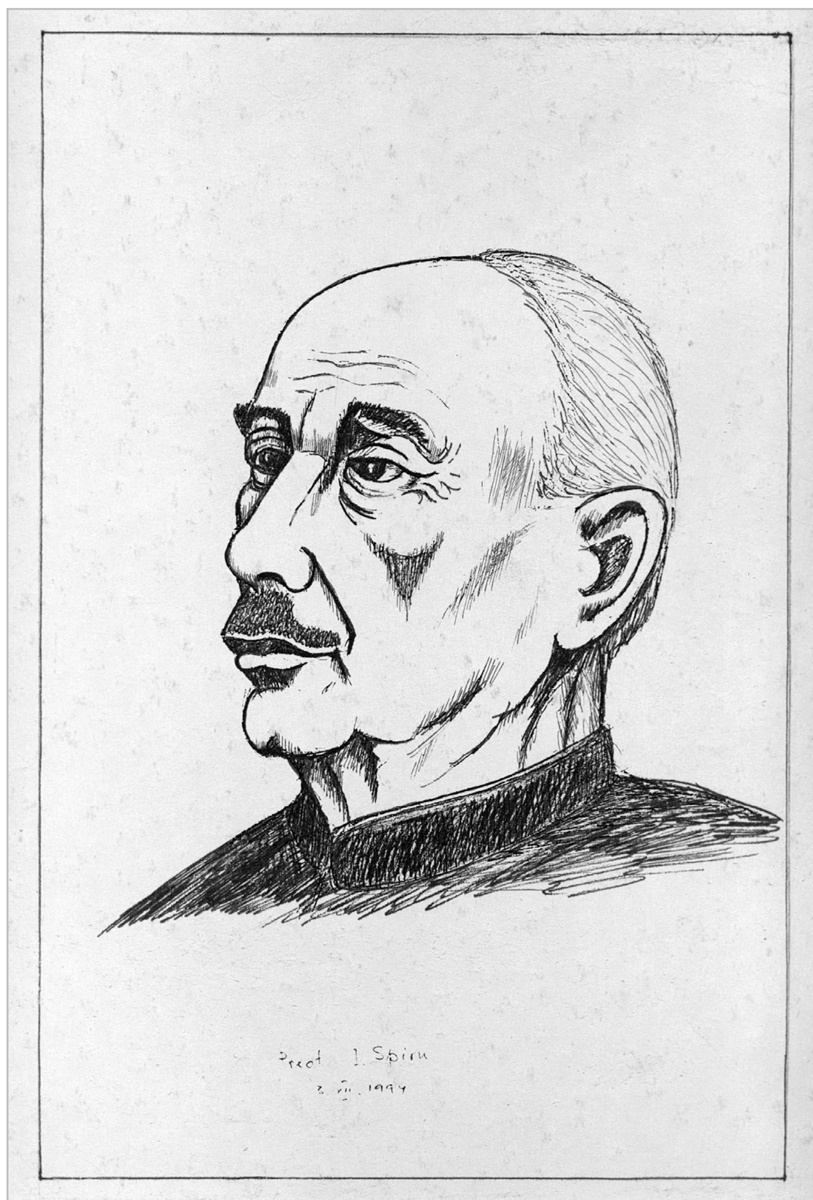
Foto 40 Ioan Spiru, la decernarea premiului „I.D. Ştefănescu” pentru cercetare istorică, împreună cu scriitorul şi artistul plastic Nicolae Lupu, fost director al Inspectoratului pentru Cultură Teleorman, 27 decembrie 1991 (arhiva familiei).

Foto 41 Aula Academiei Române, sărbătorirea a 90 de ani de la înființarea Societății Numismatice Române, Bucureşti, 18 noiembrie 1993. Ioan Spiru, pe primul rând, al optulea de la stânga la dreapta (arhiva familiei).

Foto 42 La Cabinetul Numismatic al Academiei Române, împreună cu Constantin Preda, cu ocazia aniversării a 90 de ani de la înființarea Societății Numismatice Române, 18 noiembrie 1993 (arhiva familiei).

Preotul Ioan Spiru văzut de Tudor Şerbănescu, 3 decembrie 1994 (desen aflat în colecţia editorului).

În seria **„Publicaţiile Muzeului Judeţean Teleorman”** au apărut:

(I) Ecaterina Ţânţăreanu, **Habitat medieval în sud-vestul Munteniei în sec. XIV-XVII. Temeiuri istorice şi arheologice**, Ed. Renaissance, Bucureşti, 2010.

(II) Ecaterina Ţânţăreanu, Ruxandra Nemţeanu (editori), **Lucrările Conferinţei „Schimbări umane şi interacţiuni în peisajul cultural rural”, Alexandria, 8-9 Aprilie 2010**, Ed. Renaissance, Bucureşti, 2010.

(III) Steve Mills, Pavel Mirea (editori), **The Lower Danube in Prehistory: Landscape Changes and Human Environment Interactions - Proceedings of the International Conference, Alexandria, 3-5 November 2010**, Ed. Renaissance, Bucureşti, 2011.

(IV) Constantin Ţînţariu (coordonator), Ştefan Nedelcuţă-Apope, Florin Chiriac, Steluţa Chefani-Pătraşcu, Luminiţa Gheorghe, Elena Tronaru, Cătălin Borţun, **Colectivizare în Teleorman (1949-1962). Rezistenţă şi acceptare forţată** (ediţia a II-a revizuită şi adăugită), Ed. Magic Print, Oneşti, 2011.

(V) Cătălin Borţun, **Mişcarea legionară din judeţul Teleorman în documente**, Ed. Renaissance, Bucureşti, 2011.

(VI) Steluţa Chefani-Pătraşcu, **Moşieri teleormăneni (1864-1949). Mărire şi decădere**, Ed. Renaissance, Bucureşti, 2011.

(VII) Corina Iordan, **Oameni, locuri, amintiri… Interviuri cu profesorul Ion Moraru**, Ed. Renaissance, Bucureşti, 2012.

(VIII) Ioan Spiru, **Monografia satului Surduleşti**, Ed. Ordessos, Piteşti, 2013.

(IX) Ioan Spiru, **Arheologie şi numismatică în judeţul Teleorman. Articole, studii şi note**, Ed. Ordessos, Piteşti, 2014.

ISBN 978-606-8604-09-1